ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	—	10 շ.	20 շ.
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է։

ՈՒՐԲԱԹ 2 ՅՈՒԼԻՍ 1926

2 JUILLET 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 144

Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՄԱՐԶՊԱՆ ՏԸ ԺՈՒՎԸՆԵԼԻ ԼԱՒԱՏԵՍ ՀԱՒԱՍՏԻՔՆԵՐԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԽՕՍՔ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁ ՄԸ

Յաջորդ առիթ կ'ունենանք պարզելու Եւրոպայի առաջին Պատգամաւորական Ժողովին ամբողջական պատկերը։ Մինչեւ հիմա, բաւականացանք օրը օրին հաղորդելով կատարուած աշխատանքը։

Ըսենք, մէկ բառով, որ մենք հետեւեցանք այս ձեռնարկին, իբրեւ փորձ մը Եւրոպայի գաղութները կազմակերպելու, քիչ մը կարգ-կանոն մտցնելու։ Կը հաւատանք թէ կանոնագիրը մշակողն ալ նոյն միտքը ունէր, թէեւ առաջնորդուած էր չափազանց պահպանողական ոգիով, որ կը յիշեցնէ աւելի 1830ի քան 1860ի օրերը։ Կանոնագրին բոլոր տրամադրութիւնները յարմարցուած են «Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ» պահանջներուն, եւ անոր համեմատ ալ խմբագրուած։ Ամէն մէկ յօդուածի մէջ, կը յիշուի թէ «Եւրոպայի թեմի եկեղեցական» կազմակերպութիւն է եղածը։ Թեմական խորհուրդ, վիճակային խորհուրդ, հովուական շրջան եւլն. բացատրութիւնները բոլորովին տարբեր շապիկ մը հագցուցած են նախագիծին, որ շատ ետ կը մնայ հարեւան գաղութներու, Լոնտոնի կամ Պրիւքսէլի կանոնագիրներէն, նոյն իսկ Մարսիլիոյ Ներկայացուցչական ժողովի ծրագիր-կանոնագրէն։ Տեղեկաբեր յանձնախումբը կարգ մը բարեփոխումներ կատարած էր, և վաւերացման պահուն ալ փոփոխութիւններ եղան, բայց շապիկը նոյնութեամբ կը մնայ։

Ուրեմն, ոգին առնելով, բոլոր պատգամաւորներն ալ կ'ուզէին որ ժողովը արդիւնքի մը յանգի։ Այս տեսակէտով մասնաւորապէս գնահատելի էր հարեւան գաղութներու եւ Լիոնի պատգամաւորներուն դիրքը։ Փարիզի վեց պատգամաւորները, որոնք ընտրուած էին Եկեղեցիի Հոգաբարձութեան կողմէ, սկիզբէն իսկ մասնեցին կանխակալ ոգի մը։ Անոնք յայտնապէս կը զգացնէին թէ՝ խմբովին պիտի հեռանան, եթէ Պատգամ. Ժողովը այնպիսի կանոնագիր մը հաստատէ որ կը հակասէ իրենց կանոնադրութեան, կամ «ընկալեալ սովորութեանց»։ Աւելի բաց խօսելով — անոնք երբեք չեն հանդուրժեր որ եւ է գերագոյն իշխանութեան կամ հսկիչի, եւ պիտի շարունակեն գործերը վարել այնպէս ինչպէս մինչեւ հիմա։ «Մենք արդէն կազմակերպուած ենք», կը շեշտէին յաճախ։

Այսպէս կամ այնպէս, աշխատանքները շարունակուեցան, երբեմն չվստահելու մտահոգութեամբ, մինչեւ որ ծագեցաւ Մարսիլիոյ տագնապը։ (Այդ մասին կը խօսինք առանձին)։

Ընդունուած կանոնագրին համաձայն, որ հաստատուեցաւ մէկ տարուան համար, կը սահծուի թեմական կեդր. խորհուրդ մը։ «Հովուական վիճակներ» պիտի հաստատուին այն տեղերուն ուր չկան։ Իրականին մէջ, բոլոր այն շրջանները որ պատգամաւորներ ղրկած էին, ունին իրենց ուրոյն կազմակերպութիւնները, աւելի աշխարհական ոգիով, ինչպէս ըսինք, եւ տեղ տեղ առանց կրօնական դաւանանքի կամ սեռի խտրութեան։ Միայն Փարիզն է որ չունի ժողովրդական օրկան մը։ Եկեղեցիի Հոգաբարձութիւնը կը մասնակցէր իբր այդ, միայն իր անդամները նկատի առնելով։ Ուրեմն, 20-30 հոգի ընտրեր էին վեց պատգամաւոր, յանուն Փարիզի 15.000 հայութեան։ Արդար ըլլալու համար, պէտք է ըսել որ այս ձեւը համապատասխան էր կաթող. պատրիարքութեան տուած հրահանգին։

Ուրեմն, հաստատուած կանոնագիրը առ այժմ կը պատշաճի միայն Ֆրանսայի, այն ալ որոշ մասերու, քանի որ ընդունեցաւ իւրաքանչիւր շրջան ազատ ձգել իր ներքին գործերուն մէջ։ Այս չի նշանակեր թէ բոլորն ալ ենթակայ չեն կեդր. Խորհուրդին։ Այլապէս, ոգին մէջ առկախ բան մը պիտի դառնար յօրձուած կազմակերպութիւնը։

Զգիտենք թէ ինչ ելք պիտի ունենայ այս ձեռնարկը։ Այն պատգամաւորները որոնք ժողովին հետեւեցան մինչեւ վերջը, կը հաւատային թէ ձեւի համար չէ որ կ'աշխատին։ Յաճախ կը շեշտուէր համերաշխ գործակցութեան պէտքը, որպէսզի գործը փրկուի։ Եղածը շատ աւելի տժգոյն է քան մինչեւ հիմա փորձուած կազմակերպութիւնները, բայց արժէք պիտի ունենայ իբրեւ միութեան գիծ, ինքնագլուխ սովորութիւնները սրբագրելու համար։

Այս ձեռնարկը յաջողի թէ ոչ, մեր պարտքն է ամէն կերպով ուժ տալ Եւրոպայի կազմակերպութեան։ Զանազան խաղաղարար փորձերը ուրիշ բանի չեն ծառայեր, եթէ ոչ կասկածի տակ ձգել անոնց հեղինակներուն պարկեշտութիւնը։

Ասպարէզը բաց է. թող գան եւ փայլին անոնք որ գործելու կամք եւ ընդունակութիւն ունին։ Մենք չենք հետաքրքրուիր անկալի հաշիւներով։ Մեր ուզածը այն է որ այս թափառական բազմութիւնները համախմբուին օրէնքի մը շուրջը, համաձայն տեղական պահանջներուն, առանց տեղացիի կամ նորեկի, ուղղափառի կամ հեթանոսի խտրութեան։

Մեղքը մերը չէ, եթէ գործը լքուի եւ պայքարը փոխադրուի ուրիշ գետնի վրայ։ Շ.

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Երկուշաբթի օր, Պատգմ. Ժողովը, մանրամասն քննութեան ենթարկեց Մարսիլիոյ հինգ պատգամաւորներուն ընտրութեան խնդիրը։ Պաշտօնական տեղեկագիրը եւ պատգամաւորներուն տրուած պաշտօնագիրը բաւական չհամարուելով, կարգ մը պատգամաւորներ ուզեցին լսել նաեւ բողոքները։

Լսուեցան Մարսիլիայէն եկած պատգամաւորներէն Պ. Արշակ Թորոսեանի բացատրութիւնները, որոնք կը համապատասխանէին Ընտրող. Ժողովին տեղեկագրին, եւ բողոքողներէն Պ. Յովսէփ Գուլումճեանը (Ռամկավար), որ կարգ մը անտի թերութիւններ կը մատնանշէր։ Երկար վիճաբանութիւններէ յետոյ, քուէարկութիւն կատարուելով, յառաջ եկաւ հետեւեալ արդիւնքը, — չորս՝ ձեռնպահ, հինգ՝ վաւերացման կուսակից, վեց՝ դէմ։ Երկու Դաշնակցական պատգամաւորները բողոքեցին որ երկու չափ երկու կշիռ կը գործածուի, մանաւանդ որ ո՛ր եւ է վաւերացում կամ բեկանում պէտք է ներկայացնէ քուէներու 2-3րդը։ Երեքշաբթի օր, հարցը նորէն վիճաբանութեան դրուեցաւ, նորէն կարդացուեցան պաշտօնական տեղեկագիրները եւ բողոքները, մինչեւ անգամ կողմնակի գանգատները, ինչ որ աւելորդ գիջում մըն էր։ Լիոնի պատգամաւորները առաջարկեցին որ վաւերացուի ընտրութիւնը իբրեւ օրինաւոր։ Կարգ մը պատգամաւորներ ընտրութիւնը օրինաւոր գտնելով մէկտեղ, կ'ուզէին երկու կողմն ալ գոհ ձգել։

Փարիզի պատգամաւորներէն Պ. Ա. Ճէվահիրճեան առաջարկեց յանուն համերաշխութեան, հինգ պատգամաւորներէն երեքը միայն ընդունիլ (Դաշնակցական) եւ երկուքը առնել բողոքողներէն։ Պ. Պ. Վ. Մարտիկեան եւ Շ. Միսաքեան բողոքեցին այսպիսի սակարկութեան մը դէմ եւ պահանջեցին կա՛մ վաւերացնել, իբրեւ օրինաւոր, եւ կամ բեկանել։ Թէր ու դէմ վիճաբանութիւններէ յետոյ, 4ի դէմ 9 ձայնով որոշուեցաւ 1.— Վաւերացնել Մարսէյլի հինգ պատգամաւորներու ընտրութիւնը, 2.— Մարսիլիոյ պատգամաւորներուն թիւը բարձրացնել եօթնի, կանչելով միւս առաւելագոյն քուէ շահած երկու թեկնածուները (Պ. Արշակ Չօպանեան, 24 եւ Մ. Պապաջանեան, 19 քուէ), 3.— Նոյն հիման վրայ ութի բարձրացնել Փարիզի վեց պատգամաւորները։

Չորեքշաբթի, Փարիզի պատգամաւորները հաւաքաբար հրաժարական ղրկեր էին... Ժողովը, որուն ներկայ էին նաեւ Մարսիլիոյ հինգ պատգամաւորները՝ Պ. Պ. Հմայեակ Խօսրովեան, Մ. Սարեան, Յ. Ամատունի, Տոքթ. Լ. Գրիգորեան եւ Արշակ Թորոսեան, որոշեց շարունակել իր գործը, եւ միեւնոյն ատեն պատուիրակութիւն մը ընտրեց, որ պիտի լսէ Փարիզի պատգամաւորներուն տեսակէտը։

Անցնելով օրակարգի, ժողովը վաւերացուց թեմական կազմակերպութեան կանոնագիրը, կարգ մը բարեփոխումներով, եւ մէկ տարուան համար։

ՄԱՏՆԻՉԻՆ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Լիոնէն կը գրեն մեզի.—

Տիտղոսաւոր մատնիչը, որուն երկու ամիսէ ի վեր կատարած զզուելի դերին մասին յաճախ առիթ ունեցայ գրելու, կը կոչուի Գուրգէն Թահմազեան։ Մենք մինչեւ հիմա անունը տալու պատիւը չըրինք իրեն. սակայն այս նախկին Հաչակեանը եւ փաշաներու պնակալէզը մատնութեան եւ ստորնութեան չափը անցուց այլ եւս։ Հանրային կարծիքին առջեւ կը խայտառակենք Երեւանի այս ուրացող խմբագիրն ու վարիչը. թող հասարակութիւնը գիտնայ թէ որո՛նք են այդ խառնակիչ օւկանը հրատարակող թշուառականները։ Այս մարդը իր հանգիստը կորսնցուց այն օրէն ի վեր, երբ իմացաւ որ ոստիկանութիւնն ու հարցաքննիչ դատաւորը որ եւ է յանցանք չեն կրցած գտնել իր մատնած տասնէ աւելի դաշնակցականներուն վրայ, որոնք պարզ ձեւական հարցաքննութենէ վերջ ազատ ձգուեցան։ Կատղած իր խլրդային աշխատանքներու անհետեւանք մնալէն, այսօր, դէպքէն երկու ամիս վերջ, խե՛լք է ըրեր քանի մը միամիտ բանուորներ կաշառել, ընդ. հ. Ալահիվուռերան փոխանորդէն Պ. Օղըրի առջեւ վկայութիւն տալու համար թէ պաղտասարեանին դանակի հարուածը տուողն է Պօղոս Թիւլպէնտճեանը։

Գուրգէն Թահմազեան լուր չունի որ Պօղոս Թիւլպէնտճեան մինչեւ վերջ կարգապահութեան կը հսկէր եւ դէպքին ներկայ երկու ոստիկանները Մայիսի առաջին շաբթուն Պ. Օղըրօի առջեւ վկայեցին թէ մեր յիշեալ հայրենակիցը բնաւ չէ բաժնուած իրենցմէ ամբողջ կռիւի ընթացքին եւ մինչեւ վերջ աջակցած է այդ ոստիկաններուն։

Միամիտ բանուորները պէտք է գիտնան թէ ֆրանսական օրէնքը ծանր պատիժ կը սահմանէ սուտ վկաներուն։

Բանաձեւ հայկ. իրաւունքներու մասին

Պրիւքսէլի մէջ գումարուած Մարդու եւ քաղաքացիի իրաւանց պաշտպան դաշնակցութեան միջազգային համագումարը նիստերը վերջացնելէ առաջ, քուէարկեց Հ. Հ. Պատուիրակութեան փոխ-նախագահ Պ. Ալ. Խատիսեանի կողմէ ներկայացուած բանաձեւ մը, որով կը պահանջուի, 1.— Ճանչնալ Հայաստանի իրաւունքը կատարեալ անկախութեան համար, 2.— Ճանչնալ Թրքահայերու իրաւունքը՝ իրենց «լքեալ» գոյքերու ապահովութեան համար, 3.— Ճանչնալ հայկական հպատակութեան իրաւունքը արտասահմանի հայ գաղթականներուն համար։

Այս բանաձեւը պիտի հաղորդուի Ազգերու Դաշնակցութեան քարտուղարութեան։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՐՔԱԿԱՆ ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Իզմիրի անկախութեան դատարանի ընդհ. դատախազ Նէճիպ Ալի պէյ իր ամբաստանագրին մէջ կ'ըսէ թէ Զիա Խուրշիտ, Լազ Իսմայիլ, Կիւրճի Եուսուֆ եւ Զօփուր Հիլմի դէպքէն երեք օր առաջ Իզմիր հասած էին. իրենց վրայէն գտնուած է անգլիական երկու ռումբ և վեց պեյժ ոստիկանական ատրճանակ։

Զիա Խուրշիտ մէկ տարիէ ի վեր կապ ունէր Իթթիհատականներու հետ, որոնք կ'աշխատէին սպաննել Մուսթաֆա Քէմալը։ Անցած դեկտեմբերին Զիա Խուրշիտ պէյ իրեն հետ Ընկիւրի կը տանի ահաբեկիչ Լազ Իսմայիլն ու Կիւրճի Եուսուֆը՝ մահափորձը կատարելու համար։ Լազ Իսմայիլ գիշերանց Ջան Գայա կ'երթայ Իզմիրի մէպուս Շիւքրի պէյի հետ, մահափորձի վայրը որոշելու համար. կը քննեն նաև գործավարներու խորհրդի ժողովասրահին և Ընկիւրիի ակումբին դիրքերը։ Մահափորձը կը յետաձգուի և դաւադիրները Պոլիս կը դառնան։ Բոլոր ծախքերը կը հոգայ Շիւքրի պէյ, որ այս անգամ Իզմիր կը ղրկէ Զիա Խուրշիտը Նաճիէ հանըմի հետ, անոնց տալով մեծաքանակ գումար, ատրճանակ, ռազմամթերք և յանձնարարական նամակ։ Մահափորձի վայր կ'որոշուի Կաֆարզատէ փողոցին քովի նեղ փողոցը։ Մահափորձը պիտի կատարէին Կիւրճի Եուսուֆ և Զիա Խուրշիտ ատրճանակով, ի հարկին ռումբ պիտի գործածէին. Շէվքը եւ Զօփուր Հիլմի մօտերը պիտի սպասէին ինքնաշարժով, ահաբեկիչները փախցնելու համար դէպի ծովեզերք, ուր Շէվքը շոգեմակոյկով Քիոս պիտի փոխադրէր զիրենք։ Բոլոր դաւադիրները իրարու ներկայացուեցան Գարշը Եազա՝ Իտրիսի պարտէզին մէջ։ Նոյն օրը դաւադիրները կը ձերբակալուին իրենց տուներուն մէջ՝ զէնքերով միասին։ Զիա Խուրշիտ ըսած է թէ մահափորձը պիտի կատարէին ոչ թէ անձնապէս, այլ յանուն քաղաքական խմբակի մը, որուն կը պատկանին Շիւքրի եւ Ապտիւլգատէր։

Կիւրճի Եուսուֆի խոստովանութիւններուն համաձայն, երբ Դեկտեմբերին Ընկիւրի գացին, Զիա Խուրշիտ փողոցին մէջ կը տեսնուի Քեազիմ Գարապէքիր փաշայի հետ և Եուսուֆի կը պատմէ թէ «փաշան ալ տեղեկութիւն ունի բոլոր պատրաստութիւններէն։ Մահափորձի վայր կ'որոշուի Ընկիւրիի ակումբին շուրջը։ Զիա Խուրշիտ ահաբեկիչներուն կը հաւաստէ թէ իրենց փախուստին համար ինքնաշարժ և նոյնիսկ օդանաւ ապահովուած է։

Ընդհ. դատախազը յետոյ մանրամասնօրէն կը պատմէ Սարը Էֆէի (Էտիպ) ուշագրաւ խոստովանութիւնները։ Շէվգը պէյի շոգեմակոյկին համար 600 ոսկի պիտի վճարուէր, գայն գրաւէ ազատելու համար։ Սարը Էֆէ երկու ռումբ ղրկած է Զիա Խուրշիտի, յետոյ «Մահմուտ Շէվքէթ» շոգենաւով Պոլիս գացած է Սարուխանի երեսփոխան Ալէտին պէյի հետ։ Պոլսոյ մէջ Րասիմ Ճանպօլաթ պէյի հետ Շիւքրի պէյի տունը գացեր է եւ անկէ հասկցեր է թէ երեք հաւատարիմ եւ քաջ գործակիցներ ունի մահափորձը գլուխ հանելու համար։ Իր համոզումով դաւադրութեան հոգին էր Գարա Քէմալ. իսկ դրամը կը հայթայթէին Գարա Վասըֆ, Ապտիւլ Գատէր եւ Ճավիտ պէյ, այսինքն «խաշէճի» եւ «եաղմաճը» կոչուած իթթիհատականները, եւ «Յառաջդիմասէր» կուսակցութիւնը։ Այդ պատճառաւ ալ սահմանադրութեան 17րդ յօդուածին համաձայն, որոշուած է ձերբակալել յիշեալ կուսակցութեան երեսփոխան անդամները։

Իզմիթի երեսփոխան Շիւքրի պէյ մերժած է պատասխանել իրեն եղած հարցումներուն եւ ուրացած է Զիա Խուրշիտի, Լազ Իսմայիլի եւ Եուսուֆի կողմէ իրեն վերագրուածները։ Միայն ըսած է թէ Զիա Խուրշիտի եւ Ապտիւլ Գատէրի հետ մասնաւոր բնոյթ կրող շփումներ ունեցած է։

Սարուխանի երեսփոխան Ալէտին պէյ ըսած է թէ գնդ. Էտիպ պէյ, Իզմիրի մէջ 500 ոսկի ուզած է իրմէ մահափորձին համար. սակայն ինք մերժած է տալ եւ նոյն իրիկունը Պոլիս դարձած է։ Հարցաքննուած են նաեւ Արիֆ, Րասիմ եւ Ֆայիգ պէյերը։ Եզրակացնելով, ընդհ. դատախազը, ինչպէս գրեցինք, մահապատիժ կը պահանջէր Շիւքրի, Արիֆ, Ալէտին, Րասիմ Զիա Խուրշիտ, Իսմայիլ, Եուսուֆ, Սարը Էֆէ եւ Հիլմի պէյերու համար։ Ապտիւլ Գատէր ձերբակալուած չըլլալով, ի բացակայութեան մահուան պիտի դատապարտուի։ Կը պահանջէ ազատ արձակել Նաճիէ հանըմը, Էմինը, Պէհաէտտինը և Շահինը։

Էսկիշէհիրի եւ Պոլսոյ մէջ ձերբակալուածներու մասին քննութիւնները կը շարունակուին։

Դաւադրութեան մեղսակից անձերու արտասահման փախուստը արգիլելու համար, ոստիկանութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած է։ Արտասահման մեկնող բոլոր Թրքահպատակները իրենց անունները պիտի հաղորդեն ոստիկ. տեսչութեան քաղաք.

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ՊՈՂՈՍԱՏՈՒՆԵՈՒ ՎՈՒՏՅԱՒԱԿԻՑ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ

ԳԱՂԱՓԱՐ ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅՈՑ

(Մեր մասնաւոր թղթակիցէն)

ՊՈՍԹՈՆ, 18 Յունիս 1926

Հայ ազգային կեանքի մէջ ամէն տարի Յունիս ամսուան վերջին Շաբաթ օրը կը տօնուի Ազգային Տօնը, որ կը յիշեցնէ 1915ի Յունիսին Վասպուրականի հերոսական դիմադրութիւնը եւ Վանայ ինքնապաշտպանութեան յաղթական աւարտը։ Ամէն տարի այդ տօնը կը նշանակուի նոր ոգեւորութեամբ, նոր ոգիով, նոր ուժերու գիտակցութեամբ։ Ամէն տարի ան կը գտնէ մեզ նոր պարտականութիւններով, նոր խնդիրներով, նոր ճակատներով։ Ամէն տարի ան կը գտնէ մեզ աւելի հարուստ, աւելի զօրաւոր, աւելի կազմակերպուած։

Ամէն տարի ան կը գտնէ մեզ աւելի հեռու մեր ազգային ինքնապաշտպանութեան ոգիէն, աւելի հեռու մեր ազգային ինքնապաշտպանութեան ոգիէն, աւելի հեռու մեր ազգային ինքնապաշտպանութեան ոգիէն։

Ամէն տարի ան կը գտնէ մեզ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Ս ե պ տ ե մ բ ե ր ի 3-ի

Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման մասին

Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման նպատակով Հայկական ՍՍՀ կառավարությունը որոշում է.

1. Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման ծրագրի իրագործման համար հատկացնել 1926/27 տնտեսական տարվա պետական բյուջեից 1 միլիոն 200 հազար ռուբլի, որից 1 միլիոն ռուբլին՝ ավտոմոբիլային նոր գծերի բացման համար, իսկ 200 հազար ռուբլին՝ ավտոմոբիլային գծերի ընդլայնման համար։

2. Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման ծրագրի իրագործման համար հատկացնել 1926/27 տնտեսական տարվա պետական բյուջեից 1 միլիոն 200 հազար ռուբլի, որից 1 միլիոն ռուբլին՝ ավտոմոբիլային նոր գծերի բացման համար, իսկ 200 հազար ռուբլին՝ ավտոմոբիլային գծերի ընդլայնման համար։

3. Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման ծրագրի իրագործման համար հատկացնել 1926/27 տնտեսական տարվա պետական բյուջեից 1 միլիոն 200 հազար ռուբլի, որից 1 միլիոն ռուբլին՝ ավտոմոբիլային նոր գծերի բացման համար, իսկ 200 հազար ռուբլին՝ ավտոմոբիլային գծերի ընդլայնման համար։

4. Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման ծրագրի իրագործման համար հատկացնել 1926/27 տնտեսական տարվա պետական բյուջեից 1 միլիոն 200 հազար ռուբլի, որից 1 միլիոն ռուբլին՝ ավտոմոբիլային նոր գծերի բացման համար, իսկ 200 հազար ռուբլին՝ ավտոմոբիլային գծերի ընդլայնման համար։

5. Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման ծրագրի իրագործման համար հատկացնել 1926/27 տնտեսական տարվա պետական բյուջեից 1 միլիոն 200 հազար ռուբլի, որից 1 միլիոն ռուբլին՝ ավտոմոբիլային նոր գծերի բացման համար, իսկ 200 հազար ռուբլին՝ ավտոմոբիլային գծերի ընդլայնման համար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

Ա. ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ

Ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման մասին

Ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման նպատակով Հայկական ՍՍՀ կառավարությունը որոշում է.

1. Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման ծրագրի իրագործման համար հատկացնել 1926/27 տնտեսական տարվա պետական բյուջեից 1 միլիոն 200 հազար ռուբլի, որից 1 միլիոն ռուբլին՝ ավտոմոբիլային նոր գծերի բացման համար, իսկ 200 հազար ռուբլին՝ ավտոմոբիլային գծերի ընդլայնման համար։

2. Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման ծրագրի իրագործման համար հատկացնել 1926/27 տնտեսական տարվա պետական բյուջեից 1 միլիոն 200 հազար ռուբլի, որից 1 միլիոն ռուբլին՝ ավտոմոբիլային նոր գծերի բացման համար, իսկ 200 հազար ռուբլին՝ ավտոմոբիլային գծերի ընդլայնման համար։

3. Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման ծրագրի իրագործման համար հատկացնել 1926/27 տնտեսական տարվա պետական բյուջեից 1 միլիոն 200 հազար ռուբլի, որից 1 միլիոն ռուբլին՝ ավտոմոբիլային նոր գծերի բացման համար, իսկ 200 հազար ռուբլին՝ ավտոմոբիլային գծերի ընդլայնման համար։

4. Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման ծրագրի իրագործման համար հատկացնել 1926/27 տնտեսական տարվա պետական բյուջեից 1 միլիոն 200 հազար ռուբլի, որից 1 միլիոն ռուբլին՝ ավտոմոբիլային նոր գծերի բացման համար, իսկ 200 հազար ռուբլին՝ ավտոմոբիլային գծերի ընդլայնման համար։

5. Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման ծրագրի իրագործման համար հատկացնել 1926/27 տնտեսական տարվա պետական բյուջեից 1 միլիոն 200 հազար ռուբլի, որից 1 միլիոն ռուբլին՝ ավտոմոբիլային նոր գծերի բացման համար, իսկ 200 հազար ռուբլին՝ ավտոմոբիլային գծերի ընդլայնման համար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

Ա. ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ

Ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման մասին

Ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման նպատակով Հայկական ՍՍՀ կառավարությունը որոշում է.

1. Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման ծրագրի իրագործման համար հատկացնել 1926/27 տնտեսական տարվա պետական բյուջեից 1 միլիոն 200 հազար ռուբլի, որից 1 միլիոն ռուբլին՝ ավտոմոբիլային նոր գծերի բացման համար, իսկ 200 հազար ռուբլին՝ ավտոմոբիլային գծերի ընդլայնման համար։

2. Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման ծրագրի իրագործման համար հատկացնել 1926/27 տնտեսական տարվա պետական բյուջեից 1 միլիոն 200 հազար ռուբլի, որից 1 միլիոն ռուբլին՝ ավտոմոբիլային նոր գծերի բացման համար, իսկ 200 հազար ռուբլին՝ ավտոմոբիլային գծերի ընդլայնման համար։

3. Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման ծրագրի իրագործման համար հատկացնել 1926/27 տնտեսական տարվա պետական բյուջեից 1 միլիոն 200 հազար ռուբլի, որից 1 միլիոն ռուբլին՝ ավտոմոբիլային նոր գծերի բացման համար, իսկ 200 հազար ռուբլին՝ ավտոմոբիլային գծերի ընդլայնման համար։

4. Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման ծրագրի իրագործման համար հատկացնել 1926/27 տնտեսական տարվա պետական բյուջեից 1 միլիոն 200 հազար ռուբլի, որից 1 միլիոն ռուբլին՝ ավտոմոբիլային նոր գծերի բացման համար, իսկ 200 հազար ռուբլին՝ ավտոմոբիլային գծերի ընդլայնման համար։

5. Հայկական ՍՍՀ-ում ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման ծրագրի իրագործման համար հատկացնել 1926/27 տնտեսական տարվա պետական բյուջեից 1 միլիոն 200 հազար ռուբլի, որից 1 միլիոն ռուբլին՝ ավտոմոբիլային նոր գծերի բացման համար, իսկ 200 հազար ռուբլին՝ ավտոմոբիլային գծերի ընդլայնման համար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

Ա. ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ

ճիւղին։ Առանց այս վերջնի արտօնութեան, ոչ ոք կրնայ մեկնիլ Թուրքիայէն։

Պոլիսէն Իզմիր ղրկուած են մեծ թիւով ոստիկաններ, դատավարութեան հսկելու համար։

Քեազիմ Գարապէքիր, Րեֆէթ փաշա եւլն.

Իզմիրէն կը հեռագրեն թէ տասը ընդդիմադիրներ, Քեազիմ Գարապէքիր, Րէֆէթ, Ալի Ֆուատ, Ճաֆէր Թայեար փաշաները եւ Ճավիտ պէյ (իթթիհատական) յանցաւոր գտնուած են դաւադրութեան մէջ։ Արդէն իսկ սկսած է առաջին հարցաքննութիւնը։

ՀԱՅԵՐԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Հ. Հ. Պատուիրակութեան փոխ-նախագահ Պ. Ալ. Խատիսեան անցի օր ներկայացաւ Սուրիոյ մարզպան Պ. Հանրի տը Ժուվընէլի, տեղեկութիւններ ստանալու համար Սուրիոյ հայ գաղթականներու վիճակին մասին։

Մարզպանը մանրամասն եւ ապահովիչ տեղեկութիւններ հաղորդած է Սուրիոյ մեր հայրենակիցներուն մասին։ Ըսած է թէ ֆրանսական իշխանութիւնները շատ գոհ են Հայերէն եւ զանոնք կը նկատեն թանկագին տարր մը՝ երկրին վերաշինութեան համար։ Մասնաւորաբար վերջերս Պէյրութի բարեգործութեան առթիւ շատ օգտակար եղած են անոնք։

Հայերու ապահովութեան որ եւ է վտանգ չի սպառնար։ Հիմա Մարոքի ճակատը գրեթէ պարպուած է եւ Սուրիոյ մէջ Ֆրանսայի զինուորական կացութիւնը շատ զօրաւոր է. այնպէս որ ապստամբական շարժումը կարելի է զսպուած նկատել։ Հիւսիսային Սուրիոյ (Հալէպի շրջան) Հայերը Լիբանան կամ Պէյրութ փոխադրելու պէտք չկայ. բոլորն ալ ապահով վիճակի մէջ են։

Սուրիոյ մէջ 2 միլիոն հեքթար հող կայ ծախու. մարզպանը կը թելադրէ որ Հայերը գնեն այդ հողերէն, պարապելու համար բամպակի մշակութեամբ, որ շատ շահաբեր պիտի ըլլայ իրենց համար։

Տեղական ոստիկանութեան մէջ Հայերու արձանագրուիլը Սուրիացիներուն մէջ գրգռութիւն առաջ բերած ըլլալով, մարզպանը հրահանգած է որ այսուհետեւ Հայեր չառնուին իբրեւ ոստիկանզինուոր։

Քիւրտերու դատավարութիւնը

Երբ մէկ կողմէ Իզմիրի դատարանը ծանօթ դաւադրութեան գործով կը զբաղի, անդին Արեւելեան Անկախութեան դատարանը պարապ չի կենար։ Քրտական ապստամբութեան ղեկավարներէն վերջերս ձերբակալուած Հասանանցի Խալիտ եւ իր 14 ընկերները, Հասան փաշա գիւղէն Քոչ Ալի եւ ութը ընկերները, ինչպէս նաեւ փախստական Նուհի արբանեակներէն Ուզունը Պէտրխան Պիթլիս տարուած են։ Ձերբակալուածները ոստիկան զօրքի հրամանատար Ատիլ պէյի հսկողութեան տակ կը գտնուին եւ Խարբերդի անկախութեան դատարանը պիտի դրկուին։

Խարբերդն ալ կը հեռանան

Վերջերս Սեբաստիայէն արտագաղթ մը սկսաւ դէպի Պոլիս։ Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ Խարբերդէն ալ հարիւր հոգինոց կարաւան մը ճամբայ ելած է։ Շատ բնական է այս հոսանքը, նկատի առնելով տիրող պայմանները եւ տնտեսական տագնապը։

Մարոքի զինուորները դէպի Սուրիա

Պէյրութէն 29 Յունիս թիւով առնուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ շաբաթէ մը ի վեր Մարոքէն նոր զօրագունդեր կը հասնին յիշեալ նաւահանգիստը և կը ղրկուին դէպի Ճէպէլը Տրիւզ։ Առջի օր երրորդ անգամ ըլլալով շոգենաւ մը զինուոր ցամաք հանուած է Պէյրութ։

Տիւրզիները հետազօտութիւններ կը կատարեն Սուէյտայի շուրջերը։ Մօտ օրէն ընդհարում մը կը սպասուի։

Յունաստանի ծանուցագիրը Թուրքիոյ

Հելլէն կառավարութիւնը շատ խիստ ոճով ծանուցագիր մը տուաւ Թուրք կառավարութեան, բողոքելու համար որ հակառակ երկու երկիրներու միջեւ կայացած համաձայնութեանց, Թուրք կառավարութիւնը կը շարունակէ գրաւել Թուրքիա բնակող հելլէնահպատակներու գոյքերը։

Ծանուցագիրը նոյնպէս կը բողոքէ թէ Թուրք մարտանաւերը Եգէական ծովու հելլէն ցամաքային ջուրերուն մէջ նաւարկող ձկնորսնաւերը կը գրաւեն։

Թերթերու նոր գիները

Ինչպէս հաղորդած էինք, նախանիւթերու և օրավարձի տարապայման սղութեան հետեւանքով, Փարիզի թերթերը երէկուընէ սկսեալ բարձրացուցին իրենց գիները։ Անգլիերէն թերթերը, որ դեռ քանի մը ամիս առաջ 40 սանթիմի կը ծախուէին, 70ի բարձրացան. «Թան»ը 25 սանդիմէն 40ի բարձրացաւ, 25 սանթիմի ծախուող միւս թերթերը 30, իսկ 20 սանթիմնոցները 25 սանթիմ եղան։

Ամերիկա չվաւերացուց Լօզանի դաշնագիրը

Անցած տարի երբ Ամերիկացի Ծերակուտական Մր. Քինկ Փարիզէն կ'անցնէր, «Յառաջ»ի կատարած երկար յայտարարութիւնով մը կ'ըսէր թէ ինք եւ իր բարեկամները ամէն կերպով պիտի աշխատին, որպէս զի Ծերակոյտը չվաւերացնէ Լօզանի դաշնագիրը։ Մր Քինկ կատարեց իր խոստումը եւ ձեռք բերաւ յաջող արդիւնք։ Ամերիկեան Ծերակոյտը, հակառակ զանազան տարրերու թրքանպաստ փրօփականտին — սկսեալ միսիօնարներէն — մերժեց վաւերացնել Լօզանի դաշնագիրը այս նստաշրջանին եւս, յուսախաբ ընելով Թուրքիոյ բարեկամները։

«Թան»ի Պոլսոյ թղթակիցը այս առթիւ կը գրէ թէ հանրապետական կուսակցութիւնը, գլուխն ունենալով կառավարութիւնը՝ կողմնակից է դաշնագրի վաւերացման, մինչ դեմոքրաթ կուսակցութիւնը կը հակառակի անոր։ Իրաւ է թէ Ծերակոյտի 96 անդամներէն 55ը՝ հանրապետական կուսակցութեան կը պատկանին, սակայն անոնք կ'երկարին, որովհետեւ Սահմանադրութիւնը 2-3րդի մեծամասնութիւն կը պահանջէ այս վաւերացման համար։ Կառավարութիւնը այս ձախողութենէն վախնալուն է որ չի կրնար օրակարգի վրայ դնել զայն։

Հանրային կարծիքն ալ երկուքի բաժնուած է, թեր ու դէմ։ Հակառակորդները աւելի զօրաւոր են. դեռ վերջերս 109 եպիսկոպոսներ ծերակոյտին դիմելով կը պահանջէին» յարաբերութեան մէջ չմտնել պետութեան մը հետ, որ չէ կրցած իր թերութիւնները սրբագրել։ Միւս կողմէ, կ'ըսէ «Թան», Ամերիկայի հանրային կարծիքը համակրանքով կը պաշտպանէ հայկական հարցը. այս պատճառաւ ալ դաշնագրի վաւերացման հակառակորդները պաշտպանութիւն կը գտնեն բազմաթիւ մարդասէրներէ եւ մասւորականներէ, որոնք դեռ կը խօսին «Նախագահ Ուիլսընի կողմէ սահմանագծուած Հայաստան»ի մը մասին։

ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. «Խաժակ» խումբի ժողովը՝ այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին 5, Rue Londres։

Հ. Յ. Դ. «Ռոստոմ» խումբի ժողովը այսօր Ուրբաթ ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ Հ. Յ. Դ. «Քրիստափոր» խումբի ժողովը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական ժողովատեղին։ Միասին բերել անդամատոմսերը։

Հ. Յ. Դ. «Արմէն-Գարօ» խումբին ընկերները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ռոստոմի սրահը, 131 Ֆօպուր տիւ Թանփըլ, Մէթրօ Պէլվիլ։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ Հայրենակցական Միութեան առժամեայ յանձնախումբը բոլոր Հայրենակիցները Ընդհ. Ժողովի կը հրաւիրէ Յուլիս 4 Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Ֆլօրիա ճաշարանը։

Աբգար Տէր կարապետեան եռամսեայ «Յառաջ» կը նուիրէ ընկ. Յարութիւն Ճաճնազարեանի, Տէսին։

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՆԱԻՐԱՄԱՐԴԻ յառաջիկայ թիւը լոյս կը տեսնէ բացառիկ ծաւալով և պիտի ստանան միայն այն բաժանորդները որոնք հաշուեցուցած կ'ըլլան իրենց բաժնեգինը։ Իսկ այնուհետեւ՝ տարին չորս անգամ։

ՆԱԻՐԱՄԱՐԴ կը խնդրէ իր աշխատակիցներէն փութացնել իրենց նիւթերը բացառիկ թիւին համար։ Մասնաւորապէս կը սպասուի պատմուածքներու և ուսումնասիրութեանց։

Այն թիւին մէջ տեղ պիտի տրուի նաև նմոյշներու, նկարիչ և արձանագործ հայ արուեստագէտներու գործերէն։ Կը հրաւիրուին արուեստագէտ և արուեստասէր բարեկամները տրամադրել այդ առթիւ անհրաժեշտ նիւթերը։

Տարեկան բաժնեգին 50 Ֆր.։ Հասցէ՝ H. Dj. Sirouni. 27, Boul. Carol, Bucarest. Հատով կարելի է ստանալ «Յառաջ»ի խմբագրատունէն,

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՄԱՐՍԷՅԼ, Թ. Գ.— Ստացանք վեցամսեան.

ՄՕՆԹԱՐԺԻ, Մ. Բ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ՇԱՎԻԼ, Մ. Մ.— Ստացանք 20 ֆր։ Ղրկեցինք։

ԱՐԺԱՆԹԷՕՅ, Ն. Փ.— Ստացանք 20 ֆր.։

ԷԹՈՒԻ, Տ. Կ.— Ստացանք 20 ֆր։ Ղրկեցինք։

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ, Վ. Ն.— Բաժանորդագրեցինք. ղրկեցէք ուղղակի։

ՌԱՊԱԹ, Յ. ԵՂԲ.— Ստացանք 75 ֆրանք։

ԼԸ ՓՈՒԶԷՆ, Գործ.— Ստացանք 400 ֆրանք. համաձայն ենք 40ին համար։

ՄԱՐՍԷՅԼ. Ա. Ա.— Փոխեցինք. ձեր ղրկած նամակին տէրը Փարիզ չէ։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ «ՇԱՆԹ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ.— վաղը Յուլիս 3, Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին Casino d'Arnouvilleի սրահին մէջ, կը ներկայացնէ Երկու խուլերը եւ Երկու Անվարտիքները, Մուտքը 5 ֆր.։ Տոմսերու համար դիմել Երուանդ Գրիգորեանի, 67 Rue Monsieur le Prince Paris (6e)։ Հաղորդակցութեան միջոցներ Gare du Nordէն՝ 19.7 19.43, 20.12, վերադարձ ժամը 23.27ին, վերջին թրէն։

ՓՈՒԹԱՑԷՔ ԳՆԵԼ

"ՄԱՅԻՍԻ 28„Ը

Աշխատակցութեամբ Ա. Ահարոնեանի, Ա. Իսահակեանի, Ա. Խատիսեանի, Ռուբէնի, Մ. Վարանդեանի, Ս. Վրացեանի, եւլն.։ Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Փարիզի Շրջանային Կոմիտէի։ 14 մեծ և փոքր պատկերներով։ Տպագր. Կ. Յ. Ներսէս, Փարիզ, 1926։ Գին 5.50 ֆրանք։ Կարելի է ստանալ «Յառաջ»ի խմբագրատունէն։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

ԽԱՐԲԵՐԴԻ Շէյխհաճի գիւղէ Մարսէյլի Երիտասարդաց Միութեան սարքած վիճակահանութիւնը տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ Կիրակի 4 Յուլիս առաւօտեան ժամը 9ին, Օթէլ Տամասի կից ճաշարան Թըլկատինցիի սրահը։

— Մուշի Խասգիւղէն Խաթուն Տոնէեան կը փնտռէ եղբայրը Մանուկ Տոնէեան և Սաֆար Տոնէեան, որոնք 1914ին Հալէպ մնացած են և մինչեւ 2 տարի առաջ հացագործութեամբ զբաղուիլնին լսուած է։ Տեղեկացնել 11 Rue Wilson, St. Chamond (Loire) France.

— Խարբերդցի Աննիկ Ոստիկեան կը փնտռէ Մարիամ Ոստիկեանը եւ ամուսինը Պիթլիսցի Մանուկ Սահակեանը, որոնք Հալէպէն Մարսէյլ եկած են վերջերս։ Տեղեկացնել 11 Rue Yosé Frappa Hotel du Centre, St. Etienne (Loire)։

— Սեբաստացի Գալուստ Սահակեան կը փնտռէ հայրը Յակոբ եւ եղբայրը Մուշեղ Սահակեանները, առաջինը Յունաստան իսկ երկրորդը Պուլկարիա ըլլալ կը կարծուի։ Տեղեկացնել N, E. R. 15, Bld. des Italiens Paris.

— Կը փնտռուի Խարբերդի Շէյխհաճի գիւղացի 19 տարեկան Պետրոս Պօղոսեանը, Պէյրութէն Ֆրանսա փոխադրուած որբերուն մէջ էր. մէկ տարի առաջ Gers նահանգը կը գտնուէր։ Տեղեկացնել Kevork Der Karêkinianի, Hotel de Damas Marseille։

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԴԱՍԵՐ

Համալսարանական դասեր, առեւտրական, իրաւագիտական եւ գրական, առանց գիրքի, ուղղակի թերթերէն, յայտնի հայ մասնագէտի կողմէ։ Դիմել խմբագրատուն։

ԱՅՑԵԼՈՒ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼ-ԹՂԹԱԿԻՑ

փորձառու մասնագէտ տոմարակալ մը, որ 25 տարուան եւրոպական փորձառութիւն ունի, կը վարէ ֆրանսերէն եւ անգլիերէն առեւտրական թղթակցութիւններ եւ ամէն ճիւղի վերաբերեալ հաշուակալութիւն։ Դիմել խմբագրատուն։

ՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒ

Իրենց տան մէջ աշխատելու համար, շարքի, քաշքօլի, րօպի եւ րօմպլինէզօնի առատ գործ ունիմ. գոհացուցիչ վճարում, դիմել անմիջապէս (Belleville) rue Bellevilleի վրայ, Passage Lauzin 3bis ոսնեակին թիւը 7.—

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԿԱՌ ՏԸ Լ'ԷՍԹ
6 Petits Hôtels (Bd. Magenta 87ի անկիւնը)։
Տք. ԹԱՓՈՆ, Փ. Բ. Հ.։ Tél. Trud. 11-28.
ՋԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԵԱՆ նոր եւ հին բարդութիւններու արագ բուժում նոր մեթոտներով։ Լաւագոյն արդիւնքներ։
Ամէն օր ժամը 9-12 եւ 2-8։ Կիրակի եւ տօն օրեր 9-12։

ԳՐԱՎԱՃԱՌ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ
ՊԱԼԵՆՑ
պատիւ ունի յայտարարել յարգոյ հասարակութեան թէ իր գրատունը հաստատած է Փարիզ։

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ
ՀԱՅԵՐԷՆ եւ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐՈՒ

Գ. գ. հեղինակներ եւ հրատարակիչներ կրնան իրենց երկերէն մերմօտ կեդրոնացնել՝ իւրաքանչիւր ամիս վաճառուածներուն փոխարժէքը ստանալու պայմանաւ։

Գրատանս լիակատար գրացուցակը մամլոյ տակ է։

Հասցէ P. BALENTZ.
208 bis Rue Lafayette Paris (10e).

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

18 տարեկան պատուաւոր երիտասարդ մը որ ձեռական աշխատութեանց շատ յարմարութիւն ունի, կը փափաքի աշխատիլ ժամագործի եւ կամ ոսկերիչի մը քով։ Ի հարկին կ'ընդունի նաեւ ուրիշ որեւէ գործ, գիտէ սահուն կերպով ֆրանսերէն խօսիլ։ Դիմել ՄԱՍԻՍ տպարան։

ԵԱԳՈՒԲԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ
ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ — ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1907ին
Արեւելեան ամէն տեսակ գորգերու համար ծոխ մթերանոց։
ներածութիւն, գնում եւ վաճառում
ԴԻՄԵՑԷՔ ՄԵԶԻ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ
Հասցէ՝ 2, NEW STREET BISHOPSGATE, LONDON E. C. 2
Tel. Bishopsgate 1959 — Télégr. YAKOUBIAN, Ave. London

ՊԵԼՎԻԼԻ ՄԷՋ ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
10, RUE RAMPAL, 10 — Métro BELLVILLE
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՄԵՂ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ
գինները դիւրամատչելի եւ սպասարկութիւնը շատ մաքուր
ՇԱԲԱԹ և ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ ՆՈՒԱԳ
ՓՈՐՁԵՑԷՔ և ԳՈՀ ԿԸ ՄՆԱՔ
Սրահը տրամադրելի է հարսանիքներու և նման հաւաքոյթներու

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Հաստատուած է Մարսէյլի մէջ։ Մեծաքանակ և կէս-մեծաքանակ վաճառումներու համար Légumes secsի (ընդեղէններու) վաճառատուն մը։
Ունինք լաւագոյն տեսակի բրինձ, լուբիա, սիսեռ, ոսպ, կարմիր ոսպ, ծեծած (տէօկմէ) ձաւար (պուլղուր), ձիթապտուղ, ընտիր արեւելեան պանիր եւայլն։
Մօտ օրէն պիտի ստանանք կարգ մը արեւել. ապրանքներ։
ՆՄՈՅՇՆԵՐ ԿԸ ՂՐԿՈՒԻՆ ՁՐԻԱԲԱՐ։
Գրել Léon Haroutunian & N. Gananian. 5, Rue Fongate, 5 Marseille.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԲՈԼՈՐ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅԵՐՈՒՆ
դատական գործեր, պայմանագրութիւններ, թարգմանութիւններ ամէն լեզուով։ Ամուսնութեան, ամուսնալուծումի վիզայի, անցագրի, եւ անձնագրի գործողութիւններ։
Դիմել բացի Կիրակիէ ամէն օր ժամը 9էն 12 եւ 2էն 7։
VAHAN YARJANIAN
CONTENTIEUX
62, Rue Myrha, Paris (18) Métro Barbès կամ Château Rouge
Tél. Nord 13 - 45 Reg. Com. 346,618

ԱՅՑԵԼՈՒ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ
Օրուան մէջ կամ գիշեր ատեն ընտանեկան, հարսանեկան, ընկերական հաւաքոյթներու, հանդէսներու եւ այլ խմբանկարներու համար, իրենց բնակարանին, գործատեղին, գրասենեակին մէջ կամ բացօթեայ լուսանկարուելու եւ այս կարգի ամէն աշխատանքներու համար անձամբ կամ երկտողով մը դիմել լուսանկարիչ ԳՐԻԳՈՐ ՃՕԼՕԼԵԱՆի, 39, Rue Brancion, Paris 15։
ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՈՒ ՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St. Denis և Réaumur)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
ջերմամիջութեան, ֆրանկատի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց։
բժշկական տարրալուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, Կիրակի՝ 9—12։
ժողովրդական գիներ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ
ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ„
67, Rue Monsieur-le-Prince
Métro Odéon կամ St. Michel
ընտանեկան մաքուր, համեղ եւ առատ կերակուրներ
Թասը տ'օթ 4 ֆրանք
Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.
Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՏՈՔԹՈՐ
Յ. ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
120, Boulevard de Grenelle
Métro La-Motte Picquet.
Tél. Invalides 31-48
կ'ընդունի ամէն օր 4-7
կիրակի օրերը 10.30-12

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48, rue Montmartre
(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ
ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ
ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ
հիւանդութիւններ
Téléph. CENTRAL 73-38
Métro : SENTIER կամ HALLES
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8.30-10եւ 1,30 — 8

ՍԱԿԱՐԱՆ

1 Յուլիս 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Անգլիկ,	L. St.	178	—
Տոլար,	Dollar	36	72
Մարք (ոսկի)	Mark	8	25
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	18	80
Թրք. ոսկի	» or	158	—
Մէճիտիէ	Médjidié	12	50
Լէվա 100 հատր	Léva	24	—
Տրախմի »	Drachme	43	—
Լիր » »	Lire	125	50
Պելճ. ֆրանք »	Frc. Belge	99	—
Զուից. »	Frc. Suisse	672	90
Լէյ 100 հատր	Ley	15	50
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	174	25

ԱՐԺԵԹՂԹ

Եգ. Քր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	3700	—
» II	»	2550	—
» III	»	2220	—
Օսմանեան երկաթ.	Lots turcs	149	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

Le Gérant : H. TEURNIER

Impr. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris (10e)

ՅԱՌԱՋ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մեթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան		10 շ.	20 շ.
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ 4 ՅՈՒԼԻՍ 1926

4 JUILLET 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Ա. ՏԱՐԻ Թիւ 145 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՄԻՋԱԳԵՏՔԻ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԷՆ 7000 ՄԵՌԱԾ ԵՆ ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒՆ. ԴԱՐՄԱՆԸ...

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՐԴԸ ԿԸ ԲԱՆԻ

Ինչ որ կը գրեն Թուրք թերթերը Իզմիրի դաւադրութեան մասին, իբրեւ ամբաստանեալի վկայութիւն, մերկացում կամ խմբագրական, կը պարզէ շատ պերճախօս պատկեր մը:

Ամէնէն առաջ, աւելորդ անգամ մըն ալ կը հաստատուի թէ՝ չափազանց լարուած են կիրքերը անձէ անձ, հոսանքէ հոսանք, խմբակէ խմբակ: Այն բոլոր դէմքերը որ այսօր գոց եղած են իբրեւ ամբաստանեալ, մեծ մասով ընկերներ, գործակիցներ եւ զինակիցներ էին իթթիհատական շարժումէն մինչեւ 1915ի հայաջինջ սարսափները և անկէ ալ ասդին, մինչեւ քէմալական յաղթանակը: Անոնց մէջ մարդեր կան որոնց անունը շատոնց կապուած է արիւնոտ գործերու հետ, թէեւ Թուրքերը իրենք նոր երեւան կը հանեն: Այդ կարգէն է, օրինակ, Իթթիհատի պետերէն Շիւքրի պէյ, երբեմն կրթական նախարար, բայց մանաւանդ կազմակերպիչ զանազան աւազակումներու և ջարդերու: Երկար պիտի ըլլար շարել միւսներուն «Ցուցակ ծառայութեանց»ը: Կը բաւէ շեշտել թէ Թուրք մամուլն ու վարիչներ այս տեսակ պարագաներու մէջ միայն երեւան կը հանեն շատ մը գաղտնիքներ, կ'արձանագրեն ակամայ խոստովանութիւններ: Այդպէս է որ իթթիհատականները, երէկ՝ հայրենասէր, այսօր կը դառնան «գազան, որոնց լրբութիւնները աննկարագրելի են» (Վագըթ): Նոյն նախադասութեան մէջ, Թուրք յօդուածագիրը ափսոսանքով դիտել կուտայ թէ «Համիտի բռնապետութեան 33 տարուան ընթացքին, Թուրք մը չէր, այլ Հայ մը որ մահափորձը կատարեց կարմիր սուլթանին դէմ»: Ըսել կ'ուզէ թէ ինչո՞ւ Համիտի կամ Վահիտէտտինի դէմ փորձեցին այն ինչ որ հիմա սարքեր են Մուսթաֆա Քէմալի, «հայրենիքի ազատարար»ին դէմ: Երեւի Թուրք յօդուածագիրը չի գիտեր թէ ուրի՛շ բան է ջարդը, անզէն կիներու և երախաներու կամ շղթայակապ այրերու կոտորումը, եւ բոլորովին ուրիշ բան՝ քաղաքական ահաբեկումը, որ կը պահանջէ գաղափարական ուժ եւ իսկապէս յեղափոխական խառնուածք:

Ճիշտ ատոր համար է որ, ներկայ մահափորձին մէջ ալ, աւելի շատ անձնական կիրքեր եւ փառասիրութիւններ կ'երեւան, քան յեղափոխական ձգտում: Տարբեր պարագաներու մէջ, մէկ համոզուած «ֆէտայի» հրաշքներ պիտի գործէր, իսկ տասը-քսան արհեստով ոճրագործներ, որքան ալ յանդուգն ըլլան, կէս ճամբան կը մնան, որովհետեւ չունին անհրաժեշտ կրակը:

Իրար բզքտելու, իշխանութիւնը ձեռք անցնելու պայքարը ժառանգական սովորութիւն է Թուրքերուն համար, եւ այդպէս ալ կը շարունակուի: Դաւադիրները չեն ըսեր թէ ի՛նչ պիտի հաստատէին եթէ յաջողէին, այլ թէ ո՛վ պիտի նշանակէին այս կամ այն քէմալականին տեղ: Համիտի շրջանին ալ, կային իրենց դիրքէն կամ թոշակէն դժգոհ Թուրքեր որ, արտասահման կ'ապաստանէին եւ «յեղափոխական» կը դառնային: Ներկայ դաւադրութեան մէջ — ո՞րոնք են դժգոհութեան շարժառիթները: Քէմալի ա՞նձը, թէ անոր վարած քաղաքականութիւնը, որ բոլորովին համապատասխան է Իթթիհատի հետապնդած նպատակներուն, եւ շատ աւելի կտրուկ, առանց պատի պատ ձեւերու: Էնկիւրի շարունակեց եւ իր տրամաբանական վախճանին հասցուց ոչ-Թուրք ժողովուրդներու ոչնչացումը, եւ միջոցներու մէջ խտրութիւն չի դներ, մնացորդներուն վերջնական հաշուեյարդարը կատարելու համար, թէ բարոյապէս եւ թէ նիւթապէս: Դաւադիրները դժգո՞հ են այս քաղաքականութենէն: Էնկիւրի նշանախօսք ընտրած է ոչ-Թուրքերու թրքացումը եւ անոնց ամէնէն տարրական իրաւունքներուն բիրտ ժխտումը: Դժգոհները հակառա՞կ են այս ուղղութեան: Էնկիւրի կը մաքրէ Քիւրտերն ու միւս իսլամ, բայց ոչ-Թուրք տարրերը: Դաւադիրները ունի՞ն տարբեր ծրագիր... Ունի՞ն վերջապէս, նոր քաղաքականութիւն մը, գոնէ իրենց համար: Եթէ անոնք անկեղծ յեղափոխականներ ըլլային, ապահովաբար մէջտեղ կը դնէին իրենց հիմնական ծրագիրը, և անոր համեմատ մը շարժէին: Մինչդեռ մութին մէջ կը գործեն, ամէն բանէ առաջ իշխանութեան տիրանալու մարմաջով:

Հին որդն է որ կը բանի Թուրքիոյ կազմին մէջ, նոր անուններու տակ: Հակառակ բոլոր վերիվայրումներուն, Թուրքիան չկրցաւ արտադրել սերունդ մը որ ընդունակ ըլլար ըմբռնելու այդ հսկայական պետութեան քայքայման բուն պատճառները:

Եւ քայքայումը կը շարունակուի, իրերու բնական ընթացքով:

Հին թէ նոր, Թուրքերը կը մոռնան այս պարագան, եւ շերտ մը հողի կառչած ատեն, ամբողջ նահանգներ վրայ կուտան: Այս գիծը կար Համիտի օրով, զարգացաւ իթթիհատականներուն փառքի շրջանին, կայսրութեան մէկ երրորդին գնով, եւ կը շարունակուի մինչեւ այսօր:

Բնութիւնն իսկ չի հանդուրժեր սանձարձակ բռնութեան, ոչ ալ անսահման տարածութեանց դատարկութեան:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ՝ ՍԵՂԱՆԱՒՈՐ

Բարեգործականի Միութեան Ամերիկայի շրջանի Պատգամ. ժողովին մէջ, որ գումարուեցաւ Ֆիլատելֆիա, որոշուած է առաջարկել Փարիզի կեդրոնին, որպէսզի Ամերիկա փոխադրէ իր անձեռնմխելի գումարը, «Թրըստ Ֆօնտ» մը հաստատելու համար: Այս առթիւ «Պրոլետար», Ամերիկայի հայ կարմիրներուն շաբաթաթերթը, կը գրէ,—

«Մենք գիտէինք, որ Բարեգործական Միութիւնը՝ որպէս բուրժուական կազմակերպութիւն այնքան բարեգործութիւն կ'ընէ, որքան անոր գլուխը կեցող հայ ջոջերու հասարակութեան մէջ վայելած բարերարի համբաւը պահպանելու համար անհրաժեշտ է: Այս գիտէինք, բայց բնաւ չէինք սպասեր, որ այն ժողովուրդը՝ հայ գաղթականութիւնը՝ որուն թշուառութեան անունով կոկորդիլոսի արցունքներ կը թափեն եւ անոնց որպէս թէ օգնելու նպատակով հայ աշխատաւորութենէն սենտեր կը մուրան, ելլէին նոյն դժբախտ ժողովուրդի թշուառութիւնը հեգնէին, անոր անունով հաւաքուած դրամները Ամերիկայի մէջ շահարկութեան դնելու որոշում տալով: Բարեգործականի ղեկավարները, փոխանակ իրենց գանձին մէջ ունեցած հազարները, եթէ չըսենք միլիոնները, մէկ անգամէն հրապարակ դնելու եւ հայ գաղթականներու Հայաստան փոխադրութեան նպատակին յատկացնելու, ելեր որոշում կուտան եղած դրամները առեւտուրի մէջ դնելու: Եւ դեռ այս մարդիկն են, որ երես ալ ունին ըսելու, ի՞նչ կարիք կայ Հօկեր կազմակերպելու, երբ Բարեգործականը արդէն նոյն նպատակներուն ծառայած է եւ պիտի շարունակէ ծառայել:

Բայց Բարեգործականի հակա-հայաստանեան տրամադրութիւնը միայն այս քայլով ալ չի վերջանար: Ֆիլատելֆիայի ժողովին առաջարկ եկած է ոչ մէկ պարագայի տակ չգործակցիլ ոչ Հօկին և ոչ ալ Պետական Կարմիր Խաչին: Առաջարկը նախապէս ընդունուած եւ քուէարկուած է, բայց կուլիսներու ետեւ որոշումներ տուող եւ ժողովին պարտադրող լիտրները, տեսնելով որ նման որոշումի մը արձանագրուիլը Հայաստանով խանդավառուած իրենց շարքերուն վրայ գէշ ազդեցութիւն կը գործէ, շատ խորամանկ կերպով չեն ուզած արձանագրութեան մէջ անցնել զայն, յայտարարելով, որ լռելեայն կերպով կը հասկցուի, որ չպիտի գործակցին եւ Հօկին եւ Կարմիր Խաչին:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՊԱՏԳԱՄ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՓԱԿՈՒՄԸ

Հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ, Եւրոպայի Պատգամ. ժողովը կատարեց Առաջնորդի եւ թեմական Կեդր. Խորհուրդին ընտրութիւնը: Փարիզցիները ոչ միայն բացակայ էին, այլ եւ խուսափեր էին հաղորդակցութեան մտնել հեռաձայնով, ժամադրութիւն մը նշանակելու համար: Ժողովը աւելորդ անգամ մըն ալ կրկնելով իր համերաշխական տրամադրութիւնները, անցաւ օրակարգին:

Միաձայնութեամբ Եւրոպայի Առաջնորդ ընտրուեցաւ Կաթող. Պատուիրակը, Գրիգորիս եպսկ. Պալաքեան: Փոխադարձ համաձայնութեամբ և մէկ քուէարկութեամբ թեմական Խորհուրդի անդամ ընտրուեցան Պ. Պ. Հմայեակ Խոսրովեան, Յ. Ամատունի, Մ. Պապաջանեան, Մաթէօ Խան Ներսէսեան, Զ. Մամուլեան (Լոնտոնէն), Ներսէս Օհանեան, Յակոբ Լաւեան, եւ Փարիզի պատգամաւորներէն Պ. Պ. Արամ Ճէվահիրճեան, Պօղոս Լամէրեան, Արմենակ Համբարձումեան, բոլորն ալ միաձայնութեամբ (13 քուէ): Համեմատականի մնացին Պ. Պ. Համբարձում Մելիքեան (7 քուէ) և Արշակ Չօպանեան (6), եւ այս վերջինը ընտրուեցաւ 10 ձայնով: Վերահսկատարուեցաւ Կրօն. ժողովը, նախագահութեամբ Վռամշապուհ եպսկ.ի եւ անդամակցութեամբ Փարիզ հաստատուած չորս քահանաներու:

Ուրբաթ օրուան նիստը յատկացուած էր հաշուական խնդիրներու: Գոհունակութեամբ հաստատուեցաւ որ 1925 Մայիս 15էն մինչեւ 1926 Յունիս, կաթող. պատուիրակութիւնը զանազան նուէրներով ունեցեր է 176,466 ֆրանք մուտք, որուն 2925ը միայն թեմական մուտք, իսկ 33,900ը աւանդ գումար: Այս վերջին գումարը միայն կը մնայ պարտք, իսկ սնտուկը պարտաստ կայ 2741 ֆրանք: Անկէ զատ, Լոնտոնի մէջ հանգանակուած է 930 անգլիական ոսկի, Էջմիածնի և կաթող. պատուիրակութեան պէտքերուն համար: Ելքի բաժնին մէջ նշանակուած են 25,177 ֆրանք իբրեւ կրթական նպաստ (7000 Մարսէյլ, 5000 Լիոն, 13,177 Փարիզ), 16,507 ֆրանք կարօտներու, 9250 ֆրանք ուսանողներու, 66,190 ֆրանք Թոշակ, 20,638 ֆրանք կաթող. պատուիրակի թեմական այցելութեանց ծախք, 13,357 ֆրանք զանազան նպաստներ (3176 ֆրանք Հ. Մ. Ը. Մ.ի եւ 700 ֆրանք Հ. Մ. Մ.ի եւլն.), 9257 ֆրանք դիւանական ծախք եւլն.: Նոր եկամտացոյցին կազմութիւնը թեմ. Խորհուրդին, որ Առաջնորդէն զատ, իբրեւ պաշտօնէութիւն նկատի պիտի ունենայ դիւանապետ մը, գործակատար մը (իրաւագէտ խորհրդական), պաշտօնեայ մը եւ մեքենագիր մը: Թեմերը պարտաւոր պիտի ըլլան տարեկան բաժին մը վճարել Առաջնորդարանին: Առաջնորդարանը կը մնայ միեւնոյն տեղը:

Ժողովի փակման պահուն, Փարիզցիները բարեհաճեր էին հեռաձայնով հաղորդել թէ իրենց հրաժարումը անդառնալի է եւ աւելորդ կը նկատեն որ եւ է նոր տեսակցութիւն: Ժողովը ցաւով արձանագրեց այս պարագան եւ անփոփոխ պահեց իր որոշումը, համերաշխութեան նոր փորձի մը համար:

Որոշուեցաւ շնորհակալութեան հեռագիր մը ուղղել ֆրանսական կառավարութեան և Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, ժողովին յաջող վերջաւորութեան առթիւ: Պատգամաւորները բաժնուեցան լաւագոյն տրամադրութեամբ: Պահ մը ներկայ եղաւ նաեւ Վռամշապուհ եպսկ. իր գոհունակութիւնը յայտնելով:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՐՔԱԿԱՆ ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պոլսոյ թերթերը կը շարունակեն էջեր լեցնել, Մ. Քէմալի դէմ սարքուած դաւադրութիւններուն առթիւ, բոլորը միեւնոյն կաղապարին վրայ: Վերջին թղթաբերէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Սարը Էֆէ պատասխանելով իրեն եղած հարցումներուն, ըսաւ. «Այս դէպքի երեւան ելլելէն երեք ամիս առաջ, տեղեակ էի մահափորձի խնդրին, Շիւքրի պէյի հետ ունեցած տեսակցութեանս շնորհիւ: Շիւքրի պէյը Սէրէզէն կը ճանչնամ: Սահմանադրութեան յայտարարութենէն առաջ միասին էինք: Րասիմ պէյն ալ կը ճանչնամ, իբր իր հին գօմիթէճի ընկերը. Շիւքրի պէյ առաջարկած էր ինծի որ գործակցիմ իրեն մահափորձին համար առանձինն կազմակերպութիւն մը առաջ բերելով: Իրեն մարդ չունենալս յայտնեցի: Պատասխանեց. «Մենք մարդ ունինք անոնք կը ղրկենք»: Այս տեսակցութիւնները Էնկիւրիէն Պոլիս եկած ատեն տեղի ունեցած էին:

Իզմիր գալէ յետոյ, Շիւքրի եւ Րասիմ պէյերու ստորագրութեամբ նամակ մը ստացայ: Նամակը ինծի բերած էր Զիա Խուրշիտ պէյ: Անոնք Յունիս 11ին եկած էին: Նախապէս ծանօթ չէի Զիա Խուրշիտի: Այդ օրը Կաֆարզատէի պանդոկը գացեր և Իսմայիլ էֆ.ն կը փնտռէի: Անոնք հոն էին եղեր: Պանդոկապետը ներկայացուց ինծի և յայտնեց թէ Զիա Խուրշիտ կ'ուզէ ինձ հետ տեսակցիլ: Անմիջապէս իր սենեակը ելանք ուր նամակը տուաւ ինծի: Նամակին մէջ Զիա Խուրշիտին համար գրուած էր թէ վստահելի ընկեր մըն էր և ծխախոտի գործի համար կուգար և օժանդակութիւնս կը յանձնարարուէր:

Յետոյ խօսք բացուեցաւ և Զիա Խուրշիտ ըսաւ. «Նպատակս ծխախոտի գործ չէ, մահափորձի համար եկայ» եւ աւելցուց թէ լաւ է իրենց կացութիւնը: Երբ հարցուցի թէ քանի՞ հոգի եկած են, պատասխան չտուաւ: Ես հարցուցի. «Այս խնդրով միայն Շիւքրի պէ՞յը զբաղած է»: — Ոչ այս որոշումը Յառաջդիմականներու կողմէ տրուած է. միայն կը սպասուի մահափորձի գործադրուելուն: Կատարուածին պէս ժողովը նիստ պիտի հրաւիրուի: Եթէ Ֆէվզի փաշա չընդունի, Ազգ. Մեծ ժողովի նախագահ Քեազիմ փաշա հանրապետութեան նախագահ պիտի ըլլայ, ըսաւ:

Զիա Խուրշիտ բացատրեց երկու ձեւերը: Առաջին՝ կայարանին մէջ, կազի փաշայի հասած ատենը մահափորձ կատարել. երկրորդ՝ պարահանդէսի միջոցին: Զիա յարմար գտաւ առաջին ձեւը, ըսելով թէ իբր գաղտնի ոստիկան պիտի գտնուի կայարանը, և պիտի կարենայ օգտուիլ բազմութենէն: Այդ միջոցին, կրկին և կրկին հարցուցի թէ ո՞րոնք են ընտրած ընկերները:— Մէկը՝ Լազ Իսմայիլն է, ըսաւ:

Ես երկու տեղերէն ոչ մէկը յարմար գտայ, և Քէմէր Ալթըն յանձնարարեցի, աւելցնելով որ Հիլմի յաջորդ օրը այդ տեղը կը ցուցնէ իրենց:

Զիա Խուրշիտ ռումբի անհրաժեշտութիւնը շեշտեց: —«Բոլս կայ», պատասխանեց Շէվգը, և բերաւ ռումբերը զորս Հիլմիին յանձնեցինք: Գիշերը Հիլմիին հետ մեր տունը պառկեցանք: Առտուն Հիլմիին ըսի թէ «Ես Պոլիս պիտի մեկնիմ դուն մահափորձին վայրը ցուցուր ընկերներուն»:

.˙. Յօդուածագիր մը, Ալի Հայտար Էօմէր, «Վագըթ»ի մէջ անէծք կը կարդայ իթթիհատական ոճրագործներուն, «որոնց լրբութիւնները աննկարագրելի են, և որոնք գազան ծնած են»:

«Ապտիւլ Համիտի շրջանին՝ այդ մարդիկը երիտասարդ էին, իսկ Վահիտէտտինի շրջանին՝ 40ը անցուցած: Սակայն, 33 տարուայ ընթացքին, Թուրք մը չէր այլ Հայ մը որ մահափորձ կատարեց կարմիր սուլթանին վրայ (Ծ. Խ.— Եըլտըզի մահափորձին կ'ակնարկէ): Իսկ այն ատեն երբ Վահիտէտտին բոլոր օտար տարրերը երկրին վրայ կը քշէր, պալատին վրայ ինկող միակ գնդակը՝ յունական գնդակ էր: Այդ մարդիկը ի՞նչ կ'ընէին այդ միջոցին»:

Ազատ արձակուած

Պոլիսէն «Էքսչէյնճ Թէլէկրաֆ»ի կը հեռագրեն 2 Յուլիս թուականով.— Զրոյց կը շրջի թէ Մուսթաֆա Քէմալի դէմ կազմակերպուած դաւադրութեան իբրեւ մեղսակից ամբաստանուածներէն ազատ արձակուած են եօթը հոգի, որոնց վեցը երեսփոխան:

Ինչո՞ւ կը սղէ հացը

Ալիւրին 100 քիլօն պատերազմէն առաջ 25-27 ֆրանքի կը ծախուէր, այսօր 250 ֆրանքի կը ծախուի: Խորհրդարանը քուէարկեց օրինագիծ մը, որով մինչեւ ամսոյս վերջը մաքսատուրքէ զերծ պիտի ըլլան Ֆրանսա ներածուած ցորենները: Շատեր թերահաւատ են այս կարգադրութեան լաւ արդիւնք

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. (6)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՀԱՆՈՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՀԱՎԱՔԸ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ)

Ֆ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՀԱՎԱՔԸ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Համաշխարհային Հանրահավաքի Կոմիտեն հրավիրում է Ձեզ մասնակցելու Հայկական Սովետական Հանրապետության Համաշխարհային Հանրահավաքին, որ տեղի պիտի ունենա Երևանում 1000-ամյակի տոնակատարության առթիվ։

Հանրահավաքի նպատակն է՝ ցույց տալ աշխարհի բոլոր ազատասեր ժողովուրդներին, թե ինչպիսի հսկայական հաջողությունների է հասել Հայկական Սովետական Հանրապետությունը Սովետական Միության ազգերի եղբայրական ընտանիքում։

Հանրահավաքի ընթացքում պիտի կատարվի Հայկական Սովետական Հանրապետության տնտեսական, մշակութային և կուլտուրական մեծ հաջողությունների հաշվետվությունը

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ

Ամսագիր

55— ՖԱՅԱՍՈՒ

Ֆօտոպատմություն

Ֆաշիստական Իտալիայի ներկայացուցիչ Ֆաշիստական Իտալիայի ներկայացուցիչ Ֆաշիստական Իտալիայի ներկայացուցիչ

տալու մասին: Ծերակուտական Փրօվօսթ Տիւմարշէ, որ մեծ հողատէր մըն է, յայտնեց թէ ցորենին գինին այս աստիճան բարձրացման մէջ շահագիտութիւնը մեծ դեր կը խաղայ. անհրաժեշտ է աւելի խիստ եւ արմատական միջոցներ ձեռք առնել: Ալիւրը ջաղացպաններու ընկերութեան մը մենաշնորհը դարձած է:

Ուրիշ ծերակուտական մը՝ Պ. Ժէնուվրիէ դիտել տուաւ թէ «Մեր երկրին մէջ շատ մը օտարականներ կան, զորս պէտք է կերակրել: Այս թիւը կարելի է կրճատել, եթէ ութը ժամուան օրէնքը առժամապէս դադրեցուի»:

Յուլիս 8էն սկսեալ հացին քիլօն 2.50 ֆրանքի պիտի ծախուի:

Գանգատ օտար մրցակիցներու դէմ

կառապաններու եւ ինքնաշարժի վարիչներու սէնտիքային կողմէ պատուիրակութիւն մը ներկայանալով աշխատանքի նախարարին, պահանջեց ապարէզ չտալ օտար մրցակիցներուն: Նախարարը պատասխանեց թէ անցեալ Մայիսէն ի վեր, երբ քննութեամբ հաստատուեցաւ թէ «շօֆէօր»ներու թիւը կը բաւէ Փարիզի, այլեւս ընթացք չտրուիր օտար թեկնածուներու դիմումին: Այս ընթացքը պիտի շարունակուի որքան ատեն որ եղածը կը բաւէ. բացառութիւն պիտի ըլլայ միայն այն օտարականներուն, որոնք իբրեւ կամաւոր ծառայած են ֆրանսական բանակին մէջ:

Շէյխ Մահմուտ կրկին ապստամբած

Քիւրտ ապստամբապետ Շէյխ Մահմուտ, որ Միջագետքի մէջ անգլիական տիրապետութեան դէմ կռիւ կը մղէ երկար տարիներէ ի վեր, կրկին ապստամբած է: Պաղտատէն առնուած հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ տեղի ունեցած կռիւներու ընթացքին, Սիւլէյմանիյէի մօտ վիրաւորուած է անգլիացի հարիւրապետ Պրաունի:

Ապստամբութիւն Պարսկաստանի մէջ

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ Սալմաստի պահակազօրքը ապստամբած է: Զինուորները իրենց պետերը սպաննելէ վերջ ճամբայ ելած են դէպի Խոյ (Ատրպատական): Թաւրիզէն զինուորներ ղրկուած են ըմբոստութիւնը զսպելու համար,

Ուրիշ խլրտումներ ծագած են Խորասանի կողմերը: Թէհրանէն 1200 հոգինոց գունդ մը ղրկուեցաւ յիշեալ վայրը:

Խոյ հասած ապստամբները միացած տեղական ոստիկաններուն, քալեցին Մակուի վրայ (Թուրքեւպարսիկ սահմանագլուխ), ուր թալանի սկսան:

Ռուսթուրք դաշնագիրը

Մոսկուայէն «Թաս» գործակալութիւնը կը հաղորդէ 1 Յուլիս թուականով.— Երէկ Պոլսոյ մէջ փոխանակուեցան Փարիզի մէջ կնքուած ռուսեւթուրք դաշնագրին վաւերացման նամակները: Խ. Հ. Միութեան ներկայացուցիչ Պ. Սուրից և Թուրք արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի, ստորագրեցին ծանուցագիր մը, որուն մէջ դիտել կը տրուի, Ա.) Թէ Փարիզի դաշնագիրը կնքելով երկու կողմերը երրորդ պետութեանց դէմ չեն առած որ եւ է յանձնառութիւն, որ հակասէ Մոսկուայի 1921ի ռուսեւթուրք դաշնագրին. Բ.) կողմերը չեն կնքած որ և է պայմանագրութիւն, որ հակասէ Փարիզի դաշնագրին, իր ստորագրութենէն մինչև այսօր. Գ.) Կողմերը նման որ և է պայմանագրութիւն չպիտի կնքեն՝ որքան ատեն որ ի զօրու ըլլայ Փարիզի դաշնագիրը:

Պատերազմին հետեւանքները

Վոլինիոյ մէջ (Լեհաստան) Քովելի ռազմափորձի դաշտին վրայ հետեւակազօրքի 35րդ գունդը փորձեր կը կատարէր, երբ հողին մէջ թաղուած 180նոց ռումբ մը պայթեցաւ: Երկու սպայ և 36 զինուոր սպաննուեցան, 35 հոգի ծանրապէս եւ 13 հոգի ալ թեթեւօրէն վիրաւորուեցան:

Ինը ժամ փոխանակ ութի

Հակառակ Ուաշինկթընի համաձայնութեան, Մուսոլինի ջնջեց ութը ժամուան աշխատանքի դրութիւնը և հաստատեց ինը ժամուան աշխատանքը Իտալիոյ մէջ: Այս առթիւ դիկտատորը հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ «Տէյլի Մէյլ»ի.

— Կ՚ուզեմ ուրիշ ճակատամարտ մըն ալ շահիլ, Իտալիոյ տնտեսական վերականգնումի ճակատամարտը: Ֆաշիսմի մղած բոլոր կռիւներն ալ յաղթանակով պսակուեցան: Կը յուսամ որ այս նոր օրէնքը խանդավառութեամբ պիտի ընդունուի: Վստահ եմ որ եթէ բոլոր Իտալացիներէն խնդրէի փոխանակ ինը տասը ժամ աշխատիլ, պիտի ընդունէին, որովհետեւ գիտեն թէ օրինակը ես կուտամ, ամէն օր 14-18 ժամ աշխատելով:

∴ Առաջին անգամ ըլլալով Իտալիոյ մէջ արհեստապետութեանց նախարարութիւն մը հաստատուեցաւ: Այս նախարարութիւնը պիտի վարէ Մուսոլինի, փոխ-նախարարի մը հետ:

Ֆաքիրին դատը

Ֆաքիր Թահրա պէյի և Մօնմարթրի սրճարանապետ Նակօրոկսքիի ծանօթ վէճին երկրորդ և վերջին դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ Հինգշաբթի օր: Երկու կողմն ալ հինգական ֆրանք տուգանքի դատապարտուեցան: Դատարանը հետեւանք չտուաւ հատուցման համար երկուստեք եղած պահանջներուն:

∴ Ֆաքիրը Մարսիլիա հրաւիրուած ըլլալով, շաբթուս մեկնեցաւ յիշեալ քաղաքը: Այս առթիւ տեղական թերթերը երկար յօդուածներ կը նուիրեն: Ֆաքիրը գիտնականներու եւ բժիշկներու առջև փորձեր կատարելէ յետոյ ժողովրդական մեծ ներկայացում մը պիտի տայ Յուլիս 7ին, Չորեքշաբթի գիշեր, Թէաթրը Սիլվէնի մէջ:

Երկրաշարժին աւերները Եգիպտոսի մէջ

Պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, վերջին երկրաշարժին ամբողջ Եգիպտոսի մէջ մեռած են 110 հոգի, վիրաւորուած՝ 66, ամբողջովին կամ մասամբ քանդուած են 4236 տուներ, վնասուած են 74 մզկիթներ:

Թրքական շրջուն ցուցահանդէսը

Գրած էինք թէ թրքական «Գարատէնիզ» ցուցահանդէսաշոգենաւը Պոլիսէն ճամբայ ելած է Լոնտոն երթալու համար: Շոգենաւը Հինգշաբթի օր Հավր հասաւ և մնաց երեք օր: Շոգենաւին մէկ սրահին մէջ թրքական նախանիւթերու նմոյշներ ցուցադրուած են. իսկ ուրիշ սրահի մը մէջ շարժանկարով ցոյց կը տրուին Անատոլուի տնտեսական գլխաւոր աղբիւրները:

ՄԹԵՐԱՆՈՑ
"ՍԹԱՆՊՈՒԼ" ՕՂԻԻ

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ԳԻՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ, ՃԱՇԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ, ՊԱՌԵՐՈՒՆ եւ ՍՐՃԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ԽԻՍՏ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐ

ԱՄԷՆԷՆ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ԳԷՈՐԳ ՄԱՐԹԱԵԱՆ — ՅՈՎՍԷՓ ԱԶԻԶԵԱՆ

52 - 54, Rue Piat, PARIS 20e

Մէթրօ՝ ՊԷԼՎԻԼ — Tél. ROQUETTE: 92-56

Փարիզի ապսպրանքները յաճախորդին տունը կը յանձնուին:
Ապսպրանքները կ՚ընդունուին թէլէֆօնով եւ նամակով:
Արուարձանները քօլի փօսթալով կը ղրկուի:
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ գաւառները եւ արտասահման ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Կուսակցական 2րդ դասընթացքը տեղի կ՚ունենայ յառաջիկայ Հինգշաբթի Յուլիս 8ին քափէ տիւ Մէթրօ, մէթրօ Օտէօնի դիմաց:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ Միութեան ընդհ. ժողովը վաղը երկուշաբթի ժամը 9ին «Ֆլօրիա» ճաշարանի սրահը: Ժողովը օրինական է, որքան ալ ըլլայ ներկաներու թիւը:

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱ ՀԻՍԱՐԻ «Ռազմիկ» Հայրենակց. Միութեան ընդհ. ժողովը, 11 Յուլիս Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.ին, 40 ռիւ Պէլվիլ:

ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ Հայ Երիտասարդաց Միութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամներն ու համակիրները Յուլիսի 10ին, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, 40bis Rue Etienne Dolet, գիւղին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ԽԱՐԲԵՐԴԻ Հայրենակցական Միութեան առժամեայ յանձնախումբը բոլոր Հայրենակիցները Ընդհ. Ժողովի կը հրաւիրէ այսօր Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Ֆլօրիա ճաշարանը:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ կնքահայրս Օննիկ Պալթաեան (Մէրտէկէօզցի), որ մօտաւորապէս 4 տարի առաջ Մարսէյլ եկած է: Տեղեկացնել Zadik Kaprielianի, Maison Chanudet, Cruas-Ardeche.

— Մուշի Խասգիւղէն Խաթուն Տոնէեան կը փնտռէ եղբայրը Մանուկ Տոնէեան և Սաֆար Տոնէեան, որոնք 1914ին Հալէպ մեկնած են և մինչեւ 2 տարի առաջ հացագործութեամբ զբաղուելնին լսուած է: Տեղեկացնել 11 Rue Wilson, St. Chamond (Loire) France.

— Խարբերդցի Աննիկ Ոստիկեան կը փնտռէ Մարիամ Ոստիկեանը եւ ամուսինը Պիթլիսցի Մանուկ Սահակեանը, որոնք Հալէպէն Մարսէյլ եկած են վերջերս: Տեղեկացնել 11 Rue Yosé Frappa Hotel du Centre, St. Etienne (Loire):

— Սեբաստացի Գալուստ Սահակեան կը փնտռէ հայրը Յակոբ եւ եղբայրը Մուշեղ Սահակեանները, առաջինը Յունաստան իսկ երկրորդը Պուլկարիա ըլլալ կը կարծուի: Տեղեկացնել N. E. R. 15, Bld. des Italiens Paris.

— Կը փնտռուի Խարբերդի Շէյխհաճի գիւղացի 19 տարեկան Պետրոս Պօղոսեանը, Պէյրութէն Ֆրանսա փոխադրուած որբերուն մէջ էր. մէկ տարի առաջ Gers նահանգը կը գտնուէր: Տեղեկացնել Kevork Der Karêkinianի, Hotel de Damas Marseille:

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԴԱՍԵՐ

Համալսարանական դասեր, առեւտրական, իրաւագիտական եւ գրական, առանց գիրքի, ուղղակի թերթերէն, յայտնի հայ մասնագէտի կողմէ: Դիմել խմբագրատուն:

ԳՈՐԳ ՆՈՐՈԳՈՂ

գործաւորուհիներու պէտք կայ, վարժ կամ ոչ: դիմել 36, Rue Polonceau, Պ. Յակոբ Կէվիկեանին: Թէլէֆօն՝ Nord 33—32: Մէթրօ Barbès:

ԱՅՑԵԼՈՒ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼ-ԹՂԹԱԿԻՑ

Մասնագէտ տոմարակալ մը, որ 25 տարուան եւրոպական փորձառութիւն ունի, կը վարէ ֆրանսերէն եւ անգլիերէն առեւտրական թղթակցութիւններ եւ ամէն ճիւղի վերաբերեալ հաշուակալութիւն գոնթինանթալ կամ Անգլ. Ամերիկեան սիստեմով: Դիմել խմբագրատուն:

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԿԱՌ ՏԸ Լ'ԷՍԹ

6 Petits Hôtels (Bd. Magenta 87ի անկիւնը): Տք. ԹԱՓՈՆ, Փ. Բ. Հ.: Tél. Trud. 11-28.

ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԵԱՆ նոր եւ հին բարդութիւններու արագ բուժում նոր մեթոտներով: Լաւագոյն արդիւնքներ:

Ամէն օր ժամը 9-12 եւ 2-8: Կիրակի եւ տօն օրեր 9-12:

ՎԱՐՁՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

1 Սենեակ, 1 ճաշարան եւ խոհանոց մը տրամադրելի է Շավիլի մէջ օդաւէտ դիրքի մը վրայ, միայն 2 հոգիի համար այր եւ կին կամ 2 երիտասարդի: Դիմել, 17 bis Avenue Cursie Chaville.

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, 123 (Métro: St. Denis և Réaumur)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ ջերմամիզութեան, ֆրանկ-ա.ւտի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց:

բժշկական տարրալուծումներ

Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, Կիրակի՝ 9—12:

ժողովրդական գիներ

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՉ
ԱՐԱՄ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

3, Rue d'Austerlitz, 3
Métro Gare de Lyon,
Quai de la Rapée եւ Bastille

Պատիւ ունինք ծանուցանել մեր յարգելի հայրենակիցներուն որ վերոյիշեալ հասցէին, բացած ենք սափրիչի (վարսավիրայ) սրահ մը, արհեստին նորագոյն մեթոտներով: Մեր մաքուր սպասարկութիւնը եւ մատչելի գինները մեծապէս պիտի գոհացնեն մեր յաճախորդները:

կանանց եւ փոքրիկներու մազերը կը կտրուին ճաշակաւոր կերպով: կը ծախուի նաեւ անուշահոտ օճառ եւ այս կարգի զանազան առարկաներ: Բաց է ամէն առաւօտ ժամը 7էն երեկոյեան 9, բացի երկուշաբթի:

ՍԱԿԱՐԱՆ

Ե Յուլիս 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Ոսկի անգլ.,	L. St.	181	30
Տոլար,	Dollar	37	—
Մարք (ոսկի)	Mark	8	25
Թրքական թղթ.	L. Trq.	18	80
Թրք. ոսկի	» or	158	—
Մէճիտիէ	Médjidié	12	50
Լէվա 100 հատը	Léva	24	—
Տրախմի »	Drachme	43	—
Լիր »	» Lire	130	—
Պելժ. ֆրանք »	Frc. Belge	99	—
Զուից. »	Frc. Suisse	672	90
Լէյ 100 հատը	Ley	15	50
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	174	25

ԱՐԺԵԹՂԹ

Եգ. Քր. Ֆօնսիէ I Cr. Fonc. Eg.	3700	—
» II »	2550	—
» III »	2220	—
Թուրքի երկթղ. Lots turcs	149	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ՕՂԻԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ ԱԶՔԸ ԼՈՅՍ

վերջապէս եկաւ «ՍԹԱՄՊՈՒԼ» օղին
Զուտ խաղողէ պատրաստուած Փարիզ կը ծախուի ըստ շիշերով

ՊԷԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ ՔՈՎ

28, rue Lesage, Paris XXe. 18bis Rue, Jouge Rouve
Métro Belleville. Tramway 5, 26

Նաեւ կը գտնուի միշտ լաւագոյն արեւելեան նպարեղէններ, անուշեղէններ եւ պխտոյքներ:

ՇԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԸՆԴԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՃՈԽ ՄԹԵՐՔՈՎ ՄԸ

Ունինք նաեւ ամէն տեսակ անուշեղէններ, ոգելից ըմպելիներ, քօնսէրվներ, համեմներ, անխարդախ սուրճ, ընտիր թէյեր, ձիթապտուղ, քաշէր, ճերմակ պանիր, ապուխտ, ընտիր ռուսական խաւեար, օղի, օ տըքօլօններ, հոտաւէտ օճառներ եւլն. եւլն.: խիստ դիւրամատչելի գիներով:

Հեռախօսով ապսպրանքներ կ՚ընդունուին եւ կը գործադրուին:

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ՝ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԶԵՂՉ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Նպարավաճառատուն "ՇԻՐԱԿ"

26 Rue de Trévise Tél. Bérgère 38-63: Métro Cadet

ՄԻԱԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ ՈՐ ԿԸ ԾԱԽԷ ԸՆՏԻՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՆԻՐ

Շնորհիւ մեր զօրաւոր միջոցներուն, կրցած ենք ձեռք ձգել իւրաքանչիւր շաբթուան համար 800—1000 քիլօ պանիր:

Նպաստաւոր գիներ, հրապարակին ամէնէն դիւրամատչելին

Ապսպրանքներ կ՚ընդունուին հեռագրով և ամէն տեղի համար:

Նմոյշներ կը ղրկուին ապահովագրուած և ձրի:

դիմել՝ H. Léon & N. Ganan. 5, Rue Fongate, Marseille.

ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ — ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1907ին

Արեւելեան ամէն տեսակ գորգերու համար ծոխ մթերանոց: Ներածութիւն, գնում եւ վաճառում

ԴԻՄԵՑԷՔ ՄԵԶԻ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Հասցէ՝ 2, NEW STREET BISHOPSGATE, LONDON E. C. 2
Tel. Bishopsgate 1959 — Télégr. YAKOUBIAN, Ave. London

ՊԷԼՎԻԼԻ ՄԷՋ ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

10, RUE RAMPAL, 10 — Métro BELLVILLE

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՄԵՂ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ

գիները դիւրամատչելի եւ սպասարկութիւնը շատ մաքուր

ՇԱԲԱԹ և ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ ՆՈՒԱԳ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ և ԳՈՀ ԿԸ ՄՆԱՔ

Սրահը տրամադրելի է հարսնիքներու և նման հաւաքոյթներու

ՓԱՆՍԻՕՆ ՏԸ ՖԱՄԻՅԼ
"ՎԻԼԼԱ ՐԷՆ"

ՏԱՔ ՋՈՒՐ, ԼՈԳԱՐԱՆ, ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՋԵՐՄՈՒԹԻՒՆ եւ ԿԱՌԱՏ

7 եւ 7 bis, Rue Péligot, Enghien-les-Bains (Télph. Enghiee 535)

կայարանին կից, խիստ օդաւէտ, կահաւորուած սենեակներ մնայուն եւ կամ պատահական յաճախորդներու համար:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԸՆՏԻՐ ԽՈՀԱՆՈՑ

ԳԻՆԵՐԸ ԱՄԷՆՈՒՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ԳԼԽԱՐԿԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ NADINE
ՊԷՕՅԻՔԵԱՆ ՔՈՅՐԵՐ

վերջին նորաձեւութեամբ խիստ ճաշակաւոր գլխարկներ դիւրամատչելի գիներով:
կը ստանձնենք նաեւ ամէն տեսակ նորոգութիւններ եւ ձեւափոխութիւններ: 9, rue de Moscou Paris, 8(e) Tél. Louvre 12-79

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est — Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ
ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ"

67, Rue Monsieur-le-Prince (6)
Métro Odéon կամ St. Michel

ընտանեկան մաքուր, համեղ եւ առատ կերակուրներ:

Թապլը տ'օթ 4 ֆրանք

Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.

Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմի առաջին դուռը) Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւններ

Téléph. CENTRAL 73-38
Métro: SENTIER կամ HALLES

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8 ½—10եւ 1,30—8

ՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒ

Իրենց տան մէջ աշխատելու համար, շապիկ, քաշքօլ, բօպի եւ քօմպինէզօնի առատ գործ ունիմ. գոհացուցիչ վճարում, դիմել անմիջապէս (Belleville) rue Bellevilleի վրայ, Passage Lauzin 3bis սենեակին թիւ 7.—

Le Gérant: H. TEURNIER

Impr. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10)

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն՝ 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ա.	5 ա.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 7 ՅՈՒԼԻՍ 1926

7 JUILLET 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ Թիւ 146 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ՔԷՄԱԼԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԸ ԾԱՆՐ ՊԱՏԻԺՆԵՐ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ԻԹԹԻՀԱՏԻ ՇՔԱԽՈՒՄԲԻՆ ՀԱՄԱՐ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՈՒԹ ՀԵՌԱՆԿԱՐ

Ամէն կողմէ տենդագին հետաքրքրութեամբ կը սպասեն Ֆրանսական Խորհրդարանին որոշման, մասնագէտներու ծրագրի մասին:

Խնդիրը սեղանի վրայ է արդէն: Վիճաբանութիւնները սկսան երէկ: Խորհրդարանին ձեռքն է կացութեան բանալին, ինչպէս կը տեսնուի մեր հրատարակած ամփոփումէն, մասնագէտներու յանձնախումբը կենսական կը նկատէ ֆրանքին ամրապնդումը: Պէտք է հաստատուն գին մը ունենայ դրամը, այլապէս աւելի պիտի ծանրանայ կացութիւնը: Այդ սակը որոշելու համար, հիմ պիտի բռնուի ապրուստի սղութիւնը եւ ղերկինի այսօրուան արժէքը. ուրիշ խօսքով, 140ի եւ 180ի միջեւ: Բայց ատոր համար, կարգ մը պայմաններ կ'առաջարկուին, — խիստ խնայողութիւն, զանազան օրկաններու կրճատում կամ ձուլում, հետեւաբար և բազմաթիւ պաշտօնեաներու արձակում: Յետոյ՝ նոր տուրքեր, որոնց գումարը կը նախատեսուի եօթը միլիառ ֆրանք, մինչեւ 1927ի վերջը (երկու միլիառ՝ 1926ի երկրորդ վեցամսեային, մնացածը՝ 1927ի համար): Իսկ ամէնէն ուշագրաւ կէտը, — մինչեւ երկու հարիւր միլիոն տոլարի վարկ պէտք է ճարել արտասահմանէն, աւելի ճիշտ՝ Անգլիայէն եւ Ամերիկայէն: Այս դիւրութիւնը կարելի չէ ստանալ առանց կարգադրելու պարտքերու խնդիրը: Ամերիկայի հետ համաձայնութիւն գոյացած է արդէն. բայց պայմանագրութիւնը չէ վաւերացուած. Անգլիոյ հետ բանակցութիւնները առկախ կը մնան: Յանձնախումբը կ'առաջարկէ ժամ առաջ վերջացնել այս երկու խնդիրները, այլապէս պիտի բարձրանայ կացութիւնը:

Յանձնախումբը կը խոստովանի թէ ծանր տագնապ մը պիտի ծագի, իր ծրագրին գործադրութեամբ: Բայց, կը շեշտէ. «Որքան ձգձգուի այս գործը, այնքան ահարկու պիտի ըլլան հետեւանքները»:

Աւելորդ է բացատրել թէ՝ տագնապին ծայրը պիտի հասնի նաեւ օտարականներուն: Ծրագրին գործադրութեամբ, յառաջ պիտի գայ գործերու նուազում, որուն հետեւանքները ամէնէն առաջ պիտի կրեն օտարները: Պարապ տեղը չէ որ յանձնախումբը կ'առաջարկէ.— «Լաւագոյն բաշխումի մը ենթարկել օտար աշխատաւորները, որոնց մէկ մասը անշուշտ իրենց երկիրը պիտի դառնայ»: Ոչ մէկ իշխանութիւն կը հանդուրժէ որ երկրին գաւառները անգործ եւ անօթի մնան, իսկ օտարները աշխատին ու վայելեն: Այս տեսակէտով աւելի բարեացակամ են կարմիրները: Առենէ մը ի վեր, անոնց կեդրոնական օրգանը, «Իւմանիթէ», Ֆրանսացի պոլշեւիկները կը գրգռէ ռուս ամուրներուն դէմ, զանոնք ներկայացնելով իբրեւ Վրանկելի հետեւորդներ, իբրեւ գաւաճան աշխատաւորական շահերուն: Ան կը յիշուի թէ կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ ինքնաշարժի օտար վարիչներուն դէմ, դադրեցնելով նոր արտօնագիր տալ:

Ամէն երկրի մէջ ալ, առհասարակ դժգոհ են օտար աշխատաւորներէն, որոնք կ'ամբաստանուին իբրեւ աժան աշխատող աշխատանքի ժամերը աւելցնող: Ֆրանսայի մէջ այս չկատարութիւնը կը շեշտուի նաեւ անով որ, օտար աշխատաւորները ընդհանրապէս կը խուսափին արհեստակցական միութիւններէն, հետեւաբար և գործիք չեն դառնար քաղաքական ցոյցերու և խլրտուքներու: Այս պարագան կը շահագործեն մասնաւորապէս կարմիրները: Քաղաքական ծածկամտութիւնները կը դիտեն աշխատաւորական համերաշխութիւնը: Եւ արմատական օտարականները կը մնան երկու սուրի մէջ:

Կանխահաս է ենթադրութիւններ ընել մասնագէտներու ծրագրին վիճաբանութեանց մասին: Կը բաւէ կրկնել թէ, իրենց հասած են անելի մը, և Ֆրանսա ստիպուած է ընտրել երկու ճամբաներէն մէկը,— կամ շարունակել ներկայ երերուն վիճակը, կամ վճռական ձեռնարկներ կատարել, նոյն իսկ դիկտատորութեան իրաւունք տալով ելմտական նախարարին: Ֆրանսայի ներկայ վիճակը շատ ալ տարբերութիւն չունի այն կացութենէն որուն մատնուած էր Գերմանիա և որ յանգեցաւ Տօրսի ծրագրին: Միջազգային ելմտական հակակշռի խօսք չկայ տակաւին, բայց ղեկքերը դէպի հոն կ'առաջնորդեն: Անգլիոյ և Ամերիկայի դրամատիրական մամուլին կեղծ սրտցաւութիւնն ու շահագրգռութիւնն ալ ուրիշ բան չապացուցանեն: Դիտելի է որ ամէնքն ալ կը գնահատեն մասնագէտներու ծրագիրը, և կը թելադրեն անյապաղ ընդունիլ զայն, իբրեւ փրկութեան գօտի: Ֆրանսայի մէջ իսկ շատ գոհ են տիրող դրութենէն, քանի որ տուրքերու ծանրութիւնը պիտի ճնշէ ժողովուրդին, և ոչ թէ իրենց վրայ:

Ամէն պարագայի մէջ, մութ է հեռանկարը: Ֆրանսայի նորագոյն պատմութիւնը հազիւ թէ արձանագրած ըլլա այսպիսի տագնապ, այն ալ զինուորական չախչախիչ յաղթանակէ մը յետոյ: Ահա թէ ինչու ֆրանքին փրկութեան կռիւը կը բաղդատուի Մառնի ճակատամարտին հետ, որ փրկեց Ֆրանսան:

Մենք չենք հետաքրքրուիր բարձր քաղաքականութեան և կեղծաւորութեան խաղերով, բայց պարտաւոր ենք ուշադրութեամբ հետեւիլ այս տագնապին ելեւէջներուն, որոնք սերտ կապ ունին մեր աշխատաւոր բազմութիւններու վիճակին հետ:

Շ.

ԻԶՄԻՐԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՆՈՐ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պոլիսէն եւ Իզմիրէն առնուած թուրք թերթերը լեցուած են դատավարութեան մանրամասնութիւններով: Երկրորդական բոլոր ամբաստանեալներն ալ գրեթէ կրկնած են նոյն պատմութիւնները: Յունիս 29ին հարցաքննուեցաւ Զիա Խուրշիտ պէյի եղբայրը Ֆայիք պէյ՝ Օրտուի երեսփոխան, որ կը պատկանի «Յառաջդիմասէր Հանրապետական կուսակցութեան»: Նախագահի հարցումներուն պատասխանելով, Ֆայիք պէյ պատմեց յիշեալ կուսակցութեան կազմութիւնը: Անցած տարի, ըսաւ, երբ Խալաթ էֆ.ի «Թագրիր»ին վրայ հարցաքննդում տեղի ունեցաւ, խումբ մը երեսփոխաններ հրաժարեցան «Խալք»էն եւ կազմեցին նոր կուսակցութիւն մը, որուն ծրագիրը պատրաստած էին Շիւքրի եւ Ճանպօլաթ պէյերը: «Յառաջդիմասէր»ներու Պոլսոյ մասնաճիւղին ընդհ. քարտուղարն էր Դարա Վասըֆ պէյ, իսկ կեդրոնական վարչութեան անդամներն էին՝ Սապիթ պէյ (Երզնկա), Շիւքրի պէյ (Իզմիթ), Րիշտի փաշա (Էրզրում) եւ Խալիտ Թօրկուտ պէյ (Արդին): Կուսակցութիւնը անդամավճար կը դանձէր բոլոր անդամներէն՝ մինչեւ իր լուծուիլը: Լուծումէն վերջ երեք ժողով ունեցանք, առաջին երկուքը վարչապետին ճառին եւ քաղաքային օրէնքին առթիւ, իսկ վերջինին օրակարգն էր Մուսուլի խնդիրը: Երբ անցած Դեկտեմբերին եղբայրս Զիա Խուրշիտ պէյ Էնկիւրի եկաւ, հարցուցի իր այցելութեան պատճառը: — «Իշ» ըրամատան եւ պատերազմական գործակալութեան մէջ հետաքրքրական գործեր ունիմ, ըսաւ: Առտու մը Րէուֆ պէյ պանդոկս եկաւ եւ ինծի քունէս արթնցուց.— «Դուն կը քնանաս, ըսաւ, մինչդեռ աղէտ կայ. եղբայրդ եւ Շիւքրի պէյ մահափորձ կը պատրաստեն: Դուն առաջը պիտի առնես եւ երկիրը պիտի փրկես»: Ուզեցի իրեն հետ միասին Շիւքրի պէյը եւ Րիշտի փաշան գտնել, սակայն չկրցանք գտնել: Րէուֆ պէյ միշտ կը պնդէր որ Էսկիշէհիրի երեսփոխան գնդապետ Արիֆ պէյի երթամ եւ արդիւնքէ մահափորձը, սակայն վախցայ որ եթէ երթամ, ղիս ալ դաւադիրներէն պիտի կարծեն: Յետոյ տեսայ եղբայրս, Արիֆ, Սապիթ ու Շիւքրի պէյերը, բոլորն ալ ուրացան մահափորձի պարագան: Համոզուած էի որ այդ օրը բան մը չպիտի կրնան ընել: Այսպէս արտայայտուեցայ Րէուֆ պէյի, որ կարծեմ թէ խնդիրը հաղորդեց Ալի Ֆուատ, Բեազիմ Գարա Պէքիր եւ Րէֆիէթ փաշաներուն: Մեր ժողովներուն մէջ երբեք խօսք չէ եղած այս մասին: Անկէ յետոյ ալ ես ո'չ մէկ լուր ունէի. մանաւանդ որ ամէն յարաբերութիւն խզեցի եղբօրս հետ: Պոլիս գալէս վերջ իմացայ թէ եղբայրս Իզմիր գացած է: Իմ համոզումս այն է թէ մահափորձը անհատական գործ չէր. երեք հոգի չէին կրնար այս տեսակ բան մը ընել: Յետոյ դրամի խնդիրը կայ. մինչդեռ Շիւքրի պէյ եւ եղբայրս դրամ չունէին»:

Նոյն օրը հարցաքննուեցաւ Իզմիթի երեսփոխան Շիւքրի պէյ, որ դաւադրութեան հոգին էր: Շիւքրի պէյ նոյնպէս պատասխանելով նախագահի հարցումներուն, ըսաւ.

«Ընդհ. պատերազմի ընթացքին կրթական նախարար էի. յետոյ Մալթա գացի ու եկայ. Բ. Ազգ. Մեծ Ժողովին մէջ Իզմիթի երեսփոխան էի: Լոզանի Խորհրդաժողովին առեն բարեկամական գումարում մը ունեցանք Պոլսոյ մէջ: Ներկայ էին Րահմի, Գարա Բէյմալ եւ Ճանպօլաթ պէյերը. չեմ յիշեր թէ ճաւիտ պէյ եւ ուրիշներ ալ կային: Ժողովին մէջ խնդրոյ առարկայ եղաւ երեսփ. ընտրութեանց մասնակցելու կամ չմասնակցելու հարցը: Որոշեցինք որ ուզողը անձնապէս գնէ իր թեկնածուութիւնը: Եաքէն իմանալով որ մեր այս ժողովը կասկածներու տեղի տուած, է երկար նամակ մը գրեցի Կազի փաշային, առաջ եկած կասկածները փարատելու համար:

«Նոր կուսակցութիւն կազմելու որոշումը տրուեցաւ Էնկիւրիի եւ ոչ թէ Պոլսոյ մէջ: Թերեւս Պոլիս այս մասին խօսած եմ Րէուֆ եւ Ճանպօլաթ պէյերու հետ: Կ'ըսէք թէ այդ միջոցին հաշտուեցայ ճաւիտ պէյի հետ: Ես սրդոդած չէի, բայց չէի տեսնուեր. հիմա ալ կը խօսիմ այն առեն միայն երբ իրեն հանդիպիմ: Մէկ երկու անգամ Կղզի գացի եւ ակումբին մէջ տեսակցեցայ իրեն հետ:

«Մենք կողմնակից ենք մամուլի ազատութեան, կ'ուզենք որ իրական ժողովրդապետութիւն հաստատուի:

Նախագահ.— Դուք ալ չկայի՛ք Խալքի ծրագիրը պատրաստողներուն մէջ. ի՞նչ պէտք կար նոր կուսակցութիւն կազմելու:

— Խալքը ծրագիր չունէր, եւ այսօր ալ չունի տակաւին: Արդեօք կուսակցութեանս համա՞ր կը հարցաքննուիմ...

Նախ.— Խնդիրը հասկնալու համար պէտք է խորանալ ամէն կէտի մէջ: Դուն ոեւէր գործեցիր...:

Ընդհ. դատախազը պատասխանելով Շիւքրի պէյի, ըսաւ.

Սխալ է թէ Շիւքրի պէյ Խալքէն հրաժարեցաւ, անոր համար որ իրական ազատութիւն կը փնտռէր: Ես բացարձակապէս կը յայտարարեմ թէ ազատութիւն կայ: Մեր երկրին մէջ աւելի իրական ազատութիւն կայ, քան որքան կար իր իշխանութեան վրայ գրանուած միջոցին: Սինոպի գնտանները չլեցուեցան ապօրէն կերպով: Ուստի իր առենուան եւ հիմակուան միջեւ լոնտրու չափ տարբերութիւն կայ:

Մանաւանդ Բասիմ, Իտիպ, Ֆայիզ, Սապիթ, Զիա Խուրշիտ եւ Լազ Իսմայիլ երբ դէմ դիմաց բերուեցան Շիւքրի պէյի հետ, ծանր ամբաստանութիւնները ըրին այս վերջինին դէմ: Ատոր վրայ Շիւքրի պէյ յայտնեց թէ փաստաբան պիտի բռնէ, բայց նախագահը մերժեց:

ԹՈՐՔ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ նախորդ վարչապետ պ. Լուկաչին վիպատէնէն փարիզ պիտի գայ ցուլիս 10ին, պ. դ. Շահվերտեանի հետ, որ պոլսէն ճամբայ ելած է արդէն: Երկու գործիչները պիտի խորհրդակցին բարեգործականի հետ, ներգաղթի խնդրին առթիւ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՅԿԵԱՆՍ ԲԵՐԴԱՐԳԵԼՈՒԹԻԻՆ

ԳԱՐԱՊԷՔԻՐ, ՐԷՖԷՔ, ԱԼԻ ՖՈՒԱՏ, ՐԻՀՇՏԻ ԵՒ ՁԱՖԷՐ ԹԱՅԵԱՐ ՓԱՇԱՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Անկախութեան դատարանի ընդհանուր դատախազը կիրակի օրուան դատավարութեան ընթացքին խստիւ ամբաստանեց Բեազիմ Գարապէքիր, Ալի Ֆուատ, Ճաֆէր Թայեար, Րէֆիէթ եւ Րիշտի փաշաները, նաեւ ուրիշ վեց ընդդիմադիր երեսփոխաններ, իբրեւ մեղսակից դաւադրութեան: Նոյնպէս ամբաստանեց յայտնի իթթիհատական վարիչ եւ նախկին ելմտական նախարար Ճավիտ պէյը եւ պարենաւորման նախարար Գարա Բէյմալը (այս վերջինը ի բացակայութեան), իբրեւ մահափորձն ու պետական հարուածը կազմակերպող քոմիթէի անդամ: Մահապատիժ պահանջեց Գարա Բէյմալի, իսկ ցկեանս տաժանակիր աշխատանք միւսներուն համար: Բազմաթիւ նոր ձերբակալութիւններ կատարուեցան իթթիհատականներէն, որոնց մէջ են նախկին արտաքին նախարար Ահմէտ Նէսիմի, եւ Մենթէշէի նախկին երեսփոխան եւ երեսփ. ժողովին նախագահ Խալիլ պէյ:

Գրած էինք թէ Պոլսոյ մէջ ազատ արձակուեցանվեց «Յառաջդիմասէր» երեսփոխաններ, նախնական հարցաքննութիւնը հաստատած ըլլալով որ յիշեալները որ եւ է մասնակցութիւն չեն ունեցած դաւադրութեան գործին մէջ:

Ատոնք են՝ Օսման Նուրի (Պրուսա), Մուխթար եւ Րահմի (Տրապիզոն), Մուսթաֆա (Իզմիթ), Էօմէր (Կարս), Խալիտ (Գասթէմունի) եւ ատոնմէ զատ Մուսթաֆա Շեվքէթ պէյ:

Վերջին օրերս ձերբակալուած են նաեւ Սանճաք պէյ զատ Արսլան պէյ, Զիա Խուրշիտի ազգական եւ «քոմիւնիսթ» անունով ծանօթ Հէմշինցի Մէհմէտ էֆ. եւ Րէմզի էֆ. անուն ինքնաշարժի վարիչ մը: Ատոնք կապ ունին եղեր փախստական Գարա Բէյմալի եւ Ապտիւլ Գատէրի հետ:

Էտիրնէի ոստիկանութիւնը ձերբակալած եւ Պոլիս ղրկած է ոստիկ. տեսչութեան քաղաք. բաժնի նախկին պաշտօնեայ Սայիմ էֆ.ն: Յիշեալը Պանտրմայի ճամբով Իզմիր ղրկուած է:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԿԵԱՆՆԵՐ

Երէկ Խորհրդարանը քննութեան առաւ մասնագէտներու տեղեկագիրը, որուն ամփոփումը հրատարակած ենք երկրորդ էջը: Խորհրդարանին ամէնէն տագնապալի շրջանն է այս նիստը: Դահլիճը համաձայն է տեղեկագրին. երեսփ. ժողովը հարկադրուած է կամ ընդունիլ կամ մերժել զայն: Երկրորդ պարագային պիտի ծագի տագնապ մը որ իր ծանրութեամբ և տեւողութեամբ պիտի գերազանցէ նախկինները:

Մասնագէտներու ծրագրին իւրաքանչիւր հատուածը դժուարութիւններ պիտի յարուցանէ: Շատ մը երեսփոխաններ և ծերակուտականներ հակառակ են Ուաշինկթընի պայմանագրութեան վաւերացման (պարտքերու մասին), և կը խորհին թէ Ֆրանսայի վճարումները պէտք է կախում ունենան Գերմանիոյ վճարումներէն: Նոյն վերապահումը կը տիրէ անգլիական պարտքերու մասին: Շատեր ալ հակառակ են օտարներէն նոր վարկեր պահանջելու առաջարկին, քանի որ Ֆրանսա արդէն ծանրաբեռնուած է խոշոր պարտքերով: Իսկ պետական խնայողութեան առաջարկը տհաճութիւն կը պատճառէ պաշտօնեաներուն, որոնցմէ շատեր անգործ պիտի մնան, մանաւանդ որ Պ. Քայեօ շատ կորովի մարդէ և կրնայ անխնայ մաքրագործել:

Թերթերը կը պնդեն թէ Քայեօ լիազօրութիւններ պիտի պահանջէ, ծրագրին վաւերացումէն մինչեւ Դեկտեմբեր 31:

Մէյրհի իսլամական համաժողովը

Անցեալ ամիս Գահիրէի մէջ գումարուեցաւ իսլամական համաժողով մը, որ 8-10 օրուան վիճաբանութիւններէ վերջ առանց արդիւնքի փակուեցաւ: Չիճազի նոր թագաւորը Իպնը Սուուտ հակառակ ըլլալով այդ համաժողովի Գահիրէ գումարուելուն, պատուիրակ չէր ղրկած:

Հիմա հեռագիրները կը հաղորդեն որ Մէքքէի մէջ բացուած է իսլամական նոր համաժողով մը, նախագահութեամբ Իպնը Սուուտի և մասնակցութեամբ աշխարհի բոլոր իսլամներուն:

Համաժողովը կանոնագիր պիտի մշակէ Մէքքէ կատարուած ուխտագնացութեան մասին, միւս երկիրներու Իսլամներու ազատ այցելութիւնը երաշխաւորելու համար: Պիտի զբաղի նաև խալիֆայական խնդրով: Այս խնդիրը երկարօրէն քննուեցաւ Գահիրէի մէջ, սակայն ի վերջոյ ըսուեցաւ թէ առայժմ խալիֆայի պէտք չկայ: Այս մասին մրցակցութիւն կայ Եգիպտոսի Ֆուատ թագաւորին և Իպնը Սուուտի միջև, ու կը կարծուի թէ յաղթանակը այս վերջինը պիտի տանի:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՖՐԱՆՔԸ ՓՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԸ
ԿԸ ԹԵԼԱԴՐԷ ԽԻՍՏ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՈՐ ՏՈՒՐՔԵՐ

Երկուշաբթի օր պաշտօնապէս հրատարակուեցաւ Մասնագէտներու Յանձնախումբին տեղեկագիրը, որ գերագոյն փորձն է ֆրանքը փրկելու եւ ֆրանսայի ելմտական կացութիւնը բարուոքելու համար։ Կը քաղենք էական մասերը.—

Ուրկէ՞ կուգայ ֆրանքին երերուն վիճակը։ Նախ՝ հարստութեանց աչռելի ոչնչացումէն որ հետեւանքն էր Մեծ պատերազմին, այն վիթխարի ծախքերէն, որոնք եղան երկիրը պաշտպանելու համար, եւ աւերուած գաւառներու վերաշինութեան ծիգէն։ Ուրիշ պատճառ մըն ալ այն է թէ Գերմանիայէն մեր ունեցած պահանջը, որ արդէն ճշդուած է, հազիւ կը փոխարինէ Անգլիոյ եւ Միացեալ Նահանգներու մեր ունեցած պարտքին։ Կասկածելի է որ այս կարգադրութիւններէն բան մը աւելնայ ի նպաստ մեզի։ Վերջապէս, ֆրանքին անկումը հետեւանք է ելմտ. գէշ քաղաքականութեան մը։ Չարաչար գործածելէ յետոյ վարկերու սովորութիւնը եւ այդ չափազանցութեամբ իսկ վստահութիւնը խախտելէ յետոյ, նոր վախեր ստեղծուեցան, դրամագլուխի դէմ սպառնալիքներ տեղալով։

Ֆրանքին անկումը խոր աւերներ գործեց ազգային տնտեսութեան մէջ։ Երկիրը կարծեց թէ կը պահէ իր ծախսելու կարողութիւնը. մինչդեռ իր հայրենի ստացուածքն էր որ կը սպառէր։ Ֆրանսացիները կ'աշխատին եւ կ'արտադրեն. բայց մեծ մասը կ'աղքատնայ անգիտակցաբար։

Երկրին տնտեսական կեանքը ապահովելու համար, պէտք է ֆրանքին տալ դրամի մը հիմնական յատկութիւնը, — հաստատուն վիճակ։

Ֆրանքի արժէքին ամբողջական վերահաստատումը ցնորական է այսօր, որովհետեւ կը նշանակէ շարունակ եւ կանոնաւորաբար շրջաբերութենէ դադրեցնել թղթադրամը, ինչ որ կործանարար է հարկատուներուն համար, ճարտարարուեստի, վաճառականութեան եւ հողագործութեան համար։ Յանձնախումբը հաստատ համոզում կը յայտնէ թէ պէտք է կարելի եղածին չափ շուտ իրականացնել ֆրանքին ամրապնդումը, եւ իր ամբողջ տեղեկագիրը ատոր պայմանները կ'որոշէ։

Նախ, պէտք է զգալապէս հաւասարակշռել մեր փոխանակութիւնները՝ արտասահմանի հետ, որպէս զի արտասահմանը չծախէ ֆրանքը, իսկ ֆրանսացիները չի հարկադրուին արտածել իրենց դրամագլուխը։

Պէտք է խորապէս բարեփոխել մեր ելմտացոյցի պատրաստութեան մեթոտները. կը յանձնարարենք ելմտական նախարարին գերակշռութիւն տալ ելմտ. խնդիրներու մէջ, ելմտացոյցը քուէարկել ելմտական տարեշրջանի սկզբնաւորութենէն առաջ, զոր յարմար է նշանակել Ապրիլ 1ին. ելմտացոյցին վերադարձնել բազմաթիւ հաշիւներ, որոնք զանազան սպասարկութեանց յատկացուած են. կարգադրել որ Խորհրդարանը առժամապէս հրաժարի ծախքեր առաջարկելու իրաւունքէն. աւելի լայնօրէն տարածել ելմտացոյցի վերաբերեալ գործողութիւնները։

Յանձնախումբը անհրաժեշտ կը գտնէ նոր եւ կարեւոր եկամուտներ,— 2500 միլիոն՝ 1926ի երկրորդ վեցամսեայն համար. իսկ հինգ միլիառ՝ 1927ի համար։ Ցատկապէս կը պնդէ խստօրէն կրճատել ծախքերը։ Պէտք է հասկնել հարկատուին թէ աւելորդ զոհողութիւններ չի պահանջուիր իրմէ։ Եւ կարելի չէ իրական խնայողութիւններ կատարել, առանց արդիացնելու եւ պարզացնելու վարչական մեթոտները, զանազան սպասարկութիւններ ձուլելու կամ ամբողջ սպասարկութիւններ ջնջելու։ Պէտք է որ տեղական պիւտճէները աւելի լայնօրէն մասնակցին կարգ մը ծախքերու։

Յանձնախումբը կ'առաջարկէ նոր կարգադրութիւններ՝ ուղղակի տուրքի եւ ժառանգական տուրքի մասին, որպէսզի դիւրանայ հաւաքումը, միեւնոյն ատեն զեղչելով անոնց տարապայման սակը։ Ցետոյ հասոյթի նոր աղբիւրներ կ'առաջարկէ, հիմնուած մաքսերու, գործառնութեանց տուրքի (միօրինակ հարիւրին 2), փոխադրութեանց (հարիւրին 15 յաւելում երկաթուղիներու սակի), շաքարի (100 Ֆր. փոխանակ 50ի), ոգելից ըմպելիներու տուրքերուն վրայ։

Յանձնախումբը վնասակար գտած է բռնի ամրապնդումը, դրամագլուխի վրայ տուրքը, բռնի փոխառութիւնը եւն.։ Այսօր փոխարէն, անհրաժեշտ կը գտնէ այժմէն պետական գանձէն անջատել ազգային պաշտպանութեան պարտաթուղթերը եւ առանձին սնտուկ մը հաստատել անոնց համար։ Ինչ կը վերաբերի արտաքոյ պիւտճէի եղած ծախքերուն, մասնախումբը կ'առաջարկէ ելմտացոյցին մէջ մտցնել զանոնք, Ամէն անգամ որ կարելի չէ յետաձգել կամ շահագրգռուած վարչութեան յանձնել։ Առժամեայ բացերը հաւասարակշռելու համար, պետութիւնը պիտի կրնայ հինգ միլիառ պարտաթուղթ հանել եւ ուրիշ դիւրութիւններ վայելել։

Ֆրանքը հաստատուն դարձնելու համար, երկու ծայրերու միջինը պիտի գտնուի,— ֆրանքին այն գինը ուր հասած է ապրուստի ներկայ սակով (140), եւ այն գինը ուր այսօր իրապէս հասած է փոխանակութեանց հրապարակին վրայ (180)։ Ամրապնդման համար պանք տը Ֆրանսի մետաղադրամին օգտագործումը առարկութիւն կը վերցնէ։ Ուստի, յանձնախումբը անհրաժեշտ միջոցները կը գտնէ արտասահմանի աջակցութեան մէջ. 1. Երկարատեւ փոխառութիւններ, զորս ստացած է արդէն եւ դեռ պիտի ստանայ ֆրանսական կառավարութիւնը (Մորկանի փոխառութիւն, 1924). 2. Վարկեր՝ պանք տը ֆրանսէն. 3. Մասնաւոր եւ առեւտրական վարկեր։ Առաջին գործողութեանց համար սպասուած աջակցութիւնն է 200 միլիոն տոլար կամ անոր համապատասխան գումարը։ Այս աջակցութիւնը ապահովելու համար, անհրաժեշտ է կարելի եղածին չափ շուտով վաւերացնել Ամերիկայի հետ կնքուած համաձայնութիւնը՝ պարտքերու մասին, եւ անյապաղ բանակցութեան սկսիլ Անգլիոյ հետ, անոր եղած պարտքերը վերջնապէս կարգադրելու համար։

Այս առթիւ դիւրին պիտի ըլլայ իրականացնել դրամագլուխ արտածումը արգիլող օրէնքին ջնջումը։

Յանձնախումբը չի ժխտեր թէ՝ բարեփոխումները գործադրուած ատեն, տնտեսական ծանր, թէեւ առժամեայ տագնապ մը պիտի ծագի, տագնապ մը զոր ունեցած են բոլոր ազգերը, իրենց դրամը բարւոքած ատեն։ Փոխանակութեան սակերու ամրապնդումը ճակատագրականօրէն յառաջ պիտի բերէ գիներու ներքին վերաքննութիւն մը։ Արտադրութեան արժէքին յաւելումը պիտի պակսեցնէ արտածման կարելիութիւնները, մինչ ներքին սպառումը պիտի սահմանափակուի ապրուստի սղութեան հետեւանքով։ Միեւնոյն ատեն պիտի աւելնայ զեղչի սակը, պիտի սեղմուին եւ սղեն վարկերը, եւ վտանգի պիտի ենթարկուին կարգ մը ձեռնարկներ, իսկ պիտի անհետանան ուրիշներ որոնց բարգաւաճումը եւ գոյութիւնը արհեստականօրէն կանգուն կը մնայ ֆրանքին անկումով։

Այս առթիւ, գործադրկութիւն ալ պիտի ծագի եւ պետութիւնը ինք պիտի կրէ տագնապին հակահարուածը, վճարուած տուրքերու նուազման հետեւանքով։ Բայց այս տագնապը պէտք չէ մղէ ուշացնելու առաջարկուած միջոցները։ Անկարելի է խուսափիլ դրամի ամրապնդման անհրաժեշտութենէն. եւ որքան ծգձգուի այդ գործը, այնքան աճարկու պիտի ըլլան հետեւանքները։

Վաճառականութիւնը եւ ճարտարագործութիւնը, կառավարութեան աջակցութեամբ եւ անմիջական միջոցներով, կրնան մեղմացնել տագնապին հետեւանքները։ Մասնախումբը կ'առաջարկէ 1.) Երկրին ներսը կատարել ձեռնարկներ, արհեստագիտական բարեփոխումներ, որպէս զի արտադրութեան գիները իջնեն եւ դրամագլուխը երկիր վերադառնայ, 2.) Աւելի սերտ գործակցութիւն մը հաստատել արտադրութեան ճիւղերու եւ վարչական սպասարկութեանց միջեւ, կանոնաւորել միջազգային փոխանակութիւնները, 3.) Նուազեցնել գործադրկութեան տագնապը, լաւագոյն բաշխումի մը ենթարկելով օտար աշխատաւորները որոնց մէկ մասը անշուշտ իրենց երկիրը պիտի դառնան, 4.) Դիւրացնել երկրին տնտեսական կեանքը, հարթելով շարք մը խոչընդոտներ։

Աւելի աշխատիլ եւ աւելի խնայել, — ահա բոլորին պարտականութիւնը։

*** Այս ծրագիրը կը համապատասխանէ Պ. Քայիօի տեսակէտներուն։ Կ'ըսուի թէ ելմտական նախարարը որոշ լիազօրութիւններ պիտի պահանջէ, զայն գործադրելու համար։

Ըսենք անցողակի որ Ֆրանսայի պոլշեւիկները այս ծրագրին վրայ աւելի ուժգին կը հնչեցնեն իրենց մարտակոչը, պահանջելով բանւոր-գիւղացիական իշխանութիւն, դրամատուններու ազգայնացում, արտաքին առեւտուրի մենաշնորհ, հարստութեանց արձանագրում, բոլոր պատերազմական պարտքերու ջնջումը, այսինքն ճիշտ այն ինչ որ եղաւ Ռուսիոյ մէջ։

*** Անգլիոյ Պետական Դրամատան տնօրէնը ծրագիր մը պատրաստած է, որուն համաձայն Անգլիա, Ամերիկա եւ Գերմանիա պիտի գործակցին, ֆրանքը ամրապնդելու համար։ Բայց Պանքին տնօրէնը փարիզ կը գտնուի այս միջոցին։

Անգլիական մամուլը գոհ է մասնագէտներու ծրագրէն։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ բոլոր աշխատակիցներէն գրել թուղթին մէկ ԵՐԵՍԸ ՄԻԱՅՆ։

''ՅԱՌԱՋ,,Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

Կ'ԱՇԽԱՏԻՆՔ ՕՏԱՐ ԱՓԵՐՈՒ ՎՐԱՅ...

(ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԿԻՐԱԿԻԻ ԹԻՒԻՆ ԵՒ ՎԵՐՋ)

Ի՜նչ ուժ, ի՜նչ ուժ կ'ըսէին բանուորները երբ ան իր թուխ ու մկանուտ բազուկներով կը հրէր ձեռնասայլը։ Կ'աշխատէր խոշոր ու սեւ գլուխը ծռած, նայուածքը առանց բարձրացնելու ու իր զանգուածեղ բայց ջղուտ մարմինը քիչ մը առաջ ծռած խոշոր եզան մը պէս որ չի խօսիր։ Ինչպէս պատի ժամացոյցի մը ճօճանակը կանոնաւորաբար կուգայ ու կ'երթայ, անոր ձեռնասայլին ձայնը ականջիս մէջ կը հնչէր միշտ՝ անիւին սուր ու ճչան աղմուկը յատակին վրայ։ Երբեմն կը կենար ձեռնասայլովը մեքենայիս առջեւը, կը նայէր ծանր ու բեռնաւոր նայուածքով աչքերուս ու գլանիկ մը կը փաթթէր։ Լուռ՝ կը վառէր զայն ու կ'երթար, մարմինը միշտ յառաջ ծռած...

Կը ծաղրէին ու կը նեղէին զայն գիտնալով որ չպիտի կրնայ բողոքել։ Բո՛լորն ալ աշխատանք մը աւելի կը բարդէին իր ուսին։ Լուռ, համր, համակերպած ու կարծես առանց գիտակցելու կը հանդուրժէր ամէն անարդարութեան՝ մեծ համբերութեամբ մը կարծես գինաթափ ընել ուզէր իր ընկերներուն սրիկայութիւնը։ Երբեմն կը թուէր թէ ա՛հա պիտի զգայ ամէն բան բայց նորէն գլուխը ծռած՝ անասունի մը պէս որ իրաւունք չունի ճամբուն ճիշտ մէջտեղը կանգ առնելու՝ կ'երթա՛ր, կ'երթա՛ր...

Արժանապատուութիւնս կը վիրաւորուէր ամէն անգամ որ մէկը իր աշխատանքը կը նետէր անոր ուսին կամ կը ծաղրէր զայն։ Ներսէս մութ ցաւ մը կը բարձրանար կոկորդիս, բայց չէի համարձակեր միջամտել։ Գիտէի որ այդ պարագային աւելի պիտի չարչարէին զայն։ Պաշտպանութիւնս իրեն օգտակար չպիտի ըլլար ու ես պիտի վտանգուէի։ Թշուառութեան մէջ մարդ եսասէր կ'ըլլայ։ Ես ազնիւ ու քաջարի կ'ըսեմ այն մարդուն որ անօթութեան ու տառապանքի մէջ անասուն չի դառնար։ Կ'ըսես։ —Ցա՛րձակիմ, գլուխը ջախջախեմ այդ լակոտին, բայց կը վախնաս որ տնօրէնութեան սենեակը կը ղրկեն քեզ, միտքդ կուգայ գործարաններու դրան առջեւ անցուցած օրերդ, կը ծռես գլուխդ ու կը գոհանաս... հայհոյելով։

Ցերեկ մը ահա թէ ինչ պատահեցաւ։ Աշխատանոցի դրան առջեւն էինք, ամէն մարդ կը շտապէր որ վայրկեան մը առաջ խաւաքարտը կոխէ նշանագիր մեքենային մէջ ու անցնի երթայ։ Ես խաւաքարտս կոխած կը սպասէի իրեն, մէկը եկաւ, հրեց զայն ու յառաջ անցաւ։ Ուրիշ մը նոյնպէս։ Ան կը նայէր անոնց խոշոր ու հանդարտ աչքերով։ Երրորդ մըն ալ եկաւ առաւ իր կարգը։ Վերջապէս յաջողեցաւ մօտենալ գործիքին։ Զախուեր շարժումով մը խաւաքարտը կոխեց գործիքին բերանը։ Չկրցաւ նշանագրել։ Թուանշանները հեծած էին իրար վրայ։ Ներկաները կը նայէին խաւաքարտին ու կը խնդային։ Իր ետեւէն եկողը մէկդի հրեց զայն ու յառաջ անցաւ։ Բարկութիւնը կը գրուէր մարմինս։ Փոխ-վերահսկիչը եկաւ, առաւ խաւաքարտը որ անգործածելի դարձած էր ու գնաց նոր մը բերելու։ Լակոտ մը կը ծաղրէր զայն։ Հանդարտ ու ծանր, կեցած էր ընդհանուրին անարգանքին մէջտեղ ու կարծես թէ բնական կը գտնէր որ կը նախատէին զինքը...

Կատաղած յարձակեցայ ծաղրող լակոտին վրայ ու բռունցք մը տուի կզակին, ճիչ մը արձակեց ու պայուսակը ձեռքէն ինկաւ գետին։ Աչքերուս կը նայէր սարսափած։ Ան եկաւ ու ազատեց զայն։ Լռութեամբ դուրս ելանք։ Կը քալէինք կուշտ-կուշտի։ Սիրտս տակաւին կը զարնէր ուժգնութեամբ ու խուլ դժգոհութիւն մը կը բարձրանար մարմինէս իրեն դէմ որ պաշտպանուիլ չէր գիտեր։ Ցանկարծ աչքերը բարձրացուց աչքերուս ու ըսաւ որ ինք է յանցաւորը։ Թէ ինք ձախաւեր է, լեզու չգիտեր ու հետեւաբար իրաւունք ունին զինքը անասունի պէս աշխատցնելու։ Կ'ըսէր բայց կարծես թէ չէր հաւատար իր ըսածին։ Աչքերը խոնաւցան ու երկրորդ անգամ ըլլալով տեսայ որ արցունքի կաթիլները կը դողային իր սեւ ու թանձր թարթիչներուն եզերքները...

***

Զարմանքէ լայնցած ու խոշոր աչքերով կը նայէր աղջիկներուն ու կիներուն։ Այդքան գեղեցկութիւն, ազատութիւն ու շնորհ անոնց վրայ կ'ապշեցնէր ու կը սարսափեցնէր զայն։ Սպիտակ ու բարակ ամառնային հագուստներուն տակէն անոնց մարմինները կը խռովէ՞ն արդեօք զինքը, չե՛մ գիտեր։ Միայն թէ կ'զգայի որ մեծ յուզում մը կը գրաւէ զայն, ամէն ցերեկ, հասարակաց ճաշարանը, երբ կիները կը գտնէին իրենց ամուսինները ու զուարթ, շատախօս ու չարաճճի աղջիկները իրենց սիրահարները... Չէր խօսեր, ոչինչ չէր հարցներ ինծի, կը գոհանար նայելով իր շուրջը, լայն ու սեւ բիբերով, ուր կարծես թէ տարօրինակ պատկերներ իրար կը հրէին։

Իր աչքերը արտայայտիչ կը դառնային՝ գործարանի դրան առջեւ երբ աղջիկներն ու կիները կը ձգուէին իրենց սիրահարներու բազուկներուն, առանց նեղուելու բազմութենէն, շրթունք շրթունքի այդ կարճ բայց կրքոտ սիրոյ պահը անշուշտ կը խռովէր զայն, չէ՞ որ հին օրերուն, մեր գիւղերուն ու գիւղաքաղաքներուն մէջ չէին ճանչնար այդ վայրենի ու խենդ համբոյրը։

Ցաճախ կը խօսէր ինծի իր անցեալէն, իրեն յատուկ կարծր, ժուժկալ ու բարի լեզուով, գլուխը ծռած վար, առանց աչքերուս նայելու։ Երբեմն ալ կը լռէինք։ Ամբողջ օրուան ընթացքին բառ մ'իսկ չէինք փոխանակեր։ Ես՝ խորասուզուած մտքերուս մէջ, ան՝ անշուշտ խեղդուած իր յիշատակներուն խորը։

Գործարանին մէջ կեանքը հետզհետէ անտանելի կը դառնար։ Ամառը վախճանին երթալէ առաջ վրէժ կը լուծէր մեզմէ։ Առաստաղէն կրակ կը տեղար մեր ուսերուն ու անոր դէմքը հետզհետէ կը կորսնցնէր իր խաղաղութիւնը։ Ցոգնութեան ու ձանձրոյթի ժամերուն կը նեղէին զայն։ Կը ծաղրէին իր ձախաւերութիւնը, վարպետ մը մանաւանդ կը բեռնաւորէր զայն տարապարհակ աշխատանքով... Անոր նայուածքը հետզհետէ կը կորսնցնէր իր խոնարհութիւնը ու կը զգայի իր աչքերուն մէջէն գիւղացիի վայրի, ըմբոստ ու անկախ հոգին որ բաշ կը թօթուէր... Այլեւս տառապանքը եկած էր կոկորդին, բայց գերագոյն ճիգով մը կը զսպէր ինքզինքը՝ վախնալով որ ամառուայ գործերու նուազութեան առթիւ զինքն ալ կ'արձակեն։ Առանց աշխատանքի մնալէ կը սարսափէր։ Անգործութիւնը կերպարանք [illegible] մարմին կը ստանար ու կը նեղէր զայն։

Շաբաթ երեկոյ մըն էր, կը սպասէինք վճարումի։ Ան կ'աշխատէր տակաւին ու խաղաղ [illegible] յոգնած գործանոցին մէջ իր ձեռնակառքի անիւին ճռնչիւնը կ'արձագանգէր տխրութեամբ։ Ես կռթնած մեքենայիս մետաղեայ տաշտին, կը սպասէի մեկնումի ժամուն։ Այն վարպետը որ յաճախ կը նեղէր զինքը, կանչեց զայն որպէսզի երկաթէ կաղապարները փոխադրէ անկիւնը ու շարէ իրարու վրայ։ Գիտէր որ իր աշխատանքը չէ։ Աչքերը կը շողային ու դէմքը կորսնցուցած էր իր սովորական հանդարտութիւնը։ Վայրենօրէն նայեցաւ իրեն հրամայող մարդուն դէմքին։ Նայուածքը զօրաւոր էր, խիստ ու տիրական։ Կռնակը դարձուց ու կ'ուղղուէր ինծի, երբ ուրիշ բանուոր մը ոտքի ճարպիկ հարուածով մը ձգեց զայն գետին, իբր թէ կատակով։ Իր ամբողջ հասակովը ինկաւ սալայատակին վրայ։ Բոլորը սկսան ծիծաղիլ։ Ուրախ ու անհոգ քրքիջ մը բռնեց գործանոցը։ Դէմքը հողագոյն էր։ Այտոսկրը սկրթուած էր ու արիւնը կը հոսէր կաթիլ կաթիլ այտին վար։ Աչքերը կը շողային մեծ զայրոյթի մը բոցով։ Կը դողար ամբողջ մարմինովը։ Մօտեցաւ [illegible] ոտքի ու իր կերպարանքը այնքան ահարկու էր որ բոլորը լռեցին։ Լռութիւնը ծանր էր ու պաղ քարի պէս։ Ընդհանուր արհամարհանքին յաջորդած էր մեծ վախ մը։ Ան բռնեց արագ ու կայտառ շարժումով մը զինքը գետին ձգողին կոկորդէն ու պիտի խեղդէր զայն իր ծանր ու սեւ ձեռքերով։ Ցցուն կոկորդին մէջ խեղդուեցաւ ցաւի ճիչ մը։ Վարպետը յարձակեցաւ անոր վրայ տղան ազատելու համար։ Հիմա երկուք էին մէկ հոգիի դէմ։

Բանուորները օղակ կազմած ու լուռ կը դիտէին զանոնք։ [illegible] կը համարձակէր միջամտել [illegible] րեքն ալ կորսնցուցած էին իրենց պաղարիւնը ու կը կռուէին յուսահատ ու սոսկալի գայլերու պէս։ Վարպետը խածած էր անոր [illegible] խաբազուկը (որ երկաթէ օղակի մը պէս կը սեղմէր տղուն կոկորդը) ու ազատ ձեռքերով կը ջանար տապալել զայն։ Ընձկութեամբ կը հետեւէի գուպարին։ Կը զգայի յստակօրէն որ պիտի յաղթէ։ Կը դողայի։ Ցանկարծ տապալեցաւ։ Բանուորները հրհռացին ու [illegible] յուութեան աղաղակ մը փրթաւ բոլոր կոկորդներէն օտարին դէմ։ [illegible] հետ տապալեցան նաեւ միւս եր[illegible]կուքը։

Ի վերջոյ յաղթեց երկուքն ալ։ Իր ուժեղ ու ջղուտ ծունկը [illegible] րու վարպետին կուրծքին ու ձեռքերով սեղմեց տղուն կոկորդը։ Լուռ, աժգոյն ու [illegible] յաղթական նայուածքը բարձրացուց շուրջը կեցողներուն։ Մեր [illegible] քերը հանդիպեցան իրարու, վեր[illegible] հսկիչը եկաւ։ Ետեւէն փոխ-վերահսկիչը։ Վատ ու դաւաճան [illegible] մուկ մը փրթաւ։ Բոլորը կը հայհոյէին ու կը սպառնային [illegible] ձակիլ իր վրայ։ Կը պահանջէին արտաքսել այդ «աղտոտ հայը», այդ «վայրենին», այդ «անասունը»։ Պարտուողները աժգոյն ու խղճալի՝ կը ստէին՝ վերահսկիչին յանցանքը վերագրելով անոր։ Կը դողայի ամբողջ մարմինովս։ Կ'ուզէի պոռալ բայց ձայնս կը խեղդուէր։ Չեմ գիտեր ինչպէս ե[illegible]ղաւ որ բարկութենէս աչքերս [illegible]

ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏԻ ՀԱՂԹԱՆԱԿԸ ԱՅԳԵՀԱՏԵՑ ՀԱՅՈՑ ԶՈՐՔԵՐԸ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵՐՈՒ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԵՐԷՆ ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ ՕՏԱՐԱԶԳԻ ԳՐՔԵՐՈՒ ՄԷՋ

Հայոց պատմութիւնը հայերէն աւելի քան օտարազգի պատմագիրներու գրքերուն մէջ։ Հայոց պատմութեան ուսումնասիրութիւնը հայերէն աւելի քան օտար լեզուներով գրուած գիրքերուն մէջ։ Հայոց պատմութեան ճշմարիտ գիտութիւնը հայերէն աւելի քան օտար լեզուներով գրուած գիրքերուն մէջ։ Հայոց պատմութեան ամբողջական գիտութիւնը հայերէն աւելի քան օտար լեզուներով գրուած գիրքերուն մէջ։

Ահա՛ թէ ինչո՛ւ ամէն հայ մարդ, որ կ՚ուզէ ճանչնալ իր ազգին անցեալը, պէտք է կարդայ հայերէն գրքերը։ Ահա՛ թէ ինչո՛ւ ամէն հայ մարդ, որ կ՚ուզէ ճանչնալ իր ազգին անցեալը, պէտք է կարդայ հայ պատմագիրներուն գրքերը։

Կացութիւնը Սուրիոյ մէջ

Արաբական աղբիւրէ առնուած լուրերու համաձայն, սուրիական Տրիպոլիսի և Պաալպէքի միջև նոր ռազմաճակատ մը կազմուած է: Ապստամբները վերջերս յարձակում գործած են Տրիպոլիսի մօտակայ գիւղի մը վրայ: Նոյն իսկ կ'ըսուի թէ Տրիպոլիս պաշարուած է: Ֆրանսացիները քանդած են բազմաթիւ գիւղեր' Հոմսէն և Կումթայէն հասած օգնական ուժերով:

Հաւրանը միշտ ապստամբներուն ձեռքը կը գտնուի: Հաւրանի և Ճէպէլէը Տրիւզի ցեղապետները վերջերս գումարում մը ունենալով որոշած են շարունակել կռիւը: Կ'ըսուի թէ սովը սկսած է գալի ըլլալ Դամասկոսի մէջ և թէ երուսաղէմի ու Եգիպտոսի մէջ ջանքեր կ'ըլլան՝ օգնելու համար յիշեալ քաղաքի բնակիչներուն:

Արաբական աղբիւրէ բխած միեւնոյն լուրերու համաձայն, Ֆրանսացիներն ու Տիւրզիները շատ կը նեղուին ջուրի պակասէն. այս կռիւը շատ սուղի կը նստի Ֆրանսացիներուն, որոնք կը մտածեն քաշուիլ Հաւրանէն:

«Տէյլի Էքսփրէս» կը գրէ թէ քանի մը հազար հեծեալ ռազմիկներէ բաղկացած պէտվիներու ցեղ մը պիտի միանայ ֆրանսական բանակին, վերջնապէս զսպելու համար Տիւրզիներու ապստամբութիւնը, մանաւանդ Դամասկոսի շրջանին մէջ:

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՊԱԼՔԱՆՆԵՐԸ

Ամիսներէ ի վեր լուրեր կը հասնէին թէ պալքանեան պետութիւնները ալ փոխադարձ երաշխաւորութեան դաշնագիրներ պիտի կնքեն, հետեւելով Լոքարնոյի օրինակին:

Իտալացիները կը հաւաստեն թէ այս լուրերը, թէև կանխահաս , բայց բոլորովին անհիմն չեն: 1911էն ի վեր, առաջին անգամ է որ լուրջ մերձեցում կը տեսնուի պալքանեան պետութիւններուն միջև: Աստիճան մը մեղմացած է սերպ եւ պուլկար վէճը: Ազգերու Դաշնակցութիւնը հաւանեցաւ երկուքուկէս միլիոն սղերլին փոխ տալ Պուլկարիոյ, որպէսզի տեղաւորէ Թուրքիոյ և Մակեդոնիոյ գաղթականները: Այս պարագան ալ աւելցուց Պուլկարիոյ հաշտարար տրամադրութիւնները: Պուլկարիոյ արտաքին նախարարը վերջերս Պելկրատ գնաց և խիստ բարեկամական յայտարարութիւններ ըրաւ: Միեւնոյն ատեն, Յոյներն ու Սերպերը, որոնք կը վիճին երեք տարիէ ի վեր Սելանիկի նաւահանգիստին համար, համաձայնելու վրայ են: Յունաստանի արտաքին նախարարը դեռ նոր աւետեց թէ Եուկոսլաւիա պիտի ստանայ Սելանիկի ծովային շրջանը, ինչպէս և փոխադրութեան դիւրութիւններ՝ Կէվկէլի-Սելանիկ գիծին վրայ:

Ռումանական դիւանագիտութիւնն ալ անտարբեր չէ այս մերձեցման: Քաղաքական նկատումներէ զատ, Ռումանիա կ'ուզէ օգտագործել Սելանիկի նաւահանգիստը, արմտիքի արտածման համար: Այս պատճառաւ, Աթէնքի իր դեսպանը պնդած էր որ գոհացում տրուի Եւկոսլաւիոյ:

Այս ամէնուն մէջ ուշագրաւ պարագայ մըն է Իտալիոյ շահագրգռութիւնը: Մուսօլինի դէմ չէ պալքանեան Լոքարնոյին, ընդհակառակն, ուժ կուտայ, բայց պայմանաւ որ ինք ալ մասնակցի:

Մեծն Բրիտանիա եւ Քրիստոս

Լոյտ Ճորճ իր վերջին ճառերէն մէկուն մէջ կ'ըսէր թէ ինչ պիտի պատահէր, եթէ Յիսուս Քրիստոս Լոնտոն գար: Անգլիոյ վարչապետին տղան՝ Օլիվըր Պոլտուին, ասոր ի պատասխան, «Սընտէյ Քրոնիքլի» մէջ կը գրէ՝ «եթէ Անգլիա Քրիստոսի երթար» խորագրով.—

«Արդիւնքին մասին տարակոյս չկայ. ածուխի տագնապ գոյութիւն չպիտի ունենար, պզտիկ գողը աւելի մեծէն չպիտի կողոպտուէր, մտաւոր եւ ֆիզիքական աննպատակ մոլորումներ չպիտի պատահէին, պիտի ընէինք ինչ որ պէտք էինք ընել եւ պիտի գիտնայինք մեր ժամանակին արժէքը: Բոլոր կարկտանները, ժամանակաւոր օգնութիւնները, միակողմանի կարգադրութիւնները չեն կրնար երկիրը քաոսէ փրկել: Զարը արմատէն պէտք է խլել, ակռան պէտք է քաշել կզակը փտելէ եւ մարմինը թունաւորելէ առաջ: Ցայտնի է թէ նիւթապաշտութիւնն ու քրիստոնէութիւնը իրարու անհաշտ են. լաւ պիտի ըլլար որ դադրէինք հոպիտներ ըլլալէ եւ որոշէինք ինչ որ կ'ուզենք ընել:

«Եթէ նիւթապաշտութեան համար քուէ կուտանք, դադրինք եկեղեցի երթալէ, ողորմութիւն տալէ, ատեն ատեն աղքատներուն վրայ մտածելէ...

Ասֆալտ Քէրիմ կ'ախտորոշի

Ասֆալտ Քէրիմ, Ռիֆի (Մարոք) պարտուած ցեղապետը, Մատ-կասքար պիտի աքսորուի իր ազգականներուն հետ, իսկ անմիջական գործակիցները հսկողութեան տակ պիտի պահուին Մարոքի մէջ:

*** Մարոքի Սուլթանը եւ Սպանիոյ դեկտատորը փարիզ պիտի գան մօտերս: Այս առթիւ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին քաղաքապետարանին մէջ: Քաղաքապետական խորհուրդի կարմիր անդամները բուռն կերպով ընդդիմացան այս ընդունելութեան եւ յայտնեցին թէ ցոյցեր պիտի կազմակերպեն, բայց խորհուրդը որոշեց լրացնել պատրաստութիւնները:*

Տուրֆ առուտիներուն վրայ

Ջօր. Փանկալօս ստորագրեց հրամանագիր մը, որով 24էն մինչեւ 40 տարու երկսեռ ամուրհներուն վրայ տարեկան 8000 տրախմի տուրք կը նշանակուի: 40էն վեր ամուրհները միայն 1000 տրախմի պիտի վճարեն:

ՆԱՄԱԿԻ ՄԸ ԱՌՔԻՒ

*Երեւանի խմբագիրներէն Գուրգէն Թաիմազեան լրբութիւններով լեցուն նամակ մը գրած է մեր արտօնատէրին, ապացուցանելու համար թէ ինք ոչ *մատնիչ* է, ոչ ալ *ուրացող*, ինչպէս անուանած էր Լիմնէն Թղթակից մը: վերջին պատիւ մը ըրած ըլլալու համար, այդ նամակէն կ'արտատպենք հետեւեալ տողերը. «կը յայտարարեմ որ գաշնակ ոճրագործը, դանակի մահացու հարուած տուողը երեւան հանելու աշխատանքը ինծի համար ամէնէն նուիրական պարտականութիւններէն մէկը կը համարեմ»:*

*Արդ, մենք չենք ճանչնար այդ «գաշնակ ոճրագործը»: եթէ պարոնը կը ճանչնայ, թող օձիքէն բռնէ եւ ոստիկանութեան յանձնէ. իսկ եթէ չի ճանչնար եւ ան ու ան մատնանշելով, վախցնելով երեւան պիտի հանէ, — ատոր կ'ըսեն ոչ թէ «*նուիրական պարտականութիւն*», այլ *մատնութիւն*: Այս առթիւ կը յանձնարարենք որ Ֆրանսերէնն ալ լաւ սորվի. «*մատնիչ*»ը mouchard չէ:*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Կուսակցական 2րդ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ վաղը՝ Հինգշաբթի Յուլիս 8, քաֆէ տիւ Մէթրօ, մէթրօ Օպէօնի դիմաց:

Հ. Յ. Դ. Ուսանողական Միութեան դասախօսական ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի դիշեր ժամը 8.30ին «Ֆլօրիա» ճաշարանին սրահը: Կը հրաւիրուին կուսակցական ընկերները:

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ Շրջանային Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուարձանի բոլոր ընկերները 9 Յուլիս Ուրբաթ դիշեր ժամը 8ուկէսին 56 Rue Chaussée d'Antin. (Մէթրօ Chaussée d'Antin. Nord-Sud: Trinité): Օրակարգ. Զեկոյց եւ ընթացիկ կարեւոր հարցեր:

Հ. Յ. Դ. ԼԻՕՆԻ ընկերական ժողովը յառաջիկայ կիրակի 11 Յուլիս, Քաֆէ Նուվօ Սանթրի սրահին մէջ, թիւ 7 Փլաս տիւ Բօն, ժամը ճիշտ 8.30ին:

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱԷԻՍԱՐԻ և շրջանի «Ռագ-միկ» Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ 11 Յուլիս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.ին, 40 ռիւ Պէլվիլ:

ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ Հայ երիտասարդաց Միութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամներն ու համակիրները Յուլիսի 10ին, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, 40bis Rue Etienne Dolet, գիւղին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա Բօլօմպ-Արժանթէօյլ մասնաճիւղի վարչութիւնը կը հրաւիրէ շրջանկաներու հայ երիտասարդները — կարէն, Անիէր, Պէլքօն, Գուրպլվուա, Բօլօմպ— որոնք կը փափաքին անդամակցիլ մասնաճիւղիս, դիմել գրաւոր Պ. Ռաֆ Տէրմէնճեանի, 103 Rue des Chambards, Bois Colombes, եւ կամ երկուշաբթի երեկոները մասնաճիւղիս հաւաքատեղին 8,30էն վերջ, Café Terminusի մեծ սրահը, Place des Bourguignons, Asnières (թրամ. 40 և 44):

Յարդ կազմուած են ֆութպոլի երկու կանոնաւոր խումբեր, հեծելանիւորդներու 20 հոդինոց խումբ մը: Տեղի կունենան թէնիսի, պասքէթպոլի և աթլէթիք փորձեր:

վարչութիւն

ՃԷՊԻԼԻ Որբանոցի Սաներու դաշտահանդէս-պատրաստը՝ Յուլիս 14ին, Ֆրանսական Ազգային Տօնին օրը «Մէսօռն»ի անտառին մէջ: Պիտի առնուին խմբանկարներ եւ տեղի պիտի ունենայ դաշտային ընթրիք: Ժամադրութիւն Յուլիս 14 կէս օրէ վերջ ժամը կէսէն մինչեւ 1 Հայոց Եկեղեցին:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՇԱԹՈՒ, Յ. Ք.— Ստացանք 35 ֆրանք:

ՄԱՐՍԼԻՅ, Զ. Ը.— Ստացանք 38 ֆրանք:

ՎԻՇԻ, Ա. Օ.— Ստացանք 26 ֆրանք. վերջը ղրկեցինք:

ԼԸ ՀԱՎՐ, Օ. Կ.— Ստացանք 100 ֆրանք:

ՎԻԵՆ, Ա. Խ.— Ստացանք 20 ֆրանք:

ԹՈՒԼՈՆ, Տ. Զ.— Ստացանք 22 ֆրանք:

ԹՈՒԼՈՆ, Ա. Տէր Օ.— Ստացանք 20 ֆրանք: Չեր ուղածը մենք չունինք, կրնանք ղրատան յանձնարարել:

ՄԱՐՍԷՅԼ, Գ. Թ.— Ստացանք 239 ֆրանք:

ՇԱՊԻԼ, Տօքթ. Յ. Դ.— Ստացանք 20 ֆրանք:

ԿԱՐՏԱՆ, Ո. Յ.— Ստացանք 35 ֆրանք: Հրատարակուած է 30 Յունիս թիւ 143 «Յառաջ»ի մէջ:

ԱՐԼ, Ա. Խ.— Ստացանք 22 ֆրանք: Փոխեցինք:

ՄԷՆ ՇԱՄՈՆ, Ն. Դ.— Գիրքերը ղրկուեցան Պալենց ղրատան միջոցով:

ՓԱՐԻԶ, Մ. Ո.— Ստացանք 15 ֆրանք:

ԱՆԹԻՊ, Յ. Պ.— Ղրկեցինք: Պայմանները կը տեղեկանաք թերթէն:

ԼԻ ՄԻԼ, Գ. Խ.— Ստացանք 20 ֆրանք: Ղրկեցինք:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ Հնքազարբոս Օհաննիկ Պալթաեան (Մէրտիկէօղլու), որ մօտաւորապէս 4 տարի առաջ Մարսէյլ եկած է: Տեղեկացնել Zadik Kaprielian'ի, Maison Chanudet, Cr as-Ardeche.

— Խարբերդցի Օհաննիկ Ոսթիկեան կը փնտռէ Մարիամ Ոսթիկեանը եւ ամուսինը Պիթլիսցի Մահունկ Սահակեանը, որոնք Հալէպէն Մարսէյլ եկած են վերջերս: Տեղեկացնել 11 Rue Yosé Frappa Hotel du Centre, St. Etienne (Loire):

— Սերաստացի Գալուստ Մահակեան կը փնտռէ հարրը Յակոբ եւ եղբայրը Մուշեղ Մահակեանները, առաջինը Յունաստան իսկ երկրորդը Պուլկարիա ըլլալ կը կարծուի: Տեղեկացնել N. E. R. 15, Bld. des Italiens Paris.

— Կը փնտռուի Խարբերդի Շէյխհաճի գիւղացի 19 տարեկան Պետրոս Պօղոսեանը, Պէյրութէն Ֆրանսա փոխադրուած որբերուն մէջ էր. մէկ տարի առաջ Gers նահանգը կը գտնուէր: Տեղեկացնել Kevork Der Karékinian'ի, Hotel de Damas Marseille:

ԿՈՐՍՈՒԱԾ

Տիկին Մարիամ Սրապեան (կեցվէ), Յուլիս 4ի կիրակին «Մօնժ»ի մառչէին մէջ (փարիզ 5րդ), կորնցուցած է իր դրամապանակը, անձնագրին հետ (Carte d'Identité): կը խնդրուի յանձնել Թերթիս գրաշարներէն Հրանտ Սրապեանի:

ԱՅՑԵԼՈՒ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼ-ԹՂԹԱԿԻՑ

Մասնագէտ տոմարակալ մը, որ 25 տարուան եւրոպական փորձառութիւն ունի, կը վարէ Ֆրանսերէն եւ անգլիերէն առեւտրական թղթակցութիւնները եւ ամէն ձիւղի վերաբերեալ հաշուակալութիւն Գոնթինանթալ կամ Անգլ. Ամերիկեան սիստեմով: *Դիմել խմբագրատուն:*

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԴԱՍԵՐ

Հաճախարանական դասեր, առեւտրական, իրաւագիտական եւ գրական, առանց գիրքի, ուղղակի Թերթերէն, յայտնի հայ մասնագէտի կողմէ: *Դիմել խմբագրատուն:*

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԿԱՌ ՏԸ Լ'ԷՍԹ
6 Petits Hôtels (Bd. Magenta 87ի անկիւնը): *Տ.ք. ԹԱՓՈՆ, Փ. Բ. Հ.:* Tél. Trud. 11-28.

ՋԵՐՄԱՄԻՋՈՑԵԱՆ նոր եւ հին բարդուիչներու արագ բուժում նոր մեթոտներով: Լաւագոյն արդիւնքներ: Ամէն օր ժամը 9-12 եւ 2-8: Կիրակի եւ տօն օրեր 9-12:

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48, rue Montmartre
(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռը)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ՆԵՐՔԻՆ ԵԻ ԿԱՆԱՆՑ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ՓԻՒՒԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւններ
Téléph. CENTRAL 73-38
Métro: SENTIER կամ HALLES
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ԷՕ'—10եւ. 1,30 — 8

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St. Denis և Réaumur)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
Ջերմամիզուկեան, Ֆրանկաւտի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց:
Բժշկական տարբալուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, կիրակի՝ 9—12:
Ժողովրդական գիներ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԴԵՐԶԱԿ
ԳԱՐԱԵԱՆ
Tailleur Mignon
5, rue Mignon,
Métro Odeon և St. Michel
Յօսիէֆ Սալանթի թատրոնին դէմ: Գարնան համար պատրաստած է ձոխ մեթերք մը Ֆրանսական եւ անգլ. սիրուն կերպասներու:
Բաց է նաեւ կէս օրերուն, իրիկուններուն մինչեւ *8.30*: իսկ կիրակի օրերը մինչեւ *1.30*:

ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ
ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ — ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1907ԻՆ
Արեւելեան ամէն տեսակ գորգերու համար ձոխ մեթերանոց
Ներածութիւն, գնում եւ վաճառում
ԴԻՄԵՑԷՔ ՄԵԶԻ ԵԻ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ
Հասցէ՝ 2, NEW STREET BISHOPSGATE, LONDON E. C. 2
Tel. Bishopsgate 1959 — Télégr. YAKOUBIAN, Ave. London

ՊԷԼՎԻԼԻ ՄԷՋ ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
10, RUE RAMPAL, 10 — Métro BELLVILLE
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՄԵՂ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ
Գիները դիւրամատչելի եւ սպասարկութիւնը շատ մաքուր
ՇԱԲԱԹ և ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ ՆՈՒԱԳ
ՓՈՐՁԵՑԷՔ և ԳՈՀ ԿԸ ՄՆԱՔ
Սրահը տրամադրելի է հարսնիքներու և նման հաւաքոյթներու

ՓԱՆՍԻՕՆ ՏԸ ՓԱՄԻՅԼ
"ՎԻԼԼԱ ՐԷՆ,,
ՏԱՔ ՋՈՒԻՐ, ԼՈԳԱՐԱՆ, ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՋԵՐՄՈՒԹԻԹԻՒՆ եւ ԿԱՌՈՒՑ
7 եւ 7bis, Rue Péligot, Enghien-les-Bains (Télph. Enghien 535)
կայարանին կից, խիստ օդաւէտ, կաթսաւորուած սենեակներ
Մնայուն եւ կամ պատահական յաճախորդներու համար:
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԸՆՏԻՐ ԽՈՀԱՆՈՑ
ԴԻՆԵՐԸ ԱՄԷՆՈՒՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Հաստատուած է Մարսէյլի մէջ: Մեծ քանակ և կէս-մեծ քանակ վաճառումներու համար Légumes secs*ի (ընդեղէնեղէնի) վաճառատուն մը:*
Ունինք լաւագոյն տեսակի բրինձ, լոբիա, սիսեռ, ոսպ, կարմիր ոսպ, ծեծած (տէօյմէ), ձաւար (*պուլղուր*), ձիթապտուղ, ընտիր արեւելեան պանիր եւայլն:
Մօտ օրէն պիտի ստանանք կարգ մը արեւել. ապրանքներ:
ՆՄՈՅՇՆԵՐ ԿԸ ԶՐԿՈՒԻՒՆ ՋՐԻԱՔԱՐ:
Գրել Léon Haroutunian & N. Gananian. 5, Rue Fongate, 5 Marseille.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԲՈԼՈՐ ՓՐԱՆՍԱՀԱՅԵՐՈՒՆ
Դատական գործեր, պայմանագրութիւններ, թարգմանութիւններ ամէն լեզուով: Ամուսնութեան, ամուսնալուծումի վիզաի, անցագրի, եւ անձնագրի գործողութիւններ:
Դիմել բացի կիրակիէ ամէն օր ժամը 9էն 12 եւ 2էն 7:
VAHAN YARJANIAN
CONTENTIEUX
62, Rue Myrha, Paris (18) — Métro Barbès կամ Château Rouge
Tél. Nord 13-45 — Reg. Com. 346,618

ՍԱԿԱՐԱՆ
6 Յուլիս 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	182	25
Տոլար,	Dollar	37	50
Մարք (ոսկի)	Mark	8	80
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	20	—
Թրք. ոսկի	» or	150	—
Մէճիտիէ	Médjidié	12	—
Լէվա 100 հատ	Léva	25	—
Տրախմի »	Drachme	40	—
Լիր »	» Lire	129	—
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	95	—
Ջուից. »	Frc. Suisse	620	—
Լէյ 100 հատ	Ley	17	—
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	185	25

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	—	—
»	II »	—	—
»	III »	—	—
Թուրքի երկթղ.	Lots turcs	—	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

Le Gérant : H. TEURNIER

Impr. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris (10e

ՃԱՇԱՐԱՆ COSTAS
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵԻ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Խնամեալ սպասարկութիւն
Ընդարձակ սրահներ
Մատչուոր սենեակներ
54, Rue du Pont-Neuf,
BRUXELLES,
Tel. 1118.44

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ
ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,
67, Rue Monsieur-le-Prince (6e)
Métro Odéon կամ St. Michel
Ընտանեկան մաքուր, հանգիստ եւ առաս կերակուրներ:
Թաղլը ա'օթ 4 ֆրանք
Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.
Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒ
Իրենց տան մէջ աշխատելու համար, շարքի, քաշքոլի, բոլոր եւ քօսկինէգծի առատ գործ ունի. գոհացուցիչ վճարում, գիշերները անմիջապէս (Belleville) rue Belleville*ի վրայ,* Passage Lazin 3bis *սենեակին թիւը 7.*

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՒԹԻՒՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ծրանաց և զաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ա.	5 ա.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՕԻՐԲԱԹ
9
ՅՈՒԼԻՍ
1926

9 JUILLET 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ Թիւ 147 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ՆՈՐ ԽՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ՔՈՒԷԱՐԿԷ ՕՏԱՐ ԲԱՆԻՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ՇՈՒԿԱՆ

Քանի մը օրէն Փարիզ կը հասնի Պ. Լուկաշին, խորհրդային Հայաստանի նախորդ վարչապետը: Կը հաւաստեն թէ այս առթիւ խորհրդակցութիւններ պիտի կատարուին Բարեգործականին հետ, ներգաղթի մասին:

Միամտութիւն պիտի ըլլար մեծ յոյսեր կապել այս ձեռնարկին հետ: Նորէն սակարկութիւններ, ցանկեր, պայմաններ: Նոյն պատմութիւնը, հինգ տարիէ իվեր: Հայաստան իր զաւակները կ'ընդունի ճիշտ այնպէս ինչպէս որ եւ է երկիր օտար գաղթականները: Յաճախ աւելի անհանդուրժելի են Երեւանի դրած պայմանները:

Իրեւ չքմեղանք միշտ կը կրկնուի հողի և փողի չզոյութիւնը, ինչ որ բաւական չէ տիրող ապիկարութիւնը արդարացնելու: Մէկ ազգաբեր երկրի մը ոչնչացման գնով են, ուրիշներ ալ կենդանի կմախքներէ տարբերութիւն չունին: Ընդհակառակը, ներգաղթի շուկան կը հիւծեն, կը դառնացնեն մանաւորապէս երիտասարդութիւնը: Երախաները, հազիւ լոյս-արեւ տեսած, կը մարին: Մէկ տարիէ իվեր հրամանի կը սպասէին վեց հարիւր գաղթականներ, եւ ճամբու պատրաստութիւն տեսած էին: Բայց ահա լուր կ'առնեն թէ ներգաղթը յետաձգուած է: Սուրիոյ մէջ վերսկսած է արտագաղթը: Կարաւան-կարաւան ծովափ կ'իջնեն, եւ հանդիպած շոգենաւը կը նետուին, Ֆրանսա գալու, կամ մինչեւ հարաւային Ամերիկա երթալու համար: Յունաստանի եւ Պոլսոյ կայանները չպարպուեցան տակաւին: Պուլկարիոյ մէջ, անգործութիւնը յուսահատութեան մղած է աշխատաւոր բազմութիւնները: Ամէն տեղ ալ, թէեւ քիչ-շատ կազդուրուած, միշտ վառ է հայրենիքի կարօտը: Արհեստաւորներ կան որ կ'ուզեն գոնէ Սեւ ծովու ափերը երթալ իրենց միջոցներով եւ խորհուրդ կը հարցնեն: Անքան բարդ են խորհրդային անցագրի գործողութիւնները եւ այնքան պիրկ, որ շատեր կէս ճամբան կը վհատին: Քանի մը անհատներու շնորհուած արտօնութիւնը բան չապացուցաներ: Ամէն ձեւ շնորհներ Թուրքիան ալ կրնայ ընել, դանազան նուաստացումներու գնով:

Ամէն կացութեան առջեւ կենալ եւ կրկնել թէ «տեղ չունինք», կը նշանակէ —գացէք մեռէք:

Ամէնպէս չպիտի ընէր իր կողմին դիտակից իշխանութիւնը: Հայրենիքի կազմութիւնը փերեզակութիւն չէ, ոչ ալ անոր օդն ու ջուրը՝ առեւտուրի նիւթ: Հայրենիքը Ռուսոյի գործածականն ալ չէ, որպէս զի պէտք եղած ատեն քանի մը հարիւր հոգիներ առնեն, իսկ նեղ օրերուն՝ նոյնքան ճամբեն, կամ դուռները փակեն: Ո՛ր եւ է իշխանութեան առաջին հոգը պիտի ըլլայ տեղաւորել ա՛յն ժողովուրդը որուն անունով կը յաւակնի գործել: Մնացածը երկրորդական է: Աշխարհի մէջ կա՞յ օրէնք մը, որուն համաձայն տունի մը տերը փողոց նետուի, ուրիշներ զան տեղաւորուին բոլոր սենեակներուն մէջ, վայելեն պարտէզներն ու պտուղները, իսկ բուն իրաւատէրը կծկուի պահին տակ, կամ դատապարտուի անապատները ջրելու եւ իրեն համար տեղ ճարելու: Պոլշեւիկեան կարգ ու սարքն անգամ չի հանդուրժեր այդպիսի քրիստոնէութեան: Մոսկուա հազիւ ինքզինքը գտած, բան - գործ ըրաւ վերագրաւել կորսուած հողերը, և լրացնել նախկին: ռուսական կայսրութիւնը, կանգ առնելով միայն այն սահմաններուն առջեւ ուր չէր հասներ իր ուժը:

Բայց, հակասութենէ հակասութիւն գլորելով, Թրքական ախորժակներուն մատաղ ըրաւ Կովկասի նախկին սահմանները: Եւ ստեղծեց կացութիւն մը որուն ելքը իրեն համար անգամ մութ է: Եւ դեռ երկար ատեն պիտի դառնայ նոյն կախարդական շրջանակին մէջ: Այս տեսակէտէն չափազանց պերճախօս է հետեւեալ պատմութիւնը: Վերջերս Արարատի Փիւրտերը ըմբոստանալով, կը դրաւեն Իգտիրը, որ Թուրքերուն ձեռքը անցաւ վերջին պատերազմին հետեւանքով (ինքնաշարժով երեք ժամ՝ Երեւանէն): Թուրքերը կը քաշուին, բայց սահմանապահ ուժ զօրքը օգնութեան հասնելով, քաղաքը ետ կ'առնէ եւ նորէն կը յանձնէ Թուրքերուն... Իսկապէս զմայլելի է այս անխարդախ զինակցութիւնը յեղափոխականներու եւ չարդարացներու միջեւ, այն ալ պզտիկ ժողովուրդի մը ոչնչացման գնով:

Դառնալով մեր նիւթին, կ'ուզէինք իմանալ թէ՝ ո՛ր եւ է բարեփոխում պիտի կրէ՞ ներգաղթի շուկան: Վերջ պիտի գտնէ՞ հայրենիքի հողին ու ջուրին աճուրդը (շատ մը պարագաներու մէջ՝ նուազուրդը): Երեւանի վարիչները չեն կրնար պատասխանատուութենէ խուսափիլ, Միջագետքի եւ Սուրիոյ մէջ կամ այլուր, տիրող թշուառութեան եւ կորուստներուն առջեւ:

Մեծ արժանիք չէ պատրաստ ապարակ մը մշակել եւ ծանքալ: Կրնա՞ն ափ մը հող կցել անոր, այս ժողովուրդին անհման ժառանգութենէն, որպէս զի անոր թափառական հատուածներն ալ ազատին պանդխտութենէն:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՆՈՒՇ ԽՕՍՔԵՐ՝ ԽՆԱՄԻԷ ԽՆԱՄԻ

Հետեւեալ անուշ խօսքերը կը քաղենք Ամերիկայի ամուսնավարներու պաշտօնաթերթին մէկ խմբագրականէն (Պայքար, 2 Յունիս).—

«Անոնք որ ինքզինքնին կոմունիստ կը կոչեն, ընդհանրապէս կը բաղկանան արնպիսի տարրերէ, որոնք եւ ոչ մէկ տեղ կրցած են օգտակար ըլլալ մինչեւ հիմա, եւ կը կարծեն թէ Հայաստանի մէջ տիրող կուսակցութեան թմբուկը զարնելով պիտի կրնան արժէք ու կարեւորութիւն ստանալ: Ասոնք իբրեւ թէ կը պայքարին ներկայ Հայաստանի ընդդիմադիր տարրերը քայքայելու համար, մինչդեռ կը զօրացնեն գանոնք, կ'ըսեն թէ իրենց նպատակն է հայ աշխատաւորութեան սիրտը տաքցնել Հայաստանի հանդէպ, եւ սակայն ամէնքը կ'ուժացնեն ու կը զայթակղեցնեն, իրենց անխորհուրդ եւ երբեմն յիմարական գործերով: Հայաստանի վարիչ շրջանակները պէտք է վերապահութեամբ վարուին ասոնց հետ, եւ եթէ ազդեցութիւն ունին անոնց վրայ, զգաստութեան հրաւիրեն զիրենք: Պէտք է լաւ գիտնան թէ անոնք, իրենց ներկայ կազմութեամբ ու ընթացքով, ոչ աշխատաւորութեան դատին կրնան ծառայել, ոչ ալ Հայաստանի վերաշինութեան: Յետոյ գաղութները հանդարտութեան մէջ միայն կրնան խորհիլ Հայաստանի մասին, հնարաւոր ծրագիրներ յղանալ ու օգտակար ըլլալ անոր ամէն տեսակէտով, մինչդեռ կապ ու կռիւ եւ խռովութիւններ ուրիշ արդիւնք չեն ունենար, բայց եթէ միտքերը շփոթել եւ նոյն ինքն աշխատաւորութիւնը զզուեցնել ու հեռացնել Հայաստանէն:»

ՕՏԱՐ ԲԱՆԻՈՐՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Երեսփոխան Մարէն Բիւկաո ամէն առաջ օրինագիծ մը ներկայացուցած էր, և աւելի խիստ պայմաններ կ'առաջարկէր երկրագործութեան մէջ աշխատող օտար բանուորներու համար: Աշխատանքի նախարար Պ. Տիւրաֆուր ընդլայնեց այս օրինագիծը՝ ճարտարարուեստի բոլոր ճիւղերուն մէջ ալ գործադրելի ըլլալու ձեւով եւ Երեսփ. ժողովին ներկայացուց վաւերացուելու համար: Ահա՛ թէ ի՛նչ կ'ըսէ այդ օրինագիծը.—

1.— Արգիլել գործատէրերուն, որ իրենց քով առնեն այն օտար բանուորները, որոնց ինքնութեան թուղթին վրայ «աշխատաւոր» բառը չէ արձանագրուած: 2.— Արգիլել նոյնպէս որ գործատէրերը օտար բանուորները աշխատցնեն իրենց ինքնութեան վկայագրին վրայ արձանագրուած արհեստէն զատ ուրիշ ճիւղի մը մէջ, բացի այն պարագայէն՝ երբ այդ ինքնութեան վկայագրի թուականէն սկսեալ մէկ տարի անցած ըլլայ եւ կամ Աշխատանքի պետական Գրասենեակէն մասնաւոր վկայական մը տուացած ըլլայ: 3.—Պիտի արգիլուի նոյնպէս օտար բանուորներ առնել իրենց աշխատանքի պայմանագրութեան պայմանաժամը լրանալէ առաջ:

Երեսփ. ժողովը Զորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ զբաղեցաւ աշխատանքի կանոնադրութեան մէջ առաջարկուած այս փոփոխութիւններով, որոնց նպատակն է պաշտպանել տեղացի բանուորները: Ընկերվարական երեսփոխան Լվոան խօսք առնելով, շեշտեց հարցին ծանրութիւնը, մանաւանդ որ, Ֆրանքը ամրապնդելու ճիգը նոր տագնապներ յառաջ պիտի բերէ: Օտար բանուորներն ալ Ֆրանսացիներուն պէս հաւասար աչքով պէտք է նայուին, ըսաւ, բայց անոնց արձանագրութիւնը պէտք է որոշուի համաձայն ճարտարարուեստի պահանջներուն: Ուրիշ երեսփոխաններ ալ խօսեցան եւ պահանջեցին որ կառավարութիւնը ներգաղթի ամբողջական ծրագիր մը բերէ: Անկախ համայնավար երեսփոխան Լաֆօն ուժգնօրէն քննադատեց օրինագիծը, «զեռւա օտարատեացութիւն» կոչելով զայն: Ու պահանջեց մերժել օրինագիծը, որ հակառակ է թէ ընդհանուր եւ թէ Ֆրանսացի բանուորներու շահուն: Ուրիշ համայնավար մը դիտել տուաւ թէ օտար բանուորները մեկուսացուած են, եւ անպաշտպան: «Կառավարութիւնը ո՛ր եւ է հակակշիռ չունի աշխատանքի պայմանագրութեանց վրայ, որով բանուորները ճշմարիտ ստրուկներ դարձած են գործատէրերուն ձեռքը»:

Աշխատանքի նախարարը զարմանք յայտնեց այս բուռն քննադատութիւններուն համար: Կառավարութիւնը երբեք խտրութիւն դրած չէ օտարներուն համար: Բայց, չափազանցութիւններ եղած են. այդպէս է որ «Թաքսի»ներու վարիչները բողոքեցին թէ օտարները, մասնաւորապէս Ռուսերը կը լեցնեն աստիարէզը: Նմանապէս, Ռընոյի գործատուին առթիւ, Ֆրանսացի բանուորները իրմէ խնդրեցին որ միջամտէ, որպէսզի գործատէրերը զերծնէք նորէն ներս առնեն, օտարներուն վրայ նախապատուութիւն տալով: Անշուշտ ներկայ ծրագիրը չի լուծեր ներգաղթի խնդիրը ամբողջութեամբ, բայց կրնայ զսպել շատ մը դեղծումներ: Անոր առաջին յօդուածը պատուէրներ եւ արգելքներ կը պարունակէ. երկրորդը՝ պատիժներ: Ընկերային խաղաղութեան շահուն համար, անհրաժեշտ է հակել ազգային աշխատանքի հաւասարակշռութեան: Անընդունելի է որ կարգ մը արհեստներու մէջ, Ֆրանսացի բանուորներու ճամբան փակուի օտարներու կողմէ, գործատէրի մը պարզ քմահաճոյքով:

Յանձնախումբին տեղեկաբերն ալ շեշտեց Ֆրանսացի եւ օտար աշխատաւորներու միջեւ բաշխում մը կատարելու պէտքը, եւ առաջարկեց քուէարկել օրինագիծը, որ, իր կարծիքով, միայն չի տար օտար բանուորներուն: 34ի դէմ 520 ձայնով որոշուեցաւ փակել ընդհանուր վիճաբանութիւնները եւ սկսիլ յօդուածներու քննութեան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՒԱԴԻՐՆԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻԱՅԷՆ ԴՈՒՐՍ

Իզմիրէն առնուած վերջին հեռագրի մը համաձայն, Մուսթաֆա Քէմալ կը վարանի վաւերացնել անկախութեան դատարանին կողմէ տրուած բազմաթիւ մահավճիռները, ուստի և հրամայած է Թուրքիոյ սահմաններէն դուրս վտարել այն բոլոր ընդդիմադիր վարիչները, որոնք գլխաւոր դեր կատարած են իր դէմ սարքուած դաւադրութեան մէջ:

ԻԶՄԻՐԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Անկախութեան դատարանը հարցաքննեց Յառաջդիմական պետերէն Քեազիմ Գարապէքիր, Ալի Ֆուատ, և Րէֆիկէթ փաշաները: Քեազիմ Գարապէքիր բացարձակապէս յայտարարեց թէ դաւադրութենէն լուր չունի և պնդեց թէ չարամիտ անձեր կրնան մուտ գործել քաղաքական կուսակցութիւններու մէջ: Ալի Ֆուատ և Րէֆիկէթ փաշաներն ալ յայտարարեցին թէ անտեղեակ էին դաւադրութեան: Ալի Ֆուատ աւելցուց թէ՝ կուսակցութիւնը լուծուած ըլլալով չէր կրնար որ և է գործունէութիւն ունենալ եւ այս առթիւ, իբրեւ կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար, մերժեց ամէն պատասխանատուութիւն:

ՏԱՔ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻՆ ՄԱՍԻՆ

Գ. էջին մէջ ներկայացուցած ենք նախարար Պ. Քայեօի ծրագիրը, ելմտական տագնապին մասին: Զորեքշաբթի օր երեսփ. ժողովին մէջ տաք վիճաբանութիւններ եղան այս ծրագրին շուրջ: Ծայրագոյն ձախերէն մինչեւ պահպանողական աջերը բուռն ծափերով ընդունեցին երկու գլխաւոր քննադատներու՝ Ֆրանքլէն Պույեօնի եւ ընկերվարական Լէօն Պլումի ճառերը:

Պ. Ֆրանքլէն Պույեօն, նախադահ արտաքին յանձնաժողովի, ծանրացաւ մասնաւորապէս Ֆրանքեւամերիկեան վերջին համաձայնութեան վրայ եւ պահանջեց որ պարտքի խնդիրը վերաքննութեան ենթարկուի եւ աւելի նպաստաւոր պայմաններ ապահովուին Ֆրանսայի համար: Իսկ Լէօն Պլում չախչախիչ փաստերով ցոյց տուաւ թէ Ֆրանքի ամրապնդման համար փորձագէտներու եւ ելմտական նախարարին ցոյց տուած միջոցները ոչինչ կ'արժեն: Յետոյ բողոքեց արտակարգ լիազօրութիւններ պահանջուելուն դէմ, քանի որ այդ ձեւով Խորհրդարանը, Սահմանադրութիւնը եւ ազգ. ներիշխանութիւնը մեծ հարուածներ պիտի կրեն:

Զանազան կողմերէ եղած հարցումներուն պատասխանելով, Պ. Պրիան յայտարարեց թէ Ուաշինկթընի համաձայնագրին եւ վարչապետը ասիկա գիտնալով է որ չուզեր այս նստաշրջանին օրակարգի վրայ դնել զայն՝ վաւերացման համար:

Միւս կողմէ փորձագէտներու ժողովն ու Պ. Քայեօն միաձայնութեամբ կը հաստատեն թէ առանց արտաքին օժանդակութեան, կարելի չէ Ֆրանքին ամրապնդումը ձեռք բերել, իսկ նախագահ Քուլիճէն սկսեալ ամերիկեան բոլոր պաշտօնական մարմինները քանիցս յայտարարեցին թէ առանց պարտքերու խնդիրը կարգադրելու, ամերիկացի դրամատէրերը ո՛չ մէկ օժանդակութիւն պիտի ընեն Ֆրանսայի: Հետեւաբար կառավարութիւնը անելի մը մէջ կը գտնուի ու թերեւս նոր զոհողութիւններ ստանձնելու սպիտակի, Ֆրանքը փրկելու համար:

*** *Ֆրանքը աննախընթաց նոր անկում մը ունեցաւ: Սղերլինը 190ի եւ տոլարը 39 ֆրանքի բարձրացան երէկ:*

Ֆրանքի փրկելու համար

Մօտ օրէն միջազգային դրամատէրներու խառն ժողով մը տեղի պիտի ունենայ Լարաւ. Ֆրանսայի քաղաքներէն Անթիպի մէջ, Ֆրանքի ամրապնդումին մասին վճռական եւ աղդու միջոցներ ձեռք առնելու համար: Արդէն Պերլինէն Փարիզ հասաւ Պ. Փարքըր Կիլպըրթ, Տօբսի ծրագրին գործադրութեան հսկող մարմնին ընդհ. գործակալը: Անթիպի ժողովին պիտի մասնակցին բացի Պ. Կիլպըրթէ, Ամերիկայի Դաշնակցային Պահեստի Դրամատան նախագահ Պ. Սթրօնկ, Անգլիոյ դրամատան վարիչ Պ. Մօնթեկիւ-Նորմըն, գերման Ռայխսպանքի նախագահ Տօքթ. Շախթ, Ֆրանսայի դրամատան նոր վարիչ Պ. Մօրօ և ելմտական նախարար Պ. Ժոզէֆ Քայեօ:

Յուլիս 14ի զօրանցքը

Ա.յս տարի Յուլիս 14ի Ֆրանս. ազգային տօնին առթիւ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Գ.

ԱՋԻ-ՁԱԽԻ ԿՌԻՒԸ

Նախորդ երկու յօդուածներով ներկայացուցինք ընդհ. քարտուղարին տեղեկագիրը եւ հեղինակաւոր վարիչի մը — երեսփոխան Թրևօ ժանի խիստ քննադատութիւնները պատասխանատու մարմնին դէմ։

Տեղեկագիրը, որ ինքնին կուսակցութեան մէկ տարուան բարոյական գործունէութեան մասին լուրջ ինքնաքննադատութիւն մըն էր, համաժողովի յաջորդ օրերուն եւս կարեւոր վիճաբանութեանց առարկայ դարձաւ։

Անոնց մէջ ամէնէն ուշագրաւ քննադատը կը ներկայանայ ուրիշ համայնավար երեսփոխան մը՝ Կօթիէ, աջերու ներկայացուցիչ եւ հեղինակ 250 մտաւորականներու բողոքի ծանօթ նամակին։ Կօթիէ կը խօսի խորհրդարանային խմբակցութեան անունով եւ ինչպէս Թրևօ ժան, շատ դառն խոստովանութիւններ կ'ընէ եւ խստիւ կը յարձակի կուսակցութեան վարիչ մարմնին դէմ։ Քաղաքական Բիւրօն, որ Կեդրոնական Կոմիտէի հանդէպ շատ նուաստացնող դիրք բռնած էր, նոյն վերաբերումը ունեցած է խորհրդարանային խմբակին հանդէպ։ Երեսփոխանները, իբրեւ բանւոր դասակարգի ներկայացուցիչներ, պէտք եղած աջակցութիւնը չեն գտած վարիչ մարմիններէն։ Այս վերջինները իրենց չեն հայթայթած պէտք եղած նիւթերն ու վաւերաթուղթերը, դիւրացնելու համար խորհրդարանին մէջ իրենց հարցապնդումներն ու յարձակումները կառավարութեան դէմ։ Ուրիշ ոչ մէկ առթիւ, Բիւրօն կամ Կեդր. Կոմիտէն չեն հետաքրքրուած իրենցմով եւ որ եւ է խնդրի մասին չեն հարցուցած իրենց կարծիքը։ Այդ է եղած պատճառը, որ 250ներու ծանօթ բողոքին տակ ստորագրած են նաեւ շատ մը երեսփոխաններ։

Յետոյ Կօթիէ մատը կը դնէ բուն վէրքին վրայ եւ դայրոյթով կը յայտնէ թէ Միջազգային մէջ ռուս կուսակցութեան քաղաքականութիւնն է որ տիրապետած է, մինչդեռ անհրաժեշտ էր նկատի առնել նաեւ միւս ազգերու տեսակէտները։ Մասնաւորապէս անտեսուած են ֆրանս. ձգտումները։

Ուրիշ Բիւրօն հլու կամակատարը դարձած է Մոսկուայի պատգամներուն, մասնաւորաբար Միջազգայինի Ե. համաժողովէն յետոյ, երբ Զինովիեւի գաղափարները յաղթանակեցին եւ ատոնք նոյնութեամբ գործադրել ուզեցին Ֆրանսայի մէջ։ Այդ առթիւ շատ ծանր սխալներ գործուեցան եւ այսօր բոլորը համաձայն են՝ խոստովանելու որ Զինովիեւի տեսակէտները կարելի չէր իրականացնել Ֆրանսայի մէջ։ Եւ սակայն կուսակցութեան վարիչները բնաւ ուզեցին պարտադրել զանոնք եւ այսօր կ'ելլեն կը դատապարտեն մօտիկ անցեալի այդ ձախաւեր քաղաքականութիւնը։

Կօթիէ, ըմբոստացած վարիչներու «վարդապետական ասաց»ի հոգեբանութեան դէմ, կը հարցնէ թէ ո՞րն է Գ. Միջազգայինի այժմու քաղաքականութիւնը. «Եւ համագումարին քաղաքականութի՞ւնն է, Զինովիեւի՞, Սթալինի՞ թէ Թրոցքիի՞ քաղաքականութիւնը։ Եւ կամ Սեմարի՞, Թրէնի՞ թէ Սիւզան Ժիռօի (այս վերջինները ֆրանսական կոմկուսի վարիչները) քաղաքականութիւնը կ'ուզեն գործադրել»։

Երեսփոխանը յայտնելէ վերջ թէ ինք այս համագումարը աջատ եւ գերիշխան չի նկատեր, կ'աւելցնէ թէ իբրեւ կարգապահ ընկեր, պիտի հպատակի տրուելիք որոշումներուն։ Ու կը կարդայ իր կողմէ գրի առնուած բանաձեւ մը, որուն մէջ պարզուած են աջերու գլխաւոր տեսակէտները։ Կը բողոքէ որ գիրենք աջ կը կոչեն, մինչդեռ ընդդիմադիրները ձախ են, քանի որ Միջազգայինը այժմ կը գործադրէ իրենց շատ մը տեսակէտները, եւ յոյս կը յայտնէ որ ապագայ դէպքերը իրաւունք պիտի տան իրենց։

Աջի-ձախի այս կռիւը տեւեց վեց նիստ եւ բաւական պղտորեց պատգամաւորները։ «Երիտասարդ համայնավարներ»ու կողմէ պատուիրակ մը առաջարկեց «խստիւ դատապարտել» աջակողմեան բոլոր ձգտումները։ Ընդհ. քարտուղար Սեմար պատասխանեց քննադատութիւններուն, բայց շատ տկար կերպով։ Խոստովանեցաւ թէ Կեդրոնական Կոմիտէն արհամարհուած եւ անտեսուած է, սակայն յանցանքը աշխատանքի մեթոտներունն է։ Հիմա գերերն ու փոխյարաբերութիւնները պիտի ճշդուին եւ բոլորին պատասխանատուութիւնները պիտի սահմանուին բացորոշապէս։ Շատ մը գործիչներ պաշտօնանկ եղած են, որովհետեւ իրենց դերը լաւ չէին կրնար կատարել։ «Մարքսիստական» եւ «Լենինական» գպրոցները պէտք եղած մտաւոր սնունդը չեն տուած թեկնածու գործիչներուն։ Խոստովանեցաւ նոյնպէս թէ խորհրդարանային խմբակին հանդէպ շատ յոռի վերաբերում ցոյց տրուեցաւ սկիզբները։

Գալով կուսակցութեան տկարացման, Սեմար անկարելի կը գտնէ կոմկուսը բաղդատել ընկերվարական կուսակցութեան հետ, որ կ'օգտուի կառավարութեան հանդէպ աջակցութեան քաղաքականութենէն եւ արմատական կուսակցութեան քայքայումէն։ «Ընկերվարական կուսակցութեան ձեռքին մէջ են գաւառի մեծ թերթերը, Աշխատանքի Ընդհանուր Համադաշնակցութիւնը, գործակցական ընկերութիւնները, եւայլն»։

Ակամայ խոստովանութիւններ են ասոնք, եւ ցոյց կուտան որոշ պարկեշտութիւն ֆրանսական կոմկուսի վարիչներուն մօտ։

Ընդհ. քարտուղարը վերջացնելով կը յայտարարէ. «Մեր սխալները ճանչցանք եւ պարզեցինք. անցեալը մոռնանք եւ վստահութեամբ նայինք ապագային, որ մեզի կը պատկանի»...

Այս խօսքերէն յետոյ համաժողովը գրեթէ միաձայնութեամբ քուէարկեց տեղեկագիրը, այսպէս վաւերացնելով գործուած սխալներու եւ կուսակցութեան քայքայման պաշտօնական խոստովանագիրը։ Այս անգամ ալ ընդունուեցան զանազան բանաձեւեր ապագայ գործունէութեան եւ «համաշխարհային յեղափոխութեան» համար։

«Մոսկուայի աչքը», որ դահլիճին մէկ անկիւնէն կը հսկէր բոլոր վիճաբանութիւններուն, վերջին պահուն միջազգայինի խօսքը բերաւ եւ իր կարգին քննադատեց ֆրանս. կոմկուսի վարիչները, կըշտամբեց անոնց անքաղաքագիտութիւնը, խրատներ տուաւ եւ մաղթանքներ ըրաւ ապագային համար...

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ԱՃՈՒՄԸ

ՎԵՐՋԻՆ 150 ՏԱՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

(1776 - 1926)

Միացեալ Նահանգներու պատմութեան ծանօթ մէկու մը համար դժուար չէ մեկնել Յուլիս 4ը, որ մեծ շուքով տօնուեցաւ Փարիզի մէջ ալ։

Ինչպէս Յուլիս 14ը 1789ի յեղափոխականներուն կողմէ Պասթիյլի գրաւումով միապետական բռնակալ զօրութեան պարտութիւնն ու Ֆրանսայի ժողովուրդին քաղաքացիական ազատագրութիւնը՝ այնպէս ալ Յուլիս 4ը 1776ի «Անկախութեան յայտարարութեամբ» ամերիկեան ժողովուրդի անգլիական տիրապետութենէն ազատագրումը եւ ամերիկեան Հանրապետութեան ծնունդը կը խորհրդանշէ։

1926ի Յուլիս 4ը սակայն, պատմական կրկնակ կարեւորութիւն մը կը ստանայ իբրեւ 150 ամեակը աշխարհի ամենազօրաւոր ազգին։ Այս առթիւ կ'արժէ յետադարձ ակնարկ մը նետել վերջին մէկուկէս դարու պատմութեան վրայ եւ վեր հանել յառաջդիմութեան ու զարգացման այն հիանալի օրինակը զոր ամերիկեան ժողովրդապետութիւնը կը ցուցնէ բովանդակ աշխարհի առջեւ։

Աւելորդ պիտի ըլլար մանրամասնութեամբ նկարագրել Միացեալ Նահանգներու զօրութիւնն ու իր ժողովուրդին հարստութիւնը։ Միայն մէկ երկու թիւեր յիշելով գոհանանք։ 1776ին 3 միլիոն, 1826ին 12 միլիոն՝ ու 1876ին 45 միլիոն բնակչութիւն մը ունեցող այս երկիրը այժմ 120 միլիոնի հասնող իր ժողովուրդով նորագոյն պատմութեան արձանագրած ամենազօրաւոր ազգն է։ Բովանդակ աշխարհի ցորենի արտադրութեան 20 առ 100ը, ածուխին՝ 40 առ 100ը, պղինձին՝ 50 առ 100ը, պողպատին եւ բամպակին՝ 60 առ 100ը, քարիւղին՝ 70 առ 100ը իր ծոցէն արտադրող եւ եւրոպական ցամաքամասին (Ռուսիան դուրս ձգելով) տարածութիւնն ունեցող այս հրաշալի երկրամասը, Անգլիոյ տանտիրապետը հարուստ է։

Ամերիկեան գերազանցութեան հիմը պէտք է փնտռել պատմութեան յեղաշրջման ընծայած բարեպատեհ պարագաներու վրայ։ 1492ի Ամերիկայի գիւտով սկսող «Արդի պատմութիւն»ը կը բաժնուի չորս ժամանակաշրջաններու, որոնց իւրաքանչիւրը իր ինքնուրոյն դրոշմը կը կրէ։

Ա.— 1521-1648 Կրօնական պատերազմներու շրջան։

Բ.— 1643-1789 Միապետական վարչաձեւի ու արքայական պատերազմներու շրջան։

Գ.— 1789-1871 Քաղաքական յեղափոխութեան ու ազգայնական պատերազմներու շրջան։

Դ.— 1871էն ի վեր Տնտեսական պայքարի ու գերիշխանութեան շրջան։

Ամերիկեան ժողովուրդը գերծ մնացած է առաջին երկու ժամանակաշրջաններու քանդիչ հարուածներէն։

Ամբողջ 16րդ դարու եւ 17րդի առաջին կիսու ընթացքին, երբ Կարոլոս Ե.ի ու Փիլիպպոս Բ.ի իշխանութեան տակ աճեղ զօրութեան մը հասած Սպանիա՝ իբրեւ կաթոլիկութեան պաշտպան, Փորթուգալէն մինչեւ Հոլանտա հաւատաքննութեան սարսափները կը սփռէր ու Ֆրանսայի մէջ «Հիւկնօ»ներու ու Գերմանիոյ մէջ «Երեսուն տարուան» եղբայրասպան պատերազմները ընթացքին բովանդակ Եւրոպա թշուառութեան մէջ կ'ընկղմէր, անդին Նոր Աշխարհի ափերուն վրայ ոտք դնող պանդուխտ ու հալածական անգլիացի մաքրակրօններ, սկովտիացի պայմանադիրներ, հոլանտացի կալվինականներ ու ֆրանսացի Հիւկնօներ հիմը կը դնէին ազգի մը, որ իր դրօշակին վրայ իբրեւ առաջին սկզբունք կ'արձանագրէր դաւանանքի ազատութիւնը։ Ամերիկեան ժողովուրդը միանգամ ընդ միշտ կը խուսափէր մարդկային ամենավատ մէկ կիրքէն՝ կրօնական մոլեռանդութենէն։

Դժբախտաբար կրօնական հակամարտութեանց եռանդն հազիւ թէ մարած Հին Աշխարհի մէջ, երկարատեւ պատերազմներու ուրիշ պատճառ մը երեւան կ'ելլէր։ Մէկ ու կէս դար անխնա հողագործներ, խաղաղ արհեստաւորներ յաճախ ազգային գիտակցութենէ զուրկ, իրար սպաննած են Պուրպոններու, Հապսպուրկներու, Սթուարթներու, Հօհէնձօլէռններու կամ Ռոմանոֆներու գահերը կանգուն պահելու համար։ Ազգերու ճակատագիրը, ժողովուրդին երջանկութիւնը՝ արքայական հարստութեանց մէկ մէկու հանդէպ ունեցած թշնամանքին ու մրցակցութեան կը զոհուէր անխնայ։ Այս շրջանի թագաւորներէն Պուրպոնեան Լուի ԺԴ. եւ ԺԵ. Ֆրանսայի, Հապսպուրկեան Մարիա Թերէզա եւ Յոզէֆ Բ. Աւստրօ-Հունգարիոյ, Հօհէնձօլէռնեան Մեծն Ֆրէտէրիք Փրուսիոյ եւ Ռոմանոֆեան Մեծն Պետրոս եւ Մեծն Կատարինէ Ռուսիոյ մէջ միապետական աշխարհակալ սկզբունքի ամենամեծ ներկայացուցիչները կը մնան։

Այս աննպաստ զոհողութիւնն ալ կը խնայուի ամերիկեան ժողովուրդին։ Ու երբ վերջապէս 1776ի Յուլիս 4ին Թոմաս Ճէֆըրսըն եւ Ճօն Էտըմս՝ Անկախութեան յայտարարութիւնը ստորագրելով ժողովուրդներու քաղաքացիական սկզբունքը կը հաստատեն, այլեւս տարակոյս չի մնար թէ պատմութեան բեմին վրայ երեւող այս նոր ազգը կոչուած է մեծագոյն ապագայի մը։

Արդարեւ 19րդ դարու ընթացքին Եւրոպան տակնուվրայ ընող Նափոլէոնեան արշաւանքներն ու Իտալիոյ ազատագրութեան եւ Գերմանիոյ ազգային միացման պատերազմները որ եւ է կարեւոր ազգեցութիւն մը չեն ունենար պատմական աւանդութիւններէ ու ազգային նախապաշարումներէ զերծ ամերիկեան ժողովուրդին վրայ, որ իր բովանդակ ուշադրութիւնը կը դարձնէ դէպի նիւթական բարօրութիւն։ Այս ժամանակաշրջանի ամերիկեան պատմութեան միակ տխուր էջը կը կազմէ հիւսիսային եւ հարաւային նահանգներու միջեւ ծագած վէճը, որ քաղաքացիական ծանօթ պատերազմին առիթ տալով հարաւայիններու պարտութեամբ վերջ կը գտնէ գերիներու գործածութեան եւ առեւտուրին։

Իսկ վերջին կէս դարու ընթացքին, մինչ Եւրոպայի մէջ տնտեսական թաքուն մրցակցութենէ մը ծնունդ առած ազգային խորունկ հակամարտութիւններ կը յանգէին 1914ի ընդհանուր պատերազմին, անդին Ամերիկայի մէջ երկրագործութիւնն ու ճարտարարուեստն անօրինակ թռիչք մը ստանալով, անսահման բարօրութիւն ու զօրութիւն կը պարգեւէին ամերիկեան ժողովուրդին։

Այս բարեկեցութեան պատճառն ալ հարկ է փնտռել հարստութեան առատութեան հետ, անոր բանւոր ու արդարացի բաշխման մէջ։ Ժողովրդապետական վարչաձեւի տակ ապրող ժողովուրդներու մէջ, դասակարգային պայքարը հետզհետէ կը կորսնցնէ իր սուր հանգամանքը եւ դրամագլուխի ու աշխատանքի միջեւ գոյութիւն ունեցող վէճը ի վերջոյ ծնունդ կուտայ արտադրիչ բոլոր ուժերու համագործակցութեան։ Արդարեւ ամերիկեան բազմաթիւ ձեռնարկներու մէջ գործաւորներն ու պաշտօնեաները ընկերութեան բաժնեկից են դրամատիրոջ պէս։ Այսպիսի գործաւոր մը բնականաբար ստորադաս գերի բանւորի մը ոխերիմ զգացումը չի տածեր գործարանատիրոջ եւ կամ դրամատէրի հանդէպ։

Վերջապէս Միացեալ Նահանգներու զօրութեան գերագոյն ազդակը միութիւնն է։ 48 բարգաւաճ նահանգներ իրար միացած են առանց քաղաքական սահմանագիծերու, առանց մաքսային պատուարներու. համատարր զանգուած մը՝ նոյն լեզուով ու նոյն մշակոյթով։

Ահա կենդանի օրինակ մը Եւրոպայի յոգնած ու ուժասպառ ժողովուրդներուն, որոնց շատերու մօտ տակաւին վառ են ազգայնական կիրքերը։ Ու արուեստական սահմաններու մէջ բռնօրէն սեղմուած ժողովուրդներ տնտեսական բնականոն կեանքէ մը զրկուած՝ մօտաւոր անցեալի մէջ մղուած հրացանային ու թնդանօթային պատերազմին տեղ՝ կը ստիպուին մղել ուրիշ ոչ նուազ կործանարար պայքար մը, մաքսային պայքարը։

1914ի պատերազմը եւ 1919ի դաշնագիրները եթէ այս ուղղութեամբ օգտակար ըլլալու հանգամանք ունենային, Եւրոպայի Միացեալ Նահանգներու ծրագիրը իբրեւ անիրականալի ցնորք մը չէր երեւեր ներկայ սերունդի աչքին։ Ընդհակառակն ամենուն սիրտը հրճուանքով պիտի լեցուէր, եթէ կարելի ըլլար Փարիզէն մինչեւ Պոլիս, Հռոմէն մինչեւ Սթօքհօլմ ազատօրէն ճամբորդել ու ամենուրեք ընդունուիլ իբրեւ նոյն հաւաքականութեան մէկ անդամ։

1926ի Ամերիկան՝ 20րդ դարու մեքենագիտական քաղաքակրթութիւնը կը ներկայացնէ։ Կը մնայ տեսնել թէ այս քաղաքակրթութիւնը պիտի կրնայ իր ազդեցութիւնը տարածել նաեւ Եւրոպայի վրայ, ու այդպիսի կարելիութեան մը պարագային որքա՞ն բաղձալի է հրաժարիլ եւրոպական դարաւոր մշակոյթէն։

Կ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԲՈՂՈՔ ՊԱՐՏՔԵՐՈՒ ԴԷՄ

Մեծ պատերազմի Մարտիկներու Ընկերակցութիւնը, որ 100 հազար անդամ ունի, որոշած էր Յուլիս 11ին մեծադղորդ ցոյց մը կազմակերպել Փարիզի մէջ, բողոքելու համար պարտքերու խնդրին մասին ֆրանքօ-ամերիկեան համաձայնագրին դէմ, որ ծանր պայմաններ կը պարտադրէ Ֆրանսայի։

Վարչապետ Պ. Պրիան ընկերութեան նախագահին գիտել տուաւ որ այդպիսի ցոյց մը քաղաքական հանգամանք ունի եւ կրնայ Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութեան համար դժուարութիւններու դուռ բանալ։

Ասոր վրայ որոշուեցաւ խաղաղ ցոյց կատարել, քանի որ Ընկերութեան նպատակն է միայն իր անդամներու իրաւունքները պաշտպանել եւ չխառնուիլ քաղաքական խնդիրներու։

ՔԻՒՐՏԵՐՈՒ ԿՌԻՒԸ ՎԱՆԻ ՇՐՋԱՆԻՆ ՄԷՋ

Ինչպէս գրած էինք, քիւրտերը վերջերս բուռն յարձակողական մը ձեռնարկած են Վանի շրջանին մէջ։ Այս առթիւ Թաւրիզէն մը ճետեւեալ մանրամասնութիւնները կը ճաղորդէ Յուսաբեր.—

Քիւրտերը տաճիկներէն վրէժ լուծելու համար, կ'որոշեն ծանր հարուած մը հասցնել Բաշգալայի եւ Վանի տաճիկ զօրքերուն եւ ժողովուրդին։

Այս ձեռնարկը յաջողութեամբ գլուխ հանելու համար անոնք Ապրիլի մէջ... գիւղը կը հաւաքուին, հոն կ'ընտրեն իրենց ներկայացուցիչներն ու ղեկավարները յարձակման գործերը կառավարելու համար։

Մօտ երկու հազար ձիաւորներ կ'երդուին, որ մինչեւ իրենց վերջին շունչը պիտի կռուին տաճիկներու դէմ։

Եւ ահա Մայիսի սկիզբներուն քրտական այդ մեծ խումբը, եթէ կարելի է ըսել, հեծելազօրքը, խիստ զգոյշ կերպով կը մօտենայ Բաշգալէի սահմաններուն եւ գիշեր մըն ալ յանկարծ ուժեղ յարձակում կը գործէ Բաշգալէի վրայ, ուր գտնուած փոքրաքանակ տաճիկ զինուորները խուճապի կը մատնուին, գերի կ'իյնան, կը սպանուին եւ կամ մազապուրծ կը փախչին։

Արիւնի եւ վրէժի ծարաւ քիւրտերը կը թալանեն Բաշգալէի տաճիկ ազգաբնակչութիւնը, կը կոտորեն անխնայ եւ ապա կը հրդեհեն պետական շէնքերը։

Այս յաջողութենէն ոգեւորուած, քիւրտերը կը ձեռնարկեն ուժեղ յարձակում մըն ալ Վանի վրայ։

Հեծեալները կը ստուարացնեն իրենց շարքերը, լաւ մը կը սպառազինուին եւ արագ ու համարձակ կերպով կը յառաջանան դէպի Վան, ուր եւս քիչ կ'ըլլայ տաճիկ զօրքերու թիւը։

Քիւրտերը դարձեալ մեծ յաջողութեամբ կը յարձակին Վանի վրայ։ Տաճիկները սարսափահար կը փախչին եւ շատերը կը կոտորուին։ Գրեթէ դիմադրութիւն ցոյց չեն տար տաճիկները քիւրտերուն, որոնք կատաղի կերպով եւ իրենց ուզած ձեւով կը լուծեն փոխ-վրէժը։ Ամբողջ 24 ժամ թալան, հրդեհ, կոտորած եւ աւերածութիւն տեղի կ'ունենայ Վանի մէջ։ Քիւրտ յարձակողներու ներկայութենէն քաջալերուած՝ Վանի մօտիկ գիւղերէն եւս քիւրտերը կը միանան ապստամբներուն եւ վրէժ կը լուծեն տաճիկներէն։

Այս ծանր հարուածէն յետոյ, քիւրտերը կը հեռանան։ Կը պատմեն թէ այժմ Վանի մէջ կեանքը մեռած է, քաղաքը մայրի, աւերակ, եւ անտէր. ո՛չ տաճիկ կայ եւ ոչ ալ քիւրտ։ 1915ի Վանի Հայոց հերոսամարտէն յետոյ արդէն Վանի երեք մասը աւերակ էր դարձեր։ Բնակելի մնացեր էր միայն քաղաքի մէկ մասը, Նորաշէն, Արճէշ եւ Թաղա-Քէհրիզ թաղերը, որոնք այս անգամ աւերուեցան, հրդեհուեցան քրտական յանկարծակի յարձակումի ընթացքին։

*** Պաշտօնէն հասած լուրերու համաձայն, քիւրտերը պարտուած են թրքական զօրաբանակի հրամանատարը, Օսման փաշէ, իսկ Վանի կուսակալ Ալի ... ըէյման Սապրի գերի ինկած է։

Թուրքերը կը շարունակեն բնաջնջել խաղաղ բնակչութիւնը եւ աւերակի վերածել գիւղերը։

ՀՈՐ ՍՏԵՓԱՆԻՑ

Ոչ մի բան ավելի դիմացկուն չէ, քան հին ժանրերը։ Նրանք ապրում են հազարամյակներ և ամեն անգամ նոր կյանք են ստանում։ Ահա թե ինչու ես այսօր ուզում եմ խոսել ոչ թե նորաձև գրական հոսանքների մասին, այլ մի հին ժանրի մասին, որը ծնվել է դեռ հազարամյակներ առաջ, և որը մինչև այսօր ապրում է մեր կյանքում։ Այդ ժանրը կոչվում է ասք։

Ասքը ամենահին պատմողական ժանրերից է։ Նրա ծագումը կորչում է մարդկության մանկության մեջ, երբ մարդիկ դեռ չգիտեին գրել, և ամեն ինչ փոխանցվում էր բերանից բերան։ Ասքը ծնվել է մարդկանց հետաքրքրասիրությունից, նրանց ցանկությունից հասկանալ աշխարհը, բացատրել այն, ինչ չեն հասկանում։ Ասքերում հայտնվում են աստվածներ, հերոսներ, հրաշքներ, որովհետև մարդիկ ուզում էին հավատալ, որ աշխարհում կան ուժեր, որոնք իրենցից մեծ են։

Ես մանուկ հասակում շատ եմ սիրել ասքեր։ Հատկապես հունական դիցաբանության ասքերը։ Ինձ հմայում էր այն, որ աստվածները նման են մարդկանց՝ նրանք նույնպես սիրում են, նախանձում, կռվում, խաբում և խաբվում են։ Միայն թե նրանք անմահ են և ունեն գերբնական զորություններ։ Դա ինձ թվում էր շատ արդարացի։

Հետագայում ես հասկացա, որ ասքը ոչ միայն հետաքրքիր է, այլև խորհրդանշական։ Ամեն ասք պարունակում է մի միտք, որը պետք է գտնել։ Երբ Պրոմեթևսը գողանում է կրակը աստվածներից և տալիս մարդկանց, դա նշանակում է, որ գիտությունը մարդկանց տրվել է ոչ թե շնորհքով, այլ պայքարի միջոցով։ Երբ Սիզիփոսը ստիպված է անընդհատ գլորել քարը լեռան գագաթը, դա նշանակում է, որ մարդկային ջանքերը հաճախ անիմաստ են թվում։

Ասքը սովորեցնում է համբերություն, խելք, հնարամտություն։ Ասքի հերոսները հազվադեպ են ուժով հաղթում։ Նրանք հաղթում են խելքով, համառությամբ, կամ պարզապես բախտը նրանց ժպտում է, որովհետև նրանք արժանի են դրան։

Ես կարծում եմ, որ ասքը մեզ համար կորցրել է իր կենդանի նշանակությունը։ Մենք արդեն չենք հավատում, որ աստվածները կան, և մեզ համար կրակը գողանալու կարիք չկա։ Բայց ասքի ոգին՝ հետաքրքրասիրությունը, համառությունը, խելքը, չի կորել։ Այն ապրում է մեր մեջ, և ես կարծում եմ, որ այդ ոգին մեզ պետք է ուղեկցի միշտ։

ՎԱՀԱՆ ՏԵՐՏԵՐՅԱՆ

Ես ծնվել եմ Երևանում, 1924 թվականին, մի ընտանիքում, որտեղ գրքերը միշտ եղել են։ Հայրս բանվոր էր, մայրս՝ ուսուցչուհի։ Մանուկ հասակում ես շատ էի կարդում, բայց ոչ ընտրողաբար։ Ինչ ձեռքս ընկնում էր, կարդում էի։ Միայն հետագայում սկսեցի հասկանալ, որ գրականությունը կարող է լինել ոչ միայն զվարճանք, այլև ճանաչողության միջոց։

Առաջին լուրջ գիրքը, որ կարդացի, Ռաֆֆու «Խենթն» էր։ Ես այդ ժամանակ 14 տարեկան էի։ Գիրքը ինձ ցնցեց։ Ես առաջին անգամ տեսա, որ գրականությունը կարող է խոսել ոչ միայն հեռավոր անցյալի, այլև իմ ժամանակակիցների մասին։ Այդ օրվանից ես սկսեցի ուշադիր նայել շրջապատիս։

Ես սովորել եմ Երևանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ դպրոցում, ապա՝ թերթերում։ Գրել եմ նաև ռեպորտաժներ, որոնք ինձ տարել են Սիբիր, Ուրալ, Կենտրոնական Ասիա։ Այդ ճանապարհորդությունները ինձ համոզեցին, որ մարդկանց ճակատագրերը միշտ ավելի հետաքրքիր են, քան ցանկացած հորինված սյուժե։

Առաջին գիրքս՝ «Ճանապարհներ և մարդիկ», լույս է տեսել 1958 թվականին։ Այն ընդգրկում է ինձ հանդիպած մարդկանց մասին պատմող էսսեներ։ Հետագայում գրել եմ նաև վեպեր, որոնցից ամենաշատ ընթերցվածը «Ամառ Ալվարդում» վեպն է։

Ես չեմ կարծում, որ գրողը պետք է ինքն իրեն դնի որևէ խմբի կամ դպրոցի մեջ։ Ես գրում եմ այնպես, ինչպես կարող եմ, և ոչ թե այնպես, ինչպես ինձ ասում են։ Ընթերցողը ինքն է որոշում, թե ինչ է ինձ մոտ՝ լավ, թե վատ։

ՄԱՐԻԱՄ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

Ես ծնվել եմ Գյումրիում, 1931 թվականին, հայկական ընտանիքում։ Հայրս ուսուցիչ էր, մայրս՝ բժիշկ։ Մանուկ հասակում ես շատ էի կարդում, բայց ոչ ընտրողաբար։ Ինչ ձեռքս ընկնում էր, կարդում էի։ Միայն հետագայում սկսեցի հասկանալ, որ գրականությունը կարող է լինել ոչ միայն զվարճանք, այլև ճանաչողության միջոց։ Իսկական խոհրդածող գրողը, ինչպես ես եմ հասկանում, նա է, ով ոչ միայն պատմում է, այլև մտածում է։

Առաջին լուրջ գիրքը, որ կարդացի, Ռաֆֆու «Խենթն» էր։ Ես այդ ժամանակ 14 տարեկան էի։ Գիրքը ինձ ցնցեց։ Ես առաջին անգամ տեսա, որ գրականությունը կարող է խոսել ոչ միայն հեռավոր անցյալի, այլև իմ ժամանակակիցների մասին։ Այդ օրվանից ես սկսեցի ուշադիր նայել շրջապատիս։

Ես սովորել եմ Երևանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ դպրոցում, ապա՝ թերթերում։ Գրել եմ նաև ռեպորտաժներ, որոնք ինձ տարել են Սիբիր, Ուրալ, Կենտրոնական Ասիա։ Այդ ճանապարհորդությունները ինձ համոզեցին, որ մարդկանց ճակատագրերը միշտ ավելի հետաքրքիր են, քան ցանկացած հորինված սյուժե։

Առաջին գիրքս՝ «Ճանապարհներ և մարդիկ», լույս է տեսել 1958 թվականին։ Այն ընդգրկում է ինձ հանդիպած մարդկանց մասին պատմող էսսեներ։ Հետագայում գրել եմ նաև վեպեր, որոնցից ամենաշատ ընթերցվածը «Ամառ Ալվարդում» վեպն է։

Ես չեմ կարծում, որ գրողը պետք է ինքն իրեն դնի որևէ խմբի կամ դպրոցի մեջ։ Ես գրում եմ այնպես, ինչպես կարող եմ, և ոչ թե այնպես, ինչպես ինձ ասում են։ Ընթերցողը ինքն է որոշում, թե ինչ է ինձ մոտ՝ լավ, թե վատ։

ՍՈՒՐԵՆ ՀԱՅՐԻԿՅԱՆ

Ես ծնվել եմ Երևանում, 1924 թվականին, մի ընտանիքում, որտեղ գրքերը միշտ եղել են։ Հայրս բանվոր էր, մայրս՝ ուսուցչուհի։ Մանուկ հասակում ես շատ էի կարդում, բայց ոչ ընտրողաբար։ Ինչ ձեռքս ընկնում էր, կարդում էի։ Միայն հետագայում սկսեցի հասկանալ, որ գրականությունը կարող է լինել ոչ միայն զվարճանք, այլև ճանաչողության միջոց։ Իսկական խոհրդածող գրողը, ինչպես ես եմ հասկանում, նա է, ով ոչ միայն պատմում է, այլև մտածում է։

Առաջին լուրջ գիրքը, որ կարդացի, Ռաֆֆու «Խենթն» էր։ Ես այդ ժամանակ 14 տարեկան էի։ Գիրքը ինձ ցնցեց։ Ես առաջին անգամ տեսա, որ գրականությունը կարող է խոսել ոչ միայն հեռավոր անցյալի, այլև իմ ժամանակակիցների մասին։ Այդ օրվանից ես սկսեցի ուշադիր նայել շրջապատիս։

Ես սովորել եմ Երևանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ դպրոցում, ապա՝ թերթերում։ Գրել եմ նաև ռեպորտաժներ, որոնք ինձ տարել են Սիբիր, Ուրալ, Կենտրոնական Ասիա։ Այդ ճանապարհորդությունները ինձ համոզեցին, որ մարդկանց ճակատագրերը միշտ ավելի հետաքրքիր են, քան ցանկացած հորինված սյուժե։

Առաջին գիրքս՝ «Ճանապարհներ և մարդիկ», լույս է տեսել 1958 թվականին։ Այն ընդգրկում է ինձ հանդիպած մարդկանց մասին պատմող էսսեներ։ Հետագայում գրել եմ նաև վեպեր, որոնցից ամենաշատ ընթերցվածը «Ամառ Ալվարդում» վեպն է։

Ես չեմ կարծում, որ գրողը պետք է ինքն իրեն դնի որևէ խմբի կամ դպրոցի մեջ։ Ես գրում եմ այնպես, ինչպես կարող եմ, և ոչ թե այնպես, ինչպես ինձ ասում են։ Ընթերցողը ինքն է որոշում, թե ինչ է ինձ մոտ՝ լավ, թե վատ։

ՀՈՐ ՍՏԵՓԱՆԻՑ

Ոչ մի բան ավելի դիմացկուն չէ, քան հին ժանրերը։ Նրանք ապրում են հազարամյակներ և ամեն անգամ նոր կյանք են ստանում։ Ահա թե ինչու ես այսօր ուզում եմ խոսել ոչ թե նորաձև գրական հոսանքների մասին, այլ մի հին ժանրի մասին, որը ծնվել է դեռ հազարամյակներ առաջ, և որը մինչև այսօր ապրում է մեր կյանքում։ Այդ ժանրը կոչվում է ասք։

Ասքը ամենահին պատմողական ժանրերից է։ Նրա ծագումը կորչում է մարդկության մանկության մեջ, երբ մարդիկ դեռ չգիտեին գրել, և ամեն ինչ փոխանցվում էր բերանից բերան։ Ասքը ծնվել է մարդկանց հետաքրքրասիրությունից, նրանց ցանկությունից հասկանալ աշխարհը, բացատրել այն, ինչ չեն հասկանում։ Ասքերում հայտնվում են աստվածներ, հերոսներ, հրաշքներ, որովհետև մարդիկ ուզում էին հավատալ, որ աշխարհում կան ուժեր, որոնք իրենցից մեծ են։

Ես մանուկ հասակում շատ եմ սիրել ասքեր։ Հատկապես հունական դիցաբանության ասքերը։ Ինձ հմայում էր այն, որ աստվածները նման են մարդկանց՝ նրանք նույնպես սիրում են, նախանձում, կռվում, խաբում և խաբվում են։ Միայն թե նրանք անմահ են և ունեն գերբնական զորություններ։ Դա ինձ թվում էր շատ արդարացի։

Հետագայում ես հասկացա, որ ասքը ոչ միայն հետաքրքիր է, այլև խորհրդանշական։ Ամեն ասք պարունակում է մի միտք, որը պետք է գտնել։ Երբ Պրոմեթևսը գողանում է կրակը աստվածներից և տալիս մարդկանց, դա նշանակում է, որ գիտությունը մարդկանց տրվել է ոչ թե շնորհքով, այլ պայքարի միջոցով։ Երբ Սիզիփոսը ստիպված է անընդհատ գլորել քարը լեռան գագաթը, դա նշանակում է, որ մարդկային ջանքերը հաճախ անիմաստ են թվում։

Ասքը սովորեցնում է համբերություն, խելք, հնարամտություն։ Ասքի հերոսները հազվադեպ են ուժով հաղթում։ Նրանք հաղթում են խելքով, համառությամբ, կամ պարզապես բախտը նրանց ժպտում է, որովհետև նրանք արժանի են դրան։

Ես կարծում եմ, որ ասքը մեզ համար կորցրել է իր կենդանի նշանակությունը։ Մենք արդեն չենք հավատում, որ աստվածները կան, և մեզ համար կրակը գողանալու կարիք չկա։ Բայց ասքի ոգին՝ հետաքրքրասիրությունը, համառությունը, խելքը, չի կորել։ Այն ապրում է մեր մեջ, և ես կարծում եմ, որ այդ ոգին մեզ պետք է ուղեկցի միշտ։

ՎԱՀԱՆ ՏԵՐՏԵՐՅԱՆ

Ես ծնվել եմ Երևանում, 1924 թվականին, մի ընտանիքում, որտեղ գրքերը միշտ եղել են։ Հայրս բանվոր էր, մայրս՝ ուսուցչուհի։ Մանուկ հասակում ես շատ էի կարդում, բայց ոչ ընտրողաբար։ Ինչ ձեռքս ընկնում էր, կարդում էի։ Միայն հետագայում սկսեցի հասկանալ, որ գրականությունը կարող է լինել ոչ միայն զվարճանք, այլև ճանաչողության միջոց։ Իսկական խոհրդածող գրողը, ինչպես ես եմ հասկանում, նա է, ով ոչ միայն պատմում է, այլև մտածում է։

Առաջին լուրջ գիրքը, որ կարդացի, Ռաֆֆու «Խենթն» էր։ Ես այդ ժամանակ 14 տարեկան էի։ Գիրքը ինձ ցնցեց։ Ես առաջին անգամ տեսա, որ գրականությունը կարող է խոսել ոչ միայն հեռավոր անցյալի, այլև իմ ժամանակակիցների մասին։ Այդ օրվանից ես սկսեցի ուշադիր նայել շրջապատիս։

Ես սովորել եմ Երևանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ դպրոցում, ապա՝ թերթերում։ Գրել եմ նաև ռեպորտաժներ, որոնք ինձ տարել են Սիբիր, Ուրալ, Կենտրոնական Ասիա։ Այդ ճանապարհորդությունները ինձ համոզեցին, որ մարդկանց ճակատագրերը միշտ ավելի հետաքրքիր են, քան ցանկացած հորինված սյուժե։

Առաջին գիրքս՝ «Ճանապարհներ և մարդիկ», լույս է տեսել 1958 թվականին։ Այն ընդգրկում է ինձ հանդիպած մարդկանց մասին պատմող էսսեներ։ Հետագայում գրել եմ նաև վեպեր, որոնցից ամենաշատ ընթերցվածը «Ամառ Ալվարդում» վեպն է։

Ես չեմ կարծում, որ գրողը պետք է ինքն իրեն դնի որևէ խմբի կամ դպրոցի մեջ։ Ես գրում եմ այնպես, ինչպես կարող եմ, և ոչ թե այնպես, ինչպես ինձ ասում են։ Ընթերցողը ինքն է որոշում, թե ինչ է ինձ մոտ՝ լավ, թե վատ։

ՄԱՆՈՒԿ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

Ես ծնվել եմ Գյումրիում, 1931 թվականին, հայկական ընտանիքում։ Հայրս ուսուցիչ էր, մայրս՝ բժիշկ

զօրանցքը պիտի կատարուի առտուան ժամը 9ին Շանզ'Էլիզէի վրայ, Էթուալի յաղթական կամարին մօտերը, ի ներկայութեան հանրապետութեան նախագահին և Մարօքի Սուլթանին: Պիտի մասնակցին բոլոր զինուորական վարժարանները, նաւային վարժարանը, ամէն դասակարգի զինուորներ, հեծելազօրք, նախագահին և սուլթանին շքախումբերը և Ջոկատ մը այն զինուորներէն որոնք մասնակցեցան Ռիֆի վերջին յարձակումներուն: Նոյն ժամուն զինուորական օդանաւեր պիտի թռին յաղթական կամարին և Շանզ'Էլիզէի պողոտային վերեւ: Էթուալի հրապարակին չորս կողմը մասնաւոր տեղեր պիտի յատկացուին զանազան պաշտօնական հրաւիրեալներու, իսկամ երեւելիներու, անպաշտօն սպաներու, պատերազմի անդամատեալներու, կամաւորներու եւ այլ միութեանց, եւ Փարիզի վարժարաններուն համար եւլն.: Ա յս առթիւ շատ սահմանափակ թիւով հրաւիրատոմսեր պիտի ղրկուին:

Սուրիոյ կռիւները

Դամասկոսէն առնուած նոր լուրերու համաձայն, կռիւները կը շարունակուին քաղաքին մէջ եւ շուրջը: Մէզզէի մէջ բնակիչները ապստամբներուն միացած ըլլալով, ոստիկան զօրքերը յարձակում գործեցին և ձերբակալեցին կասկածելի բոլոր անձերը, որոնց մէջ նաեւ երեք զինեալ ապստամբներ:

Յուլիս 5ին Սուէյտայի մէթերանոցը յանձնուեցան ապստամբներէն գրաւուած 900 հրացան և 40,000 փամփուշտ:

Նոյն օրը հիւսիսային Լիբանանի մէջ ձէկպելը Աքրունիի վրայ գործող ապստամբներուն դէմ յարձակեցան ֆրանսական զինուորները և հակառակ հողի աննպաստ պայմաններուն, գաղթեցին անոնց, սպաննելով բազմաթիւ Արաբներ:

ՀԱՅ ՊԱՏԱՆԻ ՄԸ ԱԾՈՒԽԻ ՄԷՋ ԽՂԴՈՒԱԾ

Լը Փուդէնէն կը գրէն մեզի.— Սրտաճմլիկ արկածի մը զոհ գնաց 18 տարեկան պատանի մը, Նշան Թաշճեան, Խարբերդի մօրբէնիկ գիւղէն: Ցեւ աշխատանքի դժբախտ զոհ մը, խեղճ տղան ածուխի մթերանոցի մը փոշիներուն տակ թաղուելով խղդուած է: Ընդհանուր սուգ պատճառեց այս կորուստը: Մէկ օր յետոյ, Յուլիս 3ին կատարուեցաւ յուղարկաւորութիւնը, հայկական ծէսով: Ներկայ էր նաեւ հայ քահանայ մը զոր իր ազգակիցները փութացուցած էին: Գադուածը, այր թէ կին անխտիր, իր վերջին յարգանքը ընծայեց: Ներկայ էին նաեւ քաղաքապետը եւ գործարանի պաշտօնեաները: Ա յս առթիւ սրտառուչ խօսքեր արտասանուեցան: Շաղկեպսակները դրած էին՝ գործարանի բանուորութիւնը, հայ գաղութը եւ Շ. Ց. Դ. Ընթակոմիտէն:

Ողբացեալ պատանիին գոյքերը (դրամ եւայլն), ի պահ դրուած են քաղաքապետութեան մօտ, օրինական ժառանգորդին յանձնուելու համար:

Գինիի շիշեր եւ տակառներ գետն ի վար...

Եզական արկած մը պատահեցաւ առջի օր Միւլհայմի մէջ (Գերմանիա): Մակոյկ մը, որ 95,000 լիտր Մօզելի գինի կը փոխադրէր շիշերով եւ տակառներով, Հռենոսի յորդումին հետեւանքով գարնուեցաւ կամուրջի մը ձորին: Բեռը ամբողջութեամբ ջուրը ինկաւ եւ շիշերն ու տակառները քշուեցան գետն ի վար: Եւ ահա զաւեշտական տեսարան մը: Ամէն տեղ, գետափի բնակիչները իրար կը հրմշտկէին տակառները եւ շիշերը գրաւելու համար: Միւլհայմի մէջ, բեռան մէկ մեծ մասը խրեցաւ գետափը: Ասոր վրայ հարիւրաւոր բնակիչները խուժեցին, տակառներն ու շիշերը բացին եւ սկսան ճնկել: Շատ չանցած, ամբողջ քաղաքը գինով էր. այն աստիճան որ, քանի մը հոգի մեռան արբեցութենէ, երկու գինովներ ջուրը ինկան եւ խղդուեցան, ուրիշ մը սպաննուեցաւ կռիւի պահուն, հինգ հոգի մեռան ալքոլէն թունաւորուելով, 13 հոգի հիւանդանոց փոխադրուեցան զգայազրկ վիճակի մէջ:

Զինուորութիւնը Յունաստանի մէջ

Յունաստանի սպայակոյտը շարունակելով խնայողութեան քաղաքականութիւնը, հրամանագիր մը հրատարակեց որով երկու ամիս արձակուրդ կուտայ 16 ամիս ծառայող զինուորներուն: Ա յս կարգադրութիւնը քայլ մըն է զինուորութեան պայմանաժամը 18 ամիսէն 16ի զեղչելու:

Յուշարձան հայ կամաւորներու յիշատակին

Ֆրանսական բանակի հայ կամաւորներու միութիւնը յուշարձան մը կը կանգնէ Հայոց եկեղեցիին առջեւ, ի յիշատակ մեծ պատերազմին ֆրանս. ճակատին վրայ ինկած հայ կամաւորներու:

Յուշարձանին բացումը կը կատարուի կիրակի, 11 Յուլիս կէսօրէ վերջ ժամը 3ին եկեղեցին, հովանաւորութեամբ Պատերազմական Նախարար Զօր. Կիյեօմայի եւ պատուոյ Նախագահութեամբ Փարիզի զինուորական կառավարիչ Զօր. Գուրօյի:

Իտալիոյ խնայողութիւնները

Մուսօլինի կը շարունակէ իր տնտեսական յեղափոխութիւնը: Աշխատանքի ժամերը բարձրացնելէ վերջ, հիմա ալ զանազան խնայողութիւններ կը յանձնարարէ: Ա յսպէս արգիլուած են տեղական ֆաշիստ կազմակերպութեանց սարքած տնվերջանալի խնջոյքները, պիտի գեղչուի թերթերու քանակը, մանաւանդ պիտի ջնջուին կարգ մը շաբաթաթերթեր, որոնք փոխանակ ֆաշիստ գաղափարները տարածելու, անձնական վէճով կը զբաղին: Ամէն վերջ իւրաքանչիւր նահանգի մէջ մէկ օրաթերթի պիտի պահուի, բացի մեծ թերթերէն, որոնք տարածուած են ամբողջ երկրին մէջ:

Պատմական խրտուիլներ

Թէհրանէն «Թայմզ»ի կը հեռագրեն թէ Խորասանի և Պարսկաստանի նահանգներուն մէջ պատահած զինուորական ըմբոստութիւնը հետեւանք է թոշակներու անվճար մնալուն: Ա տրպատականի ըմբոստութիւնը արդէն զսպուած է. իսկ Խորասանի մէջ կռիւները դեռ կը շարունակուին:

Լ'Ա ՐԹԱՆԹԻԷՐի (Արտէշ) գաղութն ալ մասնակցեցաւ ֆրանքի փրկութեան հանգանակութեան: Ամէն գործաւորուհի վճարեց մէկ օրական: Հասոյթը եղաւ 362 Ֆր. 50 սանտիմ, որը յանձնուեցաւ պատկան իշխանութեան, փոխան ստացագրի:

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅէն կը հեռագրեն թէ փոքրիկն Շառլ Խանզատեան, երկու տարեկան, խեղդուած է շաթօ կոմպէրի իրենց ամառանոցին աւազանին մէջ:

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ փաստաբան Ժաք Մատուլ, փարիզի փաստաբանական կաճառէն վտարուեցաւ:

ՅԱՌԱՋ»ի Ա. ՏԱՐԻՆ

Օգոստոս 1ին կը լրանայ ՅԱՌԱՋի առաջին տարին:

Ա յս առթիւ կը խնդրենք բոլոր այն բաժանորդներէն որոնք առկախ հաշիւներ ունին, փութացնել իրենց բաժնեգինը, առանց նոր ազդարարութեան սպասելու:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ Շրջանային կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուարձանի բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ դիշեր ժամը 8ուկէսին 56 Rue Chaussée d'Antin. (Մէթրօ Chaussée d'Antin. Nord.Sud: Trinité): Օրակարգ. Զեկոյց ընկ. գործիչէն Ֆրանսայի կուսակցական կեանքին մասին եւ ընթացիկ կարեւոր հարցեր:

Հ. Յ. Դ. ԼԻՕՆի ընկերական ժողովը յառաջիկայ կիրակի 11 Յուլիս, Բաֆէ Նուվօ Սանթրի սրահին մէջ, թիւ 7 Փլաս տը Բօն, ժամը ճիշտ 8.30ին:

Շ. Ց. Դ. ԼԱՆՍԷՅի ենթակոմիտէի ընկերական ժողովը կիրակի 11 Յուլիս ժամը 2ին ճանօթ ժողովատեղին:

ՇԱՊԻՆ ԴԱՐԱՀԻՍԱՐի և շրջանի «Ռազ-միկ» Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ 11 Յուլիս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.ին, 40 rue Պէլվիլ:

ԱԼՖՈՐՎիլի Հայ Երիտասարդաց Միութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամներն ու համակիրները Յուլիսի 10ին, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, 40bis Rue Etienne Dolet, գիւղին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա Քօլոմպ-Արժանթէօյլ մասնաճիւղի վարչութիւնը կը հրաւիրէ շրջանիս հայ երիտասարդները — կարէն, Անիէր, Պէքօն, Գուրպլվուա, Քօլոմպ— որոնք կը փափաքին անդամակցիլ մասնաճիւղիս, դիմել գրաւոր Պ. Ռաֆ Տէրմէնճեանի, 103 Rue des Chambards, Bois Colombes. եւ կամ երկուշաբթի երեկոները մասնաճիւղիս հաւաքատեղին 8,30էն վերջ, Café Terminusի մեծ սրահը, Place des Bourguignons, Asnières (թրամ. 40 և 44):

Յարդ կազմուած են ֆութպոլի երկու կանոնաւոր խումբեր, հեծելանիւորդներու 20 հոգինոց խումբ մը: Տեղի կունենան թէնիսի, պասքէթպոլի և աթլէթիք փորձեր:

վ. արչուեթիան

ՃԷՊԷԼԻ Որբանոցի Սաներու դաշտահանդէս-պատրոյտը՝ Յուլիս 14ին, Ֆրանսական Ազգային Տօնին օրը «Մէօտօն»ի անտառին մէջ: Պիտի առնուին խմբանկարներ եւ տեղի պիտի ունենայ դաշտային ընթրիք: Ժամադրութիւն Յուլիս 14 կէս օրէ վերջ ժամը կէսէն մինչեւ 1 Հայոց ե-կեղեցին:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՏԷՍԻՆ, ԳՈՐԾ.— Ստացանք 63 ֆր. 75:

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ, Խ. Մ.— Ստացանք 40 ֆրանք: Փոխեցինք:

ՎԻՐԻԷՕ ՄԻՒՐ ՊՈՒՐՊՐը, Կ. Մ.— Ստացանք 20 ֆրանք: Ղրկեցինք:

ՓՕՆ ՏԸ ՇԷՐի, ԳՈՐԾ.— Ստացանք 140 ֆրանք: Աւելցուցինք:

ԷՕՋ, Ա. Պ.— Ստացանք 25 ֆր. 50:

ՄԱՐՍԷՅ, Զ. Պ.— 10 ֆր. եւս պէտք է վճարուի:

ՓԱՐԻԶ, Ս. Բ.— Ստացանք 20 ֆրանք: Բաժանորդագրեցինք:

ՍԷՆ ՇԱՄՕՆ, Մ. Թ.— Ստացանք եռամսեան:

ԱՐԼ, Հ. Ա.— Ստացանք 38 ֆրանք:

ԼԻՕՆ, Ս.— Նախորդը շատ ուշ ստացանք:

ՓԱՐԻԶ, Տ. ԳԱՀՎԻՃԵԱՆ.— Կրնաք խմբագրատուն գալ Շաբաթ կէս օրէն յետոյ:

ՓՕՆԹ ԼՎԼՒՔ, վիշապ.—Զարժէք զբաղիլ:

ՄԵՐ ՔՈՎ ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՈՒ-ՆԻՆ Արշակ Մուշեղեան եւ լէգէոնական Պետրոս Վարդանեան:

ՏԵՍԻՆԻ ՄԷՋ

«Յառաջ»ի գործակալներն են Պ. Պ. Յակոբ Գարաեան եւ Ադամ Սարգիսեան:

ՀՐԱՒԷՐ՝

ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՆՆԵՐԸ ԳՏՆՈՒՈՂ ՀԱՓԱՀԱՍ ՈՐԲԵՐՈՒ ԵՒ ՈՐԲՈՒՀԻՆԵՐՈՒ

Սի'րելի ընկերներ եւ ընկերուհիներ,

Հետեւելով Փարիզի եւ Լիոնի մեր ընկերներուն բարի օրինակին ու Փարիզի Զափահաս Որբերու Միութեան կեդր. վարչութեան թելադրանքին՝ կը խնդրենք բոլորէդ ալ (ո'ր գտնուած էք ո եւ է որբանոցի մէջ, ո'ւր ալ ըլլայ, առանց բացառութեան ու խտրութեան, ըլլա'ք բանուոր, ուսանող թէ արհեստաւոր, պատկանիք ի'նչ գաղափարի ալ ըլլայ) ներկայ գտնուիլ Յուլիս 11ի, կիրակի օր, կէսօրէ յետոյ ժամը ճիշդ երկուքուկէսին, Հայոց եկեղեցիի բակը, դպրոցի սրահին մէջ տեղի ունենալիք ժողովին կազմելու համար Հայ Զափահաս որբերու միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղը:

Կը յուսանք որ բոլո'ր ալ սիրով պիտի պատասխանէք մեր կոչին՝ կազմելու համար միութիւն մը որ ամէն բանէ վեր պիտի ծառայէ իրարմով եւ հայրենիքով խանդավառուելու:

վալապրի երկրագործական վարժարանի չափահաս որբ ուսանողներ

Ժողովատեղիին հասցէն

Rue des Princes, Ecole Nationale Arménienne.

ԶԱՓԱՀԱՍ ՈՐԲԵՐՈՒՆ

Բոլոր հայ որբերուն ուղղուած մեր կոչը գաւառներու մէջ արձագանգ գտած ըլլալով, արդէն կազմուած են մասնաճիւղեր Լիոնի, Փօն տը Շէրթի եւ Վիէննի մէջ: Մօտակայ վայրերու որբերը, կը հրաւիրուին մասնակցիլ: Ա յս առթիւ կը թելադրենք ուրիշ մեծ քաղաքներու որբերուն ալ, կատարել նմանօրինակ ձեռնարկներ:

Կեդրոնս որբահամարի գործը փութով պլուխ հանելու համար պատրաստել տուած է տպագրեալ «վիճակագրական տախտակ»ներ, որոնք պիտի ղրկուին բոլոր որբերուն:

Զ. Ո. Մ. Ֆրանս. Շրջանի Կեդր. Մարմին

3 Rue d'Austerlitz, Paris (12)

ԿՈՐՍՈՒԱԾ

Տիկին Մարիամ Սրապեան (կէվէ), Յուլիս 4ի կիրակին «Մօնժ»ի մառշէին մէջ (փարիզ 5րդ), կորսնցուցած է իր դրամապանակը, անձնագրին հետ (Carte d'Identité): կը խնդրուի յանձնել Թերթիս գրաշարներէն Հրանտ Սրապեանի:

ՇԱՀԱՒՈՐ ԱՌԻԹ ՄԸ

Պեգոն լէ Պրիւէդի կայանին մօտ կօշիկի նորոգութեան խանութս կը ծախեմ հիւանդութեան պատճառաւ: Պզտիկ դրամագլուխով մը կրնաք գործի տէր ըլլալ: Դիմել 71 Av. d'Argenteuil Asnières (Seine).

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԿԱՌ ՏՐ Լ'ԷՄԹ 6 Petits Hôtels (Bd. Magenta 87ի անկիւնը): *Տք. ԹԱՓՈՆ, փ. Բ. Հ.: Tél. Trud. 11-28. ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԵԱՆ նոր եւ հին բարդուածքներու արագ բուժում նոր մեթոտներով: Լաւագոյն արդիւնքներ: Ամէն օր ժամը 9-12 եւ 2-8: Կիրակի եւ տօն օրեր 9-12:*

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԴԱՍԵՐ

Համալսարանական դասեր, առեւտրական, իրաւագիտական եւ գրական, առանց գիրքի, ուղղակի թերթերէն, յայտնի հայ մանագէտի կողմէ: *Դիմել խմբագրատուն նամակով:*

ԼԻՕՆԻ ՄԷՋ

«Յառաջ»ի և «Մարմարա»ի գործակալն է Յովհաննէս Դերձակեան, 34 Rue Dunoir, Lyon

ՊԷԼՎԻԼԻ ՄԷՋ ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

10, RUE RAMPAL, 10 — Métro BELLVILLE

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՄԵՂ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ

Գինները դիւրամատչելի եւ սպասարկութիւնը շատ մաքուր

ՇԱԲԱԹ և ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ ՆՈՒԱԳ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ և ԳՈՀ ԿԸ ՄՆԱՔ

Սրահը տրամադրելի է հարսնիքներու և նման հաւաքոյթներու

ՓԱՆՍԻՕՆ ՏԸ ՖԱՄԻՅԼ

"ՎԻԼԼԱ ՐԷՆ,,

ՏԱՔ ՋՈՒԻՐ, ԼՈԳԱՐԱՆ, ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՋԵՐՄՈՒԹԻԻՆ ԵՒ ԿԱՌԱՒ

7 եւ 7bis, Rue Péligot, Enghien-les-Bains (Télph. Enghiee 535)

կայարանին կից, խիստ օդաւէտ, կահաւորուած սենեակներ մնայուն եւ կամ պատահական յաճախորդներու համար:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԸՆԾԻՐ ԽՈՀԱՆՈՑ

ԳԻՆԵՐԸ ԱՄԷՆՈՒՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ԱՅՑԵԼՈՒ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ

Օրուան մէջ կամ գիշեր ատեն ընտանեկան, հաբսանեկան, ընկերական հաւաքոյթներու, հանդէսներու եւ այլ խմբանկարներու համար, իրենց բնակարանին, գործատեղ ին, գրասենեակին մէջ կամ բացօթեայ լուսանկարուելու եւ այս կարգի ամէն աշխատանքներու համար անձամբ կամ երկտողով մը դիմել Լուսանկարիչ *ԳՐԻԳՈՐ ՃՕԼՕԼԵԱՆի*, 39, Rue Brancion, Paris 15:

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՈՒ ՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,

67, Rue Monsieur-le-Prince (6)

Métro Odéon կամ St. Michel

ընտանեկան մաքուր, հաճելի եւ առատ կերակուրներ:

Թաղլը ա'օթի 4 ֆրանք

Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.

Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒ

Իրենց տան մէջ աշխատելու համար, շաբթի, քաշքոլի, ըօպի եւ քսմպինէզոնի առատ գործ ունին. գոհացուցիչ վճարում, դիմել անմիջապէս (Belleville) rue Bellevilleի վրայ, Passage Lauzin 3bis *սենեակին թիւը 7.—*

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, 123

(Métro: St. Denis և Réaumur)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Ջերմամիզութեան, ֆրանկաւտի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց:

Բժշկական տարրալուծումներ

Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, Կիրակի՝ 9—12:

Ժողովրդական գիներ

ՍԱԿԱՐԱՆ

8 Յուլիս 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.
Սթերլին,	L. St.	190 —
Տոլար,	Dollar	39 —
Մարք (ոսկի)	Mark	9 20
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	20 50
Թրք. ոսկի	» or	160 —
Մէճիտիէ	Médjidié	12 —
Լէվա 100 հատ	Léva	26 —
Տրախմի »	Drachme	43 50
Լիր »	» Lire	124 —
Պելժ. ֆրանք	» Frc. Belge	95 —
Ֆրանք. »	Frc. Suisse	732 —
Լէյ 100 հատ	Ley	17 65
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)	193 —
ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ		
Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	— —
»	II »	— —
»	III »	— —
Իւմեյի երկթղ.	Lots turcs	— —

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

Le Gérant: H. TEURNIER

Impr. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջնորդուելով)

Ֆրանսացի կարող մանագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ՓԻՓԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւնները

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro: SENTIER կամ HALLES

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ԷՕ '—10եւ 1,30—8

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԴԵՐԶԱԿ

ԳԱՐԱԵԱՆ

Tailleur Mignon

5, rue Mignon,

Métro Odeon և St. Michel

Յօսիէֆ Սավանեի Թատրոնին դէմ: Գարնան համար պատրաստած է ձոխ մեներ մի Ֆրանսական եւ անգլ. սիրուն կերպասներու:

Բաց է նաեւ կէս օրերուն, իրիկուններ մինչեւ 8.30: Իսկ կիրակի օրերը մինչեւ 1.30:

ՎԱՐՁՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

1 Մենեակ, 1 ճաշարան եւ խոհանոց մը տրամադրելի է շաբաթվայ մէջ օդաւէտ դիրքի մը վրայ, միայն 2 հոգիի համար եւ կին կամ 2 երիտասարդի: Դիմել, 17 bis Avenue Corsie Chaville.

ԲԺ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

42, Rue des Acacias

Métro: Ternes կամ Etoile

Կ'ընդունի ժամը 2-4 եւ 5-7.

Կիրակի օրերը 9-11:

ԱՅՑԵԼՈՒ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼ-ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մասնագէտ տոմարակալ, որ 25 տարուան եւրոպական փորձառութիւն ունի, կը վարէ Ֆրանսերէն եւ անգլիերէն առեւտրական թղթակցութիւններ եւ ամէն ձիւղի վերաբերեալ հաշուակալութիւն գոնէ թիմնադրամի կամ Անգլ. Ամերիկեան սիրգ-ենի *Դիմել խմբագրատուն:*

ՏՕՔԹՈՐ

Յ. ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱԶԳԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

120, Boulevard de Grenelle

Métro La-Motte Picquet.

Tél. Invalides 31-46

Կ'ընդունի ամէն օր 4—7

Կիրակի օրերը 10.30—12

ՀԱՐԱՉ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն՝ 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՐԴ	եռամսեայ	վեցամսեայ	Տարեկան
Իրանստա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ս.	5 ս.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ 11 ՅՈՒԼԻՍ 1926

11 JUILLET 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 148 — ԿԸ հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԱԹԷՆՔԻ ՄԷՋ ՀԱՅ ՄԸ ԿԸ ՍՊԱՆՆՈՒԻ ՈՒՐԻՇ ՔՍԱՆ ՀԱՅԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅԱՄՐԱՔԱՐ ԿԸ ՀԱԼԻՆ

Յունաստանէն Թղթակից մը դառնօրէն կը գանգատի թէ ամերիկեան որբանոցներու մէջ մնացած որբերը կ'օտարանան, իրենք հետեւանք նոր ծրագիրներու:

Ա.յսպէս, 1926-27 տարեշրջանին համար, ամրողջութեամբ պիտի գործադրուի այն ծրագիրը, որուն համաձայն բոլոր դասերը պիտի աւանդուին յունարէն, իսկ հայերէնը պիտի ուսուցուի իբրեւ օտար լեզու: Միայն Կորնթոսի որբանոցին մէջ 7-800 հայ եւ յոյն որբեր այս ուղղութեամբ պիտի դասախարակուին: Ծրագիրը անարգել գործադրելու համար, պաշտօնէ արձակուած են երեք հայ ուսուցիչներ, որոնք արժանապատուութեան խնդիր ըրած էին մայրենի կրթութիւնը: Ա.յժմ որբանոցին մէջ կը մնան հոս տարրեր, որոնք ամէնէն առաջ իրենց հացը կը մտածեն: Սիրայի որբանոցը դուռ յունական միջավայր մը դարձած է, ուր հայ եւ յոյն մանուկներ կը դաստիարակուին յունարէն լեզուով: Ա.յնտեղէն ալ արձակուած են կարգ մը գգայուն տարրեր: Թղթակիցը կը հաւաստէ թէ այս ուղղութեան ուժ կուտան ամերիկացի քննիչ Պ. Ուիլքոքս, ինչպէս եւ ընդհ. տնօրէն Պ. Ճէքսուիթ, ինչ որ զարմանալի է, որովհետեւ զանազան բանակցութիւններ կատարուած են այս մասին եւ Նպաստամատոյցը ամէն հաւաստիք տուած է հայ տղաքը մայրենի կրթութենէ չզրկելու: Անշուշտ այս հաւաստիքներուն հաւատալով է որ Միս Քուշմէն բաւական տեն ընդդիմացած է նոր ծրագրին, կորնթոսի որբանոցին մէջ: Կը թուի թէ Մ. Նահանգներու կեդրոնը տեղեկութիւն չուներ այս կարգադրութիւններէն, կամ կան մարդիկ որ աստուածահաճոյ գործ կը նկատեն հայ որբերուն օտարացումը:

Այս կարգի լուր մը կը հաղորդէ նաեւ Պէյրութի մեր պաշտօնակիցը: Երկու հայ պատուելիներ, Չատիտեան եւ Նօհուտեան, բան-գործ բրած են համոզել Նպաստամատոյցի Պէյրութի Տեսչութիւնը, որպէսզի որբանոցներէն գատէ բողոքական որբերը եւ առանձին որբանոց մը հաստատէ անոնց համար: Կը յիշենք թէ այս իմաստով որոշում մը տուած էր Սուրիոյ հայ Աւետարանականներու ժողովը: Երկու տարի առաջ ալ Հոմէականները գատեցին իրենց որբերը:

Ահաւասիկ «մեր» եւ «ձեր»ի խնդիր մը, որ հարիւր տարուան ցաւթիւն կը բուրէ: Հայաջինջ սարսափները պահ մը մոռացութեան տուեր էին այս ողբալի ունակութիւնները. բայց անոնց ազդեցութիւնը տասը տարի ալ չտեւեց, եւ այսօր կը գտնուինք ճիշդ այն կէտին վրայ ուր պատակտեցաւ հայ ժողովուրդը, դաւանական մոլեռանդութիւններու հետեւանքով: Աղարտութիւնը կը պահանջէ յիշել թէ՝ «առաքելական» կամ «աւետարանական» Հայերն ալ տակաւին չեն թօթափած իրենց նախապաշարումը: Փարիզի վերջին Թեմական ժողովին մէջ, ամէն կը լսէինք բողոքականի եւ կաթոլիկի բացականչութիւններ, եւ կեանքի անիւը ետ մղելու փորձեր:

Օտարացման ամէնէն կենդանի օրինակները կը տեսնենք այստեղ, եւ հեռաւոր Ամերիկայի մէջ:

Ամերիկահայ թերթերը վերջերս կսկծալի մերկացումներ հրատարակեցին հայ ուսանողներու մասին, որոնք շատոնց մոռցած են իրենց լեզուն, և անգլիերէնն կը բարբառին իրենց ընկերական ժողովներուն մէջ անգամ: Անոնք որ 15 տարի առաջ հիմը դրած էին Ուսանողական Միութեան, կը պահեն իրենց լեզուն, իսկ միւսները, նորերը արդէն խաչ քաշած են ամէն բանի վրայ, և հազիւ քանի մը բառ կը թոթովեն: Վնասակար է, երբ տհաս աշակերտներ քաղաքականութեան կը խառնուին: Բայց եթէ չափահաս ուսանողներ կապուին այս կամ այն քաղաքական կուսակցութեան հետ, մեծապէս կը սահմանափակուի չարիքը: Քաղաքական կազմակերպութիւնները հնոցներ են ուր անդադար կը թրծուին և գիտակցօրէն ժողովուրդին կը կապուին, անոր բարիքին համար աշխատելու կը մղուին հում տարրեր:

Յամրաբար հալելու գործողութիւնը ինքնաբերաբար կը շարունակուի մեր աչքերուն առջեւ, ինչպէս ըսինք: Հազիւ քանի մը գաւառներու մէջ ձեռնարկներ կատարուած են մաս մը մանուկներ փրկելու: Ամէնէն վտանգուած տարրն է այս, նոյնիսկ սերունդը եւ մինչեւ հիմա ոչինչ եղած է անոր փրկութեան համար: Դրամ կը գտնուի հացի փշրանքներ բաշխելու համար. բայց ակներեւ ապիկարութիւն մը կը տիրէ, երբ խնդիրը կրթարանի կուգայ:

Եւ այս՝ տարիներէ ի վեր:

Ի՛նչքան դժուար գործ է ծաղկոցներ կամ լսարաններ բանալ ամէն ուր որ համախմբումներ կան, միայն հայերէն ուսուցանելու համար: Եւ ինչո՞ւ չունենանք, վերջապէս, մինչեւ կարժարան մը այս հոծ գաղութին մէջ, աւելի մեծերուն համար: կարելի է նոյն իսկ այդ նպատակին յարմարցնել Գարագէօզեան Չօմը, որ իր սկզբնական ծրագիրը փոխելու հարկադրուած է, որբերու տարիքը լեցած ըլլալով: Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՐՈՍՆԵՐԸ...

Թուրքերէն «Միլլիյէթ» թերթը կարգ մը գաղտնիքներ մէջտեղ կը հանէ, ծանօթ մահափորձին առթիւ.—

«Րէ՛ուֆ պէյը, սարսափելի լուրը անվտանգ առնելու համար Եւրոպա մեկնող Րէուֆ պէյը Թօփալ Օսմանի միջադէպին առիթով Էնկիւրիի գատական պաշտօնէութիւնը Կազիին դէմ լարեց, անոր (Կազիին) նոյնիսկ ամբաստանեալի յատուկ կոչնագիր ղրկելու ձեռնարկեց, անոր պատուհաններուն տակ գաղտնի ոստիկաններ ալքատացուց:

Կազիին դաւադրողներուն մէջ կը գտնուին.— Այրճը անունով ծանօթ Արիֆը, որ Կազիին ներողամտութենէն ծնած արարած մըն է. ոճրապետ Շիւքրիին, յետոյ Գարա Քէմալներ, Մուպհիներ եւ ուրիշներ, ո՛չ թէ օրէնքէն, այլ հանրութեան կողմէ կատր կատր ըլլալու համար այնքան դժուարութեամբ պահպանուած ոճրագործ պատասխանատուները, յետոյ ճաֆէը թաւալար պէյ, որ մէկ օրուան մէջ պարտուած եւ մէկդի քաշուած էր:»

ՍՈՒՏ ՎԿԱՆԵՐԸ ԿԷՍ ՁԱՄԲԱՆ ԿՐ ՄՆԱՆ

Լիմնէն կը գրեն մեզի 9 յուլիս Թուականով.—

Փարիզի ծանօթ օրկանը ամէն օր իր ընթերցողներուն յուզիչ լուրեր տալու մարմաջէն բռնուած, կը շարունակէ սուտեր թխել Լիոնի մէջ իրենց հրահրած ոճիրին մասին:

Քանի մը շաբաթէ ի վեր կարգախօսն է ոճիրը բևեռնել ընկ. Պօղոս Թիւլպէնտճեանի վրայ: Զրպարտիչները հիմա այս մեթոտին կը դիմեն, որովհետեւ կ'ենթադրեն թէ լիշեալը Լիոնի «Դաշնակ շէֆ»ն է, եւ եթէ անոր դէմ որ եւ է վճիռ ձեռք բերեն, պիտի յաջողին քայքայել ամբողջ Դաշնակցական կազմը եւ քաջալերել սակաւաթիւ կարմրուկները...

Վերջին անգամ «Երեւան» հրճուանքով կ'աւետէր թէ Յուլիս 5ին իր ստացած նամակին համաձայն, ձերբակալման հրամանագիր արձակուած է Թիւլպէնտճեանի դէմ: Այսօր Յուլիսի 9ն է եւ տակաւին ձայն չկայ: Հոս ալ շաբաթներէ ի վեր լուր կը տարածեն թէ Թիւլպէնտճեան բանտն է: Այս բոլորին նպատակն է, ինչպէս ըսի, աղղել մեր ընկերներուն վրայ:

Առջի շաբաթ տիտղոսաւոր խլուրդին դրդումով, երկու վկաներ ներկայացած էին Ընդհ. Ապահովութեան փոխ-տնօրէն Պ. Օզըրօի, իբր թէ հաստատելու համար թէ Պաղտասարեանը սպանողը Պօղոս Թիւլպէնտճեանն է:

Առոնցմէ մէկը վրան բաց հակասութիւններու մէջ իյնալով վռնտուած է պաշտօնատունէն: Իսկ միւսը չէ կրցած ըսել թէ ամբաստանեալը դանակով զարկած է, այլ ձեռքով եւ ոտքով: Այս երկու վկաներն ալ կարմիրներ են, որոնք «Մարտունի» լսարանին մէջ, 20 հոգիի ներկայութեան խոստացած էին դանակով զարնելուն մասին վկայութիւն տալ, սակայն ոստիկանութեան առջեւ չեն համարձակած այդ զրպարտութիւնը ընել:

Միամիտ բանտարկեալները շատ լաւ հասկցան թէ ֆրանսական օրէնքը խիստ պատիժներ կը սահմանէ սուտ վկաներուն. ատոր համար այլ եւս չեն ուզեր գոհ երթալ խառնակիչներու խաղերուն:

Հարցաքննութիւնները կը շարունակուին: Քանի մը օրէն երկու վկաներ եւս պիտի լսուին:

ՕՏԱՐ ԲԱՆԻՈՐՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Գրեցինք թէ Աշխատանքի նախարարութիւնը նոր օրինագիծ մը ներկայացուցած էր երեսփ. ժողովին, կարգ մը խստութիւններ առաջարկելով օտար բանւորներու մասին: Նախարարին ներկայացուցած բոլոր յօդուածներն ալ ընդունուեցան: Բացի մեր հրատարակածներէն, ընդունուեցաւ նաեւ հետեւեալ տրամադրութիւնը թէ՝ գործատէրերը օտար բանւոր մը առնելէ մինչեւ 24 ժամ վերջ բանւորին անունը պէտք է արձանագրեն մասնաւոր տոմարի մը մէջ, որ կառավարական պաշտօնեաներու տրամադրութեան տակ պիտի դրուի պահանջուած վայրկեանին:

Նոյնպէս ընդունուեցաւ որ այս յօդուածներուն դէմ անսաստող գործատէրերը 500էն 1000 ֆրանք տուգանքի պիտի ենթարկուին իւրաքանչիւր անգամի համար: Իսկ արձանագրութիւն չկատարողները 5-15 ֆրանք տուգանք պիտի վճարեն:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Խորհրդային թերթերու համաձայն, մինչեւ Ապրիլ 1 ամբողջ Հայաստանի մէջ կար 209 բժիշկ, 21 առաջնաբոյժ, 59 մանկաբարձուհի, 91 բուժակ, 137 գթութեան քոյր, 43 դեղագործ, 94 դեղարանի աշկերտ եւ 696 ուրիշ աշխատակից:

Յետոյ կան 25 հիւանդանոց, 9 ճահճատենդի կայան, 1 վեներական դարմանատուն, 7 մանկական դարմանատուն, 17 դեղարան, 30 բժշկական կայան, 11 բուժանակային, 17 բուժարան, 7 բնալուծարան:

Ամբողջ Հայաստանի մէջ կայ 978 մահճակալ, որոնց 306ը ներքին հիւանդներու համար, 141 վիրաբուժական, 40 մանկաբարձուհիներու, 67 վեներական, 67 ծննդաբերութեան, 22 աչքի հիւանդութեան, 100 մանկական, 40 մտային հիւանդներու եւ 150 դանագան:

Առողջապահական վարչութեան տեղեկագրին համաձայն, դաւառներու համար պէտք են 28 բժիշկ, 15 մանկաբարձուհի, 1 դեղագործ, 8 բուժակ, 12 գթութեան քոյր եւ 4 առաջնաբոյժ:

ՄՍԱԳՈՐԾԻՆ ՈՃԻՐԸ

Երեւանի մէջ 5 տարի բանտարկութեան եւ 3 տարի իրաւունքներէ զրկման դատապարտուեցաւ Արսլանպէկեան (Իզմիթ) մսագործ Մխիթար Փափազեան, որ Յունաստանէն գացած էր վերջերս: Ամբաստանեալը հաշուական վէճի մը առթիւ Մարիս 21ին սպանած էր իր խանութի ընկերը, Կարապետ Դաւթեանը, մսագործի դանակը անոր սիրտին մխելով: Ջոհը կը թողու այրի մը եւ երկու երախաներ:

Սըերլինը կ'ուռի, քամելով ֆրանքը տոլարին հետ կողբ-կողքի

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Նախարար Պ. Քայեօ Չինգշաթի օրուան ժողովին մէջ երկար ճառով մը պատասխանեց Լէոն Պլումի քննադատութեանց: Ընկերվարական երեսփոխանը փաստած էր թէ փորձագէտներու տեղեկագրին իւրաքանչիւր էջէն նոր թղթադրամ տպելու հոտ կուգայ, որով ելմտական տագնապին առաջքն առնելու համար իբրեւ միակ ելք առաջարկած էր դրամագլուխի վրայ տուրք նշանակել: Պլում քննադատած էր նաեւ անուղղակի տուրքերու յաւելումը, քանի որ, այդ տուրքերը աւելի շատ պիտի ծանրանային բանւոր և միջակօրեայ դասակարգին վրայ, մինչ ուղղակի տուրքերը հարուստներուն վրայ կ'իյնան: Պ. Քայեօ պատասխանեց թէ Ֆրանսայի մէջ ուղղակի տուրքերը արդէն եղած բոլոր տեսակի տուրքերուն մէկ երրորդ մասը կը կազմեն, առանց հաշուելու նահանգային և համայնքներու տուրքերը:

Գալով դրամագլուխի վրայ նշանակուելիք տուրքին, այդ փորձը շատ ձախող արդիւնքներ տուած է Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ Լեհաստանի մէջ: Ասկէ զատ, եթէ թղթադրամներուն վրայ 100ին 10ը տուրք մը գանձենք, ատոր դէմ պիտի ծառանան ամէնէն աւելի գիւղացիները, որոնք ամէնէն շատ թղթադրամ ունին: Եթէ ներքին պարտքը հաստատուն վիճակի վերածենք, նոյնպէս գիւղացիները եւ մանր առեւտրականներն է որ պիտի անանկանան:

Գալով ֆրանքին, առանց արտաքին վարկի, անկարելի է փրկել զայն: Անգլիա սդերլինը փրկելու համար 300 միլիոն տոլար ծախսեց. ֆրանքին համար ատկէ աւելին անհրաժեշտ է:

Նախարարը վերջացնելով, առաջարկեց որ խորհրդարանը ընդունի կա՛մ կառավարութեան և կամ ընկերվարականներու տեսակէտը:

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԱՂՄԿԱԶԻ ԺՈՂՈՎԸ

Երեսփ. ժողովը շարունակեց վիճաբանութիւնները Ուրբաթ ցերեկ եւ գրեթէ ամբողջ գիշերը: Ա.յն աստիճան որ վարչապետ Պոհան Ղայնացաւ և վստահութեան քուէ պահանջեց:

Առաջին անգամ խօսք առաւ Պ. Պօքանովսքի (ազակոմական), որ դիտել տուաւ թէ 15 օրէ ի վեր կառավարութիւնը ճառ խօսիլ կուտայ: «Ֆրանսա կրնայ դիմաւորել իր բոլոր պարտաւորութիւնները. հետեւաբար, վիրաբուժական գործողութիւն մը անհրաժեշտ չէ: Ճիշտ է, դրամագլուխը պակսած է, բայց արտադրութիւնը հաւասար է նախապատերազմեան չափին եւ միեւնոյն տնտեսական եկամուտը ունինք, ինչպէս եւ կարգ մը ելմտական եկամուտներ գորս առաջ երբեք չենք ունեցած: Բուն դժուարութիւնը գանձն է որ ստիպուած է միշտ նորոգել ազգային պաշտպանութեան գանձատոմսերը (Պօն տը տէֆանս): Երկու պատճառներ յառաջ բերած են այս վիճակը, առաջինը՝ պետական վարկին մնանկութիւնը, երկրորդ՝ գիներու յաւելումը: Մեր բոլոր չարիքներուն պատճառը դրամագլուխի փախուստն է: Մասնագէտները կը խոստովանին այս պարագան: Դրամագլուխը վստահութիւն չունի այլեւս: Եթէ կասեցնենք դրամագլուխին փախուստը, ֆրանքը պիտի լաւանայ եւ այլ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ա.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԱՌԱՋԻՆ ՆԻՍՏԸ

Հայկական Խորհրդային Հանձնաժողովի առաջին նիստը կայացավ Երևանում, Կառավարության շենքում, 1923 թվականի հոկտեմբերի 29-ին, ժամը 12-ին։

Նիստին ներկա էին Հայկական Խորհրդային Հանձնաժողովի անդամներ՝ Ա. Ի. Միկոյանը, Ա. Ի. Ռուբինովը, Ա. Ի. Ռուդնևը, Ա. Ի. Ռուդնևի տեղակալ

ՂԱՄԱՐՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՈՎ

Ա.

Ամառվա ժամանակ ես միշտ ուզում եմ գյուղում լինել։ Ամեն տարի, երբ գարունը գալիս է, ես սկսում եմ մտածել, թե ինչպես կարող եմ ամառը գյուղում անցկացնել։ Ես ուզում եմ ամառը գյուղում անցկացնել, որովհետև գյուղում ամառը շատ հաճելի է։ Ես սիրում եմ գյուղում ամառը անցկացնել, որովհետև գյուղում ամառը շատ հաճելի է։ Ես սիրում եմ գյուղում ամառը անցկացնել, որովհետև գյուղում ամառը շատ հաճելի է։

Ես սիրում եմ գյուղում ամառը

եւս նոր թղթադրամ հանելու պէտք չպիտի ունենանք: Մեր դրամագլուխը պահելու համար պէտք է գեղչենք տուրքերը: Մ. Նահանգներուն մէջ եկամուտի տուրքը 25 առ 100ի գեղչուեցաւ եւ պետական հասոյթները 40 առ 100 աւելցան: Պարտաթուղթերու փոխանցման տուրքը պէտք է կրճատել եւ 3.000.000.000 ֆրանք մէկդի դնել գլխաւճարի համար:»

Երբ ատենախօսը վերջացուց, խլացուցիչ ծափեր տեղացին կեդրոնէն եւ աջակողմէն, շատ գէշ ազդելով Պոիանի եւ Քայեօի վրայ: Երբ նիստը վերսկսաւ, քանի մը երեսփոխաններ առաջարկեցին փակել վիճաբանութիւնները: Թառտիէօ ուզեց խօսիլ: Վարչապետը յայտարարեց՝ «Պէտք է որ այս երկրին եւ արտասահմանի մէջ գիտնան թէ Ֆրանսա ունի կառավարութիւն մը որ կը վայելէ մեծամասնութեան վստահութիւնը, եթէ ոչ, պէտք է ուրիշ կառավարութիւն մը կազմուի շատ շուտով»:

Որոշուեցաւ վիճաբանութիւնները շարունակել գիշերը:

Թառտիէօ պահանջեց որ Ֆրանսա չվաւերացնէ Ուաշինկթընի համաձայնութիւնը առանց կարգ մը նոր պայմաններ դնելու: Խօսեցաւ նաեւ Պլում, պատասխանելով Քայեօի քննադատութիւններուն: Հինգ բանաձեւ ներկայացուած էր, որոնցմէ երկուքը միայն քուէի դրուեցան, մէկը՝ ընկերվարական, միւսը՝ ձախակողմեան խմբակցութեան կողմէ տրուած: Այս առթիւ նորէն վիճաբանութիւններ կատարուեցան: Քայեօ վճռապէս հարց դրաւ որ կա՛մ մասնագէտներուն ծրագիրը ընդունին, կամ ընկերվարականներուն: Պահ մը բորբոքելով արտաքին փոխառութեանց վտանգներու մասին յայտնուած վախերէն, պօռաց, «Ապուշի տե՞ղ դրած էք զիս, ես գործս գիտեմ: Գիտեմ սակարկել սեղանաւորներուն հետ: Արտաքին փարկերը անհրաժեշտ են, ֆրանքը ամրացնելու համար: Կա՛մ պիտի ստանամ այդ փարկերը, կամ կը ձգեմ կ'երթամ»:

Վերջապէս բանաձեւերը քուէարկութեան դրուեցան, եւ 247ի դէմ 269 ձայնով ընդունուեցաւ ձախակողմեան բանաձեւը, որ վստահութիւն կը յայտնէ:

Ժողովին յաջորդ նիստը պիտի գումարուի Հինգշաբթի:

Սուրիոյ կռիւները

Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ ֆրանս. զինուորները գրաւած են Աքրունը, Ճէպէլը Տրիպոլի մէջ: Ապստամբներու վարիչ Շէյխ Անիզի անձնատուր եղած է: Մեծ թիւով ուրիշներ ալ կը յանձնուին ֆրանսական իշխանութիւններուն: Դամասկոսի մէջ կացութիւնը անփոփոխ է:

Հելլէն նոր դահլիճը

Զօր. Փանկալօս երկար ատեն վարչապետ փնտռելէ յետոյ, վերջապէս համաձայնեցաւ այդ պաշտօնը տալ Քորֆուի նախկին երեսփոխան Պ. Զավիցիանօսի: Զօրավարը այս վերջնին հետ տեսակցեցաւ քաղաքական բոլոր հարցերու մասին եւ ամէն կէտի մէջ համաձայն գտնուեցաւ անոր հետ:

Պ. Զավիցիանօս կը մտածէ բոլոր հոսանքներու մասնակցութեամբ միացեալ դահլիճ մը կազմել: Փարիզէն Աթէնք հասաւ Վէնիզէլօսի որդին Քիրիաքօս Վէնիզէլօս, եւ տեսակցեցաւ նոր վարչապետին հետ, որ դեռ կը բանակցի կուսակցութիւններուն հետ:

Նոր դահլիճին կազմութենէն անմիջապէս վերջ, Սահմանադրութիւնը պիտի հրատարակուի եւ նոր ընտրութեանց թուականը պիտի որոշուի: Մամուլը նպաստաւոր կերպով կ'արտայայտուի:

Իթթիհատականներու դատը Էնկիւրիի մէջ

Իզմիրի անկախութեան դատարանը հարցաքննեց նախկին ելմտական նախարար Ճավիտ պէյը՝ մահափորձին մէջ Իթթիհատի մեղսակցութեան մասին:

Ճավիտ պէյ եւ միւս իթթիհատական պետերը պիտի դատուին Էնկիւրիի մէջ:

Այս ձեւով դատավարութիւնը երկու մասի պիտի բաժնուի. մէկը՝ Իթթիհատականներու դատը՝ որ տեղի պիտի ունենայ Էնկիւրիի մէջ. միւսը՝ Իզմիրի մէջ, ուր սկսուած դատավարութիւնը կարելի է վերջացած նկատել:

Անգլ. նաւատորմը Աղրիականի մէջ

Անքոնայէն կը հեռագրեն թէ Միջերկրականի անգլիական նաւատորմը՝ ծովակալ Ուէյսթօլի հրամանատարութեամբ Մալթայէն յիշեալ նաւահանգիստը հասաւ: Ամբողջ քաղաքը դրօշազարդուեցաւ եւ թնդանօթներ արձակուեցան: Ծովակալը այցելեց Քաղաքապետին:

12 ամսուան մէջ ութը զաւակ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ Թրքուհի մը երկու մանչ եւ երկու աղջիկ ունեցած է: Տարի մը առաջ, ճիշդ նոյն օրը յիշեալ կինը նմանապէս երկու մանչ եւ երկու աղջիկ ծնած էր:

Արեւելեան հիւրեր Ֆրանսայի մէջ

Իրաքի թագաւոր Ֆէյսալ առջի օր Փորթ Սայիտի ճամբով Մարսիլիա հասաւ: Իրեն կ'ընկերանան թիկնապահ Թահսին Գատրի եւ անձնական քարտուղարը Հայտար փաշա: Գահաժառանգ իշխան Էմիր Ղազի եւ Լոնտոնի դեսպան Ճաֆէր փաշա Մարսիլիա եկած էին դիմաւորելու համար թագաւորը, որ քանի մը շաբաթ պիտի մնայ Վիշի:

⁘ Փարիզ հասաւ նաեւ Սուրիա-Լիբանանեան պատուիրակութիւն մը, բաղկացած վեց կրօնապետներէ եւ վեց երեւելիներէ, իւրաքանչիւրը մեծ քաղաքէ մը: Ասոնք ներկայ պիտի ըլլան Փարիզի մզկիթին բացման արարողութեան:

⁘ Փարիզ հասան նաեւ Մարոքի սուլթանին շքախումբը եւ բազմաթիւ խալամ երեւելիներ: Սուլթանը կը հասնի շուտով:

Մզկիթի բացումին ներկայ ըլլալու համար Թունուզի պատուիրակները կը հասնին այս իրիկուն:

Պոլսոյ թղթատարը

Երեքշաբթի օրէն ի վեր ո՛չ թերթ, ոչ ալ նամակ կուգայ Պոլսէն: Վերջին թերթերուն թուականն է Յուլիս 1: Շատեր Սերպիոյ եւ Պուլկարիոյ վերջին ողողումներուն կը վերագրեն այս ընդհատումը. բայց թերեւս ուրիշ պատճառներ ալ կան:

ՀԱՑԻՆ ԳԻՆԸ 2 ֆր. 60ի պիտի ծախուի 15 Յուլիսէն սկսեալ:

«ՅԱՌԱՋ»ի Ա. ՏԱՐԻՆ

Օգոստոս 1ին կը լրանայ ՅԱՌԱՋի առաջին տարին:

Այս առթիւ կը խնդրենք բոլոր այն բաժանորդներէն որոնք առկախ հաշիւներ ունին, փութացնել իրենց բաժնեգինը, առանց նոր ազդարարութեան սպասելու:

ՄԹԵՐԱՆՈՑ
«ՄԹԱՆՊՈԻԼ» ՕՂԻԻ
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ԳԻՆ
ՌՈՒՍԻՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ, ՃԱՇԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ, ՊԱՌԵՐՈՒՆ
եւ ՍՐՃԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
ԽԻՍՏ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐ
ԱՄԷՆԷՆ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ
ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ԳԷՈՐԳ ՄԱՐԹԱԵԱՆ — ՅՈՎՍԷՓ ԱԶԻԶԵԱՆ
52 - 54, Rue Piat, PARIS 20e
Մէթրօ՝ ՊԷԼՎԻԼ Tél. MÉNILMONTANT: 70-26
Փարիզի ապսպրանքները յաճախորդին տունը կը յանձնուին:
Ապսպրանքները կ'ընդունուին թէլէֆօնով եւ նամակով:
Արուարձանները քօլի փօսթալով կը ղրկուի:
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ գաւառները եւ արտասահման ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Գէորգ-Զավուշ խումբի ժողովը՝ այսօր Կիրակի գիշեր ժամը 9ին Ռոստոմի սրահը 131 Fbg. du Temple.

Հ. Յ. Դ. կուսակցական դասընթացքը 15 Յուլիս հինգշաբթի օրը Café du Metro, մէթրօ Odéonի դիմաց: Այն ընկերները որ կը փափաքին հետեւիլ դասընթացքներու թող փութան արձանագրուիլ ցանկը փակուելէ առաջ:

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ և շրջանի «Թագմիկ» Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ այսօր Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.ին, 40 ռիւ Պէլվիլ:

«ԲՈՒԺԱՆՔ»

Լոյս տեսաւ ԲՈՒԺԱՆՔ բժշկական-առողջապահական ամսագրին առաջին թիւը, հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Մեր նպատակը՝ ԲՈՒԺԱՆՔ, Առողջապահական պատուիրանները իբր բարոյագիտութիւն՝ ՏՕՔԹ. ՀԷՐԻՔՈՒՐ, Աշխատանքի հիւանդութիւններ եւ գործաւորին առողջապահութիւնը՝ Բժ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ, Թոքախտաւոր շուշանիկը՝ Բժ. Ա. ԱՐԷԼԵԱՆ, Ճճին՝ Բժ. Պ. ՔՕԼՕԼԵԱՆ, Մարմնակրթութիւնը պարտականութիւն մըն է՝ ՏՕՔԹ. ՊԷԼԷՆ ՏԻՒ ՔՕԹՕ, Առողջապահութեան ըմբռնումը մեր նախնեաց քով՝ Կ. Յ. ԲԱՍՄԱՋԵԱՆ, Թէ ի՞նչ պատմեց թրէքօնէմը՝.. Խ. Հայաստանի կարմիր խաչը՝ Բժ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ, Խնամեցէք ձեր ակռաները՝ Ա. ՔԻԹԱՊՃԵԱՆ, Ամսէ Ամիս...:

Յօդուած, նամակ, բաժնեգին եւլն. ղրկել հետեւեալ հասցէով՝ Dr. Krikorian, 126 Fbg. St. Denis. Paris (10).

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ կնքահայրս Օննիկ Պալթաեան (Մէրտէկէօզցի), որ մօտաւորապէս 4 տարի առաջ Մարսէյլ եկած է: Տեղեկացնել Zadik Kaprielianի, Maison Chanudet, Cr ıas-Ardeche.

— Խարբերդցի Աննիկ Ռստիկեան կը փնտռէ Մարիամ Ռստիկեանը եւ ամուսինը Պիթլիսցի Մանուկ Սահակեանը, որոնք Հալէպէն Մարսէյլ եկած են վերջերս: Տեղեկացնել 11 Rue Yosé Frappa Hotel du Centre, St. Etienne (Loire):

— Սեբաստացի Գալուստ Սահակեան կը փնտռէ հայրը Յակոբ եւ եղբայրը Մուշեղ Սահակեանները, առաջինը Յունաստան իսկ երկրորդը Պուլկարիա ըլլալ կը կարծուի: Տեղեկացնել N. E. R. 15, Bld. des Italiens Paris.

— Կը փնտռուի Խարբերդի Շէյխհաճի գիւղացի 19 տարեկան Պետրոս Պօղոսեանը, Պէյրութէն Ֆրանսա փոխադրուած որբերուն մէջ էր. մէկ տարի առաջ Gers նահանգը կը գտնուէր: Տեղեկացնել Kevork Der Karêkinianի, Hotel de Damas Marseille:

— Երուսաղէմի Պատր. փոխանորդարանը կը փնտռէ Ռոտոսթոցի Կարապետ Յակոբեանը, 35 տարեկան, ամուրի, որ 1922ին Փարիզ գալով կը բնակէր Rue Dupuytren 10: Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի հաղորդել կամ Երուսաղէմ կամ Փարիզ Կաթողիկոսական Պատուիրակութեան, 15 Rue Jean-Goujon.

— Կը փնտռուի ընիկ Եոզկատցի Լութֆիկ Փափազեան որ Յունաստանէն Ֆրանսա անցած է: Իր հասցէն կը խնդրուի հաղորդել Կաթող. Պատուիրակութեան, վերի հասցէով:

— Կը փնտռուի ընիկ Պոլսեցի Տիկ. Սիրանոյշ Փափազեան, ծնեալ Սանճաքճեան, 25 տարեկան, որ Մարսէյլ, իր ամուսնին դերձակ Պ. Ս. Փափազեանի բնակարանէն հեռացած է եւ կարելի չէ եղած հետքը գտնել: Կը խնդրուի տեղեկացնել Մարսիլիոյ Հայ եկեղեցիին, 90 Rue Stanislas Torrents.

— Վարդան Մարգարեան կը փնտռէ Սարգիս Մարգարեանը՝ Ջուղացի, որ 7 ամիս առաջ Պաղտատէն Ֆրանսա եկած է: Տեղեկացնել «Յառաջ»ի:

ՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒ

Իրենց տան մէջ աշխատելու համար, շարքի, քաշքօլի, բօպի եւ քօմպինէզօնի առատ գործ ունիմ. գոհացուցիչ վճարում, դիմել անմիջապէս (Belleville) rue Bellevilleի վրայ, Passage Lauzin 3bis սենեակին թիւը 7.—

ԳՈՐԳ ՆՈՐՈԳՈՂ

Գործաւորուհիներու պէտք կայ, վարժ կամ ոչ: Դիմել 36, Rue Polonceau, Պ. Յակոբ Կէվիկեանին: Թէլէֆօն՝ Nord 33—32: Մէթրօ Barbès:

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԴԱՍԵՐ

Համալսարանական դասեր, առեւտրական, իրաւագիտական եւ գրական, առանց գիրքի, ուղղակի թերթերէն, յայտնի հայ մասնագէտի կողմէ: Դիմել խմբագրատուն նամակով:

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Ընդարձակ պարտէզով տան մը մէջ կան 6 սենեակ եւ խոհանոց, յարմար եւ բազմանդամ ընտանիքներու համար: Պարտէզէն ալ մաս մը հող կը տրուի իբր բանջարանոց: Կայարանէն 7 վայրկեան: Դիմել Տիկ. Դաւիթեանին, Rue du Moulin a la Vent, Sarcelles.

ՇԱՀԱՒՈՐ ԱՌԻԹ ՄԸ

Պէզօն լէ Պրիւէռի կայանին մօտ կօշիկի նորոգութեան խանութս կը ծախեմ հիւանդութեան պատճառաւ: Պզտիկ դրամագլուխով մը կրնաք գործի տէր ըլլալ: Դիմել 71 Av. d'Argenteuil Asnières (Seine).

ՎԱՐՁՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

1 Սենեակ, 1 ճաշարան եւ խոհանոց մը տրամադրելի է Շավիլի մէջ օդաւէտ դիրքի մը վրայ: Դիմել 17 bis Avenue Curie Chaville.

ՊԷԼՎԻԼԻ ՄԷՋ ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
10, RUE RAMPAL, 10 — Métro BELLVILLE
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՄԵՂ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ
Գիները դիւրամատչելի եւ սպասարկութիւնը շատ մաքուր
ՇԱԲԱԹ և ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ ՆՈՒԱԳ
ՓՈՐՁԵՑԷՔ և ԳՈՀ ԿԸ ՄՆԱՔ
Սրահը տր ամադրելի է հարսանիքներու և նման հաւաքոյթներու

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Հաստատուած է Մարսէյլի մէջ: Մեծաքանակ և կէս-մեծաքանակ վաճառումներու համար Légumes secsի (ընդեղէններու) վաճառատուն մը:
Ունինք լաւագոյն տեսակի բրինձ, լուբիա, սիսեռ, ոսպ, կարմիր ոսպ, ծեծած (տէօյմէ), ձաւար (պուլղուր), ձիթապտուղ, ընտիր արեւելեան պանիր եւայլն:
Մօտ օրէն պիտի ստանանք կարգ մը արեւել. ապրանքներ:
ՆՄՈՅՇՆԵՐ ԿԸ ՂՐԿՈՒԻՆ ՁՐԻԱԲԱՐ:
Գրել Léon Haroutunian & N. Gananian. 5, Rue Fongate, 5 Marseille.

ՓԱՆՍԻՕՆ ՏԸ ՖԱՄԻՅԼ
«ՎԻԼԼԱ ՐԷՆ»
ՏԱՔ ՋՈՒՐ, ԼՈԳԱՐԱՆ, ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՋԵՐՄՈՒԹԻՒՆ եւ ԿԱՌԱՏ.
7 եւ 7bis, Rue Péligot, Enghien-les-Bains (Télph. Enghiee 535)
կայարանին կից, խիստ օդաւէտ, կահաւորուած սենեակներ մնայուն եւ կամ պատահական յաճախորդներու համար:
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԸՆՏԻՐ ԽՈՀԱՆՈՑ
ԳԻՆԵՐԸ ԱՄԷՆՈՒՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ՕՂԻԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ ԱՉՔԸ ԼՈ՜ՅՍ
Վերջապէս եկաւ «ՄԹԱՄՊՈԻԼ» օղին
Զուտ խաղողէ պատրաստուած Փարիզ կը ծախուի գոց շիշերով
ՊԷԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ ՔՈՎ
28, rue Lesage, Paris XXe. 18bisRue, Jouge Rouve Métro Belleville. Tramway 5, 26
Նաեւ կը գտնուի միշտ լաւագոյն արեւելեան նպարեղէններ, անուշեղէններ եւ պիտոյքներ:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30_7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9.12

ԳԼԽԱՐԿԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ NADINE
ՊԷՕՅԻՒՔԵԱՆ ՔՈՅՐԵՐ
վերջին նորաձեւութեամբ խիստ ճաշակաւոր գլխարկներ դիւրամատչելի գիներով:
Կը ստանձնենք նաեւ ամէն տեսակ նորոգութիւններ եւ ձեւափոխութիւններ: 9, rue de Moscou Paris, 8(e) Tél. Louvre 12-79

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48, rue Montmartre
(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ
ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ
ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ
հիւանդութիւններ
Téléph. CENTRAL 73-38
Métro: SENTIER կամ HALLES
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ԷՕ՝—10եւ 1,30 — 8

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ
ՃԱՇԱՐԱՆ «ԱՆԻ»
67, Rue Monsieur-le-Prince (6
Métro Odéon կամ St. Michel
Ընտանեկան մաքուր, համեղ եւ առատ կերակուրներ:
Թապլը տ'օթ 4 ֆրանք
Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.
Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՍԱԿԱՐԱՆ

10 Յուլիս 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Օսթերլին,	L. St.	188	—
Տոլար,	Dollar	38	60
Մարք (ոսկի)	Mark	9	20
Թրքական թղթ.	L. Trq.	20	50
Թրք. ոսկի	» or	160	—
Մէճիտիէ	Médjidié	12	—
Լէվա 100 հատը	Léva	26	—
Դրախմի »	Drachme	43	50
Լիր » »	Lire	124	—
Պելժ. ֆրանք »	Frc. Belge	95	—
Զուից. »	Frc. Suisse	732	—
Լէյ 100 հատը	Ley	17	65
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	193	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Քր. Ֆօնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	—	—
» II	»	—	—
» III	»	—	—
Թուրքիոյ երկաթ.	Lots turcs	—	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՉ
ԱՐԱՄ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
3, Rue d'Austerlitz, 3
Métro Gare de Lyon,
Quai de la Rapée եւ Bastille
Պատիւ ունինք ծանուցանել մեր յարգելի հայրենակիցներուն որ վերոյիշեալ հասցէին, բացած ենք սափրիչի (վարսավիրի) սրահ մը, արդիական նորագոյն մեթոտներով: Մեր մաքուր սպասարկութիւնը եւ մատչելի գիները մեծապէս պիտի գոհացնեն մեր յաճախորդները:
Կանանց եւ փոքրիկներու մազերը կը կտրուին ճաշակաւոր կերպով: Կը ծախուի նաեւ անուշահոտ օճառ եւ այս կարգի զանազան առարկաներ: Բաց է ամէն առաւօտ ժամը 7էն երեկոյեան 9, բացի երկուշաբթի:

ԱՅՑԵԼՈՒ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼ-ԹՂԹԱԿԻՑ
Մասնագէտ տոմարակալ մը, որ 25 տարուան եւրոպական փորձառութիւն ունի, կը փափաքի ֆրանսերէն եւ անգլիերէն առեւտրական թղթակցութիւններ եւ ամէն ձիւղի վերաբերեալ հաշուակալութիւն գործերով կամ Անգլ. Ամերիկեան սիստեմով:
Դիմել խմբագրատուն:

Le Gérant: H. TEURNIER

Impr. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն) 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57 - 82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ա.	5 ա.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 14 ՅՈՒԼԻՍ 1926

14 JUILLET 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ Թիւ 149 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԵՐԵԻԱՆԻ ՄԷՋ 70 ՏԱՐԵԿԱՆ ԾԵՐՈՒՆԻ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ Կ'ԸԼԼԱՅ, ԱՔՍՈՐԷՆ ԱՋԱՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅՈՒԼԻՍ 14

Ամբողջ սերունդներ ոգեւորուած են այն տարեդարձով որ կը տօնուի այսօր Ֆրանսայի մէջ:

Այսօրուան համար, Յուլիս 14ը մաշած, քաղքենի տօն մըն է, ինչպէս կը պնդեն մանաւանդ կարմիրները: Բայց 1789ին, իսկական յեղափոխութեան մը բոլոր սերմերը կը պարունակէր ան, ընդունակ ժողովրդային ալիքներ յարուցանելու, ահաբեկելու՝ վարիչները եւ վարակելու ամբողջ աշխարհը: Անոր արձակած նշանախօսքերը շատ բան կորուսած են իրենց հարազատ արժէքէն: Ազատութիւնը, հաւասարութիւնը եւ եղբայրութիւնը ծաղրանկարի վերածուած են այսօր: Եւ սակայն, անոնք որ գրոհ տուին Պաստիլի վրայ, պատասխանատու չեն յաջորդներու մեղքերուն համար: Իրենց շրջանին համար մեծագոյն ճիգն էր որ փորձեցին անոնք, եւ յաջողեցան: Յաջողեցան խորտակել միապետութիւնը եւ ճեղքել աւատական-աղնուապետական մենաշխրութեան պատնէշները, ասպարէզ բանալով նոր հոսանքի մը, որ մինչեւ այնատեն շահագործման պատուանդան էր միայն: Այդ հոսանքը ծանր անակնկալներ ունեցաւ իր ճամբուն վրայ, ունեցաւ եւ սայթաքումներ, բայց ինչ որ ցանած էր գաղափարական պայքարով եւ արիւնով, ներշնչումը մը դարձաւ ընդհանուրին համար: Ամբողջ 19րդ դարը կը սարսռար Մեծ Յեղափոխութեան փոթորիկներով, եւ տակաւին վերջին խօսքը չէ արտասանուած, հակառակ լեռնակուտակ հատորներու: Այսօրուան Ֆրանսայի մէջ անդամ, կան աւանդութիւններ որոնք այդ օրերէն կը մնան, իբրեւ փոշիներու տակ թաղուած մասունքներ, ժժգոյն բայց առողջ:

Ինչ որ պատահեցաւ այնուհետեւ, մինչեւ պոլշեւիկեան պոռթկումը, յստակօրէն պարզեց Յուլիս 14ի արժէքն ու թերութիւնները: Այսօր աշխարհը այն չէ ինչ որ էր 1789ին, բայց մարդկութեան խոշոր մէկ մասը տակաւին կարօտը կը զգայ այն շրջանի կայծերուն: Եւ պետութիւններ կան որ անոնց կը պարտին իրենց գոյութիւնն իսկ:

Ո՛րքան ժժգոյն է ներկայ Ֆրանսան, բաղդատելով Յուլիս 14ի երկունքին հետ: Ծերացած եւ ուժասպառ, աւելի շատ իր անցեալ պատմութեամբ եւ իր աւանդութիւններով կը պահէ իր տեղը, իբրեւ առաջնորդող ազգակ: Քաղաքագէտներն ու տեղանաւորները իրենց ուժեղ դրոշմը դրած են անոր ճակտին. այն աստիճան որ, մարդիկ անհրաժեշտ կը գտնեն մասնաւոր օրիաններ հրատարակել, Հանրապետութեան կամ Յեղափոխութեան դասերը յիշեցնելու եւ տարածելու համար: Մի՛ւս կողմէ տարրեր կան, որոնք տակաւին չեն մարսած պարտութիւնը եւ արքայական մականներ կ'երազեն: Ու կայ հոսանք մըն ալ, որ կը ճգնի ռուսական պատուաստը տարածել:

Այսպէս կամ այնպէս, Ֆրանսայի ժողովուրդը կը տօնէ Յուլիս 14ը, իբրեւ տարեդարձը իր յաղթանակին եւ վերածնութեան, կը տօնէ իբրեւ ազգային տօն: (Այս տեսակէտէն նոյն ինքն Ֆրանսացի պոլշեւիկներէն դասեր առնելու պէտք ունին մեր կարմիր-կուսից աքլորները, որոնք կ'անարգեն Մայիս 28ը): Մեր տարագիր բազմութիւններն ալ, հակառակ իրենց դառն յուսախաբութեանց, արտանց կ'ողջունեն այդ օրը, իբրեւ յիշատակը շարժումի մը որ լուսաւորեց նա'եւ մեր խաւար կեանքը, եւ խանդավառեց ամբողջ երիտասարդութիւն մը: Անոր ազդեցութեան տակ շունչ առաւ մեր հանրային գործունէութիւնը, մանաւանդ վաթսունական թուականներուն: Եւ այս ժողովուրդը շատ աւելի մօտեցաւ Ֆրանսայի, քան արեւելեան ո՛ր եւ է ազգ: Հաւատաց անոր ինչպէս մանուկ մը, նշանախօսքերը շփոթելով իրականութեան հետ: Իր տաղանդաւոր զաւակները ի գուր ման եկան Փարիզի պողոտաներուն վրայ, փնտռելով այն ոգին որ Ֆրանսան կը յատկանշէր, ու կ'ապրեցնէր :

Ի՛նչ փոյթ. իւրաքանչիւր ժողովուրդ կ'երթայ իր ճամբան, համաձայն իր շահերուն. իսկ ինչ որ կը ցանէ իբրեւ գաղափարի կայծեր, իր տուրքն է ընդհանուր մարդկութեան համար:

Եւ իրր այդ, Յուլիս 14ն ալ կը մնայ թանկագին աւանդը յեղափոխական Ֆրանսային:

Շ.

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԶՈՒԼԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ռօնի երեսփոխան Պ. Շառլ Լամպէր, օտարականներու ֆրանսացումն ու ձուլումը դիւրացնելու ծանօթ ծրագրին հեղինակը, վաղը երեսփ. ժողովին պիտի ներկայացնէ իր առաջարկը, պահանջելով որ արձակուրդէն առաջ քուէարկուի իր օրինագիծը: Դեկտեմբեր 5ին Ծերակոյտը արդէն ընդունած էր այս իմաստով ուրիշ օրինագիծ մը:

Ներկայիս երեք միլիոն օտարական կայ Ֆրանսայի մէջ:

ՉԵԿԱՅԻ ՁՈՂ ՄԸ ԵՒՍ

Ընկեր վահագն Քրմոյեան դժբախտութիւնն ունեցած է կորսնցնելու իր հայրը, Պաղտասար Քրմոյեանը:

Այս եօթանասուն տարեկան ծերունին ալ, որ ոչ կուսակցական է, ոչ ալ ո՛ր եւ է կապ ունի քաղաքական կեանքի հետ, կալանաւորուած էր Հայաստանի վերջին ձերբակալութիւններուն առեն: Չեկան հինգ տարի աքսորի կը դատապարտէ զինքը ուրիշներու հետ: Դէպի աքսոր ճամբայ հանուած առեն, Պ. Պաղտասար Սեւանայ լիճը կը նետէ ինքզինքը եւ կը խղդուի...:

ՓԱՇԱՆԵՐՈՒ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բ. էջին մէջ մանրամասնօրէն հրատարակած ենք թուրքիոյ մէջ կատարուած վերջին ձերբակալութիւններն ու նոր յայտնութիւնները: Յետրե կ'ամփոփենք կարգ մը հարցաքննութիւններ եւս.—

Յուլիս 4ին հարցաքննուեցաւ Բեհազիմ Թարա Պէքիր փաշան, իբրեւ նախագահ Յառաջդիմական կուսակցութեան, որ յայտնեց թէ հայրանասիրութենէ մղուած որոշեցին Ազգ. ժողովի բեմէն պայքար չմղել կառավարութեան դէմ եւ Ալի Ֆուատ փաշայի հետ այս ուղղութեամբ դիմեցին կառավարութեան, միայն խնդրեցին որ թերթերուն մէջ այլեւս չգրուի սա «քլիշէ» խօսքը թէ քրտական ապստամբութիւնը դրդողը իրենք են:

«Եթէ Թարա Բէյմալը այսօր ալ տեսնեմ, չեմ ճանչնար: Կուսակցական գործերու շուրջ միայն Րէուֆ պէյի հետ խորհրդակցած եմ, իսկ Ճանպօլաթի հետ չեմ տեսակցած: Երեք-չորս տարիէ ի վեր Ճավիտ պէյի հետ ալ չեմ տեսնուած: Ծրագրի կազմութեան խորհրդակցութիւններուն ալ չեմ մասնակցած: Իմ դերս էր միայն նախագահել Ազգ. Ժողովի Յառաջդիմական խմբակցութեան եւ դուռ խորհրդարանի վերաբերեալ գործերով զբաղիլ: Կուսակցական ընդհ. ժողովներուն ալ ես կը նախագահէի:

«Հաշտութենէն յետոյ այնպիսի դէմքեր երեան եկան, որ այլեւս կարելի չեղաւ հին ընկերները առաջուան պէս անկեղծօրէն աշխատանքի մղել: Մեր անձին դէմ յարձակում սկսան: Յաւուր տեսայ որ անկարելի էր Ըմմէթ փաշան եւ Րէուֆ պէյը իրարմէ բաժնող խրամատը լեցնել: Բոլորն ալ կը պահանջէին ընդդիմադիր կուսակցութեան մը կազմութիւնը, քանի որ հանրապետական վարչաձեւի տակ միայն մէկ կուսակցութիւն չի կրնար ըլլալ: Զինադադարին, երբ երկիրը աղէտալի կացութեան մատնուած էր: Ղազին մեզի նախագահ ըրինք: Այդ միջոցին, երբ Պոլսոյ սուլթանը եւ ուրիշներ կ'ուզէին զինքը փճացնել, ես էի իր միակ յենարանը: Բայց երբ հացկատակներ կը մտնեն իրարու հետ անկեղծօրէն գործակցող ընկերներու մէջ, անկեղծութիւնը կը վերնայ այլեւս: Առաջին միջադէպը սկսաւ Ըմմէթ փաշայի եւ Րէուֆ պէյի միջեւ, Լօզանի խորհրդաժողովին ընթացքին: Ես հանդիսատեսի դիրքին մէջ էի եւ շատ աշխատեցայ որ անոնք իրարու հետ չգժտուին, բայց չյաջողեցայ: Այդ պահուն ես բանակի քննիչ էի, թերթերը սկսան ինծի դէմ ալ գրել: Այդ պատճառով մանրակրկիտ քննութեամբ պատրաստած տեղեկագիրներս ալ թեթեւօրէն մէկ կողմ նետուեցան: Ետքէն երբ կրթական, գինուորական եւ տնտեսական մարզերու մէջ նոր փոփոխութիւններ մացուեցան, սոսկալի քարոզութիւն մը սկսաւ մեզի դէմ, որպէս թէ դէմ ենք այդ փոփոխութեան...

«Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը կազմուեցաւ երկու կողմին ալ փափաքով: Եթէ Ղազի փաշան իր ընկերներուն ձեռքէն բռնէր, կացութիւնը կը փոխուէր: Դիմացի կողմէն շարունակ: «Թո՛ղ մէջտեղ ելլեն եւ տեսնենք», կը պոռային. այն աստիճան, որ օր մըն ալ կազմուեցաւ: Տեսայ որ երկիրը փրկող ընկերները նորելուկներու միջոցաւ իրարմէ կը բաժնուին: Մեզի համար դժնդակ էր տեսնել որ երկրորդ-երրորդական դէմքեր կը գրաւեն երկիրը փրկող արժէքաւոր ընկերներու տեղը: Կրթական գետնի վրայ ես հակառակեցայ, երբ բանակի հիմը կազմող զինուորական վարժարանները փոփոխութիւններու ենթարկուեցան. տնտեսական մարզի մէջ հակառակ էի որ պետութիւնը շինէ երկաթուղիները, որովհետեւ մէկ սերունդ չի կրնար տանիլ այսքան ծանր բեռ մը, այլ պէտք է 100, 200 տարիներու սերունդին վրայ բեռցնել:»

Նախագահը յետոյ հարցաքննեց զինքը մահափորձի մասին: Թարապէքիր պատասխանեց թէ ինք բնաւ լուր չունի այդ խնդրէն եւ ո՛չ ոք խմացուցած է այդ մասին, «այն վախով թէ կուսակցութիւնը կը ցրուեմ»: Թարապէքիր ներքեւ միւս ամբաստանեալներու այն վկայութիւնը թէ ինք լուր չունէր:

*** *Հարցաքննուեցան նաեւ Յառաջդիմականներու ընդհ. քարտուղարը, Ալի Ֆուատ փաշա, Երզնկայի երեսփոխան Սապիթ պէյ, Ճաֆէր Թայեար փաշա, Րէֆէթ փաշա, Սվազի երեսփոխան Խալիս Թորկուտ պէյ, Էրզրումի նախկին երեսփոխան Նէճաթի պէյ եւլն.:*

*** *Ուշագրաւ յայտարարութիւններ ըրաւ նախկին էմտական նախարար Ճավիտ պէյ, որուն թուղթերուն մէջէն Պ. Պ. Պետրոս Հալաճեանի եւ Ոսկան Մարտիկեանի կողմէ գրուած նամակներ գտնուած են: Ճավիտ պէյ այս առթիւ հետեւեալ բացատրութիւնը կուտայ.*

— Հալաճեան էֆէնտիի հետ կը թղթակցիմ, որովհետեւ Հանր. Պարտքի վարչութեան իրաւագէտ-խորհրդական է. ես ալ վարչական ժողովի անդամ եմ. ընկեր ենք իրարու: Դիրք մը կը պատրաստեմ եւ իրմէ կարդ մը զիրքեր ուզեցի: Իսկ Ոսկան էֆ.ն Պաղտատ կը գտնուի, թղթատարութեան մասին տեղեկութիւններ ուզեցի իրմէ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՎՃԻՌԸ ՎԱՂԸ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ

Իզմիրէն կը հեռագրեն յուլիս 12 Թուականով.—

Դատաղիրներուն դատը վերջացաւ: Ընդհ. դատախազը մահապատիժ պահանջեց Իզմիրի նախկին երեսփոխան Շիւքրի պէյի, Էսկիշէհիրի երեսփոխան Գնդ. Արիֆի, Սարուխանի երեսփոխան Ապէտինի, Լազիստանի երեսփոխան Զիա Հուրշիտի, նախկին դատական նախարար Հաֆըզ Մէհմէտի, Գնդ. Բասիմի (եղբայր Ճանպօլատի), հազարապետ Էտիպի, ուրիշ երեք անձերու, եւ փախստական Գարա Քէմալի եւ Էնկիւրիի նախկին կուսակալ Ապտիւլ Հատէրի համար:

Տաժանակիր աշխատանք՝ Էրզրումի երեսփոխան Րիւշտի փաշայի, Սըվազի երեսփոխան Խալիս Թորկուտի, Պոլսոյ երեսփոխան Ճանպօլատ, Րէուֆ եւ Ատնան պէյերու, Իզմիրի նախկին կուսակալ Բահմի պէյի (վերջին երեքը՝ փախստական): Անպարտութիւն պահանջեց Գարա Պէքիր Բեհազիմ, Ալի Ֆուատ, Ճաֆէր Թայեար, Րէֆէթ փաշաներու եւ ուրիշ 9 հոգիի համար:

Վճիռը պիտի տրուի Հինգշաբթի (այսօր):

Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, արդէն իսկ կախաղաններ շինուած են Իզմիրի զանազան մասերուն մէջ:

Կաթաւորներու յուշարձանին քացումը

Կիրակի կէսօրէ վերջ Փարիզի Հայոց եկեղեցիին առջեւ տեղի ունեցաւ Հայ կամաւորներու Միութեան կողմէ իրենց նահատակ ընկերներուն յիշատակ կանգնուած յուշարձանին պաշտօնական բացումը :

Ժամը 3ին եկեղեցիին մէջ կատարուեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն, ներկայութեամբ Ֆրանսացի եւ հայ պաշտօնական մարմիններու եւ հրաւիրեալներու: Եկեղեցին դրօշազարդուած էր Ֆրանսական դրօշներով: Նկատելի էր հայկ. դրօշակին բացակայութիւնը:

Փարիզի զինուորական հրամանատար Զօր. Կուրոյի կողմէ ներկայ էր զօր. Լակրիւ: Օտար լեգէոնը և ուրիշ կամաւորական միութիւններ պատուիրակութիւններ ղրկած էին, իրենց դրօշակներով:

Հոգեհանգիստէն վերջ խօսեցաւ Կաթ. պատուիրակ Պալաքեան եպիսկ., որուն ճառին Ֆրանսերէն թարգմանութիւնը նախապէս տպուած ըլլալով, բաժնուեցաւ Ֆրանսացի հիւրերուն: Պալաքեան եպսկ. ըսաւ թէ այդ կորիճ Հայերը, որոնց երակներէն կը հոսէր Տիգրաններու, Վարդաններու եւ Վահաններու արիւնը, կամովին գացին եւ ինկան ոգեմաղաշտին վրայ, իրենց դարաւոր ցեղին ստրկութեան շղթաները խորտակելու վեհ գաղափարով եւ բարձրացուցին ազգին պատիւը: Յետոյ երախտագիտութեամբ յիշեց թէ վերջին աղէտներէն ետք միայն աղնիւ Ֆրանսան էր որ դուռները լայն բացաւ հայ գաղթականներուն առջեւ: Ու ողջունեց ֆրանսական դրօշը՝ իբրեւ խորհրդանշան ազատութեան:

Խօսեցան նաեւ Պ. Պ. Սերովբէ Սվաճեան, պատուոյ նախագահ կամաւորներու Միութեան, Զօպանեան եւ Համբարձում Մարմարեան, նախկին կամաւոր: Եկեղեցիի երգչախումբը մէջընդմէջ եռաձայն երգեց «Տէր կեցո՛ն եւ «Մեծասքանչ դուռ լեզուն»:

Ժամը 4ին եկեղեցիէն դուրս ելլելով, արձանին քովը վար առնուեցաւ, երբ կամաւորներու նուագախումբը կը թնդացնէր «Բամ Փորտան»ը: Զօրավար Լակրիւ յարգանքի խօսք ըրաւ հայ կամաւորներու յիշատակին, աւելցնելով որ Ֆրանսա բարբարոսներու պատերազմին յաղթելէ վերջ, պիտի յաղթէ նաեւ տնտեսական տագնապին որուն ենթարկուած է հիմա:

Ֆրանսական կամաւորներու նուագախումբ մը զինուորական քայլերգներ նուագեց: Հանդէսը վերջացաւ նուագախումբի «Մեր Հայրենիք»ով եւ «Յառաջ Նահատակ»ով:

Ֆրանսական թերթերը այս առթիւ հրատարակութիւններ ըրած էին:

ԻԹԹԻՀԱՏԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

Պոլսոյ Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Իզմիրի դատավարութիւնը բոլորովին երեւան հանեց այն դաւերը զոր Իթթիհատականները կը սարքէին երկար ատենէ ի վեր: Պոլիս իրենց միջնաբերդը ըրած , անհաշիւ կը ծախսէին Իթթիհատի երուպա փախցուած անհատներուն դրամները, երկրին մէջ յեղափոխութիւն մը հանելու և իշխանութեան գլուխ անցնելու համար: Արդէն շատեր զարմացած էին թէ ինչպէս, օրինակ Ճանպօլաթի պէս շեշտուած Իթթիհատական գործիչ մը յաջողած էր Ազգ. ժողովին մէջ աթոռ գրաւել եւ գլխաւոր դեր խաղալ Էնկիւրիի մէջ: Իթթիհատը իր գաղտնի ծրագիրները իրականացնելու համար յաճախակի ժողովներ ունեցած է Պոլսոյ եւ իզ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵՐՈՒՆ ԵՒ ՎՏԱՆԳԻՆ ԱՌՋԵՒ

Հայ ժողովուրդի գոյութեան սպառնացող վտանգներուն առջեւ, մենք ո՛չ միայն ստիպուած ենք պայքար տանիլ ամէն ճակատի վրայ, այլեւ տանիլ միաժամանակ։

Եթէ փորձենք միայն արտաքին ճակտի վրայ կռուիլ—միայն այն ձեւով ինչ ձեւով որ կը թելադրեն այժմու քաղաքական պայմանները—, ներքնապէս պիտի քայքայուինք, ցրուինք, այլասերինք։ Ու օր մը՝ երբ Հայրենիքը, ազատ ու անկաշկանդ՝ բանայ իր թեւերը, գաղութները արդէն իսկ նուաղած, ցրուած, կորսուած, ժխտ՞ւած պիտի ըլլան,- ապիկար, ինքնուրաց, անբան ու անպէտ սեւրունդ մը գնելով մէջտեղ։

Այսպէ՛ս եւ փոխադարձաբար։

Ներքնապէս տկար, յոգնած, կթոտ մեր վիճակը, եւ մեր ժողովուրդին հոգեպէս նկուն տրամադրութիւնը պատճառ մը չէ, սակայն, որ ընկրկինք ու նահանջենք։ Պիտի չմոռնա՞նք, որ մեր մեծագոյն թշնամին պայմաններն են։ Բարեփոխեցէ՛ք զանոնք, ու բարեփոխուած ու կազդուրած կ'ըլլայ մեր ժողովուրդը՝ մարմնապէս ու հոգեպէս։

*
* *

Ո՞վ իր վրայ պիտի կեդրոնացնէ այդ ճիգը։ Հայ ժողովո՞ւրդը,— շա՛տ անորոշ, անչափելի, յարաբերական բացատրութիւն է այդ։ Մանաւանդ որ, այդ ժողովուրդը ներքնապէս միատարր չէ՛, ու ճակատները միայն արտաքին չեն, այլեւ — ներքի՛ն...։

Հրաժարինք այդ տարտամ բացատրութենէն։ Եւ փորձենք փնտռել ուժ մը, որ շօշափելի հանգամանք ունենայ, ընդունի այդ վտանգներուն դիմագրաւելու ստիպողութիւնը, ու տրամադիր ըլլայ՝ լծուելու այդ գոյամարտին։

Երեւանի այսօրուան կառավարութիւնը ընդունա՞կ է այդ գործին։

Քննենք։ Նախ՝ ան իշխանութիւն չէ, բառին ընկերային եւ իրաւական հասկացողութեամբ։

Ժողովուրդի մը կառավարութիւնը կ'ունենայ երկու տեսակի յենակէտ.

Ա.— Կը յենու կուսակցութեան մը (կամ զանգուածի մը վրայ), որ գոնէ թուական կամ համեմատական մեծամասնութիւն ունի։

Բ.— Ուժ կը ստանայ զանազան հոսանքներու հաւաքական գործակցութեամբ. (Չեմ հաշուեր միապետական եւ բռնատիրական դրութիւնը)։

Ասոնցմէ ո՞րն է Երեւանի այսօրուան կառավարութիւնը։ Ան ոչ միայն իր հետ հասարակութիւն չունի, այլ եւ ամենաբուռն հակառակութիւն կայ իրեն հանդէպ, Հայաստանի մէկ ծայրէն միւսը։ Հազիւ 2000 հա մայնավարներու (իրենց խոստովանութիւնն է) կրթնած՝ կռնակը տուած է ռուսական բանակին։

Ուրեմն, անոր ուժը չի բխիր ուղղակի այն ժողովուրդէն, որուն անունով կամ որուն շահերուն համար պիտի գործէ։ Երկրորդ, Երեւանի կառավարութիւնը ոչ պատրաստ է, ոչ ալ ի վիճակի, երկու ճակատներուն հաւասարապէս նուիրուելու։ Ան իր քաղաքական կարճատեսութեամբ, իր հակազգայնականութեամբ ինքը ճակատ մըն է արդէն—ներքին ճակատ մը— նո՛յն այդ հա՛յ ժողովուրդին համար։

Ան —Երեւանը— ներքին ու արտաքին ճակատ մըն է նա՛եւ գաղութներու համար, ներքնապէս։— Դէպքերով, տրամադրութիւններով, անձերով, ուղղամտօրէն վերլուծեցէ՛ք վերջին երեք—չորս տարիներու գաղութահայ կեանքը ու պիտի գանք մէ՛կ որոշ եզրակացութեան,— Երեւանը կը քրքրէ, կը խառնակէ, կը լարէ, կը փոթորկէ գաղութները։ Ան՝ օգտագործելով հոսանքներով հակադիր տրամադրութիւնները՝ հրդեհին վրայ կ'երթայ քարիւղով, կը ստեղծէ ցանց, կը շահագործէ չիլ ու չեղ տրամադրութիւններ, կը խթանէ, առաջ կը քշէ պղտոր, մութ տարրեր, վէճի նիւթ ու առիթ կը ստեղծէ, կը լարէ տարրերը իրարու դէմ, կը կաշառէ, պայքարի միջոցներ կուտայ (մամուլ, դրամ, ներկայացուցիչ եւայլն), ու անվե՛րջ կը խռովէ արտասահմանի հայ ժողովուրդին խաղաղութեան կարօտ կեանքը։

Ան դէմ կ'երթայ, նաեւ, ազգային ոգիին ու մշակոյթին,— իր ներկայացուցիչներու միջոցաւ կը պայքարի եռագոյնին դէմ (միա՞կ ժառանգութիւնը դարաւոր պայքարներու եւ ներշնչարանը այսօրուայ եւ վաղուայ ապրումներուն), կը հեգնէ, կ'արտաւորէ, կ'անարգէ նոյնիսկ մեր անցեալն ու աւանդութիւնները, մեր պայքարները եւ զոհերը (Զապէլ Եսայեան «Երեւան»ով, կամ Երեւանը՝ Զապէլ Եսայեանով— II/24 Ապրիլի սգատօնը ապացոյցը կը նկատէր «մեր մտաւորականութեան տգիտութեան եւ ապիկարութեան»...)։

Երեւանի խորհրդային կառավարութիւնը վտանգ մը դարձուցեր է ինքզինքը՝ գաղութահայերուն համար՝ և՛ւ արտաքնապէս։

Նախ, չի ճանչցուիր եւ մեր գաղութները մնացած են անտէր։ Հայկ. Հանրապետութեան օրով ուրի՞շ էր պատկերը։ Ամէն գաղութ իր կողքին հայ պետական ներկայացուցիչ մը ունէր, որ կը հովանաւորէր զայն, լսելի կ'ընէր անոր ձայնը, կը պաշտպանէր անոր իրաւունքները. հանգամանք կուտար անոր, եւ պարզ գաղթականի վիճակէն կը հանէր, քաղաքացիի շնորհք եւ իրաւունք տալով։ Հիմա՞յ,— դարձեր ենք անտէր ու անտիրական հօտ, «թափառական ցրեայ», «անբաղձալի տարր»։ Մեզ լսող չկայ, ներկայացնող չկայ, ճանչցող չկայ, յարգող չկայ, ուղո՛ղ չկայ... ու նոյնիսկ սահմանէ սահման՝ տասը քիլօմեթր ճամբայ կտրելու համար ազգային-պետական կալուածէ դուրս պիտի նետենք մենք մեզ, ստանալով Նանսենեան «հովանաւորութիւնը» իբրեւ— միջազգայի՛ն ողորմութիւն...։

Կա՛յ և՛ւ անպաշտօն, «գաղափարական» վտանգը։ Սուրիոյ մէջ ըմբոստութիւն կը ծագի եւ քանի մը հայ թեթեւամիտներ, «յանուն համաշխարհային յեղափոխութեան» դէմ կ'արտայայտուին «Ֆրանսական էմբէրիալիզմին», կը պահանջեն որ Ֆրանսա թողու եւ հեռանայ Սուրիայէն... Ցունաստանի մէջ նոյնն է պարագան։ Փարիզ, Մարսէյլ եւ այլ կեդրոններ՝ քանի քանի նման դժգոհութիւններ ստեղծեցին։ Չեմ յիշեր՝ Պուլկարիան, Ամերիկան եւ այլ գաղութներ։

Ապահովաբար «սկզբունքային» առարկութիւններ պիտի ըլլան այս բոլորին դէմ։ Անտեսե՞նք շաղակրատութիւնները։ Մեր այժմու փոթորկոտ կեանքը վէճի, պայքարի, թեթեւութիւններու չի տոկար։

Գուցէ առարկեն եւ ուրիշ պարագայ մը,— «Հակառակ իր բոլոր թերի կողմերուն, եւ ընդունելով հանդերձ, որ Հայաստանի խորհրդային կառավարութիւնը կը վտանգէ մեր ազգային մշակոյթը եւ, հետեւաբար, ճակատներէն մէկուն առջեւ ոչ միայն տեղի կուտայ այլեւ կ'անցնի դիմաց, անիկա՝ սակայն, իր այսօրուայ քաղաքականութեամբ եւ իր դաշնակցային կապերով կը չէզոքացնէ առաջին ճակատը— արտաքին վտանգը»։

Վիճելի խնդիր է, նախ, թէ ինչքան իրական, տեւական է այդ չէզոքացումը, «դաշնակից» ենք Վրաստանին, եւ, որպէսզի «չէզոքացուցած» ըլլանք այդ վտանգը, հայկական Ախալքալաքը կամ այլ շրջաններ առա՛նց վէճի կը զիջինք։ «Դաշնակից» ենք Ատրպէյճանին, եւ որպէս զի «չէզոքացուցած» ըլլանք այդ վտանգը՝ անո՛նց կը զիջինք հայկական Ղարաբաղը, Զանգեզուրէն մաս մը եւ այլ շրջաններ։

Ու հայ ժողովուրդը՝ երկրի մէջ կը սեղմուի, կը տապկուի, կը քայքայուի, կը մնայ՝ ճահիճներու վրայ եւ աւերակներու տակ, իսկ արտասահմանի հայութիւնը՝ Պելոպոնէսի ապառաժներուն վրայ, Արժանթինի հեռաւո՛ր ու մռայլ երկինքին, կամ Միջագետքի ու Սուրիոյ կիզիչ արեւին տակ կը ցանցնուի, կը սպառի, կը նուաղի ու կը նուա՛ղի անընդհատ...։ Հա՛, «դաշնակից» ու «եղբայր» ենք, նաեւ, քէմալական Թուրքիոյ հետ, ու յանուն այդ «դաշնակցայի՛ն եղբայրութեան»՝ ոչ միայն չենք պահանջեր մեր պատմական իրաւունքներուն մէջ մտնող հողերէն նուազագո՛յն մաս մը (խօսա՛ն ու անբնակ), այլ եւ չենք բողոքեր, չե՛նք գիտեր տար՝ որ նո՛յն այդ «եղբայր» քէմալը յարատեւօրէն կը հալածէ, մեզ, — Թուրքիոյ մէջ մինչեւ այսօր կը տեղահանէ հայութիւնը, զանազան ու ամենախիստ արգելքներ կը դնէ՝ ափ մը հայութեան դէմ, կը կողոպտէ ազգային սեփականութիւններ ու հաստատութիւններ, (աՀա հաստատութիւն ձեզի՝ գաղթականները Հայաստան փոխադրելու համար), իսկ արտասահմանի մէջ — Պուլկարիա, Ցունաստան, Սուրիա — ձեռքի տակէ անընդհատ կը դաւէ գաղթական հայութեան դէմ, յիշեալ պետութիւններու հետ իր այս կամ այն բանակցութեան ընթացքին Հայերու արտաքսման եւ իր սահմաններէն հեռացման կտրուկ պահանջներ կը դնէ (ինչպէս ըրաւ Թրակիայէն)։ Ու մենք կը գնահատենք, կը հաւնինք, փա՛ռք կուտանք Երեւանի կառավարութեան որ «ողջմտօրէն»... «չէզոքացուցած» է այդ վտանգն ալ։

Ուրիշ, նո՛յնքան տխուր հեգնութիւն մըն է ռուսական վտանգի «չէզոքացումը»։ Մինչեւ երէկ փեթերսպուրկը օտար ուժերով կը հարուածէր հայ ժողովուրդը (Թուրքեր, Թաթարներ եւայլն)։ Աւանդական կոակը կար— «Հայաստանը առանց Հայու»։

Այսօրուայ Ռուսաստանը — մի՛շտ նոյնը ներքնապէս— Հայերով կը հարուածէ մեզ։ Հայեր որո՛նք կ'ալափոխեն մեր ազգին գոյութիւնը, կ'արգիլեն հինին հետ կապը պատմութեան, կը սեղմեն մտաւորական ազատ թռիչքը, շռայլօրէն կը ներմուծեն ռուսական նոր —ապազգային մշակոյթը եւ ըմբռնումները։ Եւ իրենց այս գնացքով, հայ ժողովուրդը ո՞ղջ պիտի մնայ, ապահովապէս, բայց փոխանակ բնական ընթացքով զարգանալու, տկա՛ր պիտի մնայ, ու պի աղճատուի։

Միւս կողմէ, Հայաստանի հայ համայնավարները իրենց գաղափարակա՛ն նուիրումին մէջ այնքան սանձարձակ ու զոհաբեր են, որ ոչ միայն կ'անտեսեն հայ ժողովուրդի շահերն ու պահանջները «յանուն ազգերու եղբայրութեան», այլեւ, դառնալով կո՛յր, մո՛լի գործիքը Մոսկուայի, մեզ՝ Հայերուս դէմ կը գրգռեն եւ կը լարեն դրացի ազգերը։

ԿԱՐՕ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ

ՄԱՀԱՓՈՐՁԻ ԴԱՏԸ Կ'ԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒԻ

ԻԹԹԻՀԱՏԸ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼԻ ԱԹՈՌԻՆ ՎՐԱՅ

Կիրակի օր ճաշու Պոլսոյ թղթատարը, որ կէս ճամբան մնացած էր երեքշաբթի օրէն ի վեր։ Ինչպէս կ'երեւայ, դատադրութեան գործը կարծուածէն շատ աւելի մեծ ճիւղաւորութիւններ առած է։ Քեմալականները ոչ միայն կը դատեն ու կը պատժեն դաւադիրները, այլ եւ Իթթիհատի ճաշուեկյարդարը կը կատարեն, երեւան հանելով անոր հին ու նոր մեղքերը, եւ ձերբակալելով բոլոր վարիչները։ Ստորեւ կը քաղենք վերջին յայտնութիւնները, այնպէս ինչպէս հրատարակուած են Թուրք թերթերուն մէջ։—

Հաստատուած գոյացած է թէ Իզմիրի երեսփոխան Շիւքրի պէյ որ գլխաւոր դերակատարը եղած է մահափորձի կազմակերպութեան մէջ, մինչեւ այն ատեն գլխաւոր կազմակերպիչը եղած է Գարա Ալիի դէմ գործուած յարձակումին, որ տեղի ունեցաւ Պալքաններու պատերազմի ընթացքին։ Այն կարծիքը կը տիրէ թէ, Շիւքրի պէյ եւ իր ընկերները, որո՛նք կարեւոր դեր մը խաղացած էին Գարա Ալիի դէմ տեղի ունեցած յարձակումի ատեն, այս անգամ ալ կ'ուզէին նման շարժումով մը իշխանութեան գլուխ անցնիլ։

Անոնց գործունէութեան գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլար յարձակումներով եւ մահափորձերով ազգին ճակատագրին տէր դառնալ։

Բացարձակապէս անհիմն են այն լուրերը թէ՝ օրէնքէ դուրս միջոցներ ձեռք առնելու պարագան խնդրոյ առարկայ եղած է։ Կառավարութեան նպատակն է մահափորձի ձեռնարկին հետեւանքով խանգարուած ընդհանուր ապահովութիւնը վերահաստատել, ոճրագործները պատժել եւ ամէն տեսակ կասկածելի ցանցերն ու «քոմիթէճի»ական կազմակերպութիւնները խափանել։

*** Մահափորձի եւ պետական հարուածի խնդրին մասին կատարուած քննութեան վրայ պէտք տեսնուած է ձերբակալել կարգ մը իթթիհատականներ, որոնք հակառակ զինադադարի ընթացքին կուսակցութիւնը լուծուած ըլլալուն, կը շարունակէին իրենց մէջ մարմնացնել Իթթիհատ կուսակցութիւնը։ Ձերբակալութիւնները մասամբ Պոլսոյ, մասամբ Իզմիրի մէջ կատարուած են։ Ցայտնի չէ թէ Անատոլուի կարգ մը մեծ քաղաքներուն մէջ հաստատուած նախկին իթթիհատականներն ալ ձերբակալուա՞ծ են թէ ոչ։

*** Իզմիրի մէջ ձերբակալուած են Մէհմէտ Շիւքրի (Իթթիհատի նախկին պատասխանատու քարտուղար) Տքթ. Նազըմ եւ Քիւչիւք Թալէաթ (կեդրոնի անդամներէն) Կալաթալը գնդապետ Շէվքէթ, ոստիկանութեան նախկին տնօրէն Պէտրի(?) պէյները, իսկ Պոլսոյ մէջ Ճանիկի նախկին երեսփոխան Նաֆիզ, փաստաբան Հասան Խայրի, պատասխանատու քարտուղար Ճէմալ Ֆէրիտ, Ամուճա Թէվֆիք, Անատոլուի գործածակալութեան նախկին տնօրէն գնդապետ Թօսուն, նախկին երեսփոխաններէն Ռուտի, նախկին արտաքին նախարարներէն Ահմէտ Նէսիմի, Խալիլ, Մալիք, Նայիլ եւ Եաղըզ զադէ Աբիֆ պէյները։

Իզմիրի մէջ ձերբակալուածներէն Իթթիհատի նախկին պատասխանատու քարտուղար Մէհմէտ Շիւքրի պէյ, մինչեւ վերջերս ընտանիքով կը բնակէր Պոլիս «Թաքսիմ»ի հրապարակին վրայ, որ իր անձնական կալուածն է։ Շիւքրի պէյ վերջերս ընտանիքով Իզմիր մեկնած եւ հոն հաստատուած էր եւ «Թաքսիմ»ի հրապարակը վաճառելու համար իսկ Պոլիս գալ չէր ուզած եւ իր զոքանչը ղրկած էր։

Գալով Քիւչիւք Թալէաթի, Իթթիհատ Թէրաքքըի կեդրոնի այս անդամը զինադադարէն յետոյ Իզմիրի մէջ ոգելից ըմպելիի մեծ գործարան մը բացած էր եւ առեւտուրով կը զբաղէր։ Իսկ Նազըմ, Շէվքէթ եւ Պէտրի պէյերը ընկերութիւն մը կազմած եւ խողկաղինի արտածումով կը զբաղէին։

Լազիսթանի նախկին երեսփոխան Ռուշտի պէյ ձերբակալուեցաւ Մեծ-կզզիի մէջ։ Իր ամարանոց-ապարանքէն պահականոց կանչուեցաւ եւ իրեն հաղորդուեցաւ թէ ձերբակալուած է։ Ցետոյ ոստիկաններու հսկողութեամբ ղրկուեցաւ Պոլիս, ոստիկանութեան կեդրոնը։

Նոյն ձեւով Մեծ կզզիի մէջ ձերբակալուելով կեդրոն տարուեցաւ Ցէյիրմէնճի Մալիք պէյ, որ Իթթիհատի Պոլսոյ վարչութեան նախկին անդամներէն է։ Ձերբակալուածներուն մէջ կը գտնուին նաեւ Գարա Քէմալի ընկերներէն Նայիլ պէյ, որ Պոլսոյ նախորդ երեսփոխան Շիւքրի պէյի եղբայրն է եւ «Խոխալաթ մէ Խորաճաթ» ընկերութեան տնօրէնը։

Ընկալութեան ատեանը, Իզմիրի մէջ իր գործը աւարտելէ յետոյ, Էնկիւրի պիտի դառնայ եւ պիտի սկսի դատել Իթթիհատականները։

*** Այնպէս կը հասկցուի որ Իթթիհատականները Պոլսոյ եւ Իզմիրի մէջ գումարուած նիստերուն մէջ պատրաստած են կառավարութիւնը տապալելու իրենց ծրագիրը։ Նոյն իսկ Ճավիտ պէյի յայտարարութեան համաձայն, Պոլսոյ մէջ գումարուած կարգ մը նիստերուն Հիւսէյին Ճահիտ պէյ եւս մասնակցած եւ իր կարծիքը յայտնած է։

Այս խումբը ըստ ծրագրի յաջողած է իր մարդիկներէն ո՛մանք ժողով մտցնել։ Այս կարգէն են Շիւքրի եւ Ճանպօլաթ պէյերը։ Թէեւ ուզած են Իզմիրի նախկին կուսակալ Րահմի պէյն ալ մտցնել, բայց չեն յաջողած։

Ցայտնի եղած է որ Իզմիրի նիստերուն մասնակցելու համար Րահմի պէյ քանի մը անգամ Մինիկէն Իզմիր եկած է։ Բէսիմ պէյ միակ ազդակը եղած է Ճանպօլաթ պէյի երեսփոխան ընտրուելուն, պնդելով որ անոր անունը մտցուի թեկնածուներու հիմնական ցանկին մէջ։ Նոյնպէս հասկցուած է որ Ատեան պէյ ալ լուր ունեցած է «եաղմաճի»ներու եւ «խաչէճի»ներու ծրագրէն։ Գարա Քէմալ, անցեալ տարի, իբր մեծ իտէալին իրագործման անհրաժեշտութիւններէն մէկը նկատելով, հաշտեցուցած է Շիւքրի եւ Ճավիտ պէյերը։

*** Կոլանաւորներէն մանաւոր փափկութեամբ հարցաքննուած են Գարապէքիր Քեազիմ, Ալի Ֆուատ եւ Րէֆէթ փաշաները։ Ուժեղ շեշտ մը կար Գարապէքիրի խօսքերուն մէջ։ Ես «Քերիք»ի աստիճան ունիմ, յայտարարեց դատարան մտած ատեն։ Իսկ բուն Իթթիհատականները միշտ կ'անդրդուէին։ Այսպէս, երբ Ճավիտ պէյ ներս մտաւ, ձեռքերը գրպանը դրած էր։

— Ձեռքերդ գրպանէդ հանէ, ազդարարեց նախագահ Ալի պէյ։

— Հանեցի, էֆէնտիմ, պատասխանեց ելմտական նախկին նախարարը։

Նախագահը աւելի բարձրացնելով ձայնը ազդարարեց.

— Բարեկիրթ եղիր դատարանի մը առջեւ, որ Ազգ. Մեծ Ժողովը կը ներկայացնէ։

*** Ընկալութեան դատարանի ընդհ. դատախազ Նէճիպ Ալի պէյ հետեւեալ պահանջագիրը կարդաց.—

«Ինչպէս մանրամասնօրէն բացատրուած է 26 Ցունիս 1926 թուակիր մեր պահանջագրին մէջ, ջնջուած Ցառաջդիմական կուսակցութիւնը ղեկավարած է ծանօթ ոճիրին գործադիր մարմինը, որուն անդամները՝ Զիա Խուրշիտ եւ ընկերները, կազմի փաշան սպաննելու եւ պետական հարուած առաջ բերելու համար գործի ձեռնարկած ատեն, ձերբակալուեցան իրենց զէնքերով եւ ռումբերով միասին։ Այդ կուսակցութեան անդամ երեսփոխանները դրամ, զէնք եւ ուրիշ բաներ ապահոված են, ոճիրին գործադրութիւնը ապահովելու համար։ Հաստատուած է որ, ծրագրուած նպատակը ապահովելու խնդրին մէջ, Ցառաջդիմականներուն հետ կատարեալ համերաշխութեամբ գործակցած են «խաչէճի» պետերը, որո՛նք ժամանակին քմահաճօրէն տէր դարձած էին երկրին ճակատագրին։ Անոնց ծանօթ ղեկավարները, ինչպէս Գարա Քէմալ եւ Ճավիտ պէյեր, մասնակցած են ոճրի ծրագրի յղացման ու պատրաստութեան։ Անկէ զատ անոնք, ինչպէս նաեւ Ցառաջդիմական երեսփոխանները գիտէին թէ ի՛նչ ձեւով պիտի գործադրուի մահափորձը։

Այն միջոցին, երբ մահափորձը գործադրուելու վրայ էր, դաւադիրները ձեռք անցուեցան իրենց բոլոր փաստերով եւ միջոցներով միասին։ Որովհետեւ յանցանքը եղեռնական ակներեւ ոճիրի հանգամանք ունէր, ձերբակալուեցան Ցառաջդիմական հետեւեալ երեսփոխանները.— Ճաֆէր Թայեար, Ալի Ֆուատ, Րէֆէթ Քեազիմ Գարապէքիր եւ Ճեւատ(?) փաշաներ, Ալպերին(?), Խալիս Թուրկութ(?), Իհսան, Խուրշիտ Ճանպօլաթ, Մունիր Խուսրէվ եւ Ֆայիզ պէյեր, ինչպէս նաեւ նախկին ելմտական նախարար Ճավիտ եւ Արտահանի նախորդ երեսփոխան Հիլմի պէյեր։ Ստորեւ կը ներկայացնեմ անոնց, ինչպէս նաեւ փախստական «խաչէճի» Գարա Քէմալ պէյի կատարութիւնն ու յանցանքը։

Հաստատուած է որ Ցառաջդիմական կուսակցութեան անդամները, որոնց կուսակցութիւնը լուծուած էր, որովհետեւ գործնականապէս սպառնացած էր երկրին ներքին ապահովութեան, գաղտնի քաղաքական «քոմիթէ»ի մը ձեւով միացած էին Իթթիհատի անդամներուն հետ, որոնց կուսակցութիւնը պատմական աղէտալի վախճանի մը հետեւանքով ազգին մէջ կորսնցուցած էր իր իրաւական գոյութիւնը։ Այսպէսով անոնք մի միայն իրենց փառասի-

ՂՎՍՉՈՅՈՒՆ ՈՎՀԳՂՄՈՎ

Հետ տեսա ու ճանաչեցի ծերունի Ղևոնդին, որ ինձ հյուրընկալել էր Ղարաքիլիսայում։ Ծերունին ինձ ճանաչեց ու ասաց.

— Ես գիտեի, որ դուք ինչ-որ տեղ ուսուցիչ եք, բայց չգիտեի, որ այդքան մեծ պաշտոն եք ստանձնել։

Ես ուզում էի ասել, որ ոչ մի պաշտոն չունեմ, բայց ծերունին ինձ չթողեց խոսել և շարունակեց.

— Ես ուրախ եմ, որ դուք ինձ ճանաչեցիք, ես էլ ձեզ ճանաչեցի։ Ես ուրախ եմ, որ դուք ինձ ճանաչեցիք, ես էլ ձեզ ճանաչեցի։ Ես ուրախ եմ, որ դուք ինձ ճանաչեցիք, ես էլ ձեզ ճանաչեցի

միրի մէջ։ Ճանպօլաթ վերջերս Եգիպտոս գացած եկած է գաղտնի պաշտօնով մը։ Միւս գլխաւոր դերակատարները եղած են Րէուֆ պէյ, Իզմիրի նախկին կուսակալ Րահմի պէյ, Սալահ Ճիմճօզ պէյ եւլն։ Պոլսոյ երեսփ. ընտրութեանց ատեն ասոնց բոլորն ալ թեկնածու էին, սակայն միայն Ճանպօլաթը յաջողած էր ընտրուիլ, Րէուֆ պէյի ջանքերով։

«Ազգին ձեռքով կտոր կտոր»

Իզմիրի թերթերէն «Էն Սօն Թէլէկրաֆ» հարցարան մը բացած է՝ գիտնալու համար թէ իր ընթերցողները ի՞նչ պատիժ կ'ուզեն որ տրուի դաւադիրներուն։ Թերթը կ'ուզէ որ անոնք ազգին յանձնուին։ Ընթերցողներէն շատեր կը փափաքին որ «լինչ»ի ենթարկուին, այսինքն «ազգին ձեռքով կտոր կտոր ըլլան»։ Ուրիշ մը կը թելադրէ «քարկոծով այրել բոլորը, ճզմելու համար օձերուն գլուխը»։ Պոլսեցի վաճառական մըն ալ կը յանձնարարէ միջնադարեան հալածական տանջանքներու ենթարկել զանոնք։

Դաւադիր կինը

Սամսոնէն Տրապիզոն հասած շոգենաւի մը ճամբորդներէն 35 տարեկան Թուրք կնոջ մը վրայէն հինգ պրաունինկ ատրճանակ գտնուած է, չորսը մէջքէն և մէկն ալ վարտիքին մէջէն։ Կինը կաշառք առաջարկած է Րէժիի քննիչ Ֆէթհիէ հանըմի, սակայն այս վերջինը անմիջապէս ոստիկանութեան յանձնած է զինքը։

⁘ Իզմիրի փունթա կայարանին մէջ թրքուհիի հագուստով մարդու վրայէն մը ռումբ մը գտնուած է։

21 Քիւրտեր կախուած

Արեւելեան անկախութեան դատարանը մահուան դատապարտեց Սիլվանցի Փիր Օղլու Ահմէտը եւ տասներկու ընկերները, ինչպէս եւ Պաթման աշիրէթին պետ Էօմէր Թմօն եւ 7 ընկերները։ 15ական տարի բանտարկութեան դատապարտուեցան մնացեալ քառասուն ընկերները, որոնք քրտական ապստամբութեան ընթացքին վարիչ դեր կատարած էին։

Տիգրանակերտ փոխադրուեցաւ նաեւ Հասանանցի Խալիտը, դատուելու համար։

⁘ Էնկիւրի կը շարունակէ տեղահան ընել հայկական նահանգներու Քիւրտերը։ Սարը Գամըշի «Վարլըք» թերթը կը գրէ թէ Պայազիտի «միւթէկալիպէն»երէն երկու հոգի կը յաջողին Արարատ ապաստանիլ եւ իրենց գլուխը հաւաքելով ուրիշ Քիւրտեր, կը սկսին ասպատակել Թուրք գիւղերը։ Թերթը կը գրէ. «Աւազակները կը կարծէին թէ պիտի կարենան դիմանալ հոն, որովհետեւ Արարատ 5500 մեդր բարձրութիւն ունի եւ մշտապէս ձիւնապատ է»։

Թրքական զօրքերը յաջողած են ցրուել ապստամբները, որոնցմէ մաս մը Պարսկաստան ապաստանած է։

Անգլիոյ հետ ալ համաձայնեցան

Ելմտական նախարար Պ. Քայեօ երկուշաբթի առաւօտ օդանաւով Լոնտոն գնաց եւ Պ. Չըրչիլի հետ կարճ տեսակցութենէ մը վերջ, ստորագրեց ֆրանսական պարտքի մասին վերջնական համաձայնագիրը։ Պայմանները պաշտօնապէս չհրատարակուեցան դեռ։ Ֆրանսա իր ամբողջ պարտքը, 653 միլիոն սթերլին պիտի վճարէ 62 տարիէն։ Անգլիա 100էն 60 զեղչ ըրած է պարտքի ամբողջական գումարին վրայ, եւ միջին հաշուով տարեկան 12ուկէս միլիոն սթերլին պիտի վճարուի։ Առաջին հինգ տարիներու վճարումներուն վրայ 100էն 50 զեղչ պիտի ըլլայ։ Տօըսի ծրագրին համաձայն, Գերմանիա 1928էն սկսեալ ամէն տարի 1,300,000 ոսկեղրամ մուտք պիտի վճարէ Ֆրանսայի։ Համաձայնագրին կցուած յաւելուածով մը, Ֆրանսայի վճարումները կախում պիտի ունենան Գերմանիոյ վճարումներէն։

Նոր յաւելումներ

Փարիզի Քաղաքապետական Խորհուրդը որոշեց 60 սանթիմի բարձրացնել մեթրօյի տոմսակը, 70 սանթիմ՝ երթեւեկը եւ 1 ֆրանք՝ առաջին կարգը։ Յաւելումը պիտի գործադրուի նահանգապետի վաւերացման հրատարակութենէն հինգ օր յետոյ։

Կազն ալ, որուն խորանարդ մեթրը 75 սանթիմ է այժմ, պիտի բարձրանայ 80 սանթիմի, ինչ որ 100էն 300 յաւելում կը նշանակէ նախապատերազմեան գիներուն վրայ։

Պարսկաստանի ապստամբութիւնը ծաւալած

Վերջին լուրերու համաձայն, Պարսկաստանի խլրտումները մեծ համեմատութիւններ կը ստանան։ Թէհրանէն առնուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ պոլշեւիկեան գրգռութիւններու հետեւանքով հինգ հազար Թիւրքմէններ յարձակումով գրաւած են հիւսիս-արեւելեան սահմանին վրայ Պիւժնուրդ եւ Շիրվան քաղաքները։ Իրենց միացած են պարսիկ պահակազօրքերը։ Կառավարութիւնը գրաւած է բոլոր ինքնաշարժ կառքերը և մեծ թիւով զինուորներ կը ղրկուին Քէշան՝ պաշտպանելու համար Մեշէտը։

100 չափահաս որբեր եկան Ֆրանսա

Անցած շաբաթ Պէյրութէն Ֆրանսա հասան 15-18 տարեկան հարիւր հայ չափահաս որբեր, որոնք Էնտր-է-Լուար նահանգի աշխատանքի գրասենեակին կողմէ տեղաւորուեցան զանազան հողագործական աշխատանքներու մէջ։ Աշխատանքի նախարարութեան պաշտօնաթերթը կը գրէ թէ նախապէս եղած փորձերը շատ գոհացուցիչ արդիւնք տուած ըլլալով, հողատէրերը խնդրած են որ աւելի մեծ թիւով աշխատաւորներ տրամադրուին իրենց։ Հայ որբերու նոր կարաւան մըն ալ պիտի գայ Սուրիայէն։

Զինարանի պայթում Ամերիկայի մէջ

Նիւ Ճըրսիի Տօվըր քաղաքին մէջ, ծովային նախարարութեան պատկանող մեծ զինարանին վրայ կայծակ իյնալով պայթում առաջ եկաւ։ Զինարանին մէջ կային 8-9 միլիոն փամփուշտ վառօդ։ Առաջին վայրկեանին մօտ 100,000 փամփուշտ պայթեցաւ։ Սպաննուեցան մօտ 100 և վիրաւորուեցան 200 հոգի։ Լուր չկայ 25 հոգիէ։ Նիւթական վնաս կը հաշուի 100 միլիոն տոլար։

Պայթումները կը շարունակուէին կիրակի օրուընէ ի վեր. ժամը 15-20 պայթում տեղի կ'ունենայ ։ 14 վառօդարաններ պայթելու վտանգին տակ են։ Այս զինարանը ամէնէն մեծն է ամբողջ Ամերիկայի մէջ եւ 200 հեքթար տարածութիւն ունի։

‟ՅԱՌԱՋ„ի Ա. ՏԱՐԻՆ

Օգոստոս 1ին կը լրանայ ՅԱՌԱՋի առաջին տարին։

Այս առթիւ կը խնդրենք բոլոր այն բաժանորդներէն որոնք առկախ հաշիւներ ունին, փութացնել իրենց բաժնեգինը, առանց նոր ազդարարութեան սպասելու։

Տիվրիկի Արմութաղ գիւղացի Միքայէլ Յակոբեան (Սիրակիւզ, Ամերիկա) և Եղիա Յակոբեան խորին ցաւով կը ծանուցանեն մահը իրենց զաւկին եւ եղբօր,

ՀՐԱՆՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

որ շիջեցաւ քսան տարեկան հասակին մէջ, Յուլիս 12ին, Սէնթ-Անթուան հիւանդանոցին մէջ։

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, Չորեքշաբթի, առաւուան ժամը 8ին, 11 Rue d'Austerlitz.

Ողբացեալ երիտասարդը Հ. Յ. Դ. անդամ էր Քուպայի մէջ, ուր վարակուելով անողոք հիւանդութենէ մը, Ֆրանսա փոխադրուած է, բայց հազիւ մէկ ամիս կրցաւ շնչել։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. կուսակցական դասընթացքը 15 Յուլիս հինգշաբթի օրը Café du Metro, մէթրօ Odéonի դիմաց։ Այն ընկերները որ կը փափաքին հետեւիլ դասընթացքներու թող փութան արձանագրուիլ ցանկը փակուելէ առաջ։

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ «Իշխան» խումբի ընկերական ժողովը, կիրակի 18 Յուլիս երեկոյեան ժամը ճիշդ 8ին սովորական ժողովատեղին։ Օրակարգ՝ Չեկոյց ներկայացուցչական ժողովին եւ ընթացիկ կարեւոր հարցեր։

Հ. Յ. Դ. Ուսանողական Միութեան ընդհական ժողովը՝ 20 Յուլիս երեքշաբթի գիշեր ժամը 8,30ին Ֆլօրիա ճաշարանը։ Բոլոր կուսակցականներու մուտքը ազատ է, իսկ անդամներու ներկայութիւնը պարտադիր։

ՀԱՅ ՄԵՔԵՆԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ Միութեան ընդհ. ժողովը՝ Շաբաթ երեկոյ 17 Յուլիս, ժամը ճիշտ 8.30ին, Café du Métroի վերնայարկը։ Օրակարգ՝ կարեւոր հարցեր։

ՃԷՊԷԼԻ Որբանոցի Սաներու դաշտահանդէս-պտոյտը՝ Յուլիս 14ին, Ֆրանսական Ազգային Տօնին օրը «Մէտօն»ի անտառին մէջ։ Պիտի առնուին խմբանկարներ եւ տեղի պիտի ունենայ դաշտային ընթրիք։ Ժամադրութիւն Յուլիս 14 կէս օրէ վերջ ժամը կէսէն մինչեւ 1 Հայոց Եկեղեցին։

ՀՐԱՒԷՐ

ԼԻՕՆԱԲՆԱԿ Արաբկիրի եւ շրջականերու հայրենակիցները կը հրաւիրուին կազմակերպական ժողովի, յառաջիկայ կիրակի 18 Յուլիս կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին։ Հաւաքատեղի 26 ռիւ Փօլ Պէր «Մարտունի» ընթերցարանը։

Պ. ԳՐԻԳՈՐ ՀՈՏՈԵԱՆ եռամսեայ «Յառաջ» կը նուիրէ Մարսէյլ՝ Տիկ. Մ. Տէր Թորոսեանի։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ԷՐԻՆԷ Ս. Սէն.— Յ. Թ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ՄՈՒԼԻՆՕ Ս. Գ.— Պէտք է 15 ֆրանք վճարուի։

ՓԱՐԻԶ, Ե. Յ.— Ստացանք 20 ֆրանք.

ԼԱՐԺԱՆԹԷՕՅ Մ. Տ.— Ստացանք 20 ֆր. ղրկեցինք։

ՄՈՆԹԷՈՆ, Վ. Կ.— Ստացանք վերջամսեան։

ՓԱՐԻԶ, Յ. Մ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ԲԱՍԹԷԼ Սարաղէն, Ս. Խ.— Յ.էն Ստացանք 20 ֆր.։

ՓԱՐԻԶ, Թ. Ղ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ԼԱԼԸՎԱՏ, Շ. Հ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ԱՐԼ, Պ. Տ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ԼԱ ԼՈՆՏ, Օ. Մ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Վարդան Մարգարեան կը փնտռէ Սարգիս Մարգարեանը՝ Զուղացի, որ 7 ամիս առաջ Պաղտատէն Ֆրանսա եկած է։ Տեղեկացնել «Յառաջ»ի։

— Մշոյ Շմլակ գիւղացի Հայկանուշ Բարսեղեան կը փնտռէ հօրեղբօր զաւակները Եղիազար եւ Ուստաշ Սուքիասեաններ, որոնք 11 տարի առաջ Մարսիլիա կը բնակէին եւ տղան Յակոբ մէկ ժամ հեռաւորութեամբ կայարանի մը մէջ պաշտօնեայ էր։ Տեղեկացնել Haiganouch Barseghianի, 11 Rue Wilson, 11 St. Chamond (Loire).

— Խարբերդի Մատան գիւղացի Սարգիս Գույումճեան կը փնտռէ հօրեղբօր տղաքները՝ Պօղոս Գույումճեան եւ Խաչեան Գույումճեան, որ Նիւ Եօրք կը գտնուին։ Տեղեկացնել՝ 17bis, Ale Valentin Tourtour de Maroc. Issy les Moulineaux. (Seine).

— Խօսրով Աղամեան Խարբերդի Եղէգի գիւղէն կը փնտռէ Նշան Աղամեանը որ 1924ին Պէյրութի Ամերիկեան որբանոցէն Ֆրանսա եկած է։ Տեղեկացնել 40 Rue des Dominicains, Marseille։

— Պուրքէշէն Պոլսեցի Կարապետ Չիրիշեան կը փնտռէ մօրեղբայրը Ալիքսան Սարաֆեանը, Գումգաբուի բնակիչներէն (մականուանեալն խենդ Երուանդի զաւակը), որ 1923ին Պոլսէն Մարսիլիա անկէ ալ Փարիզ մեկնած է, եւ մինչեւ անցեալ տարի իրմէն լուր կ'առնէին եղեր։ Տեղեկացնել «Յառաջ»ին։

— Կը փնտռուի Կաղզուանի շրջանի Քիրս գիւղացի Արամ Ամիրեանը, որմէ լուր չկայ 1918էն ի վեր։ Տեղեկացնել Մկրտիչ Տէր Սահակեանի, 28 Rue Nationale Billancourt. (Seine)

‟ԲՈՒԺԱՆՔ„

Հրապարակ ելած է առաջին թիւը։ Քաղաքին մէջ կը ծախուի Պէլվիլ՝ Librairie Gachet, Սէն Միշէլ՝ թիւ 7ի դիմացի կրպակը։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՍԱՓՐԻՉ ՄԸ

Կը փնտռուի լաւագոյն պայմաններով, դիմել Մկրտիչ Տէր Սահակեանի, 28 Rue Nationale Billancourt. (Seine)

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆ

Առնուվիլ-լէ-կոնէսի հայաշատ թաղին մէջ տուն մը կայ ծախու՝ երեք սենեակ, խոհանոց եւ երկու պզտիկ սենեակներով, պարտէզը 504 մէթր։ Փափաքողները թող դիմեն՝ 7 Rue de Rome, Arnouville-les-Gonesses (Nord-Villiers- le- Bel).

ՎԱՐՁՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

1 Սենեակ, 1 ճաշարան եւ խոհանոց մը տրամադրելի է Շավիլի մէջ օդաւէտ դիրքի մը վրայ։ Դիմել 17 bis Avenue Curie Chaville.

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԿԱՌ ՏԸ Լ'ԷՍԹ
6 Petits Hôtels(Bd. Magenta 87ի անկիւնը)։
Տք. ԹԱՓՈՒ, Փ. Բ. Հ.։ Tél.Trud. 11-28.
ՋԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԵԱՆ նոր եւ հին բարդութիւններու արագ բուժում նոր մեթոտներով։ Լաւագոյն արդիւնքներ։
Ամէն օր ժամը 9-12 եւ 2-8։ Կիրակի եւ տօն օրեր 9-12։

ՇԱՀԱԻՈՐ ԱՌԻԹ ՄԸ
Պեզօն լէ Պրիւէրի կայանին մօտ կօշիկի նորոգութեան խանութ կը ծախեմ հիւանդութեան պատճառաւ։ Պզտիկ դրամագլուխով մը կրնաք գործի տէր ըլլալ։ Դիմել 71 Av. d'Argenteuil Asnières (Seine).

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԴԱՍԵՐ
Համալսարանական դասեր, առեւտրական, խօսակցական եւ գրական, առանց գիրքի, ուղղակի թերթերէն, յայտնի հայ մասնագէտի կողմէ։ Դիմել խմբագրատուն նամակով։

ՊԵԼՎԻԼԻ ՄԷՋ ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
10, RUE RAMPAL, 10 — Métro BELLVILLE
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՄԵՂ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ
Գիները դիւրամատչելի եւ սպասարկութիւնը շատ մաքուր
ՇԱԲԱԹ և ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ ՆՈՒԱԳ
ՓՈՐՁԵՑԷՔ և ԳՈՀ ԿԸ ՄՆԱՔ
Սրահը տրամադրելի է հարսանիքներու և նման հաւաքոյթներու

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԲՈԼՈՐ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅԵՐՈՒՆ
Դատական գործեր, պայմանագրութիւններ, թարգմանութիւններ ամէն լեզուով։ Ամուսնութեան, ամուսնալուծումի վիզայի, անցագրի, եւ ինքնագրի գործողութիւններ։
Դիմել բացի Կիրակիէ ամէն օր ժամը 9էն 12 եւ 2էն 7։
VAHAN YARJANIAN
CONTENTIEUX
62, Rue Myrha, Paris (18) Métro Barbès կամ Château Rouge
Tél. Nord 13 - 45 Reg. Com. 346,618

ԱՅՑԵԼՈՒ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ
Օրուան մէջ կամ գիշեր առեն ընտանեկան, հարսանեկան, ընկերական հաւաքոյթներու, հանդէսներու եւ այլ խմբանկարներու համար, իրենց բնակարանին, գործատեղիին, գրասենեակին մէջ կամ բացօթեայ լուսանկարուելու եւ այս կարգի ամէն աշխատանքներու համար անձամբ կամ երկտողով մը դիմել Լուսանկարիչ ԳՐԻԳՈՐ ՃՕԼՕԼԵԱՆի, 39, Rue Brancion, Paris 15։
ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՈՒ ՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՓԱՆՍԻՕՆ ՏԸ ՖԱՄԻՅԼ
‟ՎԻԼԼԱ ՐԷՆ„
ՏԱՔ ՋՈՒՐ, ԼՈԳԱՐԱՆ, ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՋԵՐՄՈՒԹԻՒՆ եւ ԿԱՌԱԺ
7 եւ 7bis, Rue Péligot, Enghien-les-Bains (Télph. Enghiee 535)
կայարանին կից, խիստ օդաւէտ, կահաւորուած սենեակներ միայնակ եւ կամ պատահական յաճախորդներու համար։
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԸՆՏԻՐ ԽՈՀԱՆՈՑ
ԳԻՆԵՐԸ ԱՄԷՆՈՒՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ԱՅՑԵԼՈՒ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼ-ԹՂԹԱԿԻՑ
Մասնագէտ տոմարակալ մը, որ 25 տարուան եւրոպական փորձառութիւն ունի, կը վարէ ֆրանսերէն եւ անգլերէն առեւտրական թղթակցութիւններ եւ ամէն ձեւի վերաբերեալ հաշուակալութիւն գանձարանութեամբ կամ Անգլ. Ամերիկեան սիսթեմով։
Դիմել խմբագրատուն նամակով։

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48, rue Montmartre
(Բ. յարկ. աջ կողմի առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ
ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ
ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ
հիւանդութիւններ
Téléph. CENTRAL 73 - 38
Métro : SENTIER կամ HALLES
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8.30—10եւ 1,30 — 8

ԲԺՇԿԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St. Denis և Réaumur)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
ջերմամիզութեան, ֆրանկայի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց։
Բժշկական տարրալուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—6, Կիրակի՝ 9—12։
Ժողովրդական գիներ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ
ՃԱՇԱՐԱՆ ‟ԱՆԻ„
67, Rue Monsieur-le-Prince (6)
Métro Odéon կամ St. Michel
Ընտանեկան մաքուր, համեղ եւ առատ կերակուրներ։
Թապլը տ'օթ 4 ֆրանք
Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.
Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՃԱՇԱՐԱՆ COSTAS
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Խնամեալ սպասարկութիւն
Ընդարձակ սրահներ
Մասնաւոր սենեակներ
54, Rue du Pont-Neuf,
BRUXELLES,
Tel. 118.44

ԲԺ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ
ՆԱԽԿԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Մասնագէտ՝ ներքին եւ վէնէր. հիւանդութեանց
42, Rue des Acacias
Métro: Ternes կամ Etoile
ժամը 4-7 կիրակի օրեր 9-12

ՏՈՔԹՈՐ
Յ. ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
120, Boulevard de Grenelle
Métro La-Motte Picquet.
Tél. Invalides 31-48
կ'ընդունի ամէն օր 4—7
կիրակի օրերը 10.30—12

ՍԱԿԱՐԱՆ

13 Յուլիս 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	191	25
Տոլար,	Dollar	39	40
Մարք (ոսկի)	Mark	9	20
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	20	50
Թրք. ոսկի	» or	160	—
Մէճիտիէ	Médjidié	12	—
Լէվա 100 հատը	Léva	26	—
Տրախմի »	Drachme	43	50
Լիր »	» Lire	124	—
Պելճ. ֆրանք »	Frc. Belge	95	—
Զուից. »	Frc. Suisse	732	—
Լէյ 100 հատը	Ley	17	65
Ձերվոնից	(10 Roubles or)	193	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Քր. Ֆոնսիէ I Cr. Fonc. Eg.	—	—	—
» II »	—	—	—
» III »	—	—	—
Թուրքի երկթղ. Lots turcs	—	—	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

Le Gérant : H. TEURNIER

Impr. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e

ՀԱՐԱՉԱՋ

խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / խմբագրութիւն եւ վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	եռամսեայ	վեցամսեայ	Տարեկան
Ժրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.		20 շ.
Ամերիկա	—	3 ա.	5 ա.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՈՒՐԲԱԹ
16
ՅՈՒԼԻՍ
1926

16 JUILLET 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 150 — կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԹԹԻՒՀԱՏԻ ՊԵՏԵՐԷՆ ՇԻՒՔՐԻ, ՁԱՆՊՕԼԱՏ ԵՒ ՈՒՐԻՇ 13 ՀՈԳԻ ԿԱԽՈՒԵՑԱՆ ԻՋՄԻՐԻ ՄԷՋ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵԹԱՂԱՆԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆ

Դիւանագիտական արագութեամբ կ'ընթանան դէպքերը Թուրքիոյ մէջ:

Յուլիս 14ի կախաղանները կը պարզեն կացութիւնն մը որ անհանգստութեան է նոյն իսկ արիւնի այդ պատմական ոստանին մէջ: Այս դէպքը չի նմանիր քրտական կախաղաններուն. որովհետեւ անոնք սարքուած էին ոչնչացնելու համար այլացեղ ժողովուրդ մը: Ճիշտ է որ Իթթիհատն ալ ա՛յ - ձախ չնայեցաւ, 1909ի Մարտ 31ին հաշուեյարդարը կատարած տուեն: Բայց Իզմիրի կախաղանները աւելի խոր եւ աւելի ծանրակշիռ հանգամանք ունէին: Անոնք «ակիզքն են երկանց»: Մարտ 31ը Ապտիլ Համիտի վերջին ջղաձգութիւնն էր, իր գահը պահելու համար: 1926 Յունիսի մահափորձը եւ անոր հետեւանքով բացուած խրամատը նոր Թուրքիայ հիմքն է որ կը սարսէ: Եւ ձիչտ ատոր համար, Իզմիրի կախաղաններով ոչ թէ կը վերջանայ պատմութեան այս շրջանը, այլ նոր կը սկսի:

Ուրիշ բան չապացուցաներ առանձնապէս Իթթիհատին դէմ բացուած դատը, այն ալ Քէմալականներու միջնաբերդին, Էնկիւրի մէջ: Կարելի է ըսել թէ Իզմիրի դատն ու մահավճիռները պարզ միջադէպ մը կը ներկայացնեն, իսկ բուն Գործը այն է որ պիտի բացուի Էնկիւրիի մէջ:

Զափազանց ուշագրաւ է Ճանպօլատի անմիջական մահացումը: Տրամաբանօրէն, Իթթիհատի այդ յանդուգն պարագլուխն ալ պէտք էր պահել և խառնել Էնկիւրիի դատին հետ, որովհետեւ, ան Ճավիտաներէն շատ աւելի բան գիտէ 1908էն մինչեւ 1919 պատահած դէպքերու մասին, և իրական ոգին է Իթթիհատի ստորերկրեայ գործունէութեան: Բայց Էնկիւրի որքան խիզախ, նոյնքան անհամբեր է իր թշնամիները ոչնչացնելու գործին մէջ, և յարմար դատած է ժամ առաջ մաքրել դատաիրներուն ամէնէն վտանգաւորները, Շիւքրիներէն մինչեւ Գարա Քէմալները (փախստական), փոխանակ զանոնք պահելու պարզ լուսաբանութեան մը սիրոյն: Առաջին հարցաքննութեանն իսկ, Ճանպօլատ բռնած էր ամուր դիրք մը, և կարճ կամ խուսափողական պատասխաններ կուտար, հակառակ նախագահին խիստ հարցապնդումներուն: Անոր և Ճավիտի հարցաքննութենէն ծնաւ Էնկիւրիի նոր դատը: Եւ հիմա արիներու պատմութիւն կը քերքերեն դատաւորները, թուղթեր կը պրպտեն, նախկին նախարարներէն և երեսփոխաններէն մինչեւ մաքսատան բեռնակիրներուն և «մավունաճի»ներուն պետերը կը հետապնդեն, գաղտնիք մը աւելի երեւան հանելու համար:

Մ. Քէմալ և իր հաւատարիմները վճռած են արմատախիլ ընել Թուրքիոյ միակ իրական կազմակերպութիւնը, իրենց իսկ փրկութեան համար: Ա՛յլեւս կորուած է նահանջի գիծը: Եւ եթէ ազատ արձակուեցան Գարապէքիր Քեազիմ («Հայաստանի յաղթականը»), Րէֆէթ (որ առաջին անգամ միլլի վարչութիւնը հաստատեց Պոլսոյ մէջ, իբրեւ լիազօր), Ալի Ֆուատ և ձաֆէր Թայար փաշաները, պատճառը այն չէ որ Էնկիւրի համոզուեցաւ անոնց անմեղութեան: Ոչ. անոնք մեծ հմայք ունին բանակին մէջ, մանաւանդ առաջինը՝ արեւելեան զօրարանակին մէջ, հետեւաբար խոհեմութիւն չէր բոլոր կամուրջները կրակի տալ: Ըօնուս Նաամի պէյ, ամբոխավար հրապարակագիրը, որ Մուսթաֆա Քէմալի աչքի լոյսն է այսօր, իր մղած պայքարներով, խմբագրականի մը մէջ կը ծաղրէ այդ փաշաներուն «Ձեռնադ, չենք գիտեր»ը, եւ կը յայտարարէ թէ «հանրային խիղճը շատոնց տուած է անոնց վճիռը»: Ու կ'ամբաստանէ զանոնք իբրեւ դրդիչ Շէյխ Սաիտի ապստամբութեան, իբրեւ ներշնչողները Իզմիրի դաւադրութեան եւ պետական հարուածին: Ուրիշ քէմալական երեսփոխան մը կը նսեմացնէ Քեազիմ Գարապէքիր փաշայի արեւելեան յաղթանակը եւ իբրեւ «սահմանափակ մտքի տէր» կ'ամբաստանէ այդ հերոսը: Անոնք պատահաբար գրուած խօսքեր չեն, եւ աւելի բարձրէն կու գան:

Հինները խօսք մը ունին. «վերահաս արդարութիւն»: Ահա ուրեմն մարդիկ որ փառքի գագաթնակէտին հասեր էին «հայասպանի յաղթականը», Րէֆէթ (որ առաջին անգամ միլլի վարչութիւնը հաստատեց Պոլսոյ մէջ, իբրեւ լիազօր), Ալի Ֆուատ և ձաֆէր Թայար փաշաները, պատճառը այն չէ որ Էնկիւրի համոզուեցաւ անոնց անմեղութեան: Ոչ. անոնք մեծ հմայք ունին բանակին մէջ, մանաւանդ առաջինը՝ արեւելեան զօրարանակին մէջ, հետեւաբար խոհեմութիւն չէր բոլոր կամուրջները կրակի տալ: Ըօնուս Նաամի պէյ, ամբոխավար հրապարակագիրը, որ Մուսթաֆա Քէմալի աչքի լոյսն է այսօր, իր մղած պայքարներով, խմբագրականի մը մէջ կը ծաղրէ այդ փաշաները «Ձեռնադ, չենք գիտեր»ը, եւ կը յայտարարէ թէ «հանրային խիղճը շատոնց տուած է անոնց վճիռը»: Ու կ'ամբաստանէ զանոնք իբրեւ դրդիչ Շէյխ Սաիտի ապստամբութեան, իբրեւ ներշնչողները Իզմիրի դաւադրութեան եւ պետական հարուածին: Ուրիշ քէմալական երեսփոխան մը կը նսեմացնէ Քեազիմ Գարապէքիր փաշայի արեւելեան յաղթանակը եւ իբրեւ «սահմանափակ մտքի տէր» կ'ամբաստանէ այդ հերոսը: Անոնք պատահաբար գրուած խօսքեր չեն, եւ աւելի բարձրէն կու գան:

Հինները խօսք մը ունին. «վերահաս արդարութիւն»: Ահա ուրեմն մարդիկ որ փառքի գագաթնակէտին հասեր էին «հայասպանի յաղթականը»ը շողացնելով, արիւնը գետերու պէս հոսեցնելով, Թուրքիոյ մէկ ծայրէն միւսը, եւ, տարիներ վերջը, կախաղանին վրայ կը քաւեն, իրենց մեղքերը, իրենց իսկ հարազատներուն ձեռքով, եւ բոլորովին տարբեր պատճառներու համար...: Հայջինջ Շիւքրիներն ու Ճանպօլատները հերոսներ էին երէկ, ինչպէս Թալէաներն ու Էնվէրները, բայց այսօր կ'անարգուին իբրեւ հասարակ ոճրագործներ, իբրեւ աւարառուներ եւ ջարդարարներ: Եւ Թուրք հրապարակագիրներ «հայկական գնդակներու» պատմութիւնը կը պատմեն ոչ թէ անիծելով, այլ մատնանշելով իբրեւ բնական վախճան...:

Այս ալ մխիթարութիւն մըն է զոհերուն համար:

Հեռու չէ ճամբան, «հայթաղան»էն մինչեւ կախաղան:

Շ.

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԹԻՒԸ Յուլիս 14ի առթիւ, տպարանները փակ ըլլալով, ստիպուած ենք այսօրուան Թիւը հրատարակել միայն երկու էջ:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Թուրքիոյ կրթական գործավարութիւնը հետեւեալ հրահանգը պատրաստած է դպրոցական գիրքերու մասին,—

1.— Ո՛եւէ դասագիրքի մէջ Թուրք ազգին ներկային եւ անցեալին վերաբերեալ միջադէպ մը եւ Թուրքիոյ սովորութին ու օրէնքներուն մասին — նոյն իսկ պզտիկ բառի մը ձեւին տակ — անարգալից եւ հեգնական լեզուով խօսուած չպիտի ըլլայ: Ընդհանրապէս դասագիրքերուն մէջ Թուրքիոյ աշխարհագրութեան, պատմութեան եւ կեանքին վերաբերեալ սխալ տեղեկութիւններ չպիտի գտնուին:

2.— Այս գիրքերուն մէջ չպիտի գտնուի նոյնպէս մէկ հատիկ բառ մը, որ Թուրքիոյ հողին վրայ՝ ոչ-Թուրք ազգերու յատկանութիւններուն մասին խօսի եւ անոնց ակնարկութիւն ընէ:

3.— Թուրքիոյ քարտէսները Լօզանի դաշնագրին որոշած հայրենիքի մասերը ճշտութեամբ պիտի ցուցնեն: Անոր մէջ օտար ազգի մը ակնարկութիւն ընող բառ մը իսկ չպիտի գտնուի:

4.— Չեն կրնար կարդացուիլ այնպիսի գիրքեր, որոնք տարբեր կրօնքի պատկանող տղոց ուրիշ կրօնքի մը վերաբերեալ ներշնչումներ ընելու, զայն սիրցնելու եւ դեղեցիկ ցուցնելու հանգամանք ունին:

ՈՒՐԻՇ ՁԱՅՆ ՄԸ՝ ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հալէպէն թղթակից մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ «Յուսաբեր»ի, մահափորձի պատմութեան առթիւ.—

Գաղտնի կազմակերպութիւնը, որուն կ'անդամակցին Քիւրտեր, Յոյներ եւ խիստ չնչին թիւով նաեւ այլ քրիստոնեաներ, լուրջ եւ յեղափոխական քաղաքական կազմակերպութիւն մըն է որ ունի երկու հիմնական սկզբունք:

Ա.— Տապալել Քէմալական անժամանակ եւ վնասակար հանրապետութիւնը:

Բ.— Թիւրքիան ապրեցնելու եւ օրօրացնելու համար իր պահանջները վերածել նուազագոյնի, մշակել Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի հետ լաւագոյն բարեկամութիւն, հեռանալ Ռուսիոյ վնասակար ազդեցութենէն, յարգել երկրի բազկացուցիչ տարրերու արդար իրաւունքներն ու ապահովել անտեսական կայուն վիճակ մը:

Գաղտնի կազմակերպութեան հրատարակած Թիւ 4 Թռուցիկը վերոգրեալ հարցերը մանրամասնօրէն ժողովուրդին բացատրելէ յետոյ. կ'ըսէ. «Անշուշտ այս բոլորը ընելու համար արիւն պէտք է Թափել եւ Թուրքը պէտք է Թափէ արիւն, փրկուելու համարՔէմալական պիղծ շղթաներէն: Պէտք է փրկել Թուրքիան՝ կործանումէ, Թուրքը՝ հիւանդութիւններէ, հանրմը՝ անբարոյութենէ, մանուկը՝ քաղցէ եւ մկկիթները՝ քրիստոնէութենէ: «Արդարութեան Ձեռք» կազմակերպութիւնը արիւն ունի՛, որուն մէջ Քէմալը պէտք է խեղդել՝ չխեղդելու համար ամբողջ Թուրքիան: Դէպի տէրօր...»:

Մահափորձը Քէմալի դէմ նոր չէ, վեց ամսուայ պատմութիւն ունի ան եւ տասն ամսուայ որոշում: Երեք անգամ ձախողած է մահափորձը,— առաջինը՝ Էնկիւրիի մէջ, երկրորդը՝ Պրուսա, իսկ երրորդը՝ Իզմիթ: Առաջին երկուքը վիժած են ահաբեկիչներու անփորձութենէն եւ անվճռականութենէն, թէեւ շատ նպաստաւոր վայրկեաններ եղած են եւ դրամապէս սուղ նստած են կազմակերպութեան վրայ, իսկ երրորդը վիժած է Քէմալի հոտառութեան շնորհիւ, մէկէն Ղազիի ձեռքը տալով երեք զլխաւոր ահաբեկիչները:

Առնցմէ մէկը կախաղան բարձրացաւ, մէկը 15 տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ, իսկ երրորդը դեռ վճիռը չարտուած՝ յաջողեցաւ փախչիլ բանտէն եւ հեռանալ Թուրքիայէն:

Վերջին մահափորձը կը դիակավարէին արտասահմանէն բերուած 15 ահաբեկիչներ, որոնցմէ 6ը օտարներ էին: Գործը մեծ զումարներ արժած էր: Թէեւ բազմաթիւ բարձրաստիճան անհատներ եւ երեսփոխաններ ձերբակալուած են, բայց անոնց մեծ մասը անմեղներ են եւ գործէն անտեղեակ: Մահափորձը գործն է «Արդարութեան Ձեռք» կազմակերպութեան, որու վճիռը անդարձ է: Որոշուած էր եւ ապահով շղթայի մէջ առնել Քէմալն ու իր շքախումբը: Երկու կեդրոններու մէջ՝ ամէնէն աւելի Իզմիրի՝ կը սպասուէր մահափորձի գործադրութեանը:

Յունիս 14ին, սակայն Քէմալական կառավարութիւնը կը յաջողի, զրամի ուժով, սեւահոդիի մը դաւաճանութեան շնորհիւ, տեղեկանալ պատրաստուած մահափորձին: Մուհէտտին Բիզա էֆ. անուն էվգաֆի պաշտօնեայ մը, որ միեւնոյն ժամանակ անդամ էր գաղտնի կազմակերպութեան, խոշոր գումարի մը փոխարէն լուր կուտայ կառավարութեան եւ երբ երեք կազմակերպիչներ Պոլսէն Իզմիր կը փոխադրուէին, կը ձերբակալուին Իզմիր հասած առաջին օրն իսկ եւ աննկարագրելի տանջանքներու տակ կը խոստովանին ամէն ինչ: Ահա այսպէս կը վիժի մահափորձը:

Գաղտնի կոմիտէն, իր կատարած չանքերուն շնորհիւ, յաջողած է վերջերս մէկտեղել արտասահմանի մէջ գտնուած հակաքէմալական տարրերը եւ անոնցմէ կազմել արտասահմանի օժանդակ մարմին մը, որը շուտով Փարիզի մէջ պիտի ունենայ իր պաշտօնական օրկանը:

Թուրք բանակի մէջ տարած քարոզութեան հետեւանքով, խիստ դժգոհութիւններ ծայր տալ սկսած են զօրքի գրեթէ բոլոր խաւերուն մէջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՀ ՈՒ ՍԱՐՍԱՓԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Դաւադիրները կախուած.- Ճանպօլատն ալ.- Շիւրի պէյ չուաներ կ'իյնայ, բայց նորեն կը կախուի

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն 14 Թուականով.—

Անկախութեան դատարանը երէկ արտասանեց իր վճիռը ծանօթ դաւադրութեան մասին: Ամբաստանեալները մահուան դատապարտեց հետեւեալ երեսփոխանները,— Րիւշտի փաշա (Էրզրում), Շիւքրի (Իզմիթ, կրթական նախարար իթթիհատի օրով), գնդ. Արիֆ (Էսկիշէհիր), Ապէտին (Սարուխան), Խալիտ Թօրկուտ (Սվազ), Իսմայիլ Ճանպօլաթի (Պոլիս, ներքին նախարար՝ իթթիհատի օրով), Զիա Խուրշիտ (Լազիստան) եւ Հաֆըզ Մէհմէտ (նախկին դատական նախարար), ինչպէս նաև հազարապետ Էտիպ, Բասիմ (Ճանպօլաթի եղբայրը), Լազ Իսմայիլ, Կիւրճի Եուսուֆ, Զօփուր Հիլմի, Էսատ, Ֆուատ, Ապտիւլ Գաատր, (նախկին կուսակալ Էնկիւրիի) եւ Գարա Քէմալ (վերջին չորսը փախստական): Առնան, Բահմի եւ Րէուֆ պէյերու դատը պիտի շարունակուի Էնկիւրիի մէջ:

Մահապարտները կախուեցան այս առտու կանուխ, քաղաքին զանազան մասերուն մէջ: Բոլորն ալ ճերմակ շապիկ մը միայն հագած էին եւ իրենց կուրծքերուն վրայ կախուած մամնաւոր Թուղթեր կը յայտնէին իրենց յանցանքին տեսակը: Մահապարտներէն երեքը կախուեցան ճիշտ այնտեղ ուր պիտի պայթեցնէին ռումբերը, Մ. Քէմալը սպաննելու համար: Ստուարաթիւ զինուորներ կը պաշտպանէին կախաղանի շրջակաները: Դիակները ժամերով (ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ ամբողջ օրը), կախուած մնացին, ուժգնօրէն ազդելու համար ամբոխին վրայ: Սոսկումի աղաղակներ արձակուեցան, երբ Շիւքրի պէյ գետին ինկաւ, չուանը փրթած ըլլալով: Մահապարտը ողջ էր տակաւին եւ դահիճները ստիպուեցան երկրորդ անգամ կախել:

Անկախութեան դատարանը Էնկիւրի մեկնեցաւ, շարունակելու համար ձերբակալուած Իթթիհատականներուն դատը:

Ազատ արձակուեցան Գարապէքիր Քեազիմ, Րէֆէթ և միւս փաշաները:

*** *Ելմտական գործավար Հասան պէյ հրաժարական տուաւ: Իրեն յաջորդեց Պիթլիսի նախկին կուսակալ եւ յայտնի Ջարդարար Մուսթաֆա Ապտիւլ Խալիդ պէյ:*

Իթթիհատը որոշած էր ոճիրը

Իզմիրէն կը հեռագրեն.—

Մամնաւոր պաշտօնեայ մը հոս բերաւ այն փաստաթուղթերը որ գտնուած էին Պոլիս տեղի ունեցած խուզարկութեանց միջոցին:

Այս փաստաթուղթերուն վրայ կատարուած առաջին քննութիւնները բնաւ կասկած չեն ձգեր թէ Իթթիհատական պարագլուխներ վերջին մահափորձը ծրագրած են 1337էն ի վեր:

Այս փաստաթուղթերուն մէջ կան կարգ մը ոճրային միտքեր, ինչպէս հետեւեալը. «Մուսթաֆա Քէմալի խնդիրը պէտք է լուծել»:

Այս կերպով կը հաստատուի թէ Իթթիհատի ղեկավարները այն ժամանակէն սկսեալ զանազան միջոցներու դիմած են՝ զէնքով իշխանութեան գլուխը գալու համար: Այս ուշագրաւ փաստաթուղթերը , որ Իթթիհատականներու ծրագրին ներքին ծալքերը կը պարզեն, ձեռք անցուած են Պոլսոյ մէջ՝ բոլորովին անսպասելի տեղ մը. հետեւաբար կը հաստատուի թէ Էնկիւրիի մէջ տեղի ունենալիք դատավարութիւնները աւելի հետաքրքրական փուլեր պիտի ներկայացնեն:

ՅՈՒԼԻՍ 14Ի ՏՕՆԸ

Շաբթի առաւօտ Ֆրանսայի ամէն կողմը տօնուեցաւ Յուլիս 14ի Ֆրանսական Ազգային Տօնը: Այս տարի Մարօքի Սուլթանին եւ Սպանիոյ դիկտատոր Զոր. Փրիմա տը Ռիվէրայի փարիզ ներկայութեան պատճառաւ, բացառիկ հանդէսներ կատարուեցան: Առաւօտուն ժամը 9ին էֆուալի յաղթական կամարին շուրջ հանդիսաւոր զօրանոց տեղի ունեցաւ: Շատ կանուխէն, հակառակ անհնարին թացի, մեծ բազմութիւն խռնուած էր Շան զ'Էլիզէի պողոտային երկայնքը: Հրաւիրեալներուն համար մամնաւոր տեղեր յատկացուած էին: Բազմութեան մէջ տեղ գրաւած էին մեծ թիւով համայնավարներ, որոնք Սպանիոյ վարչապետին անցած առենը սկսան սուլել, «Անկցի Փրիմօ տէ Ռիվէրա», «կեցցէ ազատութիւնը» պօռալով: Զօրանոցի ընթացքին անոնք շարունակեցին սուլել, փորձելով

Le Gérant: H. TEURNIER — Impr. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e

Ինչպես ամեն տարի, այնպես էլ այս տարի ամառանոցային սեզոնի ընթացքում Ղրիմի ափերին հանգստանալու են գալիս հազարավոր ճանապարհորդներ։ Ամառանոցային սեզոնի ընթացքում Ղրիմի ափերին հանգստանալու են գալիս հազարավոր ճանապարհորդներ։ Ղրիմի ափերին հանգստանալու են գալիս հազարավոր ճանապարհորդներ։

Ա. Ս. Պուշկին

ԲՈՍՏԱՆԻ ՄԵՋ

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.—Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան		10 շ.	20 շ.
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ 18 ՅՈՒԼԻՍ 1926

18 JUILLET 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 151 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԴԱՀԼԻՃԸ ԿԸ ՀՐԱԺԱՐԻ, ԵԹԷ ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԻՒՆ ՉՍՏԱՆԱՅ ԻՐ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ո՞ՂՋ ՄՆԱՑ ՈՍԿԻ ՌՈՒԲԼԻՆ

Քիչ անգլին կը հրատարակենք լուր մը որ ամբողջ ողբերգութիւն մը կը ներկայացնէ։

Բագուի բանւորները բողոքագիր մը ղրկած են Մոսկուա, գանգատելով թէ ռուս աշխատաւորներու դրամը կը մսխուի, արտասահմանի մէջ մակաբոյծներ պահելու։ «Մեր մեթոտները մեքենաբար արեւմտեան երկիրներու մէջ փոխադրելու փորձերը կազմալուծած են այդ երկիրներու բանւորական շարժումը և յառաջ բերած են «համայնավարական» տխեղծ հատուածներ, որոնք կը պահուին ռուս աշխատաւոր զանգուածներու ծախքով»։

Այս դառն ճշմարտութիւնը աւելի կը զօրանայ բողոքագրին երկրորդ հատուածով, որ շատ կոպիտ է։ Գանգատողները չեն ծածկեր թէ այսպէսով վարձկաններու բազմութիւն մը կը ստեղծուի արտասահմանի մէջ, բազմութիւն մը որ իսկապէս քաղքենի է, բայց «պրոլետար» կամ յեղափոխական կը ձեւանայ, շնորհիւ ռուսական ոսկիին։

Շնորհիւ կանանչ տոլարին,— կրնային աւելցնել։

Մեծ գաղտնիք մը չեն յայտներ Բագուի դժգոհները — որոնց գլուխը կը գտնուի Նախկին գործավար Շլեափնիքոֆ — վերցընելով վարագոյրին մէկ մասը։ Մանաւանդ որ, «Փրավտա» աւելին կ'ըսէ։ Ռուս կոմկուսին կեդրոնական օրկանը ոչ միայն յուրանար իրողութիւնը, այլ և յայտարարէ թէ կուսակցութիւնը պիտի շարունակէ դրամ ղրկել արտասահմանի պոլշեւիկներուն, որովհետեւ իր ներքին քաղաքականութեան յաջողութիւնը կախում ունի համաշխարհային յեղափոխութեան յաջողումութենէն։

Զարմանալին՝ այս յայտարարութիւնը չէ, այլ այն յամառութիւնը զոր կը ցուցնեն շատ մը «բանգէտ» մարդիկ, վսե՛մ գաղափարականութիւն տեսնելու՝ զանազան բախտախնդիրներու եւ ոչնչութիւններու «դարձ»ին և մոլեռանդութեան մէջ։ Ռուսական ոսկին կարմիր շապիկ հագցուց Թուրքիոյ ջարդարարներուն. մեր հայ սոփեստիկները այդքա՞ն ալ արժանիք չունին, մանաւանդ որ քիչ շատ գրոց-բրոց են եւ «պրոշիւր»ներ ալ թղթատած։ Մենք խօսք չունինք իսկական պոլշեւիկներուն. այց որքա՛ն աննշան է անոնց բռնած տեղը ընդհանուր խառնիճաղանճին մէջ, մանաւանդ մեր ժողովին իրականութեան մէջ։

Պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, 1926 Ապրիլ 1ին Հայաստանի մէջ կար 3777 կոմունիստ։ Ուրիշ վիճակագրութիւններ հաստատած են որ ասոնց մեծագոյն մասը պետական պաշտօնեաներ են։ Խոշոր համեմատութիւն մը կը կազմեն նաեւ վերջէն տեսածները, դիրքի, շահու, վախի հետեւանքով արձածները։ Կարմիր օրկանները յաճախ իրենց դժգոհութիւնը կը յայտնեն շարքերու ներքին բովանդակութեան մասին, եւ կը պատմեն պատմութիւններ որոնք թշնամի բերաններու միայն պիտի վայլէին։ Պետական կազմին մէջ լայնօրէն տեղաւորուած են հին եւ նոր «չինովնիկ»ներ, այնքան կարմիր որքան Համիտը կամ Թուրք «գապթիէ»ները սահմանադրական էին, 1908ին։

Աւելի պղտոր է պատկերը արտասահմանի մէջ։ Քացախէն արձածներու տասնեակներ մրցումի ելեր են անտէր բազմութիւններու գլխուն, եւ յանկերգներ կ'արտասանեն առանց հասկնալու, առանց հաւատալու։ Կը ճգնին կազմալուծել ինչ որ կայ։ Կը կարծեն թէ ո՛րքան ժխոր հանեն՝ այնքան պատիւ պիտի շահին, ու գլխիվայր կը կ'ոստոստեն, զանազան ասպարէզներու վրայ։ Այս հիւանդութենէն բուժուելու համար, մենք յաճախ առաջարկած ենք որ երթան իրենց աչքերով տեսնեն խորհրդային դրախտը, գոնէ Կովկասն ու Հայաստանը. բայց անոնք շատ լաւ գիտեն որ չարքա՛շ մարդու գործ է այդ։ Ի՞նչ կարժեն թշուառ, սահմանափակ հայրենիքի մը կանանչները՝ այն կանանչ թուղթերուն քով որ անխնայ կը բաշխուին, յանուն համաշխարհային յեղափոխութեան...։

Անոնց յոխորտանքն ու լրբութիւնը սահման չունի, մանաւանդ երբ համարձակիս խօսիլ Հայաստանի բուն իրականութեան վրայ։ Բազմութիւններ ձերբակալուած են, ծիծաղելի պատրուակներով. ընտանիքներ մոխիրի վրայ նստած են, որովհետեւ անոնց նեցուկները աքսորի դատապարտուած են 3-5 տարիով։ Եօթնասուն տարեկան ծերունի մը անձնասպան եղեր է յուսահատութենէն, երիտասարդ մը գետը նետուած է Թիֆլիսի մէջ։ Հայաստանի բնակիչները կը գաղթեն դէպի հիւսիս...։ Բանտարկեալները հացադուլ յայտարարած են, հրապարակային դատ պահանջելով... Յունաստանէն գացած գաղթականները ցիրուցան կ'ըլլան թշուառութենէն... Հօկին դրամները իրենց նպատակներուն չեն ծառայեր...։

Ի՞նչ փոյթ։ Ուրացիր, անցիր։

Ո՞ղջ մնայ ոսկի ռուբլին։

Եւ-անոր վերեւ՝ օրհնեա՛լ Չեկան։

Շ.

ՈՒՇԱԳՐԱՒ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՁԱԽՈՂԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԻՆ ԱՌԹԻ

ՊԱՔՈՒ - ՊԱԹՈՒՄԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ ԵՒ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ

Հաֆըզ Մէհմէտ, նախկին դատական գործավար, որ կախուեցաւ միւսներուն հետ, յայտնելէ յետոյ թէ մասնակցած է պաքուի համագումարին, շարունակեց.

— Լուր առի թէ, Էնվէրն ու Տօքթ. Նազըմը Պաթում եկած են. այդ շրջանին Սաքարիոյ պատերազմը կը շարունակուէր։ Ժողովի ընթացքին ըսի թէ իրենց ըրածը շիտակ բան մը չէ։ Չորրորդ օրը անոնք որոշեցին վերադառնալ։ Իմ մեկնումէս յետոյ Քիւչիւք Թալէաթ Հաճի Սամիի հետ Պաթում եկաւ։ Ես գացինք Տրապիզոն, շոգենաւին մէջ տեսայ։ Յետոյ հասկցայ որ առանց ինծի լուր տալու, Տրապիզոն հանած են Հաճի Սամին։ Յետոյ, երբ ես Էնկիւրի կը գտնուէի, Պաթումի համաժողովը գումարուեր է։ Իմ հասկցածիս համաձայն, իրենց գոյութիւնը ցոյց տալու նպատակով Իթթիհատականները ժողով մը գումարած էին։ 337ին Էնկիւրի գտնուած միջոցիս նամակ մը ստացայ Էնվէր փաշայէն, որ զիս իր քով կը կանչէր։

Ջիա Խուրշիտ օր մը ինծի եկաւ եւ «Ես, Րիւշտի փաշա, Խալիս Թօրկուտ եւ Սապիթ պէյը Էնկիւրիի մէջ պետական հարուած մը պիտի կատարենք եւ հանրապետութեան նախագահին միջամտութենէն ազատ հանրապետութիւն մը պիտի կազմենք», ըսաւ եւ ինձմէ օժանդակութիւն խնդրեց։

Կ'օգնեմ եւ կ'օժանդակեմ ըսի։ Շիւքրի պէյին հանդիպեցայ, ան ալ խնդիրը եւ իր նպատակները պարզեց. «Ուրեմն Ջիա Խուրշիտի հետ տեսնուեցէք», ըսի։ Մինչեւ այդ օրը պետական հարուածի խնդրի մասին Շիւքրի պէյին հետ տեսնուած չէինք։ Միայն Շիւքրի պէյ ինծի շարունակ կ'ըսէր թէ, դժգոհ է կացութենէն։ Այդ օրն ալ նոյն բանը կրկնեց. ես ալ «Ջիա Խուրշիտի հետ տեսնուէ՛ եւ ինչ որ ընել պէտք է կ'որոշես» ըսի։ Ճամբան իրարու հանդիպած էինք, եւ այսքան միայն խօսեցանք իրարու հետ։ Երկու օր յետոյ քեռորդիս՝ Վէհապը Ջիա Խուրշիտին ղրկեցի։ Ան աւազակ չէ, ձկնորսութեամբ կը զբաղի։ «Զիս չտեսած Ջիա Խուրշիտին հետ մի երթար, որովհետեւ մահափորձին պէշ բան մը ըլլալը հասկցայ եւ հրաժարեցայ գործնականապէս միջամտելէ. այս պատճառով առանց զիս տեսնելու տեղ մը մի երթար», ըսի։ Ջիա Խուրշիտ եւ Վէհապ տեսնուեր եւ համաձայներ են. խնդրին տեղեկանալուս պէս արգելք հանդիսացայ եւ «չըլլայ որ երթաս» ըսի. ան ալ չգնաց։ Այդ օրերուն Կամուրջին վրայ Ջիա Խուրշիտի հանդիպեցայ. «Ինչ ըրիր», ըսի. «Սապիթ, Րէուֆ, Խալիս Թօրկուտ պէյերը արգելք հանդիսացան, մենք ալ ձգեցինք եկանք», ըսաւ։ Շիւքրի պէյ օր մը գրասենեակս եկաւ եւ ան ալ Ջիա Խուրշիտի նման բացատրեց Էնկիւրիի մէջ ձախողած մահափորձին պատմութիւնը։

ԻՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ՍՊԱՆՆԷԻՆ

Կրետացի Շէվքը Գափտան, որ մասնեց մահափորձին պատրաստութիւնը, հետեւեալ կերպով կը պատմէ իր քաջագործութիւնը.—

Զինաղաղարէն ի վեր կը ճանչնամ Էտիպ պէյը, իսկ կը տեսակցիմ Զօփուր Հիլմիի հետ։ Յունիս 18ին պարտիզպան Իտրիս եկաւ եւ ըսաւ. «Վաղը Էտիպ պէյը պիտի գայ»։ Իսկապէս եկաւ եւ ձօթէօռս հարցուց։ Յայտնեցի թէ գրաւի տակ է։ «Եթէ այդ դրամը ես տամ, կուգա՞ս», հարցուց։ Կուգամ, ըսի։ Յետոյ աւելցուց. —Այսքան ծառայեցինք, չգնահատուեցայ։ Կառավարութիւնը ուղիղ չընթանար։ Պիտի տապալենք։ Մեր մէջ երեսփոխաններ ունինք։ Եթէ խոստում տաս քեզ կը ներկայացնեմ անոնց։ Յաջորդ իրիկուն Գարիփի պարտէզը գացի, քիչ մը նստայ։ Կէս ժամ վերջ Էտիպն ու Ջիա Խուրշիտն եկան։ Հիլմին ալ կար։ Ինծի ներկայացուց Ջիա Խուրշիտը։ Սկսան Կազի փաշայի դէմ խօսիլ։ Մեր կոնակը ուժեղ է, կառավարութիւնը տապալելով անմիջապէս գործերը ձեռք պիտի առնենք։ Միայն թէ յաջողելու համար պէտք է մեռցնել Կազի փաշան, ըսին։ Մտածեցի, եթէ ըսեմ թէ հոն չըլլար, վաղը պիտի երթան ուրիշ տեղ մը պիտի յաջողին։ Շատ լաւ, ըսի։ Յետոյ ճշդեցին մահափորձի տեղը, ուր մահափորձի գործադրիչները իրենց գործը լրացնելէ յետոյ, Գարշը Եազա ինծի պիտի գային։ Հիլմի, զիս մի մտածէք. ես տեղացի եմ, կը փախչիմ, ըսաւ։ Յետոյ այս վիճակը նոյնութեամբ տեղեկացուցի ոստիկանութեան։

Էտիպ պէյ հոս կազմակերպութիւնը լրացուց և Պոլիս գնաց։ Ջիա Խուրշիտէ, Լազ Իսմայիլէ եւ Կիւրճի Եուսուֆէ ծածկեցինք այս պարագան, որպէս զի իրենց բարոյական ուժը չնուազի։ Նախ Լազ Իսմայիլ, Կիւրճի Եուսուֆ եւ Զօփուր Հիլմի պիտի կրակէին, ասոնց ետեւը պիտի կենար Ջիա Խուրշիտ, որ եթէ առաջինները չկրակէին, միաժամանակ թէ անոնց եւ թէ Կազիին պիտի կրակէր։ Մահափորձի հետ մէկտեղ թէ Պոլիս եւ թէ Էնկիւրի կառավարութիւնը ձեռք պիտի անցընէին։

"ՔՐՏՈՒԹԵԱՆ ԵՏԻՆ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՅ,,

Իզմիրի դատավարութեան ատեն, Էրզրումի նախորդ երեսփոխան Հիւսէյին Ավնի պէյ հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ, երբ նախագահը հարցուց թէ կապ ունի՞ Պիթլիսի երեսփոխան Եուսուֆ Ջիա պէյի հետ (կախուած՝ իբրեւ դրդիչ քրտական ապստամբութեան):

— Այո, գրասենեակիս մէջ տեսայ։ Ներկայ էին նաեւ Վասըֆ եւ Նէճաթի պէյերը։ Եուսուֆ Ջիա ըսաւ թէ Բ. խմբակցութեան դիրքը փայլուն է Արեւելեան Նահանգներուն մէջ, իսկ կառավարութեան ուժը տկար։ Եթէ մեզի առաջնորդ ըլլաք, կրնանք յեղաշրջում առաջ բերել։ Պատասխանեցի թէ «Ես գիտեմ ինչ ըլլալը. եթէ կառավարութիւնը տկար է, ես ուժ պիտի տամ անոր, որովհետեւ քրտութեան ետին հայութիւնը կայ»։ Ջիա սրդողած մեկնեցաւ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Վճռական փորձեր ֆրանքը փրկելու համար

Առջի օր 196էն 208.75ի բարձրացաւ ստեռլինը, իսկ 42.50ի տոլարը, ինչ որ կը սաստկացնէ մտահոգութիւնը։ Ելմտական նախարարը այս առթիւ իր քով կանչեց գլխաւոր դրամատուններու եւ վարկի հաստատութեանց վարիչները։ Բոլորն ալ մտահոգութիւն յայտնեցին թէ աղետալի հետեւանքներ պիտի ծագին հանրութեան համար, եթէ կառավարութեան ծրագիրը ընդունուի խորհրդարանին կողմէ։

Ելմտական նախարարը այս առթիւ ստիպողաբար յիշեցուց որ դրամատուններ միայն առեւտրական ապացուցուած պէտքերու համար արտօնեն օտար դրամներու գնումը։

Ելմտական նախարարը կ'աճապարէ

Ֆրանքին նոր անկումը աչքի առջեւ ունենալով, Պ. Քայեօ պահանջեց որ ամէնէն ուշը մինչեւ երկուշաբթի խորհրդարանը քուէարկէ իր ծրագիրը։ Երէկ սկսան վիճաբանութիւնները, կամ այո կամ ոչ պէտք է ըսել. մինչդեռ Երեսփ. Ժողովին ելմտական յանձնախումբը այդպէս չըրաւ առջի օր։ Նախարարը երկու յօդուածէ բաղկացեալ օրինագիծ մը ներկայացուցած էր, որ կ'ըսէ 1. կառավարութեանը արտօնուած է մինչեւ 1926 Նոյեմբեր 30 ձեռք առնելու ամէն միջոց, նախարարական հրամանագիրներով, ելեւմուտքը կանոնաւորելու եւ դրամը ամրացնելու համար. 2. Այն հրամանագիրները որոնք հարկային կարգադրութիւններ կ'ընեն, խորհրդարանի վաւերացման պիտի ենթարկուին 1927ի սովորական նստաշրջանին բացման ատեն եւ ինչ որ վաւերացուի, վերջնապէս պիտի մնայ։ Յանձնախումբը 4ի դէմ 7 ձայնով մերժեց առաջին յօդուածը. անդամներուն մեծ մասը ձեռնպահ մնաց։ Ասիկա վճռական պարտութիւն մը եղաւ կառավարութեան համար։ Տպաւորութիւնը մեղմացնելու համար, յանձնախումբը որոշեց անմիջապէս երեսփ. ժողովին ներկայացնել օրինագիծը։

Պ. Քայեօի ծրագիրը կը պահանջէ անմիջապէս վաւերացնել անգլիական եւ ամերիկեան պահանջներու վճարման համար կնքուած համաձայնութիւնը, աւելցնել հեռաձայնի, հեռագրի եւ երկաթուղիներու սակերը, տուրքի ենթարկել 10.000էն վեր բոլոր թոշակները (այժմ սահմանը 7000 է)։

Ֆրանքը ամրացնելու համար, պետութիւնը Պանք տը Ֆրանսի պիտի յանձնէ բոլոր արժեթուղթերը եւ հիմնական գումարները եւ դրամատունը իրաւունք պիտի ունենայ ոսկի գնելու որոշ սակով մը։ Կառավարութիւնը պիտի օգնէ Պանք տը Ֆրանսի, որպէս զի ամէն անհրաժեշտ կարգադրութիւն ընէ ֆրանքը ամրացնելու համար, հարկ եղած փոխառութիւնները կնքելով։ Մէկ միլիառ ֆրանք պիտի ծախսուի պետական պաշտօնեաներու ռոճիկները աւելցնելու համար։

Մէկը կը ժպտի, մէկը կուլայ, միւսը կը խնդայ

Թուրք թերթ մը կը գրէ.—

Յուլիս 11ին ընդհ. դատախազը կարդաց իր պահանջագիրը։ Ամբաստանեալներու տեղը 40ի չափ աթոռներ դրուած էին։ Ամբաստանեալները մէկիկ մէկիկ բերուեցան։ Ամէնէն առաջ եկաւ Րէֆէթ փաշա, որուն յաջորդեցին միւս փաշաները և Իթթիհատականները։ Աթոռները երեք կարգի վրայ շարուած էին։ Բուն գործիչները երկրորդ կարգին վրայ նստեցուցած էին։ Այդ տեղը կարգով նստած էին անսասանբոյժ Րասիմ, Ապէտին, Շիւքրի, Զօփուր Հիլմի, Սարը Էֆէ, Կիւրճի Եուսուֆ, Լազ Իսմայիլ եւ երեսփոխան Արիֆ։ — Բ. Խմբակցութեան պատկանողները երկրորդ կարգին վրայ էին։ Ամբաստանեալներուն շուրջը ոստիկան զինուորներ շղթայ կազմած էին։ Րիւշտի փաշա շատ յուզուած կ'երեւէր։ Քեազիմ Գարապէքիր և Ֆուատ փաշաները հանդարտ էին։ Շիւքրի ըստ սովորութեան ձեռքը բռնած էր թաշկինակը եւ գլխարկը։ Սաստիկ կը քրտնէր։ Ջիա Խուրշիտ ամէն ատենուան պէս անտարբեր եւ ժպտուն էր եւ քովը նստող Լազ Իսմայիլի հետ կը խօսակցէր։ Սարը Էֆէ «փէրիշան» վիճակ մը ունէր։ Ապէտին մտածկոտ էր։ Հաֆըզ Մէհմէտի երեսը դեփդեղին կտրած էր եւ երակներուն մանիշակի գոյնը աւելի որոշ կերպով կը տեսնուէր։ Լրատու Շէվքը այսօր առաջին անգամ ըլլալով դատարան եկած էր եւ ունկնդիրներուն մէջ կեցած էր, հետազօտիչ պաշտօնեաներուն միջեւ։

42 ամբաստանեալները ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէին պահանջագիրը։ Շիւքրի՝ մրափողի մը վիճակը առած, գլուխը դէպի աջ ծռած, աչքերը դժուարութեամբ կը բանար եւ կը գոցէր։ Ապէտին «նօթ» կ'առնէր ձեռքի թուղթին վրայ։ Երբ լսեց ընդհ. դատախազին իր մասին պահանջած սոսկալի վճիռը, ձգեց թուղթն ու մատիտը, ձեռքը գլուխին տարաւ, ջղայնոտ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԹՐՔԱԿԱՆ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐԸ

կոտորածներու եւ կախաղաններու Հայրենիքն է Թուրքիան։

Սովորական երեւոյթ է լսել եւ տեսնել Տիգրանակերտէն, Խարբերդէն մինչեւ Ադրիանուպոլիս, անվերջ մահավճիռներու եւ կախաղաններու շարանը։ Կը կախեն ամէնը։ Բոլորն ալ կարգի կը սպասեն։ Հայ թէ Մարոնի, Քիւրտ թէ Լազ, նոյն իսկ "Թիւրք օղլու Թիւրք" դատապարտուած են մեռնելու անբնական մահով։ Այդ է ճակատագիրը այս ոճրագործ երկրին։ Այնտեղ կը սպաննեն ե՛ւ ոճրագործները, ե՛ւ մոլեռանդ կրօնաւորները, ե՛ւ ապստամբ քաղաքացիներ. անխնայ կը կախեն ոչ միայն Հայրենիքի դաւաճանները, այլ եւ դաւաճանները կախող Հայրենասէր «փրկիչները»։ Նախախնամութեան մատը կայ այդ երկրի ճակատագրին մէջ. մատ մը որ արիւնոտ գրչով գրած է վճիռը. «Թող Թացն ու չորը իրարու հետ այրուին, տեղ բանալու համար զգաստ սերունդին»։

Այսպէս մտածելու կը ստիպուինք, երբ կը տեսնենք Շիւքրիները կախուած Իզմիրի մէջ եւ Իթթիհատը իր ամբողջ հաքախումբով պատասխանատուութեան կանչուած Էնկիւրիի մէջ։

Բացառիկ երեւոյթ մըն է այս։ Կը դատուին ու կը դատապարտուին երէկուայ օսմանեան կայսրութեան փրկիչները, որոնք Սուլթանները դէպի բանտ եւ դէպի մահ առաջնորդեցին, որոնք հին Թուրքիոյ տեղ հաստատեցին երիտասարդ Թուրքիան, «ազգային Թուրքիան», համաթուրանականութիւնը տարածելով մինչեւ Հնդկաստան, Աֆղանիստան եւ Թուրքիստան։ Նոյնպէս անոնք են նաեւ ներկայ քէմալական Թուրքիոյ հանրապետութեան հիմնադիրները։ Քէմալը անուն է միայն. իսկ բուն գործողները դատապարտելի աթոռը նստած այդ նոյն մարդիկն են, — Րէուֆ, Րէֆէթ, Քեազիմ Գարապէքիր, Ալի Ֆուատ, Պէքիր Սամի եւ այլն, որոնք կը գործէին Տօքթ. Նազըմներու, Շիւքրիներու, Գարա Վասըֆներու եւ Գարա Քէմալներու շունչով եւ հրահանգներով։ Ինչպէս ժամանակին այս վերջին խմբակը Թալէաթի առաջնորդութեամբ Մահմուտ Շէվքէթ փաշան կամ Էնվէրը ցուցանակ բռնած՝ գահէն վար առաւ Սուլթան Համիտը, նոյն մարդիկն են որ Մուսթաֆա Քէմալ փաշան եւ միւսները առաջ քշելով, Եւրոպան ստիպեցին Սէվրէն հանիլ մինչեւ Լոզանի խաղաղութիւնը, իսկ Հայերը քշեցին Էրզրումէն մինչեւ Ախուրեան եւ Արաքս գետերը։ Անոնք եղան Թուրքիոյ քրիստոնեայ եւ ոչ-քրիստոնեայ ժողովուրդներու պատուհասը, անոնք էին Թուրքիոյ հայութեան բնաջնջողները։

Ահա այդ մարդիկը, արիւն եւ արցունք հոսեցնող այդ կուսակցութիւնն է որ կը խեղդուի իր թափած արիւնին մէջ։

Այսօր այդ բոլորը կը դատուին Մուսթաֆա Քէմալի կողմէ եւ կախաղան կը բարձրանան, թէեւ Մուսթաֆա Քէմալը մինչեւ դիկտատորութեան բարձրացաւ այդ մարդոց շնորհիւ, անոնց արիւնով ու ջանքերով։ Առիթը՝ Իզմիրի մահափորձն է։ Մուսթաֆա Քէմալ իրաւունք ունի դիմելու ինքնապաշտպանութեան եւ կախելու դաւադիրները. դեռ երէկ էր որ այդ մարդիկը գետին գլտորեցին իրենց նման դիկտատոր դարձած Շէվքէթ եւ Նազըմ փաշաները։ Ան գիտէ անշուշտ, որ այդ մարդոց համար չկայ ոչ ընկերութիւն, ոչ գաղափարի կամ ծառայութեանց յարգանք, (ինչպէս իրեն ալ կը պակսի), եւ իբրեւ այդպիսիներ, Թուրք այդ մտաւորականները պահանջ կը զգան իրար լափելու, ինչպէս ոնգեղջիւրը կը լափէ իր զաւակները կամ նմանները։

Այս՝ խնդրին մէկ երեսն է։ Անձնական վախի, փառքի եւ եսական հաշիւներու բացատրութիւնները խթաններ են միայն այն ծայրայեղ ատելութեան որ այսօր կը տիրէ երկու հոսանքներու, Խալքի եւ Իթթիհատի միջեւ։ Բայց սխալ է հակառակութիւնը բացատրել միայն եսական շարժառիթներով։

Մահափորձի եւ դաւադիրներու կախաղան բարձրանալուն մէջ պէտք է տեսնել քաղաքական երկու տարբեր հասկացողութիւններու բախումը։ Բոլորովին ճիշդ չէ Իթթիհատի ղեկավարները մեղադրել միայն իբրեւ իշխանութեան տենչացող։ Իթթիհատի բուն վարիչները եւ Թուրքիոյ ճակատագիրը որոշողները հեռու են կեցած պաշտօնական դիրքերէ։ Տօքթ. Նազըմները, Պէհաէտտին Շաքիրները միշտ մնացած են անյայտութեան մէջ, ջանալով իրագործել իրենց ծրագիրները կա՛մ երկրորդական ընկերներու կամ նոյնիսկ կամակատար ոչ-ընկերներու միջոցաւ։ Սխալ է պնդել նաեւ թէ «Ֆրանմասօն»ներէ կազմուած այդ կուսակցութիւնը հակառակ է նորաձեւութեանց եւ եւրոպականացման կամ տոգորուած է ընկերային եւ կրօնական ընդդիմութեամբ։ Չէ՞ որ Իթթիհատը իր Նազըմներով, Թալէաթներով, Շաքիրներով եւ այլն ընդառաջ գնաց մինչեւ ընկերվարութիւն, Ճանպօլատը ղրկելով մինչեւ Բ. Ինտերնացիոնալ, իսկ իրենք մինչեւ Գ. Ինտերնացիոնալ գործակցեցան Զինովիեւի, Գարախանի, Չիչէրինի Ռատէկի եւ ուրիշներու հետ, կարմիր բոլշեւիկեան շապիկ հագցնելով Էնվէր փաշային, Բագուի մէջ։

Այն բոլոր բացատրութիւնները որ կուտան Քէմալի թերթերը, արտաքին երեսն է միայն. էութիւնը մէկ բան է։ Համաթուրանականութեան միջոցաւ Օսմանեան մեծ կայսրութիւն ստեղծելու Իթթիհատական հին մարմաջն է, որ կը ստիպէ դաւել Քէմալի դէմ։ Թուրքիոյ կեանքին հետեւողները ուշադրութիւն պիտի դարձնեն Էնկիւրիի մէջ Րէուֆի եւ Քեազիմ Գարապէքիրի այն խօսքերուն վրայ զորս արտասանեցին Խալքէ բաժնուած եւ Ցառաջդիմասէր կուսակցութիւնը կազմած ատեն. «Մենք ընդդիմութիւն չպիտի ընենք քանի Մուսուլի խնդիրը չէ լուծուած, քանի հայրենիքին վտանգ կը սպառնայ»։

Այս հայրենասիրական խօսքերը ըստ էութեան ճիշդ էին։ Եւ Ճանպօլատ, Շիւքրի, Գարա Քէմալ եւ այլ դաւեր սկսան լարել միայն այն ատեն, երբ Մուսուլի հարցը փակուած է արդէն, երբ Մ. Քէմալ բոլոր շրջապատող պետութեանց հետ չէզոքութեան դաշնագիր կնքած է։ Նոր կացութիւնը նպաստաւոր էր Իթթիհատին համար, յեղաշրջումը կատարելու։ Նախ արտաքին վախ չկար. Անգլիան ապահոված էր Թուրքիոյ անձեռնմխելիութիւնը։ Մուսուլի կորուստը ամբոխավարութեան նիւթ պիտի ծառայէր Քէմալի երկրպագուներուն դէմ, իսկ որ էականն է, պիտի սկսէին քաղել համաթուրանականութեան առատ բերքերը զորս ցանած էին Միտհաթ Շիւքրիի, Տօքթոր Նազըմի, Խալիլի, Նուրիի, Էնվէրի եւայլ բազմաթիւ փաշաներու եւ էֆէնտիներու ձեռքով Կովկասի, Թուրքիստանի, Աֆղանիստանի կամ Պարսկաստանի մէջ։ Եթէ յաջողէր Մուսթաֆա Քէմալի մահացումը՝ Նոր Թուրքիան նոր «վօլտֆաս» մը պիտի փորձէր, կրթնած՝ բրիտանական աշխարհակալութեան ուժին, երես պիտի դարձնէր պոլշեւիկներէն եւ գործունէութեան նոր շրջան մը պիտի ստեղծուէր Կովկասի, Թուրքիստանի, Ատրպատականի մէջ։ Նպատակը պիտի ըլլար ապստամբեցնել Թուրք-Թաթարական եւ իսլամ տարրերը պոլշեւիկներուն դէմ, եւ ստեղծել իրենց երազած Լէնկթիմուրի մեծ կայսրութիւնը։

Պէտք չէ խաբուիլ այն հանգամանքէն, թէ դեռ երէկ ամբաստանեալի աթոռին վրայ նստած Ալի Ֆուատները հին դաշնակիցներ են պոլշեւիկներուն եւ միասին կը կազմակերպէին Ռուսիոյ եւ Ասիոյ իսլամական ուժերը, Անգլիոյ դէմ։ Այո, անոնք մինչեւ հիմա ողի ի բռին աշխատեցան այդ ուղղութեամբ, բայց այդ ջանքերը մէկ հիմնական նպատակ ունէին, — վախցնել Փուանքարէները, Քըրզըները եւ միւսները, օգտագործել իսլամական ուժը իբրեւ ճնշումի միջոց, որպէսզի պատռուի Սէվրի դաշնագիրը եւ հաշուի առնուի Քէմալի ողորմելի ուժը։ Իթթիհատը այդ նպատակին հասած է արդէն. Սէվրը չկայ այժմ, այլ չարիքներու փոքրագոյնը, Լոզանը միայն կը մնայ։

Բայց Լոզանի դաշնագրով Թուրքիան ապահովելէ յետոյ, Իթթիհատին գործը չի վերջանար. Ներկայ պայմաններուն մէջ, Թերեւս առով պիտի գոհանար Քէմալը միայն, իբրեւ իշխանաւոր, բայց բնաւ երբեք Տօքթօր Նազըմները կամ Շիւքրիները, որոնք կը ձգտին ստեղծել մեծ Թուրքիա, Լոզանէն աւելի մեծ ու հզօր։ Այդ Մեծ Թուրքիան կրնայ ստեղծուիլ Պոլսէն մինչեւ Պուխարա եւ Խիվա, մինչեւ Աֆղանիստան եւ Ուզպէկիստան, մինչեւ Կովկասի կատարները։ Այդպիսի Թուրքիա մը, նոյնիսկ առանց Մուսուլի, ձեռնտու է միայն Անգլիոյ, իսկ աննպաստ՝ Ռուսիոյ։ Այդ տեսակէտով, եթէ Մուսուլի զիջումը պարտութիւն էր պոլշեւիկներու համար եւ յաղթութիւն Անգլիոյ, Իզմիրի կախաղանները յաղթութիւն են պոլշեւիկներու համար եւ պարտութիւն՝ Անգլիոյ։ Բայց այդ յաղթութիւններն շատ աժան են։

Այսօր Իզմիրի կախաղաններով Ռուսիան կրնայ մխիթարուիլ թէ վրէժ լուծեց Անգլիայէն, Մուսուլի կորուստին առթիւ։ Մենք ալ ցաւելու պատճառ չունինք, քանի որ Մուսթաֆա Քէմալի կախած մարդիկը հայ ժողովուրդին ջարդարարներն են բայց առնուազն միամտութիւն է կարծել թէ վերջացած է համաթուրանական վտանգը, թէ այս կախաղաններն ու դաւերը վերջինը պիտի ըլլան, եւ խաղաղութիւնը վերջնապէս հաստատուած է։ Իթթիհատի համաթրքութիւնն ու համաթուրանականութիւնը արմատ ձգած են Թուրքերու հոգիին մէջ, նոյն իսկ Ըսմէթ եւ Քէմալ փաշաներու սրտին մէջ։ Ոչ ոք չի կրնար երաշխաւորել թէ այդ կախաղաններէն յետոյ, ինքը Մուսթաֆա Քէմալը չպիտի երթայ այն ճամբով, զոր գծած են սպաննուած կամ կախուած Թալէաթներն ու Շիւքրիները։ Եւ վերջապէս, ի՞նչ կրնայ ընել մէկ մարդու կեանք, մէկ Մուսթաֆա Քէմալ, որ նոյնքան մահկանացու է, որքան այսօրուայ իր զոհերը։ Ան չի կրնար կասեցնել համաթուրանական յառաջոյն յորձանքը։ Ինքն ալ պիտի քշուի հոսանքէն, եթէ չուզեր մեռնիլ կամ աւելի դառնալ։ Տօքթ. Նազըմները ուխտ կնքած են Ուզբէկներու, Սարտերու, Կիրգիզներու, Աֆղաններու, Թաթարներու, Ատրպէճանցիներու, Լեռնականներու եւ նոյն իսկ Վրացիներու հետ։ Այդ ուխտին համաձայն, պիտի կազմուի Թուրք-Թաթարական մեծ իշխանութիւն մը, առանց ունենալով Կասպից ծովը. այդ ուխտին մատաղ պիտի երթան Հայն ու Քիւրտը, Պարսիկն ու նման ոչ-Մոնկոլ ցեղերը։

Մենք միշտ զգոյշ եւ արթուն պիտի մնանք եւ ելք մը պիտի փնտռենք այդ վտանգը կանխելու։ Մենք կրնանք հանգիստ ըլլալ միայն այն ժամանակ, երբ իրապէս կը վերնան Թուրանական ցնորքներու իրագործման հնարաւորութիւնները։ Իսկ այդ կ'ըլլայ միայն այն ժամանակ, երբ լուծուի հայկական հարցը, երբ կը ստեղծուի Միացեալ եւ Անկախ Հայաստանը։

Մինչեւ այդ, նոյն իսկ պոլշեւիկ Հայերը հանգիստ քնանալու իրաւունք չունին։ Վտանգը ինչպէս մեր, նաեւ իրենց գլխուն է կախուած. իսկ խորհրդային Ռուսիան իր արեւելեան յիմար քաղաքականութեամբ, զօրացուց Թուրանականութիւնը։ Մոսկուա կը կարծէր թէ այդ զէնքը պիտի գործածէր Հնդկաստանի մէջ Անգլիոյ դէմ, մինչ հիմա Անգլիա նոյն զէնքը ուղղած է իր դէմ եւ ուշ-կանուխ պիտի խրէ իր փորը, Կասպեան երկիրներու կամ Անդրկովկասի մէջ։

Որքա՛ն ճիշդ է որ հոր փորողները իրենք հորը կ'իյնան...

ՌՈՒԲԷՆ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՖԱՇԻՍՏ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Իտալիոյ ֆաշիստները մրցումի ելած են պոլշեւիկներուն հետ։ Ինչպէս այս վերջինները կ'ուզեն բոլոր երկիրները լուծել խորհրդային միութեան մէջ, այնպէս ալ Իտալացիները կ'ուզեն Եւրոպային ֆաշիստական Միացեալ Նահանգները կազմել։ «Եւրոպայի բոլոր ազգերը եթէ կ'ուզեն զիրենք կլանող քաոսէն դուրս ելլել, ուրիշ միջոց չունին, բայց եթէ ինծի պէս ընել, այսինքն ֆաշիզմ հաստատել» ըսած է վերջերս Մուսոլինի։

Այս առթիւ Պոլոնիոյ Ասսալթօ ֆաշիստական թերթը կը գրէ.—

«Եւրոպական ազգերու առողջ մասը արդէն կը յայտարարէ թէ իրենցմէ իւրաքանչիւրը Մուսոլինիի մը պէտք ունի, փրկուելու համար։ Ի՞նչ պէտք է փափաքինք մենք։ Այն՝ որ այսօր եւ վաղը միայն մէկ Մուսոլինի պէտք է գոյութիւն ունենայ եւ միայն մէկ մեթոտ,— հռոմէական մեթոտը, համաշխարհային տնտեսութիւնը վարելու համար։ Կը հետեւի ուրեմն որ եթէ Եւրոպան ֆաշիստ պիտի դառնայ, ատիկա կարելի է՛ երբ միակ պետ ընտրուի Մուսոլինին։» Ցօդուածագիրը վերջացնելով կ'եզրակացնէ թէ այս ձեւով ամբողջ Եւրոպան պիտի իտալականանայ։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ բոլոր աշխատակիցներէն գրել թուղթին մէկ երեսը միայն։

Հրէական գրականութիւն

ԱՂՋԻԿՆ ՈՒ ՏՂԱՆ

(Պարտէզ մը, խորը վիլլա մը, լուսնկան՝ ամպին շրթներուն վրայ։ Տժգունօրէն արծըթած լոյս մը տարածուած է տեսարանին վրայ։)

ՏՂԱՆ.— Ծաղիկները քեզ են շնչեր, եւ բոլոր բուրումները քեզ կ'ողջունեն...

ԱՂՋԻԿԸ.— (Հեգնութեամբ) Այ...

Տ.— Եւ լուսնկան... որ կը ցայտէ Թափանցիկ ամպէ մը դուրս, ու կը վազէ դիմաւորելու համար քեզ...

Ա.— Լուսնկան տխմար է, հայնէն այդպէս գրած է։

Տ.— Ամէն տխմար սակայն բան մը ունի խելացի, գոնէ գիտէ թէ որն է չարը, եւ բարին...։ Լուսնկային շողերը կը սարսուան մատղաշ դէմքիդ վրայ, ինչպէ՜ս կը ժպտին անոնք շրթներուդ մէջ։

Ա.— Հը, բանաստեղծ դարձար...

Տ.— Քեզմո՞վ բանաստեղծ չպիտի դառնար։ Մնաց որ, բանաստեղծութիւն չէ։ Կը սիրե՜մ քեզ...

Ա.— (Բազուկները կ'երկարէ դէպի տունը). Աւելի լաւ է որ մօրս ըսէիր ատիկա, շատ պիտի զուարճանար։ Գիշերները չի քնանար, կը վախնայ որ տունը կը մնամ։

Տ.— Զրոյց մը միտքս ինկաւ...

Ա.— Եթէ այդ մասին է, պատմէ։

Տ.— Դրախտին մէջ պատահած է . . .

Ա.— Հի՞ն պատմութիւն...

Տ.— ...«Որ սակայն միշտ նոր կը մնայ», կ'ըսէր Հայնէ։ Արդ, դեռ Ադամ եւ Եւա վտարուած չէին դրախտէն, ուրեմն առաջ քան այն օրը, երբ քերովբէները, իրենց սուրերով, դրախտին մուտքը կը պաշտպանէին առաջին զոյգին դէմ։

Ա.— Ուրեմն տակաւին չէին կերած խնձորը, եւ բարին ու չարը որոշել չէի՞ն գիտեր։

Տ.— Չէ, կերած էին։

Ա.— Այն ատեն, ինչո՞ւ վտարուած չէին։

Տ.— (Ժպտելով) Դատը կը շարունակուի այդպէս միշտ, եւ Ադամ, անծանօթ դեռ չարին, անփութօրէն կը պտըտի Եդեմի ծառուղիներուն մէջ։ Ծառի մը վրայ աղուոր խնձոր մը կը տեսնէ...

Ա.— Միշտ խնձոր...

Տ.— Սակայն աւելի գեղեցիկ, աչք ծակող ինչպէս գրուած է Աստուածաշունչին մէջ։ Վարդագոյն, ինչպէս արշալոյսը...

Ա.— Եւ սիրտը վառեցա՞ւ այդ խնձորին համար։

Տ.— Անշուշտ։ Բերանը ջրոտած էր, եւ սիրտը կ'աղնտուէր։

Ա.— Կը քաղէ՞ զայն։

Տ.— Դրախտին մէջ չեն քաղեր, այլ կը խնդրեն։ Կը կենան ծառին առջեւ, կը բարեւեն յարգանքով եւ կը խնդրեն. «Ծառ, բարի՜ ծառ, ինծի նուիրէ խնձորդ, կը փափաքիմ զայն ուտել։»

Ա.— Եւ ծառը անշուշտ կը մերժէ...

Տ.— Ցայտնի չէ ատիկա։ Ան միայն պզտիկ պայման մը կը դնէ։ «Ադամ, բարի Ադամ», կը պատասխանէ ծառը, «դուն կրնաս ուտել խնձորը, սակայն պէտք է որ դուն ալ խնձոր բերես ինծ նըման։ Կեր, գիս ալ միասին, ամբողջովին, ծծելով, խնձոր, տերեւ, ճիւղ, արմատ, մինչեւ հողին մէջ գալարուած ընձիւղներս»։

Ա.— Հա՜հա՜հա, հի՜հի՜հի...

Տ.— Ադամ եւս քեզ նման կը խնդայ։ Սակայն ծառը կատակ չըներ։ Ան լրջօրէն այս միտքը ունի։

«Դուն ստիպուած չես, կը բա[illegible] գտրէ ան, որ զիս կ[illegible] մը ընելով, [illegible] կեանքիս [illegible] թէ ամէն օր, ամէն [illegible] ճաշակես»։

Ա.— Ադամ այն ատեն [illegible] կ'ըսէ։

Տ.— Ադամ, սակայն [illegible] համար չարը եւ [illegible]

(Ժամանակ մը կ'[illegible])

Ա.— Եւ ալ, եւ ալ [illegible]

Տ.— Ի՞նչ [illegible]

[illegible]

(Աշխին ալ [illegible])

Տ.— Հասկցա՞յ[illegible]

Ց. Ն. ՓԻՐՏ

ԱՄԱՅԻ ԷՏԻՐՆԷՆ

ՀԱՅ. ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՊԱՐԱՊ[illegible]

[illegible] «Ալիք» [illegible]

[illegible] Երեմեան 60-70 հազար [illegible] 1000ին [illegible] 3-400ը [illegible] եւ 150-160ը հայ [illegible]

[illegible]

Պետին տեսնելով, Յուսիս ոտքի ելաւ եւ ըսաւ.

— Ձեր ստացած հրամանները կատարելու համար, ես պէտք է ձեզ ըսեմ, որ ինծի հարկաւոր է ամենէն նուազ քսան հոգի։

Պետը ժպտեցաւ եւ ըսաւ.

— Ինչպէս կ՚ուզէք։ Ես ձեզ կրնամ տալ ամենէն նուազ հարիւր հոգի։

— Ես կ՚ուզեմ միայն քսան հոգի։

— Ինչո՞ւ։

— Որովհետեւ ես ալ կ՚ուզեմ ձեզ ըսել, որ ես ալ ձեզ պէս ազատ եմ։ Ես ալ ձեզ պէս կրնամ ընտրել ինծի հետ գործակիցներ

շարժումով մը մազերը խառնեց, եւ դէպի ճակատը իջեցուց զանոնք: Ձեռքը ինկաւ, գլուխը դէպի առաջ հակեցաւ ու ընկճուած մնաց: Զիա Խուրշիտ ժպտադէմ մտիկ ըրաւ պահանջագրին իրեն վերաբերող մասը: Նիստը վերջանալուն երբ դուրս կը հանուէր. չքաշուեցաւ ժպտելու ունկնդիրներուն առաջին նստարանին վրայ գտնուող դեռատի եւ գեղեցիկ կնոջ մը երեսին:

Ամբաստանագրին ընթերցման ընթացքին ամէնէն շատ քաջութիւն ցոյց տուողը Զիան էր: Պրուսայի երեսփոխան Նէճաթի պէյ լացաւ:

Պուլկարները եւ Ռումէնները դէմ դիմաց

Վերջին միջադէպերուն առթիւ, ռումանական կառավարութիւնը ստուարաթիւ զօրք եւ ոստիկան-զինուոր ղրկեց սահմանագլուխը: Մակեդոնացիները եւ Տոպրուճայէն փախած Պուլկարներն ալ 600 հոգիով կեցած են դիմացի ափը, հրամանատարութեամբ նշանաւոր հրոսապետ Վասիլ Թոտորոֆի:

Անհաշտ հարեւաններ

Պուլկարիայէն կը հեռագրեն թէ սերպիական կառավարութիւնը պիտի պահանջէ պուլկար կառավարութենէն որ վերջ դնէ մակեդոնական կուսակցութեան գործունէութեան: Միեւնոյն աղբիւրին համաձայն, Սերպիա պիտի առաջարկէ Ազգերու Դաշնակցութեան միջազգային ազդեցութեամբ լուծել մակեդոնական կազմակերպութիւնը, քանի որ Պուլկարիա ի վիճակի չէ այդ բանը կատարելու:

Նորէն ընդհատուեցան

Երկու տարիէ ի վեր կը քաշքշուէին ֆրանքօռուս բանակցութիւնները: Հինգշաբթի օր վարչապետը և ելմտական նախարարը տեսակցեցան դեսպան Ռաքովսքիի հետ: Այս առթիւ հաստատուեցաւ որ խորհրդային իշխանութեան առաջարկները անընդունելի են Ֆրանսայի համար: Թերթերը կը հաւաստեն թէ բանակցութիւնները պիտի ընդհատուին մինչեւ աշուն: Ռաքովսքի Մոսկուա պիտի երթայ մտերս, իր կառավարութեան հետ խորհրդակցելու համար:

Կ'ըսուի թէ ռուսական դեսպանը առաջարկած էր տարեկան 40 միլիոնի փոխարէն 55 միլիոն ֆրանք վճարել Ֆրանսայի առնելիքներու հաշւոյն:

Պարսկաստանի մէջ ալ...

Վերջին խլրտումներուն առթիւ, 56 հոգի կախուեցան կամ գնդակահարուեցան պարսկական Ատրպատականի մէջ, ինչպէս կը հաղորդէ պաշտօնական հեռագիր մը: Շարժումը ամբողջովին զսպուած չէ տակաւին, բայց կառավարութիւնը վստահ է իր ուժին վրայ: Օդանաւեր կը յածին ապստամբ նահանգներուն վրայ և ներում կը խոստանան զինուորներուն, եթէ անձնատուր ըլլան:

Հացը 2.70

Ցորենին գինը նորէն բարձրացած ըլլալով, որոշուեցաւ 2. 70ի բարձրացնել հացին գինը, Յուլիս 22էն սկսեալ: Արդէն 2,60ի կը ծախուէր քանի մը օրէ ի վեր:

Այս յարաճուն յաւելման առթիւ առջի օր հարցապնդումներ եղան խորհրդարանին մէջ:

Կարգ մը գաւառներ իրենց գլխուն ճարը նայիլ սկսած են, աժան հաց ունենալու համար: Այսպէս, Թուլուզի քաղաքապետական խորհուրդը պայմանագրութիւն մը կնքած է աղօրիքի ընկերութեան մը հետ, որ օրական 650 քէնթալ ցորեն պիտի աղայ:

Մարոքի Սուլթանը եւ սուլիչները

Մարոքի Սուլթանը եւ Սպանիոյ դիկտատորը բախտ չունեցան այս քաղաքին մէջ: Առջի օր Սուլթանը Փարիզի մզկիթին բացումը կատարելէ յետոյ, երեսփ. ժողով գնաց հանրապետութեան նախագահին հետ: Համայնավար երեսփոխանները, որոնք յարակից պարտէզը կեցեր էին, իրենց գրպաններէն սուլիչներ հանելով, սկսան ուժգնօրէն սուլել: Ուրիշ յխուռն երեսփոխաններ ընդհակառակն ծափահարեցին: Հետաքրքիրներու բազմութիւն մը ուզեց յարձակիլ կարմիր ցուցարարներուն վրայ, բայց ոստիկանութիւնը օգնութեան հասնելով, կռիւին առաջքը առաւ:

Սուլթանը դեռ Փարիզ է. իսկ Սպանիոյ դիկտատորը հեռացաւ առջի օր, հիւսիսային կայարանէն: Մեկնումը գաղտնի պահուած էր:

Թագաւորը լիազօր՝ ֆրանքը փրկելու

Պելժիոյ խորհրդարանը երկար վիճաբանութիւններէ յետոյ, վեց ամսուան լիազօրութիւն տուաւ Թագաւորին, պելժիական ֆրանքը փրկելու համար: Հանգանակութիւն բացուած է արդէն եւ ամէն կողմէ խոշոր գումարներ կը հասնին: Հոլանտական սեղանաւորներու խմբակ մը առաջարկած է 500,000,000 ֆիօրինի փարկ մը բանալ, ֆրանքը բարձրացնելու համար:

Կիրակի օրէն ի վեր չորս միջնորդներ անձնասպան եղած են Պրիւսէլի մէջ, որովհետեւ խոշոր շահեր կը սպասէին ֆրանքի անկումէն, բայց յուսախաբ եղան:

Ուշ մնացած խոստովանութիւն մը

«Փրավտա», Մոսկուայի պաշտօնաթերթը, նշանաւոր փաստաթուղթ մը հրատարակեց Յուլիս 10ի թիւին մէջ: Պաքուի բանւորական խմբակցութիւնը, որուն գլուխը կը գտնուին նախկին գործավար Շլեափնիքոֆ, և Պ. Մէտվէտէֆ, ուրիշ ազդեցիկ դէմք մը, կեդրոն գրկած են ծրագիր նամակ մը, որ ուժգնօրէն կը բողոքէ համայնավար կուսակցութեան արտաքին քաղաքականութեան դէմ:

«Մեր մեթոտները մեքենաբար արեւմտեան երկիրները փոխադրելու փորձերը կազմալուծեցին այդ երկիրներու բանւորական շարժումը եւ յառաջ բերին «համայնավար» տխեղծ հատուածներ. որոնք կը պահուին ռուս աշխատաւոր զանգուածներու ծախքով. ուրեմն այս վերջինները կը զրկուին այն աղբիւրներէն զորս կրնային իրենց համար գործածել: Այսպէս, արտասահմանի մէջ կը ստեղծուի մանր - քաղքենի ծառաներու բազմութիւն մը որ ինքզինքը «պրոլետար» կը ցուցնէ ռուսական ոսկիին շնորհիւ եւ կը յաւակնի ամէնէն «յեղափոխական» բանւորները ներկայացնել կուսակցութեան մէջ»:

«Փրավտա» երկարօրէն կը պատասխանէ այս բողոքին եւ կ'աւելցնէ թէ պոլշեւիկ կուսակցութիւնը պիտի շարունակէ դրամ ղրկել արտասահմանի կոմունիստ կուսակցութեանց, որովհետեւ իր ներքին քաղաքականութեան յաջողութիւնը կախում ունի համաշխարհային յեղափոխութենէն:

"ՅԱՌԱՋ,,Ի Ա. ՏԱՐԻՆ

Օգոստոս 1ին կը լրանայ ՅԱՌԱՋի առաջին տարին:

Այս առթիւ կը խնդրենք բոլոր այն բաժանորդներէն որոնք առկախ հաշիւներ ունին, փութացնել իրենց բաժնեգինը, առանց նոր ազդարարութեան սպասելու:

ՄԹԵՐԱՆՈՑ
"ՍԹԱՆՊՈՒԼ,, ՕՂԻԻ
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ԳԻՆ
ՌԵՍԹՕՐԱՆՆԵՐՈՒՆ, ՃԱՇԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ, ՊԱՌԵՐՈՒՆ
եւ ՍՐՃԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
ԽԻՍՏ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐ
ԱՄԵՆԷՆ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ
ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ԳԷՈՐԳ ՄԱՐԹԱԵԱՆ — ՅՈՎՍԷՓ ԱԶԻԶԵԱՆ
52 - 54, Rue Piat, PARIS 20e
Մէթրօ՝ Պէլվիլ Tél. MÉNILMONTANT: 70-26
Փարիզի ապսպրանքները յաճախորդին տունը կը յանձնուին:
Ապսպրանքները կ'ընդունուին թէլէֆօնով եւ նամակով:
Արուարձանները քօլի փօսթալով կը ղրկուի:
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ գաւառները եւ արտասահման ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

ՕՐ. ԱՇԽԷՆ ԽԵՐԵԱՆ
ԵՒ
Պ. ՀՐԱՆԴ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ
(խմբագիր «Յառաջ»ի)

Պսակադրութիւնը՝ այսօր, կիրակի, կէսօրէն յետոյ ժամը 3ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին:

ՊԵՐՃՈՒՀԻ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
ԵՒ
ՍԻՍԱԳ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ
ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ
Ալֆորվիլ 1 Յուլիս 926

ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ խումբի ընդհանուր ժողովը՝ 23 յուլիս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական սրահին մէջ, 43 Rue de la République,

Հ. Յ. Դ, Ուսանողական Միութեան ճերթական ժողովը՝ 20 յուլիս երեքշաբթի գիշեր ժամը 8,30ին Ֆլօրիա ճաշարանը: Բոլոր կուսակցականներու մուտքը ազատ է, իսկ անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին Յուլիս 21 Չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին:

Հ. Յ. Դ. ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ դասընթացքի առաջին դասախօսական պտոյտը կը կատարուի այսօր Կիրակի (Յուլիս 18) Վէրսայլի մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները: Ժամադրութիւն Invalideի շոգեկառքի կայարանը ժամը կէսէն մինչեւ 1: Հերթական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ Հինգշաբթի, Յուլիս 22ին Café du Métroի վերնայարկը, Métro Odéonի դիմաց:

ԿԻԼԻԿԵԱՆ Հայրենակցական Միութեան Գ. ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ Յուլիս 27ի Երեքշաբթի գիշեր, ժամը 9ին, Ֆլօրիա ճաշարանը, 61, Rue Monsieur le Prince: Ամբողջ կիլիկեցիները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ:

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ Միութիւններու ընդհ. պատգամաւորական ժողովը՝ յուլիս 31ին, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8-30ին, Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ, 61 Rue Monsieur le Prince: Կը հրաւիրուին բոլոր Հայրենակց. Միութեանց ներկայացուցիչները:

ՀՐԱՒԷՐ ՖՈՒԹՊՈԼԻՍՏՆԵՐՈՒՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ֆութպօլի Յանձնախումբը խիստ կարեւոր խորհրդակցական ժողովի մը կը հրաւիրէ Ա. եւ Պահեստի խումբի բոլոր խաղացողները, այսօր, այսօր Կիրակի ժամը 3ին Ֆլօրիա ճաշարանին վերնայարկը 61, Rue Monsieur le Prince:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարզական փորձերը տեղի պիտի ունենան կիրակի 18 Յուլիս Stade S. A. Montrougeի մէջ, հաւաքավայր ժամը 8.30ին Métro: Porte d'Orléans.

ԾԱՆՕԹ ՈՒՍՈՒՑԻՉ Մարկոս Նաթանեանի ողբացեալ որդի ուսանող Անուշաւանի մահուան տարելիցին առթիւ, հոգեհանգստեան Պատարագ եւ պաշտօն պիտի կատարուի այսօր, կիրակի, յուլիս 18ին Հայոց եկեղեցին: Բարեկամները եւ համակիրները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ, յարգելու համար վաղամեռիկ հանգուցելոյն յիշատակը:

ՀԱՅ կամաւորներու յուշարձանին բացման առթիւ առնուած լուսանկարներուն շարքը փնտռել կիրակի եկեղեցիին դուռը, «Յառաջ»ի ցրուիչ էն:

Իսկ Ակնայ Հայրենակցական Միութեան հաւաքոյթին խմբանկարները Ֆլօրիա ճաշարանէն կամ լուսանկարիչ Գ. Ճօլօլեանէն 39 R. Brancion.

ՀԱՄԵՐԳ
ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԴ.Ի ՀԱՄԱՐ

«ՍԻՓԱՆ» երկսեռ երգչախումբ Դեկավարութեամբ ՍԱՔՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆի կը պատրաստուի մեծ համերգ մը, նուիրուած միայն Կոմիտաս վարդապետի գործերուն: Զուտ հասոյթը պիտի դրուի Կոմիտաս վարդապետի բարեկամներու յանձնախումբի տրամադրութեան տակ:

Կոմիտաս վրդ.ի եւ այլ խումբերուն մասնակցող երգիչ-երգչուհիները եւ բոլոր փափաքողները կը հրաւիրուին մասնակցիլ «Սիփան» երգչախումբին յիշեալ նպատակին համար: Կը խնդրուի գրաւոր դիմել՝ M. Sako Hagopiani 28. Rue Nationale, Billancourt (Seine): Փորձերու մասին կը տեղեկացուի նամակով:

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Սէն Շամոնի կոմիտէին Յուլիս 25ին, Խանասորի արշաւանքին տարեդարձին առթիւ: Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Խանասորի արշաւանքի տարեդարձը կը տօնուի Յուլիս 25ին, Շավիլի անտառին մէջ, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Խաժակ» եւ «Ռոստոմ» խումբերուն: Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները: Ընկերական թափօրով ուխտագնացութիւն պիտի կատարուի Իշխանի գերեզմանը որ կը գտնուի նոյն գիւղին մէջ: Պիտի ըլլայ նաեւ պիքնիկ տեղին վրայ:

ԿՈՒԻԶՈՒԻ

Անկիէնի մէջ պատուաւոր ընտանիքի մը համար 40 տարեկանի մօտ սպասուհի մը: Դիմել Տիկ. Յակոբեանի, 26 Bld. Camot, Enghien-les-Bains: (Կարտիւ Նօրէն իջնել Լա Պառ կամ Անկիէն):

"ԲՈՒԺԱՆՔ,,

Հրապարակ ելած է առաջին թիւը: Քաղաքին մէջ կը ծախուի Պէլվիլ՝ Librairie Gachet, Սէն Միշէլ՝ Թիւ 7ի դիմացի կրպակը:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՍԱՓՐԻՉ ՄԸ

Կը փնտռուի լաւագոյն պայմաններով, դիմել Մկրտիչ Տէր Ստեփանեանի, 28 Rue Nationale Billancourt. (Seine)

ՕՂԻԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ ԱԶՔԸ ԼՈՅՍ
վերջապէս եկաւ «ՍԹԱՄՊՈԻԼ» օղին
Զուտ խաղողէ պատրաստուած Փարիզ կը ծախուի գոց շիշերով
ՊԷԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ ՔՈՎ
28, rue Lesage, Paris XXe. 18bisRue, Jouge Rouve
Métro Belleville. Tramway 5, 26
Նաեւ կը գտնուի միշտ լաւագոյն արեւելեան նպարեղէններ, անուշեղէններ եւ պիտոյքներ:

ԳԼԽԱՐԿԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ NADINE
ՊԷՕՅԻՒՔԵԱՆ ՔՈՅՐԵՐ
վերջին նորաձեւութեամբ խիստ ճաշակաւոր գլխարկներ դիւրամատչելի գիներով:
Կը ստանձնենք նաեւ ամէն տեսակ նորոգութիւններ եւ ձեւափոխութիւններ: 9, rue de Moscou Paris, 8(e) Tél. Louvre 12-79

ՓԱՆՍԻՕՆ ՏԸ ՖԱՄԻՅԼ
"ՎԻԼԼԱ ՌԷՆ,,
ՏԱՔ ՋՈՒՐ, ԼՈԳԱՐԱՆ, ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՋԵՐՄՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԱՌԱՏ
7 եւ 7bis, Rue Péligot, Enghien-les-Bains (Télph. Enghiee 535)
կայարանին կից, խիստ օդաւէտ, կահաւորուած սենեակներ մնայուն եւ կամ պատահական յաճախորդներու համար:
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԸՆՏԻՐ ԽՈՀԱՆՈՑ
ԳԻՆԵՐԸ ԱՄԷՆՈՒՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՉ
ԱՐԱՄ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
3, Rue d'Austerlitz, 3
Métro Gare de Lyon,
Quai de la Rapée եւ Bastille
Պատիւ ունինք ծանուցանել մեր յարգելի հայրենակիցներուն որ վերոյիշեալ հասցէին, բացած ենք սափրիչի (վարսավիրայ) սրահ մը, արհեստին նորագոյն մեթոտներով: Մեր մաքուր սպասարկութիւնը եւ մատչելի գիները մեծապէս պիտի գոհացնեն մեր յաճախորդները:

Կանանց եւ փոքրիկներու մազերը կը կտրուին ճաշակաւոր կերպով: Կը ծախուի նաեւ անուշահոտ օճառ եւ այս կարգի զանազան առարկաներ: Բաց է ամէն առաւօտ ժամը 7էն երեկոյեան 9, բացի երկուշաբթի:

ԲԺ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ
ՆԱԽԿԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅԿ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Մասնագէտ՝ ներքին եւ վեներ. հիւանդութեանց
42, Rue des Acacias
Métro: Ternes կամ Etoile
ժամը 4-7 կիրակի օրեր 9-12

ԱՅՑԵԼՈՒ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼ-ԹՂԹԱԿԻՑ
Մասնագէտ տոմարակալ մը, որ 25 տարուան եւրոպական փորձառութիւն ունի, կը վարէ ֆրանսերէն եւ անգլիերէն առեւտրական թղթակցութիւններ եւ ամէն ձիւղի վերաբերեալ հաշուակալութիւն գոնթինանթալ կամ Անգլ. Ամերիկեան սիսդեմով: Դիմել խմբագրատուն նամակով:

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԴԱՍԵՐ
Համալսարանական դասեր, առեւտրական, իրաւագիտական եւ գրական, առանց գիրքի, ուղղակի թերթերէն, յայտնի հայ մասնագէտի կողմէ: Դիմել խմբագրատուն նամակով:

ԳՈՐԳ ՆՈՐՈԳՈՂ
գործաւորուհիներու պէտք կայ, վարժ կամ ոչ: Դիմել 36, Rue Polonceau, Պ. Յակոբ Կէվիկեանին: Թէլէֆօն՝ Nord 33—32: Մէթրօ Barbès:

ԾԱԽՈՒԻ ՏՈՒՆ
Առնուվիլ-լէ-կոնէսի հայաշատ թաղին մէջ տուն մը կայ ծախու երեք սենեակ, խոհանոց եւ երկու պզտիկ սենեակներով պարտէզը 504 մէթր: Փափաքողները թող դիմեն՝ 7 Rue de Rome, Arnouville-les-Gonesses (Nord-Villiers- le. Bel).

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ
Ընդարձակ պարտէզով տան մը մէջ կան 6 սենեակ եւ խոհանոց, յարմար եւ բազմանդամ ընտանիքներու համար: Պարտէզէն ալ մաս մը հող կը տրուի իբր բանջարանոց: Կայարանէն 7 վայրկեան: Դիմել Տիկ. Դաւիթեանին, Rue du Moulin a la Vent, Sarcelles.

ՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒՆ
Առատ գործ կայ բօպի եւ է շարփի վրայ, փութացէք դիմել 5, Rue de Tourtille, թիւ 7 սենեակ Մ. ԽԱՊՐԻԿԵԱՆի: Métro Couronne կամ Belville:

ՎԵՍՏՈՆ ԿԱՐՈՂ
վարպետ վեստոն կարող գործաւորի մը պէտք կայ: դիմել 3 Rue Cadet դերձակ Ն. Ամբրխանեանի:

ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻԻ ՊԷՏՔ ԿԱՅ
իրենց տուներուն մէջ հաւ. գուստ եւ պլուզ կարող գործաւորուհիներ կ'ուզուին գոհացուցիչ վճարումով: Դիմել՝ 14 Rue d'Ortolant սենեակին թիւ 30 Տիկ. Սաթենիկ Ուրբաթեանի:

ՍԱԿԱՐԱՆ
17 Յուլիս 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Անգլիոն,	L. St.	201	—
Տոլար,	Dollar	40	—
Մարք (ոսկի)	Mark	9	20
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	22	50
Թրք. ոսկի	» or	160	—
Մէճիտիէ	Médjidié	12	—
Լէվա 100 հատը	Léva	26	—
Տրախմի »	Drachme	43	50
Լիր » »	Lire	124	—
Պելժ. ֆրանք »	Frc. Belge	95	—
Զուից. »	Frc. Suisse	732	—
Լէյ 100 հատը	Ley	17	65
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	193	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Քր. Ֆօնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	——	—
» II	»	——	—
» III	»	——	—
Օսմանլի երկթղ.	Lots turcs	——	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ
ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,
67, Rue Monsieur-le-Prince (6
Métro Odéon կամ St. Michel
ընտանեկան մաքուր, համեղ եւ առատ կերակուրներ:
Թապըլ տ'օթ 4 ֆրանք
Տասը տոմսակով 3.75 Ֆր.
Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

Le Gérant : H. TEURNIER
Impr. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

ՅԱՌԱՋ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.		20 շ.
Ամերիկա —	3 տ.		5 տ.
Ուրիշ երկիրներ —	50 ֆր.		100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է։

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 21 ՅՈՒԼԻՍ 1926

21 JUILLET 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 152 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԷՆԿԻՒՐԻ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ՀԵՏԱՊՆԴԵԼ ԻԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐԸ, ԽՈՇՈՐ ԴԱՏ ՄԸ ՍԱՐՔԵԼՈՎ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԸ

Տակաւին կարելի չեղաւ շարժման մէջ դնել Եւրոպայի թեմական վարչութիւնը, շնորհիւ Փարիզի խմբակին ձեռնպահութեան, աւելի ճիշդ՝ անոր բռնած խափանարար ընթացքին։

Երեւութապէս, օրինական պատրուակներ ունին անոնք, բայց իրականին մէջ, վրան-բաց sabotage մըն է որ կը փորձեն։ Առաջին օրէն իսկ, անոնք մատնեցին իրենց չկամութիւնը, հաւկցնելով թէ չպիտի հանդուրժեն որ եւ է վերին իշխանութեան։ «Մենք արդէն կազմակերպուած ենք եւ ունինք մեր կանոնագիրը»։ Յաճախ կը լսէինք այս միամիտ ազդարարութիւնը Փարիզի «Եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան» անդամներուն կողմէ, որոնք չեն ուզեր հրաժարիլ իրենց անդրանիկութեան իրաւունքէն, եւ կը կարծեն թէ 25-30 հոգին աւելի բարձր կրնայ խօսիլ քան 15,000ը։ Մարսէյլի ընտրական վէճը պարզ պատրուակ մըն էր, անակնկալ մը, որ փրկեց իրենց օձիքը։ Եւ հիմա քէն բռած, քաշուեր են իրենց թաքստոցը, աւելի կարեւոր գործեր հետապնդելու համար։ Այս յամառութեան վրայ չեն զարմանար անոնք որ բաւական բան գիտեն Փարիզի եկեղեցիի մատակարարութեան ձեւերու մասին։ Այդ «օլիկարշի»ն ինքզինքը մատնեց Պատգամ. Ժողովէն առաջ ալ, հանրագրութիւն մը կարկտելով, բայց կէս-ճամբան մնաց, և վերջին պահուն ուզեց ժողովին միջոցաւ վաւերացնել իր տեսակէտը։

Այսպէս կամ այնպէս, Փարիզի խմբակը իր պատեանին մէջ քաշուած, կը ծիծաղի անոնց վրայ որոնք անհրաժեշտ կը գտնեն ֆրանսահայ գաղութին կազմակերպումը։ Խնդիր է թէ ո՛րքան ատեն պիտի կարենան վայելել այդ սմսեղուկ «յաղթանակը»։ Ըսած ենք եւ կը կրկնենք,— Մենք չենք հետաքրքրուիր բանկալի հաշիւներով։ Մեզի համար էականը, անմիջականը՝ գաղութներու կազմակերպումն է։ Այդ ուղղութեամբ ինչ որ փորձուեցաւ Պատգամ. Ժողովին մէջ, չի գոհացներ ոչ միայն մեզ, այլեւ քիչ-շատ ազատամիտ տարրեր։ Ի՞նչ էր, վերջապէս, քուէարկուած «Թեմական կանոնագիրը», եթէ ոչ առաջնորդական ուղեցոյց մը, ամզոյն մնացորդ մը վաթսունական թուականներէն։ Կանոնագիրը նկատի ունի միայն «Հայ առաքելական եկեղեցւոյ զաւակները», եւ շարադրուած է «հօտ եւ հովիւ»ի հոգեբանութեամբ։ Անոր ամէն մէկ տողէն կղերապետական հով մը կը փչէ։ Անոր հեղինակները առաջնորդուած են տարօրինակ մտավախութեամբ մը, կարծելով որ եթէ ազգային ձեւ տան, գործը կը ձախողի։ Միւս կողմէ, կանոնագիրը եթէ ներկայ բովանդակութեամբ գործադրուի, պիտի վնասէ այն գաղութներուն որոնք արդէն կազմակերպուած են քիչ-շատ աշխարհական ոգիով, առանց դաւանանքի եւ սեռի խտրութեան, թէեւ ընդունուեցաւ իւրաքանչիւր թեմ ազատ ձգել իր վիճակային գործերուն մէջ։

Այս բոլոր անյարմարութիւնները բաւական էին, որ Դաշնակցական պատգամաւորները այլեւս չհետաքրքրուէին այդ ձեռնարկով։ Եւ սակայն համբերեցին ու համակերպեցան, եղածը նկատելով նախափորձ մը՝ ընդհանուր խառնակութեան մէջ. տեսակ մը ուղեցոյց՝ վեց ամսուան համար։ Կամ շարունակութիւնը այն ձեւին որ կը տեւէր մէկ տարիէ ի վեր, մինչեւ որ կարելի ըլլայ աւելի բազմակողմանի եւ իսկապէս ներկայացուցչական ժողով մը կազմել, եւ միջավայրին համապատասխան կանոնադրութիւն մշակել։ Այսպէս կը խորհէին, կը կարծենք, նաեւ այն պատգամաւորները որոնք մնացին մինչեւ վերջը։

Ի՞նչ ըսել կ'ուզեն, հիմա, Փարիզցիները, իրենց ազգականներով եւ արբանեակներով։ Անոնք որ քուէ տուին իրենց, չափազանց վեհանձնութեամբ շարժած եղան, պարզապէս գործը փրկելու եւ ազմուկ մը պակսեցնելու համար։ Դէ՞մ են կազմակերպութեան։ Պիտի շարունակե՞ն սա ինքնագլուխ ձեւերը, որոնք Անատօլուի յետին գաւառներուն մէջ անգամ անհանդուրժելի էին։ Ու վերջապէս, չե՞ն վախնար հետեւանքներէն։ Եթէ այս փորձը վիժի, չի նշանակեր թէ Եւրոպան կազմակերպելու ծրագիրը վերջնապէս թաղուած է։ Ընդհակառակն։ Այն ատեն պատճառ պիտի ըլլան որ ոչ միայն իւրաքանչիւր գաղութ անջատ պահէ իր կազմակերպութիւնը, այլ և այստեղ, Ֆրանսայի մէջ, իւրաքանչիւր կեդրոն իր գլխուն ճարը նայի։ Փա՛րիզն ալ։ Որովհետեւ, վերջը-վերջը Մարսէյլ, Լիոն եւլն. ունին զանազան կորիզներ, և այս քաղաքն է որ անտէր կը մնայ իր 15,000 հայութեամբ, կամ կը յաւակնի եկեղեցիի «տէմիրպաշ» հոգաբարձութեամբ մը վարել գործերը, առեւտրական գրասենեակի մը չորս պատերուն մէջ...

Իրենց ամէն պատեհութիւն տրուեցաւ, եւ աւելորդ կոչեր ալ եղան իրենց ողջմտութեան։

Ի՞նչ ըսել կ'ուզեն, սուտ-խենդ ձեւանալով, կամ ասպարէզէն խուսափելով։

Գոնէ լաւ սորվէին ֆրանսական բարքերը, որոնց անունով կը ճառեն յաճախ։

Շ.

ԹՈՒՐՔ ՄԱՀԱՊԱՐՏՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԸ

Պոլսոյ Թուրք թերթերը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն Իզմիրի մահավճիռներուն գործադրութեան մասին.—

Վճռագրին ընթերցումը ճիշդ մէկ ժամ տեւեց։ Դատարան բերուած չէին այն ամբաստանեալները, որոնք մահապատիժի դատապարտուեցան։ Վճռագիրը լսողներուն մէջ միակ դատապարտեալը Վէհպի էր։

Դատական մարմինը ճիշդ 24 ժամ խորհրդակցած է, պատրաստելու համար վճռագիրը, որ 23 մեծադիր էջերէ կը բաղկանայ։ Վճռագիրը մանրամասնօրէն կը բացատրէ դաւադրութեան փուլերը, եւ իւրաքանչիւր դատապարտուածին դերը։

Կէս գիշերին, Անկախութեան դատարանի խորհրդական նախիլ պէյ բանտ երթալով վճիռը հաղորդեց մահապարտներուն, որոնք առաջուընէ ձեռնակապերով բերուած էին բանտի տնօրէնութեան սենեակը։

Մահապարտներէն Ռիւշտի (փաշա), Իսմայիլ Ճամպօլատ, Հաֆըզ Մէհմէտ, Սարը էֆէ, անսամաքոյժ Ռասիմ, Շիւքրի, Արիֆ, Ապէտին, Լազ Իսմայիլ, Ջօփուր Հիլմի, Կիւրճի Եուսուֆ եւ Խալիս Թօփկուտ ինքնաշարժերով եւ սուինաւոր զինուորներու հսկողութեամբ դուրս հանուեցան բանտէն։

Վարչական նոր օրէնքին համաձայն, մահապարտները չեն կրնար իրար տեսնել. ասոր համար մահավճիռները զանազան վայրերու մէջ գործադրուեցան։

Կախաղան հանուելէ առաջ, մահապարտներուն հարցուեցաւ թէ ըսելիք բան մը ունի՞ն։

Ջիա Խուրշիտ, Կիւրճի Եուսուֆ, Լազ Իսմայիլ եւ Ջօփուր Հիլմի կախաղան հանուեցան Կաֆֆար զատէ պանդոկին առջեւ, երեք ճամբաներու բերանը գացող հրապարակին վրայ, հոն ուր մտադրած էին կատարել մահափորձը։

Մնացեալները զօրանոցի հրապարակին առջեւ, եւ Պահրի Պապա սինէմային առջեւ, Թիլքիլի, Փունթա եւ ուրիշ տեղեր կախաղան հանուեցան։

∴ Իսմայիլ Ճամպօլատ, կախաղան բարձրանալէ առաջ ըսաւ թէ, հայրենիքը մեծաշնորհի տակ առնուած է։ Յետոյ աւելցուց. «Մենք ձեր առջեւ հայրենազուրկ (վաթանսըզ) եղանք»։ Ուրիշ կարգ մը յարձակողական խօսքեր ալ ըրաւ։

Ընդհ. դատախազին նախագահութեան տակ, մասնաւոր յանձնախումբ մը գրի տակ առաւ մահապապարտներուն վերջին խօսքերը։

∴ Ջիա Խուրշիտ անցեալ տարի Յուլիս 13ին էր որոշում տուած մահափորձի մասին։ Ան Կաֆֆար զատէ պանդոկին մէջ 13 թիւ սենեակը կը բնակէր։ Յուլիս 13ին ալ մահուան դատապարտուեցաւ։

∴ Վերջին թղթաբերով հասած թերթերը հետեւեալ նոր մանրամասնութիւնները կը հաղորդեն, ականատեսներու բերնով.—

Ջիա Խուրշիտ ըսած է.— «Ասկէ աւելի հաճելի ի՞նչ կայ»։ Ազատութենէ զուրկ ապրելէն աւելի աղէկ...»։ Կախաղանի տակ, երբ ուզեր են սեղանի վրայ հանել զինքը, «զահմէթ մի ընէք» ըսեր է, իսկ գնչուին ալ սաստեր է. «Մխալ կ'անցընես չուանը, աղէկ անցուր»։ Յետոյ, երբ գնչուն «չո՛ւս ըրէ», գիտել տուեր է, Ջիա Խուրշիտ պատասխանած է. «Ի՞նչ կայ աճապարելու. մեռնողը ես չե՞մ. հինգ վայրկեանէն նախնիքներուդ քով պիտի երթամ, նամակ, բան եթէ ունիս, տանիմ. մնաք բարով։»

Ճամպօլատ, որ հայ-հայով ընդունած է մահավճիռին լուրը, կախուած ատեն ըսեր է իր ակնոցը հանել ուզողներուն. «Դուք ձեր գործին նայեցէք»։ Յետոյ լեզուին տուեր է։

Խալիս Թօրկուտ յանձնարարած է ըսել իր զաւակներուն որ քաղաքականութեամբ չզբաղին։ Կախաղանին առջեւ ալ պօռացած է. «Կեցցէ՛ խօճալս, կեցցէ՛ Թրքութիւնը։ Թուրք մը ի՞նչպէս կրնայ գէշութիւն ընել Թրքութեան»։

Արիֆ կախաղանին առջեւ հասած ատեն. ջուր ուզեր է եւ խնդրած որ սպասեն Կազի փաշայէն գալիք պատասխանին։ Վերջին պահուն նամակ մը գրելով հանրապետութեան նախագահին, ըսած էր. «Ձեր 20 տարուան ընկերն եմ. շատ մը կռիւներու մէջ անձնուիրաբար ծառայեցի ձեզի. վստահ եմ թէ պիտի ներէք ինծի, մահուան մօտեցած սա վայրկեաններուն»։

Ռիւշտի փաշա պատուիրած է որ չուանը աղէկ անցընեն. որպէս զի շատ չնեղուի։ «Այս ձեւէն գոհ եմ. թշուառ պիտի ըլլայի, եթէ թիապարտութեան դատապարտուէի»։

Շիւքրի մինչեւ վերջը պահեց իր պաղարիւնութիւնը։ Քանի մը վայրկեանէն պիտի կախուիս, ըսին իրեն. գիտցածներդ յայտնէ. «Դատարանին առջեւ ըսածներէս տարբեր ըսելիք չունիմ, պատասխանեց։ Իր հանդարտութիւնը պահեց նոյն իսկ այն միջոցին, երբ չուանը փրթելով գետին ինկաւ, եւ յետոյ ուրիշ կախաղան մը տարուեցաւ։

Պաղարիւն էին նաեւ Ճանպօլատ եւ Սարը էֆէ։ Այս վերջինը կախուած պահուն բերնէն վար նետեց սիկարը եւ վիզը չուանին երկարեց։

Հանդարտ եւ արտակարգօրէն կորովի էր նաեւ Ապէտինը, որ գնչուին ըսաւ. «Չուանը ես կ'անցընեմ. միայն թէ մի ցուցադրէք գիս. թողէք որ անձնասպան ըլլամ»։

"ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ,,

Ալեքսանդրապոլի երկաթուղիի հիւանդանոցի բանուորներն ու ծառայողները իրենց եղբայրական օգնութիւնը բերին Անգլիոյ բանուորներուն։ Ընդհանուր ժողովին մէջ այդ նպատակով հաւաքուեցաւ օրականներու մէկ քառորդը, 71 ռուբլի 32 կոպէկ, կը գրեն խորհրդային թերթերը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Պ. Բրիօ կազմեց նոր դահլիճը

Բ. էջին մէջ մանրամասնօրէն պարզած ենք դահլիճին հրաժարման պարագաները։ Պ. Պոխանի հրաժարումէն անմիջապէս յետոյ, հանրապետութեան նախագահը կանչեց երեսփ. Ժողովին եւ ծերակոյտին նախագահները, եւ առաջինին յանձնեց նոր դահլիճին կազմութիւնը։ Պ. Էրիօ տաժանելի երկունքի մը մատնուեցաւ կիրակի եւ երկուշաբթի, եւ վերջապէս յաջողեցաւ կազմել դահլիճ մը, որուն 21 անդամներէն 15ը կը պատկանին ձախակողմեան խմբակցութեան (Քարթէլ), իսկ վեցը՝ կեդրոնին։ Նոր նախարարներէն երեքը ծերակուտական, 18ը երեսփոխան են։ Ելմտական նախարարութիւնը մերժուեցաւ զանազան թեկնածուներու կողմէ եւ վերջապէս յանձնուեցաւ Պ. տը Մոնզիի, որ նախապէս ալ վարած է այդ պաշտօնը։ Վարչապետը միեւնոյն ատեն պիտի ստանձնէ արտաքին նախարարութիւնը։ Ներքին նախարարութիւնը ստանձնած է Պ. Շօթան, որ անցեալ տարի ալ նոյն պաշտօնը կը վարէր. պատերազմական նախարարն է Պ. Փէնլըվէ։ Դահլիճին մէջ մտած է նաեւ մեծահարուստ Լուշէօր, որ նախարարական զանազան պաշտօններ վարած է։

Դահլիճին գլխաւոր հոգը պիտի ըլլայ ֆրանքին փրկութիւնը։ Ծերակոյտը կը սպասէր որ ազգային միութեան վրայ հիմնուած դահլիճ մը կազմուի. մինչդեռ Էրիօ ձախակողմին կրթնած է եւ ապահովաբար մեծ դժուարութեան պիտի հանդիպի, եթէ աջերը եւ Պոլշեւիկները (28 հոգի) իրեն դէմ քուէարկեն։ Ընկերվարականները խոստացած են ուժ տալ։

∴ Նոր դահլիճին ծրագիրը յայտնի չէ տակաւին։ Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ ելմտական նախարարը կը խորհի «ֆրնտինկ»ի գործողութիւն մը հաստատել։ Այդ ձեւին համաձայն, գանձը դրամով չպիտի վճարէ իր պարտքին կտրօնը, այլ պիտի յանձնէ նոր պարտաթուղթ մը, որ վաճառելի է Սակարանին մէջ եւ տոկոսաբեր։ Եթէ տէրը անմիջապէս դրամի պէտք չունի, պիտի պահէ նոր պարտաթուղթերը. եթէ ոչ, կը ծախէ Սակարանին մէջ, որով պետութիւնը տոկոսէն կ'ազատի։

Ֆրանքին բաւական անկումը

Պոխանի դահլիճին անկումը նոր խուճապի մը մատնեց դրամական հրապարակը։ Ստեռլինը, որ 198.50ի փակուած էր շաբաթ օր, Երկուշաբթի առտու բացուեցաւ 220ի, կէս ժամ յետոյ բարձրացաւ 235ի. իսկ տոլարը 40.86էն բարձրացաւ մինչեւ 48.50ի։ Այս վիճակը մեծ յուզում պատճառեց հանրութեան մէջ։ Ստուարաթիւ խումբեր դրամատուներուն առջեւ խռնուած, սակարանի գիները կը կարդային հեւի հեւ, միեւնոյն ատեն քաղաքական տեսութիւններ ալ պարզելով։ Կարգ մը տեղերու մէջ ոստիկանութիւնը ցրուեց համախմբումները։ Ո՛ր եւ է դէպք չպատահեցաւ։ Պ. Քայեօ, որ առժամապէս կը վարէր ելմտական նախարարութիւնը, հանրապետութեան նախագահին ներկայանալով, պարզեց գանձին կացութիւնը եւ թելադրեց ժամ առաջ միջոցներ ձեռք առնել, օրուան տագնապը թեթեւցնելու համար։

Մասնաւոր կարգադրութիւններ եղած են սակարանական գործողութեանց մասին։

Որոշուեցաւ այլեւս անթել հեռագրով չհաղորդել սեղանաւորական կամ առեւտրական գիները, արժեթուղթերու, «շանժ»ի եւն. սակերը։

Ընդդիմադիրները կ'ախտուին

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ Զօր. Փանկալօս երկար պատգամ մը հրատարակեց, որ կը ձաղկէ ընդդիմադիրներուն «խռովարարական» ընթացքը։ Դիկտատորը կը յայտարարէ թէ պիտի շարունակէ իր վերակազմութեան գործը եւ պիտի պատժէ բոլոր անոնք որ անդորրութիւնը կը խանգարեն։ Ռամկավար կուսակցութեանց պետերը, Քաֆանտարիս, Միխալաքօփուլոս, Փափանտրիա եւ ուրիշ պետական մարդիկ եւ հրապարակագիրներ, որոնք ամբաստանուած են իբրեւ դաւադիր, ձերբակալուեցան եւ Նաքսոս կղզին աքսորուեցան։ Նախկին վարչապետ Փափանասթասիու, որուն ձերբակալումը որոշուած է, չէ գտնուած տակաւին։

ԻԹԹԻՀԱՏԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ ԵՒ ԴՐԱՄՆԵՐԸ

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Անկախութեան դատարանը իր ձեռքին մէջ ունի խիստ կարեւոր փաստաթուղթեր, որ կը վերաբերին պետական հարուածի փորձին երկրորդ փուլին։

Այդ թուղթերը մահափորձէն աւելի կապ ունին Իթթիհատականներու գաղտնի գործունէութեան հետ։

Ասոնցմէ ամէնէն կարեւորը այն պարագան է որ Իթթի-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ի՛ՆՉՊԷՍ ՏԱՊԱԼԵՑԱՒ ԴԱՀԼԻՃԸ

Ցուզուննալից ժողով մը ուր դէմ դիմաց կ'ելլեն Պ. Պ. Պոխան եւ Էռիօ.— «Դիկտատորութեան ուրուականը կը յածի մեր շուրջը։»

Պոխանի տասներորդ դահլիճն ալ տապալեցաւ Շաբաթ իրիկուն, ինչպէս կը նախատեսուէր։

Վիճաբանութեան նիւթն էր կառավարութեան պահանջած լիազօրութիւնը՝ իր ելմտական ծրագիրը գործադրելու համար։ Պ. Էռիօ, Երեսփ. ժողովին նախագահը, փոխանորդի մը յանձնելով իր պաշտօնը, նստած էր երեսփոխաններուն մէջ։ Յայտնապէս պատրաստուած էր նախկին վարչապետը, եւ առաջին խօսքը իրեն տրուեցաւ։ Պարզելէ յետոյ թէ ինչ մկ տարիէ ի վեր ամէն ճիգ թափեց օգնելու համար կառավարութեան, որ ենթարկուած է խստապէս ահեղ դժուարութեանց, Պ. Էռիօ շարունակեց.

— Ես յօժարութեամբ քուէս պիտի տայի վարչապետին, ինչպէս ըրի տագնապալի գիշեր մը։ Բայց, պէտք է ազատօրէն ըսեմ թէ ներկայ ծրագիրը տակնուվրայ ըրաւ պիտ։ Այդ երկու պզտիկ, հատու, հրամայական յօդուածները խորապէս վիրաւորեցին մեզմէ շատերուն հանրապետական խիղճը։ Ես այս ամպիոնը բարձրացած եմ ոչ թէ իբրեւ կուսակցութեան պետ, այլ իբրեւ նախագահ Երեսփ. Ժողովին։ Ահա թէ ինչո՛ւ կուգամ ստիպողաբար խնդրել վարչապետէն որ խորհրդարանը չհրաժարի իր էական իրաւունքներէն եւ պարտականութիւններէն, մինչեւ նոյեմբերի վերջը, ինչպէս կը պահանջէ օրինագիծը։ Մենք ի՞նչ ենք այստեղ. վեհապետնե՞ր։ Ոչ։ Վեհապետը երկիրն է։ Մենք միայն փոխանորդներ ենք։ Օրէնդրական իշխանութիւնը չի կրնար փոխանորդէ փոխանորդի յանձնուիլ։

Այս միջոցին՝ Պ. Պոխան տարտամ շարժում մը կ'ընէր ձեռքով։ Պ. Էռիօ հասկցաւ եւ դիտել տուաւ.

— Մի՛ ծաղրէք, Պ. վարչապետ.

ՊՈԻԱՆ.— Ո՛վ ըսաւ թէ կը ծաղրեմ։

ԷՌԻՕ.— Մի ծաղրէք, բայց մանաւանդ մի ցաւիք. իրողութիւնը այն է որ հանրապետականներ կան որոնք կը կարծեն թէ դիկտատորութեան ուրուականը կը յածի իրենց բոլորտիքը։

Ձախակողմը ուժգնօրէն կը ծափէր Պ. Էռիօ շարունակելով ըսաւ.

—Մենք չենք ուզեր խանգարել ելմտական վերականգնումը. ընդհակառակն դիւրութիւններ կը մտածենք։ Բայց ատկէ երթալ մինչեւ խորհրդարանը իր իրաւունքներէն զրկելը,— ահա բան մը որ կը վրդովէ իմ խիղճս... Պարոններ, այսպիսի երկրի մը մէջ, սահմանադրական ժողովներու վստահութեան վրայ հիմնուելով է որ կառավարութիւնները լաւագոյն ուժը գտած են։ Պատերազմն ալ այսպէս շահեցանք։ Ինչ որ ալ ըսեն, ինչ որ ալ խորհին, գործակցեցէք խորհրդարանին. մի ջնջէք զայն։

Անմիջապէս ոտքի ելաւ վարչապետը, պատասխանելու համար այս հարուածին։ Ընդունեց թէ ինքն ալ անկեղծ հանրապետական է եւ թէ առաջարկուած օրինագծով ոչ թէ պիտի տկարանայ, այլ պիտի ամրապնդուի խորհրդարանին հեղինակութիւնը։ Բացատրեց դժուարին շրջանի մը մէջ կը գտնուինք եւ պէտք է իր խղճմտանքին թողուլ գործադրել, ըմբռնելու համար պատասխանատուութիւնը իր ամբողջ տարողութեամբ եւ իր ճամբան գտնելու համար։

Անոնց հետեւ ծայր տուաւ խօսքի մրցնամարտ մը երկու վարիչներուն միջեւ։

ՊՈԻԱՆ.— Երեսփ. ժողովի նախագահին եւ վարչապետին միջեւ ընդհարում մը կայ սկզբունքի խնդրի մը շուրջը. ընդհարում մը որ եղերական է ներկայ պահուն։

ԷՌԻՕ.— Ես ձեռք երկարեցի ձեզի։

ՊՈԻԱՆ.— Ա՛յո, մտքով։ Բայց եթէ ես ընդունիմ ձեր թելադրութիւնները, վստա՞հ էք որ վարչապետ պիտի մնամ յետոյ։ Ոչ։ Եթէ դուք պարտականութիւններ ունիք, ես ալ, իբրեւ վարչապետ պարտականութիւններ եւ պատասխանատուութիւններ ունիմ։ Եթէ հետեւինք Պ. Էռիօի առաջարկած եղանակին, ֆրանքը հանդիսատ ժամանակ պիտի ունենայ դէպի անդունդ գլորելու եւ չպիտի կրնանք կեցնել։ Պէտք է որ քառասունրոպէ ժամուան մէջ այս երկիրը գտնուի ճշգրիտ նպատակներու առջեւ եւ ունենայ գործելու կարող կառավարութիւն մը։ Եթէ խորհրդարանը միանայ կառավարութեան, պիտի մնծնայ եւ իր ինքնուրացումը պիտի արժանանայ ամբողջ երկրին գրեթէ միաձայն հաւանութեան։ Պիտի նպաստէ փրկելու կացութիւնը։ Եթէ մէկ շաբաթ վիճաբանութիւն կատարենք, չպիտի կարենանք եզրակացութեան մը յանգիլ եւ ելմտական աղէտ մը յառաջ պիտի գայ։ Եւ երբ խորհրդարանը ի վիճակի ըլլայ, այն ատեն կացութիւնը անդարմանելի պիտի դառնայ։ Այդ պայմաններուն մէջ, մենք յանցաւորներ, ոճրագործներ պիտի ըլլանք, եթէ չյարատեւենք մեր նպատակին մէջ։

Ընկերվարական Ժրաքիրը եւ մերինը։ Ազգին դրամագլուխը մէկ երրորդ նուազած է պատերազմի միջոցին։ Կրնա՞նք լեցնել զայն, տուրքի ենթարկելով նուազած դրամագլուխին մէկ մասը։ Մենք աշխատելու միջոցներ կը պահանջենք։ Գործադրութենէն առաջ, կարգ մը հրամանագիր-օրէնքներ խորհրդարան պիտի բերուին։ Մեր ծրագրով, մենք կարգ-կանոն պիտի մտցնենք ներկայ քաոսին մէջ։ Երկու տարի պէտք եղաւ, եկամուտի վրայ տուրքը քուէարկել տալու համար։ Կրնա՞նք այդպիսի յապաղումներ կրկնել հիմա։ Բացէ ի բաց կ'ըսեմ ձեզի.— կացութիւնը կրնայ բոլորովին վտանգաւոր դառնալ մէկ օրէն միւսը։ Առէք ո՛վ որ կ'ուզէք, ինչ ձեւ որ կ'ուզէք, բայց բան մը ըրէք վերջապէս, ընտրեցէ՛ք։ Մենք գործելու միջոցներ կը պահանջենք ձեզմէ. մենք կը ստանձնենք մեր պատասխանատուութիւնը. դուք ալ ձերինը ստանձնեցէք։

Այս առթիւ յիշեց պելժիոյ օրինակը, ուր նոյնին պէս ընկերվարական վանտերվելդի առաջարկով լիազօրութիւն տրուեցաւ թագաւորին, պելժիական ֆրանքը փրկելու համար։

Այնուհետեւ ձեռնարկուեցաւ քուէարկութեան։ Թանաձեւն էր յօդուածներու քննութեան անցնիլ։ Ծայրայեղ ձախակողմը եւ ձախակողմը մեծ մասով դէմ քուէարկեցին. կեդրոնը եւ աջակողմը մեծ մասով թեր։ Արդիւնք՝ 243 թեր, 288 դէմ։ Արդիւնքը յայտնուեցաւ ժամը 9ին։ Վարչապետը եւ միւս նախարարները անմիջապէս հեռացան սրահէն եւ իրենց հրաժարականը յանձնեցին հանրապետութեան նախագահին։

— Աղերլինը 300 ֆրանք, կեցցէ՛, կը պօռար աջակողմեան երեսփոխան մը...

* * * Պոխանի տասներորդ դահլիճը կազմուեցաւ ցունիս 24ին, որով ճիշտ 24 օր տեւած եղաւ։ Այս երրորդ դահլիճն է որ յաջորդաբար կը կազմէր 1925 նոյեմբեր 28էն սկսեալ։ Այդ օրէն ի վեր չորս ելմտական նախարար ունեցաւ։

ԶԱՅՆ ՄԸ ԽԱՐԲԵՐԴԷՆ

Սեբաստիայէն կը գրեն «Մարմարա»ի.—

Սեբաստիոյ հայութիւնը, մասամբ լուսաբանուելով, առժամապէս ետ կեցաւ մեկնելէ։ Բայց ահա նոյն շարժումը վարակած է Խարբերդը եւ շրջանակները։

Խարբերդէն մաս մը Հայեր եկան հոս, պոլիս մեկնելու համար։ Ասոնց համաձայն քանի մը ամիս առաջ Խարբերդի մէջ 2300է աւելի Հայ կար, այսօր Հազիւ 1500 հոգի կարելի է հաշուել։ Մնացեալները Հալէպ մեկնած են։

Ցաւալի է ըսել թէ, մեկնողները բոլորը քիչ թէ շատ գործի տէր էին։ Ցաւը նոյնն է, հոս թէ հոն,— գլորոց չկայ։

Ինչպէս ըսի, Սեբաստիոյ մէջ առժամապէս ետ կեցան մեկնելէ, այն յոյսով թէ աշնան կարելի պիտի ըլլայ վերաբանալ գլորոցը։ Սակայն ոչ մէկ աշխատանք, այդ ուղղութեամբ։ Ի վիճակի եղողները արդէն պոլիս եւ այլուր ղրկած են իրենց զաւակները. կը մնան միայն խեղճ արհեստաւորները, որոնք միջոց չունին։

Չէ՞ք կարծեր որ պատրիարքարանն ալ մեղք մը ունի այս բոլորին մէջ։ Այնքան դժուա՞ր է ամսական 100 ոսկի վճարել, որպէսզի քանի մը հարիւր հոգի առանց ուսումի չմնան։

* * * Էվերէկի մէջ ալ նոյն ցաւը կայ։ 300ի մօտ աշակերտաշակերտուհիներ առանց գլորոցի մնացած են։

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՎՐԱՅ

(60. —Պատասխան «Ցառաջ»ի հարցարանին)

Մարսէյլ, ֆրանսահայ գաղութին երկրորդ կեդրոնը, ունի 15000ի մօտ հայ բնակչութիւն։

Այստեղ ժողովուրդը կը բաժնուի երկու մասի,— հին գաղութ եւ նոր գաղութ։

Հինները գժուար կը զանազանուին տեղացի ֆրանսացիներէն։ Բացառութիւնները յարգելով ընդհանրապէս օտարասէրները գարձած են առանց ազգատեաց ըլլալու։ Անոնք չեն ախորժիր հայկական հանդէս-երեկոյթներէ եւ թատրոններէ, եւ եթէ պատահաբար հաւաքոյթի մը մէջ գտնուին, երբէք հայերէն չեն խօսիր, իբր թէ իրենց մայրենի լեզուն ըլլար ֆրանսերէնը։ Նոր գաղութին մէջ ալ կան բաւական թիւով երիտասարդ եւ ուշիներ, որոնք հազիւ երկու բառ ֆրանսերէն սորված, չեն ուզեր հայերէն խօսիլ։

Թուրքերէն խօսողներու հոծ բազմութիւն մըն ալ կը շրջի, որոնց մէջ մեղադրելի չեն անշուշտ ակամայ թրքախօս ծերերը ու չափահասները, բայց ի՞նչ ածականով որակել այն երիտասարդները որ թուրքերէն կը խօսին։

* * *

ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ.— Ազգային միութեան չանքերով ուր նեցան պզտիկ մատուռ մը նախակրթարանով, առաջին տարին երկու հարիւրի մօտ երկսեռ աշակերտներ կը յաճախէին գրեթէ շատ չնչին ամսաթոշակներով։ Հրաժարեալ հոգաբարձութիւնը գանձումի մէջ թերացած ըլլալով, 9—10 ամսականներ բարդուած են եւ երբ ներկայ հոգաբարձութիւնը ամբողջութեամբ կը պահանջէ, աշակերտները չեն կրնար վճարել ու կը վտարուին դպրոցէն։ Այսպէսով ներկայ աշակերտութեան թիւը իջած է հարիւրի։

Արդէն անհրաւէրած ուսուցչութիւնը նիւթապէս շատ կը նեղուի ֆրանքին անկումով։ Ապրուստը շատ սղած է. բանուորներու օրականները հետզհետէ կ'աւելնան, իսկ մենք միշտ անտարբեր ենք մտքի մշակներուն հանդէպ։ Քաղաքին կեդրոնը մանկապարտէզի մը անհրաժեշտութիւնը մեծապէս զգալի է։ 5—10 տարեկան հարիւրաւոր մանուկներ ֆրանսական դպրոց կ'երթան։ Հայ մայրերը ամէն առաւօտ իրենց պզտիկներուն ձեռքէն բռնած դպրոց կ'առաջնորդեն, իսկ իրիկուան 10-20 կիներ կը սպասեն դպրոցներու դրան առջեւը, տղաքը անձամբ տուն տանելու համար, այլապէս անխուսափելի են հանրակառքի եւ ինքնաշարժի արկածներ։

Դպրոցասէրի վարժարանը կ'ընթանայ միշտ ինքնագլուխ։ Ուսուցիչներու թելադրանքով դասագիրքերու մէջէն կը պատուին Ս. Արեւելեանի պատկերները, քանի որ սանուհիները «Նոր վարդապետութեան» կը վարժուին...

* * *

ՕՆՈՒՆԴ, ՆՇԱՆԱԲԱ եւ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ.— Հոս, դժուար կարելի է գտնել չնշանուած երիտասարդ կամ երիտասարդուհի։ Օրիորդները, յաճախ մոռնալով իրենց երէկի համեստ վիճակը, շատ բարձրէն կը նային եւ չեն ուզեր ամուսնութենէ վերջ շարունակել իրենց գործաւորական կեանքը։ Երիտասարդները գիտակցելովիրենց բանուորի համեստ վիճակին եւ նկատելով յետ ամուսնութեան տեղի ունենալիք դժուարութիւնները, ամէն ինչ ձգած են բախտին։ Եւ այս իսկ պատճառներով հայ գաղութի թիւին համեմատ նշանտուք կամ ամուսնութիւն քիչ կ'ըլլայ, իսկ լուսանկարով նշանտուքը չափազանց շատ է։ Ասոնց մինակ Ամերիկայի համար էր լուսանկարը, իսկ այժմ պոլիս, պէյրութ, Հալէպ, գրեթէ ամէն կողմ լուսանկարներ կը ղրկուին։

Ազգ. Միութեան վիճակագրութեան նայելով, 924-926 տարեշրջանին 230 ամուսնութիւն տեղի ունեցած է, իսկ մեր քաղաք տեղեկութիւններու համաձայն, աւելի քան 500 հոգի քաղաքական պատկով բաւականացած են։

Ծնունդները քիչ են, ամուսնութիւններու հետ համեմատելով։ Երկու տարուան ընթացքին 307 ակրտութիւն կատարուած է, անշուշտ առանց հաշուելու մօտակայ արուարձանները, որոնց մասին պիտի գրեմ յաջորդաբար։ Ունինք նաեւ տասնէ աւելի հայ երիտասարդներ որոնք ֆրանսուհիներու տեսքէն կամ դրամներէն շլացած եւ ամուսնացած են բայց միշտ ալ խռովեալ վիճակ մը ունին։ Շատ մը երիտասարդուհիներ իրենց աչքերը յառած են դէպի Ամերիկա։

ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ.— Մարսիլիան բախտաւոր է օդի եւ ջուրի տեսակէտով։

Բայց ֆիզիքապէս տկար երիտասարդներ չարաչար աշխատելով գործարաններու ապականած մթնոլորտին մէջ, շուտով կ'իյնան թոքախտի ճիրաններու տակ։ Վերջին 2—3 ամսուան ընթացքին 25է աւելի հայ երիտասարդներ իբր հիւծախտաւոր փոխադրուած են զանազան հիւանդանոցներ։ Ֆրանկախտը աւելի լայնօրէն ծաւալած է։ Հայ բժիշկներու խոստովանութեան համաձայն իբրեւ կասկածելիներկայացող երիտասարդներու հարիւրին 75ը ֆրանկախտաւորներ են։ Ախտը սկսած է մտնել նաեւ ընտանիքներէն ներս։ Կը ճանչնամ չորս հայ մանուկներ, 3—4 տարեկան որ կը դարմանուին հիւանդանոցին մէջ։ Այս բոլորին բուն պատճառը ազգային իշխանութիւններու եւ հայ բժիշկներու անտարբերութիւնն է, քանի որ չեն արգիլեր վարակուած երիտասարդներու ամուսնութիւնը։

Ցաւնէ աւելի հայ բժիշկներ ունինք այստեղ կարելի չէ՞ կազմել բժշկական միութիւն մը եւ կամ փարիզի մասնաճիւղ մը, այս կարգի խնդիրներով զբաղելու համար։ Կը լսենք թէ Ց.Օ.Բ.Ը. քէչեան սկսած է աշխատիլ այս ուղղութեամբ։

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԿԵԱՆՔ.— Քաղաքական կուսակցութիւններու առաջին շարքին վրայ կը գտնուի Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը, իր տասնէ աւելի կոմիտէներով։ «Նոր Եր-կիր»ի հրատարակութենէն ի վեր Ս. Պ. Հնչակեանները պզտիկ շարժում մը կը ցուցնեն։ Ռամկավարները կը մնան միեւնոյն թուլամորթ տարրը, իրենց շուրջ ունենալով 25—30 համակիրներ։

Ունինք վաստուրականի, Բիւթանիոյ, Խարբերդի Ցարօն Ցուրբերանի Բալուի, Սեբաստիոյ, Մարաշի, Սիվըի Հիսարի Հայրենակցական Միութիւնները։ Կան նաեւ ուրիշ շատ մը գիւղերու ու գիւղաքաղաքներու Հայրենակցական եւ Երիտասարդաց Միութիւններ որոնք կը կազմուին ու կը լուծուին։ Ունինք երկու կարմիր խաչ, մէկը Ամերիկայի կապուած, իսկ երկրորդը պետական։ Այս վերջինը Բժ. կամասարականը կազմած, բայց արդէն կազմալուծուած ըլլալով, 800 ֆրանքի մօտ գումար մը կը գտնուի իր առնանդամներէն։ Ունինք վաստուրական

ՂՎԱՓՈԺՈՎՈՒՆ ՈՎԻԳՂՈՒՈՅ

ՅՂՈՓԺՈՎՈՒՆ ՈՎԻԳՂՈՒՈՅ

ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՊԵՂ ՉՈՒՐՉԻԿ

Ա. Ղազարյանի անվան թանգարանի տնօրեն Ա. Ղազարյանը հրատարակել է տալիս Շուշանիկ Պեղ Չուրչիկի (1888—1920) կենսագրական ուրվագիծը, նրա գրական ժառանգությունը և նրա մասին գրված հոդվածների ու հուշերի ժողովածուն։

Գրքի մեջ տեղ են գտել Շուշանիկ Պեղ Չուրչիկի ինքնակենսագրությունը, նրա գրական ժառանգության մանրամասն ցուցակը, նրա մասին գրված հոդվածներ ու հուշեր։

Գրքի վերջում տրված են Շուշանիկ Պեղ Չուրչիկի նամակները Ա. Ղազարյանին։

Գրքի մեջ տեղ են գտել նաև

հատի չնչումի որոշումէն յետոյ, կուսակցութեան պատկանած դրամները կարգ մը անձերու կողմէ կ'օգտագործուէին։

Ընկերվարի մէջ սկսուելիք դատավարութեան միջոցին պիտի ճշդուի թէ իրականին մէջ որո՞ւն կը պատկանի Սուրիոյ մէջ գտնուած այն 15,000 ոսկիի գումարը, որ իբր թէ նախկին կուսակալներէն Իսմայիլ Հագգը պէյի կը պատկանի։ Ա յս առթիւ պիտի լուսաբանուին նաև այն դրամներու խնդիրը, որոնք կը պատկանին Իթթիհատի և կը մատակարարուին գաղտնի ձեռքերու միջոցաւ։

Իթթիհատի ղեկավարները գործէ քաշուելու ժամանակ, կը գրէ «Սօն Սաաթ», ըսուած էր թէ կուսակցութեան պատկանող մէկ միլիոն ոսկիի գումարը իբր թէ ամբողջութեամբ պիտի յատկացուի որբերու եւ որբեւայրիներու։ Մինչդեռ կը հաստատուի որ Իթթիհատի մինչեւ հիմա յաջողապէս պահած դրամները միշտ չեն յատկացուած հայրենիքի ծառայողներուն, որբերուն եւ որբեւայրիներուն օժանդակելու գործին, այլ ծախսուած են ապօրինի նպատակներ իրագործելու։

Պիտի քննուի թէ այս դրամին քանակը նախապէս որքան էր եւ հիմա որչափի իջած է։ Ա յս առթիւ շատ մը ուշագրաւ իրողութիւններ պիտի պարզուին։

Պարտքերու խնդիրը եւ Անգլիա

Երկուշաբթի օր ուշագրաւ վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Ա նգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, պարտքերու խնդրին առթիւ։ Օրակարգն էր Ֆրանսայի պարտքերու համար կնքուած վերջին համաձայնագիրը։ Աշխատաւորական երեսփոխան Մնոտէն, որ ելմտական նախարար էր Մաքտօնալտի դահլիճին մէջ, յայտարարեց թէ անգլիական պարտքերու համար Ամերիկայի հետ կնքուած համաձայնութիւնը խիստ ցաւալի գործ մը եղաւ։ «Առանց այդ կարգադրութեան, ճամբան պիտի բացուէր միջդաշնակցային պարտքերը բոլորովին չնչելու համար։ Տասնըհինգ տարիէն Մ. Նահանգները Եւրոպայէն պիտի ստանան տարեկան 80 միլիոն սդերլին, իբրեւ պատերազմի պարտք, ինչ որ կը նշանակէ 320 միլիոն աշխատանքի օր։ Տասնըհինգ տարի յետոյ, Ա մերիկա, որ աշխարհի ամէնէն հարուստ երկիրն է, որ պատերազմին մասնակցեցաւ երեք տարի վերջ, պիտի գանձէ Գերմանիոյ ըրած վճարումներուն ամբողջութիւնը, իսկ դաշնակիցներէն ոչ մէկը սանթիմ չպիտի ստանայ։ Ա յս վիճակ մըն է որ չի կրնար մինչեւ վերջը տեւել։»

Նախկին նախարարը խօսեցաւ նաեւ Ֆրանսայի կացութեան վրայ, եւ շեշտեց թէ Եւրոպայի միւս երկիրները պարտաւոր են օգնութեան հասնիլ Ֆրանսայի, ինչպէս հասան Գերմանիոյ, Ա ւստրիոյ եւ Հունգարիոյ։ «Ես՝ կ'ուզէի որ տեսակ մը Տօրսի ծրագիր հաստատուի Ֆրանսայի համար։»

Քննադատութիւններուն պատասխանեց Պ. Զըրչիլ, ելմտական նախարարը։ «Եթէ մեր ստանալիք տարեվճարները 12ուկէս միլիոն սդերլինի իջեցուցինք, մէկ պատճառն ալ աս է.— կ'ուզենք որ այդ տարեվճարները միայն Ֆրանսայի վարկին վրայ հիմնուին եւ չկապուին Գերմանիոյ կողմէ Ֆրանսայի ըրլալիք վճարումներուն։»

Թոխախի աւերը Պոլսոյ մէջ

Առողջապահական տնօրէնութեան կողմէ պատրաստուած վիճակագրութիւններէն կը հասկցուի թէ, ամէնէն աւելի թոքախտն է որ աւեր կը գործէ Պոլսոյ մէջ։ Դարմանուելու համար այս շաբթուան մէջ երեսուն թոքախտաւոր դիմած են հիւանդանոցներու վարչութեան։ Իսկ միեւնոյն պայմանաժամին մէջ մեռած են 40 հոգի։ Թոքախտի դէմ պայքարող մարմինը թէեւ կ'աշխատի, բայց ղրամի եւ միջոցներու չգոյութեան երեսէն չի կրնար հիմնական բան մը ընել։

Տուրֆ՝ օտարականներու վրայ

Պելժիոյ թագաւորին լիազօրութիւն տրուած ըլլալով, արդէն իսկ գործի ձեռնարկուած է ֆրանքը փրկելու համար։ Վերջին լուրերու համաձայն, տուրք պիտի հաստատուի օտարականներուն վրայ։ Ա յսուհետեւ մասնաւոր տուրք մը պիտի գանձուի իրենց պանդոկի հաշիւներուն վրայ, ինչպէս նաեւ այն գնումներուն վրայ որոնք որոշ գումարէ մը վեր են։

Ռուսերէն դաշնագիր մը գողցուած?

Պոլսէն հասած հեռագրի մը համաձայն, ռուսերէնութիւնք առեւտրական դաշնագրին բնագիրը ինչպէս եւ ուրիշ կարեւոր փաստաթուղթեր անհետացած են։ Կ'ըսուի թէ գողցուած են առեւտրական գործավարութեան երկու պաշտօնեաներուն ձեռքէն, երբ անոնք Պոլսէն Էնկիւրի կ'երթային, կառավարութեան յանձնելու համար։

Ա ւետարերներու ժամուսխտը Հայաստանի մէջ

Երեւանի թերթերը կը գրեն թէ այս տարի սաբուորները (քօչեր) Հայաստան գալած են կէս միլիոն անասուն, որոնք իրենց հետ բերած են ժանտախտ, տարածելով Զանգեզուրի, Նոր Բայազիտի, Դարալագեազի եւ Դիլիջանի գաւառներուն մէջ։ Նախնական հաշիւներու համաձայն, ժանտախտէն սատկած են 8000է աւելի խոշոր անասուններ։ (Ա նցեալ տարի ամբողջ Հայաստանի մէջ կոտորուած էր 7000 գլուխ)։ Զգալի է բժիշկի եւ շիճուկի պակասութիւնը։ Գիւղացիներու միասը կը հանի հսկայական չափերու։ Վերին Ախտայի մէջ ալ տարածուած է ժանտախտը։

Ծնունդ եւ մահ՝ Մայիս ամսուն

Պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, Մայիս ամսուն Հայաստանի մէջ ծնած են 3240 հոգի, որոնց 1749ը մանչ, 1141ը աղջիկ։ Մեռած են 1170 հոգի, որոնց 630ը այր, 540ը կին։ Ա մուսնացած են 42 զոյգ, ամուսնալուծուած՝ 53 զոյգ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Դ. Մեղոյէեանի դէմ բացուած դատը շահեր է էվգաֆը, հետեւաբար այդ մեծահարուստին Շիշլիի կալուածն ալ պիտի գրաւէն եւ բոլոր վարձքերը պիտի գանձեն։

Մոսկովեանցին օդանաւ մը ճամբայ ելաւ առջի օր, էնկիւրի իջնելու համար։ Ուրիշ մըն ալ Փարիզ կը սպասուի։

Մոհումիլի դաշնագրին ստորագրութիւնները փոխանակուեցան Յուլիս 19ին, Էնկիւրիի մէջ։ Ա յս առթիւ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ անգլ. դեսպանին։

Գողեր մանելով Փասի, ռուս բժիշկ Մազաթիլօֆի բնակարանը, յափշտակեցին անուտ մը որ կը պարունակէր 300,000 ֆրանք արժողութեամբ մանեակ մը, 756 տոլար, 65 սդերլին եւ 65 մարք։

"ՅԱՌԱՋ,,Ի Ա. ՏԱՐԻՆ

Օգոստոս 1ին կը լրանայ ՅԱՌԱՋի առաջին տարին։

Ա յս առթիւ կը խնդրենք բոլոր այն բաժանորդներէն որոնք առկախ հաշիւներ ունին, փութացնել իրենց բաժնեգինը, առանց նոր ազդարարութեան սպասելու։

ՕՐ. ՊԱՑԾՈՒՌ ԳՕՉԵԱՆ
ե ի
ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ՑԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ
Ա Մ Ո Ի Ս Ն Ա Յ Ա Ն
Շավիլ 18 Յուլիս 926

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԲԱՐԲԵՐ...

Կաթող. պատուիրակութեան դիւանէն կը հաղորդեն մեզի.—

Ի.— Մարսէյլաբնակ Պ. Գառնիկ Պարճանքեան ամուսնութեան խոստումով (որուն ինքնագիր նամակներով կը հաստատուին) խաբելով պատուաւոր ընտանիքի հաղիւ տասնեւհինգ ամեայ պարկեշտ աղջիկ մը, ժամանակ մը կենակցելէ վերջ, կը լքէ զայն, այս կարգի ոճրապարտներու յատուկ անտարբերութեամբ. եւ այժմ կը լսենք որ ուրիշի մը հետ ամուսնանալու հետամուտ է։

Նկատելով որ հաշտարար բոլոր թելադրութիւնք անզօր եղան զինքն օրինաւոր ամուսնութեան մղելու, ըստ խնդրանաց լքեալ հէք օրիորդին, ներկայ պաշտօնական յայտարարութեամբ կը կը հաղորդուի ամէնքին, որպէս զի ուրիշ անմեղներ զոհ չերթան այս խոստմնադրուժ երիտասարդին։

Ի.— Բնիկ Կէմլէկցի 22 տարեկան Վահան Հովիւեան, այլ անուամբ խաժակունի Վահան, հօր անունն Մանուկ, մօր անունն Պիւլիզար, փոն տը Շէրիի մէջ խեզճ որբուհիի մը հետ ամուսնութեան խոստումով ժամանակ մը կենակցելէ վերջ լքած եւ այժմ անյայտացած է։

Իբր բարոյական պատիժ իր այս ոճրապարտ արարքին որով հէք որբուհի մը մայր ըլլալու վիճակին ենթարկելով լքած ու անյայտացած է, կը տրուի այս պաշտօնական յայտարարութիւնն ա ի հրատարակութիւն, որպէս զի ուրիշ անմեղներ ալ զոհ չերթան յիշեալին։

Յ.— Ա յժմ վալանս բնակող Պ. Սարգիս Գէորգեան իր պուքրէշ ձգած կինն լքելով, իբր ա մուրի երկրորդ անգամ ըլլալով կ'ամուսնանայ Պոլսոյ Ազգ. Պատրիարքարանէն իբր թէ ձեռք բերուած կեղծ վկայականով։

Ա յս կրկնամուսնութիւնը կատարող գեղունի քահանան արդէն պատժուած ըլլալով, ներկայս կը տրուի պաշտօնապէս ա ի հրատարակութիւն, յօրինակ այլոց եւ չեղեալ կը հռչակուի սոյն կրկնամուսնութիւնը։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. ՓՐԻՍՏԱՓՈՐ խումբի ընդհանուր ժողովը՝ 23 Յուլիս ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական սրահին մէջ, 43 Rue de la République,

Լիոնի Հ. Յ. Դ. ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը՝ կիրակի 25 Յուլիս, «ֆաֆէ նուվօ ցանթը»ի սրահին մէջ, ժամը ճիշտ 9ին. դասախօս ընկ. Տօքտ. Կլըճեան։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. Պատանի միութեան ընդհ. ժողովը շաբաթ 24 Յուլիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին 63, Ռիւ տը լա Ռեփիւպլիքի սրահը։

Հ. Յ. Դ. «Զաւարեան» խումբի ժողովը՝ Յուլիս 23 ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8ին, Ծանօթ հաւաքատեղին։

Հ. Յ. Դ. ԿՈՒՄԱԿՑԱԿԱՆ հերթական դասախօսութիւնը՝ վաղը Հինգշաբթի, Յուլիս 22ին Café du Métro*ի վերնայարկը*, Métro Odéon*ի դիմաց։*

ԿԻԼԻԿԵԱՆ Հայրենակցական Միութեան Գ. ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ Յուլիս 27ի Երեքշաբթի գիշեր, ժամը 9ին, Ճլօրիա ճաշարանը, 61, Rue Monsieur le Prince։ Ամբողջ կիլիկեցիները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ։

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ Միութիւններու ընդհ. պատգամաւորական ժողովը՝ Յուլիս 31ին, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ, 61 Rue Monsieur le Prince։ կը հրաւիրուին բոլոր Հայրենկց. միութեանց ներկայացուցիչները։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ԱՐԼ, Հ. Ա.— 38 ֆրանքը ստացած ենք։

ԼԻՈՆ, Յ. Ա.— Գիրքերը ղրկուեցան Պալենց զրատան կողմէ։

ԼԻՈՆ, Ա. Տ.— Ստացանք 70 ֆրանք։

ԼԸ ՓՈՒՋԷՆ, Յ. Ի.— 15 ֆր. պիտի վճարուի։

Ս. ՇԱՄՈՆ, Ս. Ա.— 20 ֆր. պիտի վճարուի։

ԼԻԶԱՎԷՆԻ, Կ. Տ.— Ղրկե ցինք։ Կրնաք մանտափոստով ղրկել։

ՔՈՒՐԹԻՒՆ, Ա. Վ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ՊՈՒՔՐԷՇ, Գործ.— Համաձայն ենք։

ՄԱՐՍԷՅԼ, Կ. Զ.— Ստացանք 40 ֆրանք. ղրկեցինք։

ՀԷՐԻՔՈՒՐ, Ա. Պ.— Ստացանք 56 ֆր.։ Կարգադրեցինք նամակին համաձայն։

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ, Զ. Փ.— Ստացանք 40 ֆրանք։

ՓՈՆ ՍԵՆԹ ԷՍՓՐԻ, Ն. Մ.— Ստացանք 17 ֆր.։ Ղրկեցինք։

ՄՈՆՐԻՕ, Դ. Գ.— Ստացանք 200 ֆրանք. չէր վճարուած.

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ, Կ. Մ.— Ստացանք 143 ֆրանք 30։

ԼԻՒ-ԱՆ-ՓՐՈՎԷՆՍ, Յ. Խ.— Ստացանք 38 ֆրանք։ Ղրկեցինք։

ԱՆԹԻՊ, Յ. Պ.— Ստացանք 40 ֆրանք։

ՄԱՐՍԷՅԼ, Գ. Մ.— Ստացանք 38 ֆրանք։ Բաժանորդագրեցինք։ «Թէհլիրկան» անուն թատերախաղ չկայ։ Միւս օրինակը ուշ մնացած էր։

ԽԱՆԱՄՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Խանասորի արշաւանքի տարեդարձը կը տօնուի Յուլիս 25ին, Շաւիւրի անտառին մէջ, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Ա ժաժակ» եւ «Ռոստոմ» խումբերուն։ Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները։ Ընկերական թափօրով ուխտագնացութիւն պիտի կատարուի Իշխանի գերեզմանը որ կը գտնուի նոյն գիւղին մէջ։ Պիտի ըլլայ նաեւ պիկնիք տեղին վրայ։

Թափօրը ժամը 3ին Շաւիյի կայարանէն կը մեկնի դէպի ընկ. Իշխանի գերեզմանը։ Ջաղրդակցութեանց միջոց.— Թրէն առնել Մոնփառնասէն եւ իջնել Շավիյի կայարանը։ Իսկ Թիւ 1 Թրամուէյով իջնել Շավիյ փիւի ցան վէն կայանը եւ միանալ շոգեկառքի կայարանը։

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԻՍ նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Սէն Շամոնի կոմիտէին Յուլիս 25ին, Խանասորի արշաւանքին տարեդարձին առթիւ։ Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։

ՀԱՄԵՐԳ
ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԴ.Ի ՀԱՄԱՐ

«ՍԻՓԱՆ» երկսեռ երգչախումբ
Ղեկավարութեամբ
ՍԱՒՈ ՅԱԿՈԲԵԱՆի

կը պատրաստուի մեծ համերգ մը, նուիրուած միայն կոմիտաս վարդապետի գործերուն։ Ջուտ հաստոյթը պիտի դրուի կոմիտաս վարդապետի բարեկամներու յանձնախումբի տրամադրութեան տակ։

Կոմիտաս վրդ.ի եւ այլ խումբերուն մասնակցող երգիչ-երգչուհիները եւ բոլոր փափաքողները կը հրաւիրուին մասնակցիլ «Սիփան» երգչախումբին յիշեալ նպատակին համար։ կը խնդրուի գրաւոր դիմել՝ M. Sako Hagopian 28. Rue Nationale, Billancourt (Seine)։ փորձերու մասին կը տեղեկացուի նամակով։

ՓԱՆՍԻՕՆ ՏԸ ՖԱՄԻՅԼ
"ՎԻԼԼԱ ՐԷՆ,,
ՏԱՔ ՋՈՒՐ, ԼՈԴԱՐԱՆ, ԿԵՐԴՈՆԱԿԱՆ ՋԵՐՄՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԱՌԱՒԱ
7 եւ 7bis, Rue Péligot, Enghien-les-Bains (Télph. Enghiee 535)
կայարանին կից, խիստ օդաւէտ, կահաւորուած սեներակները
մնայուն եւ կամ պատահական յաճախորդներու համար։
Ա Ր Ե Ի Ե Լ Ե Ա Ն Ը Ն Տ Ի Ր Թ Ո Ի Շ Ա Ն Ո Ց
Գ Ի Ն Ե Ր Ը Ա Մ Ի Ե Ն Ո Ւ Ի Ն Մ Ա Տ Չ Ե Լ Ի
ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Ա Ն Ա Ր Ա Ժ Ե Շ Տ Ս Բ Ո Լ Ո Ր Ֆ Ր Ա Ն Ս Ա Հ Ա Յ Ե Ր Ո Ւ Ն
Դատական գործեր, պայմանագրութիւններ, թարգմանութիւններ ամէն լեզուով։ Ա մուսնութեան, ամուսնալուծումի վիզաի, անցագրի, եւ անձնագրի գործողութիւններ։
Դիմել բացի Կիրակիէ ամէն օր ժամը 9էն 12 եւ 2էն 7։
VAHAN YARJANIAN
CONTENTIEUX
62, Rue Myrha, Paris (18) Métro Barbès կամ Château Rouge
Tél. Nord 13 - 45 Reg. Com. 346,618
ՖՐԱՆՔՕ-ՀԱՅ ՄԵԾ ԳՐԱՏՈՒՆ
15 ՌԻԻ ՏԻ ՏՕՄԻՆԻՔԷՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ
Ե. եւ Ժ. ՄԷՃՏՈՒՏՅԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Ունինք՝ դպրոցական, վիպական, թատերական ամէն տեսակ գրքեր, ինչպէս նաեւ բառարաններ եւ երգարաններ, խիստ դիւրամատչելի գիներով։ կուտանք վարձու գիրքեր։
ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
Մ Ա Ս Ն Ա Գ Ի Տ Ն Ե Ր Ք Ի Ն Մ Ո Ր Թ Ո Ջ Ի Ն Ե Ի Վ Ե Ն Ե Ր Ա Կ Ա Ն Հ Ի Ւ Ա Ն Դ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Ց
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ա մէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12
Ա Ւ Ե Տ Ե Ր Ի Ա Ն Ա Ղ Ա Ց Ի Ի Ն Ե Ր Ո Ւ
Ա Ռ Ա Տ Գ Ո Ր Ծ Ո Ղ Ա Ր

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,
JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE
Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).
Հեռաձայն՝ Nord 57-82
Մեթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան		10 շ.	20 շ.
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՈՒՐԲԱԹ 23 ՅՈՒԼԻՍ 1926
23 JUILLET 1926
On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 153 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՀԼԻՃ ՄԸ ԿԸ ԿԱԶՄՈՒԻ ՓՈՒԱՆՔԱՌԷԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԽՕՍՔ

ՏՈԿՈՍՆԵՐՈՒՆ ԱՆԷԾՔԸ

Միակ պիտի ըլլար բոլորովին տեղական պատճառներու վերագրել Ֆրանսայի ներկայ տագնապը:

Աննախընթաց է ինչ որ կը կրէ այս յաղթական եւ հարուստ երկիրը, դահլիճներու անվերջ տապալումով եւ ֆրանքին թաւալգլոր անկումով: Բայց նոյնքան դառն փորձի մը ենթարկուած են նաեւ միւս երկու յաղթականները, Պելժիա եւ Իտալիա: Երբ գերմանական մարքն ու աւստրիական կուրօնը կամ ռուսական րուբլին ոչնչացան, շատեր բնական կը գտնէին այդ հեքը: Պարտուած՝ ռազմադաշտին վրայ, կաշկանդուած դաշնագիրներուն վրայ, եւ ուժասպառ՝ երկրին մէջ, ենթակայ՝ բոլորին անվստահութեան,— այդ երկիրները դժուար թէ կարենային պահել իրենց դրամին արժէքը: Բայց ինչո՞ւ պիտի վարկաբեկուէր ֆրանքը, Մառնի ճակատամարտէն ու Վերսայլի դաշնագրէն յետոյ, Գերմանիան անհելի հատուցման մը դատապարտելէ յետոյ: Եւ այն ալ երկրի մը մէջ, որ ոչ միայն անգործութեան տագնապ չունի, այլ եւ գործ կը հայթայթէ երեք միլիոն օտարականներու, եւ ունի հարուստ բնակչութիւն, մանաւանդ բարգաւաճ գիւղացիներ:

Ֆրանսայի այսօրուան կացութիւնը աւելի գէշ է քան եթէ պարտուած ըլլար, պատերազմի դաշտին վրայ: Եւ իրերը հասած են այնպիսի կէտի մը, որ վարիչները ամէն հոգ մէկդի դրած, ֆրանքը փրկելու մասին կը մտածեն: Ռաուլ Փէրէ, Քայեօ, ու Մոնզի իրարու ետեւէ եկան նոյն բանը կրկնելու, տարբեր ձեւերով: Եւ ապահովաբար նոյն մտահոգութեամբ պիտի գործէ Պ. Փուանքառէ: Նախկին Նախագահը ժամը հասած կը նկատէր իր հեղինակութիւնը արժեցնելու, եւ պարզապէս սկզբունքի խնդրի մը համար էր որ չմտաւ Պրիանի վերջին դահլիճին մէջ. իսկ այժմ կը ստանձնէ ոչ միայն վարչապետութիւնը, այլ և ելմտական նախարարութիւնը, — փորձանք մը որմէ կը փախչին բոլորը:

Պիտի յաջողի՞ն փրկել: Մասնագիտական խնդիր է: Ամէնէն առաջ, պէտք է շեշտել որ շատ բան կախում ունի Խորհրդարանին դիրքէն: Փուանքառէ մեծամասնութիւն չունի Երեսփ. ժողովին մէջ: Իրեն եւ իր ընկերներուն դէմ են ձախերը (Քարթէլ), ընկերվարականները, կարմիրները: Կացութեան ծանրութիւնն է որ իր շուրջը պիտի համախմբէ պատահական մեծամասնութիւն մը: Խորհրդարանը ցրուելու սովորութիւն չկայ Ֆրանսայի մէջ: Բայց եթէ տագնապը սաստկանայ եւ նոր դահլիճը ամուր դիրք բռնէ հանրային կարծիքին առջեւ, շատ մը անակնկալներ կը նախատեսուին: Ամիսներէ ի վեր, մամուլին կարեւոր մէկ մասը յայտնապէս կը ջատագովէ ազգային զօրաւոր կառավարութեան մը, նոյն իսկ մէկ անձի դիկտատորութեան տեսակէտը:

Ամէն պարագայի մէջ, դժնդակ փորձի մը ենթարկուած է «փրկութեան դահլիճը», ինչպէս կը կոչեն: Ո՛ր և է քարւոքում կապուած է արտաքին եւ ներքին պարտքերու վճարման հետ: Ամերիկա իր փոխ տուած դրամին գլխավճարն ու տոկոսները կը պահանջէ առանց պատիպատ ձեւերու, հասարակ սեղանաւորի մը հաշուախնդրութեամբ: Նոյնը եւ Անգլիան: Միայն այս երկու երկիրներուն պահանջը կ'անցնի 1500 միլիոն ոսկիէն: Երկրին մէջ, քաղաքացիները պետութենէն կը պահանջեն երեք հարիւր միլիառ ֆրանք, որուն 130 միլիառը կարճ պայմանաժամով: Մինչեւ հիմա եկող գացող դահլիճները օրը օրին կարգադրութիւններ միայն կրցան ընել, այս ներքին պարտքին տոկոսները վճարելու համար: Միեւնոյնատեն կէս առ կէս հալեցաւ Մորկընի տրամադրած հարիւր միլիոն տոլարը, որ անձեռնմխելի պիտի մնար, ֆրանքին գինը պահելու համար: Իսկ արտաքին պարտքի խնդիրը կը մնայ միշտ առկախ: Պայմանագիրները ստորագրուած են Անգլիոյ եւ Ամերիկայի հետ, բայց խորհրդարանը չէ վաւերացուցած: Եւ լուրջ դժուարութիւններ կան վաւերացման դէմ, որովհետեւ շատեր բարեփոխում կը պահանջեն, եղածը աննպաստ նկատելով Ֆրանսայի համար:

Տոկոսներու անէծքն է որ կը ծանրանայ սերունդներու վրայ: Եւ կը թուի թէ այսօր շատ աւելի անողոք են Ամերիկացիները: Անգլիոյ ելմտական նախարարը անցեալ օր դիտողութիւն մը բրած ըլլալով պարտքերու մասին, իր ամերիկացի պաշտօնակիցը կոպիտ պատասխան մը տուաւ, յայտարարելով թէ Անգլիա առեւտրական գործերու եւ ոսկիին փրկելու համար էր որ փոխ դրամ առաւ Ամերիկայէն: Եւ հիմա բուռն պայքար մը կը մղուի «Շայլօք հօրեղբայրին» դէմ:

Ուրիշ խօսքով, երբեք յոյս չկայ, որ պարտքերը ջնջուին:

Եւ տոկոսները պիտի բանին, խեղդելով ժողովուրդները, իբրեւ վերջին օրհնութիւնը Մեծ Պատերազմին...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԻԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎԱԽՃԱՆԸ

«Թան»ի Պոլսոյ թղթակիցը ամփոփելով Իզմիրի դատավարութեան եւ Իթթիհատի գործունէութեան պատմութիւնը, կը գրէ.

— «Անկախութեան Ատեանը որոշեց իթթիհատական պետերուն դատը անջատել միւս ամբաստանեալներու դատէն: Իթթիհատականները Էնկիւրի փոխադրուած են, ուր պիտի վճռուի իրենց ճակատագիրը: Կառավարութիւնը որոշած է բոլորովին ճնշել Իթթիհատի գաղտնի գործունէութիւնը: Մամուլի տեղեկութեանց համաձայն, վերջին օրերս դէզ մը փաստաթուղթ բռնուած է, որոնք կ'ապացուցանեն թէ 1921էն ի վեր իթթիհատական պետերը անդադար առիթ կը փնտռէին զինու զօրութեամբ իշխանութիւնը գրաւելու համար: Ուրեմն, Էնկիւրիի դատը հակաքէմալական ընդդիմութեան մեծ դատին ամէնէն կարեւոր փուլը կը ներկայացնէ: Գլխաւոր յանցաւորներուն դատապարտութիւնը եւ մահացումը պարզապէս եղերական նախաբանն էր այս դրամին:»

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

(Երեւանէն գրուած մասնաւոր նամակէ մը).—

Տարի մըն է որ հոս կը գտնուինք: Ես Դավալուէն հոս եկայ: Գ.ը եւ Ս.ն գիւղերը գացին: Անոնք խեղճ վիճակի մէջ են: Պատսպարան չկայ: Խեղճութիւնը շատ գէշ է: Կը գանգատին թէ գործ ընաւ չկայ: Տալլապատիկ կը նստին ամիսներով: Իրենց գտնուած գիւղերուն երիտասարդութիւնը գործ փնտռելու համար Հիւսիսային Կովկաս կը մեկնի եղեր: Մնացեալը կրնաք հասկնալ:

Մեզի հետ եկած գաղթականներուն մեծ մասը դեռ չէ զետեղուած. գիւղէ գիւղ կը թափառին գործ գտնելու համար:

Կառավարութիւնը, ինչպէս կ'երեւայ, չունի միջոցներ զետեղելու եւ անգործներուն գործ տալու:

Ապրուստը շատ սուղ է: Գաղթականները որոշ ժամանակի համար զերծ են տուրքերէ: Տեղացիները գոհ չեն կառավարութենէն, որովհետեւ շատ ծանր տուրքեր դրած է: Միայն հանգիստ են ու լաւ կեանք կ'անցընեն համայնավարները: Յայտնի է որ առանձնաշնորհեալ դասակարգը կը կազմեն անոնք:

Առեւտուրը, ինչպէս մենք գիտենք, հոս չկայ: Ամէն գործ կառավարութիւնը իր ձեռքին մէջ կեդրոնացուցած է: Կեանքը համեմատաբար տանելի է Երեւանի մէջ: Զրկանքները, նեղութիւնները կը մոռցուին երբոր լաւ պտոյտ կատարես հանրային պարտէզները:

Գիւղացիութեան վիճակը շատ գէշ է: Անոր աշխատութեան արդիւնքը աննշան վարձատրութիւնով ձեռքէն կը խլէ կառավարութիւնը:

Շատ կը նեղուինք մէկ բանէ, — արտաքին աշխարհէն կտրուած ենք: Ստիպուած ենք կարդալ համայնավարական թերթեր, որոնք մասնաւոր ակնոցով կը նային ամէն հարցի վրայ:

Ձերժինսկի մահը

Յուլիս 20ին Մոսկուայի մէջ յանկարծամահ եղաւ Ձերժինսկի, նախագահ խորհրդային իշխանութեան քաղաքական վարչութեան, (նախկին Չեկա), նախագահ Ազգ. Տնտեսութեան գերագոյն խորհուրդին: 49 տարեկան էր եւ Լենինի մտերիմը: Ծագումով լեհուհացի, նախապէս կը պատկանէր ռուս պոլշեվիկ կուսակցութեան լեհական հատուածին: 1894 թուականէն յեղափոխական շարժման նուիրուած էր: 1897ին ձերբակալուելով, Սիպերիա աքսորուեցաւ, բայց փախաւ 1899ին: Յետոյ նորէն աքսորուեցաւ (1902): Նորէն փախչելով, արտասահման ապաստանեցաւ: 1908ին երրորդ անգամ ձերբակալուեցաւ եւ Սիպերիա ղրկուեցաւ, ինչպէս եւ 1912ին: 1916ին վեց ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ, բայց 1917ի յեղափոխութեան շնորհիւ ազատեցաւ Մոսկուայի կեդրոնական բանտէն եւ մասնակցեցաւ Հոկտեմբերեան յեղափոխութեան, իբրեւ անդամ ռազմայեղափոխական կոմիտէին: 1919ին նախագահ նշանակուեցաւ համառուսական արտակարգ յանձնաժողովին (հռչակաւոր Չեկան), որ հարիւրաւոր մահավճիռներ արձակեց գաղտնի նիստերով, առանց վիճաբանութեան եւ յաճախ առանց ամբաստանեալները հարցաքննելու:

Ձերժինսկի ճշմարիտ տիպար մըն էր համոզուած մոլեռանդի, անկեղծ եւ անողոք, ինչպէս կայ Հաւատաքննութեան պատմութեան մէջ: Լենին կ'ըսէր թէ «ոսկի սիրտ» ունի: Լենինի դէմ կատարուած մահափորձէն յետոյ, հարիւրաւոր ամբաստանեալներ գնդակահարել տուաւ:

Հանգուցեալը ներքին գործավար եղաւ 1921ին, եւ երբ Չեկան վերածուեցաւ «կեփէու»ի (քաղաքական գլխաւոր վարչութիւն), անոր նախագահ մնաց, միեւնոյն ատեն իբրեւ դիկտատոր վարելով ազգային տնտեսութիւնը: Շատ մը տեսակէտներով, Ռուսաստանի իրական տէրն էր եւ համայնավար կուսակցութեան զանազան մըցակից հատուածները կը փորձէին իր համակրութիւնը շահիլ եւ կը դողային իր թշնամութենէն: Ստալին ինք անգամ կը վախնար անոր ահեղ ուժէն, որովհետեւ Ձերժինսկիի տրամադրութեան տակ էր Չեկային մասնաւոր բանակը:

Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ Ձերժինսկի գլխաւոր պատասխանատուն է 250,000 հոգիի սպանութեան, 1917 Հոկտեմբերի յեղափոխութենէն ի վեր:

Արդէն իսկ մրցակցութիւնը սկսեր է, իր աթոռին համար:

Լիոնէն կը գրեն մեզի.—

Հօկի անդամներու եւ կարմիրներու մատնանշումով, ձերբակալուեցան Պ. Պ. Պօղոս Թիւլպէնճեան եւ Թագւոր Թագւորեան, որոնք բանտարկուած կը մնան երկու սուտ վկայութիւններու հետեւանքով:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԷՌԻՕ ՈՉ ԻՍԿ 48 ԺԱՄ ԻՇԽԵՑ

Նոր դահլիճը կը կազմէ Պ. Փուանքառէ

Էռիօի դահլիճը, որ հապճեպով կազմուեցաւ, ոչ իսկ 48 ժամ կրցաւ դիմանալ: Երեքշաբթի իրիկուընէ արդէն խօսք կար որ դահլիճը պիտի հրաժարի: Այդ զրոյցները շարունակուեցան յաջորդ օրն ալ, եւ անգլիականը, որ 243ի բարձրացած էր, յանկարծ իջաւ: Նոր դահլիճին առաջին գործը եղաւ օրինագիծ մը քուէարկել տալ, որուն համաձայն «ծայրայեղ ստիպողականութեամբ» պիտի քննուէին շատ մը խնդիրներ: Տեսակ մը լիազօրութիւն ալ այս էր:

Չորեքշաբթի օր որոշուեցաւ խորհրդարան ներկայանալ: Արտասովոր անհամբերութիւն կը տիրէր ամէն կողմ: Չորս— հինգ հազար հոգի խռնուած էին Երեսփ. ժողովին առջեւ եւ շրջակաները, մեծ մասով հակառակ՝ Էռիօի: Պահ մը ցոյցերը այնքան սպառնալից հանգամանք առին, որ ոստիկանութիւնը ստիպուեցաւ միջամտել եւ վեց հոգի ձերբակալեց: Միեւնոյն ատեն, 250 երեսփոխաններու ստորագրութեամբ հանրագրութիւն մը պատրաստուած էր, որ կը պահանջէր ազգային միութեան դահլիճ մը կազմել: Մէկ խօսքով, արդէն իսկ խախտած էր դահլիճին դիրքը:

Չորեքշաբթի օր ժամը 5ին Պ. Էռիօ կարդաց նախարարական յայտարարութիւնը, որ աւելի շատ ընդհանուր խօսքեր կը պարունակէ ,— Նոր թղթադրամ չհանել, կարգ մը տուրքեր հաստատել, արտասահման փոխադրուած դրամագլուխները վերադարձնել, խիստ խնայողութիւն հաստատել: Եւ անմիջական քուէարկութիւն պահանջեց (վստահութիւն կամ անվստահութիւն): Յետոյ բեմ ելաւ ելմտական Նախարարը, որ յայտնեց թէ այս առտու վաթսուն միլիոն ֆրանք կայ մնտու, կը, թէ Պ. Քայեօ բանակցութիւններ կատարած էր, արտաքին վարկեր ստանալու համար. բայց Յուլիս 14ին Ուաշինկթընէն պատասխանած էին թէ նոր վարկ չի կրնար տրուիլ, առանց պարտքերու պայմանագիրը վաւերացնելու: Պանք տը Ֆրանսի վարչութիւնը նամակով մը կը յայտնէր թէ վարկը բոլորովին պիտի կտրէ մինչեւ իրիկուն, այնպէս որ դրամատունը պիտի ստիպուի դադրեցնել իր վճարումները: Դահլիճը ելմտական ո-րոշ ծրագիր մը չունէր տակաւին, բայց կարգ մը անմիջական միջոցներ կ'առաջարկէր: Արտաքին վարկ ճարելու համար, Ուաշինկթընի պայմանագիրը վաւերացնելէ աւելի, գործնական կը գտնէր օտարները շահակից ընել զանազան տնտեսական ձեռնարկներու: Ուրիշ կարգ մը թեթեւութիւններէ յետոյ, նախարարը 48 ժամ միջոց խնդրեց իր ծրագիրը բերելու: Յետոյ երկար ճառ մը խօսեցաւ Պ. Էռիօ, շեշտելով թէ կարելի չէ երկիրը փրկել առանց խորհրդարանին աջակցութեան եւ առանց տուրքերու արդար բաշխման: «Ինչ որ ըրի, երկրին համար ըրի , հիմա դատեցէք զիս»:

Վիճաբանութիւնները փակուած ըլլալով, հետեւեալ բանաձեւը առաջարկուեցաւ. «Երեսփ. ժողովը, վստահ կառավարութեան վրայ՝ կացութեան պահանջած ելմտական ազդու քաղաքականութիւնը գործադրելու համար, կ'անցնի օրակարգին»:

Այս առթիւ բուռն ճառ մը խօսեցաւ Պ. Ֆրանքլէն Պույեօն, յայտարարելով թէ Պ. Էռիօ այն մարդը չէ որ կարենայ վերահաստատել երկրին վստահութիւնը եւ ելեւմուտքը:

Քուէարկութեան ձեռնարկուելով, 237ի դէմ 290 ձայնով մերժուեցաւ վստահութեան բանաձեւը: Ժամը 10.30ին դահլիճը անմիջապէս իր հրաժարականը ներկայացուց: Կէս գիշերին Պ. Փուանքառէ պալատ կանչուելով, ստանձնեց կազմել նոր դահլիճը, իրեն վերապահելով ելմտական նախարարութիւնը:

ԻԹԹԻՀԱՏԻՆ ԹՂԹԵՐԸ ԿԸ ՊՐՊՐՏԵՆ

Էնկիւրիէն կը գրեն թէ՝ իթթիհատականներու դատավարութեան առթիւ նկատի պիտի առնուի ոստիկանական նախկին տնօրէն Ազմի պէյի մէկ նամակը, որ գրուած է 1921 Նոյ. 17ին Պերլինէն, Պաթում, Տօքթ. Նազըմի: Այդ նամակին մէջ, որ յոգնակի դէմքով գրուած է, Ազմի պէյ կ'ըսէ եղեր. «Մուսթաֆա Քէմալէն անպատճառ հաշիւ պիտի ուզենք. բայց հիմա ժամանակը չէ: Անգամ մը թող յաջողին Հելլէնները վտարել, վերջը կը տեսնուինք: Այդ պարագային եթէ մեր կազմակերպութիւնը չգործէ իսկ, ես մէկն եմ անոնցմէ որ անձնապէս պիտի զբաղին անով:»

∴ Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ պատմական ճշմարտութիւնները հասկցնելու համար. ի հարկին Բ. Դրան մէջ գտնըւած թղթածրարներն ալ պիտի քննուին:

Այս կերպով ընդհ. պատերազմին Թուրքիոյ մասնակցութեան օրէն ի վեր պատմութեան չարձանագրած եւ չճշդած

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՀՈՒՅՈՒՄ ՂԳԶ ՎԱՇՂՎ

ՀՈՒՅՈՒՄ ՂԳԶ ՎԱՇՂՎ

Հայ ժողովրդի ազգային-ազատագրական պայքարի պատմության մեջ ամենամեծ տեղը գրավում է 1915 թվականի հերոսական դիմադրությունը։ Ամբողջ աշխարհը հիացմունքով հետևում էր Վանի հերոսամարտին։ Վանեցիները ոչ միայն ցույց տվեցին անզուգական քաջություն, այլև ստեղծեցին ազգային-ազատագրական պայքարի նոր ձևեր։ Վանի ինքնապաշտպանությունը ոգեշնչեց ամբողջ հայ ժողովրդին։ Վանի հերոսամարտի մասին գրել են հայ և օտարազգի բազմաթիվ գրողներ։ Ստորև տպագրվող հատվածները վերցված են Վանի հերոսամարտի մասնակից Ռուբեն Սևակի «Վանի հերոսամարտ» գրքից։

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Ռուբեն Սևակ

Ապրիլի 19-ին, առավոտ կանուխ, Վանի ամբողջ հայությունը զինվեց։ Ամեն ոք ինչ որ զենք կար ձեռքը առավ

ՀԱՆԱԼԱԽԱՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԻՆ

61.— ՎԷՆՍԷՆ

Վէնսէն, գեղեցիկ եւ օդաւէտ վայրէնի մըն է, Փարիզէն 8-10 քիլոմեթր հեռու, հոչակաւոր՝ իր անտառով եւ Վէնսէնի խիտ անտառը ըսելով։

1923ին եկած են քանի մը հարիւրներ։ իսկ այսօր մեր հայութիւնը կը հաշիւ 70 հոգիի, որոնց 35ը կին, 5ը օրիորդ 30ը երիտասարդ։ Պիները 3-60 տարեկան են, օրիորդները 3-26 տարեկան, իսկ այրերը 3-35 տարեկան։ Կան նաեւ արհեստաւորներ, գործիներ, կեսարացիներ, պանդրմացիներ եւ պոլսեցիներ։ Պիները ընդհանրապէս ունին գործերով կը պարապին, մասնաւոր գործերով կը պարապին, մասնաւոր գործերով կը պարապին, մասնաւոր

շատ մը անծանօթ էջեր երեւան պիտի հանուին ։ Մասնաւորապէս Գերմաններու հետ կնքուած համաձայնութիւնը, Պուլկարներու հետ կատարուած զինադադարի պայմանագրութիւնը եւ Պաթումի ժողովին եւ ասոնց նման պատճէնները ծածկըւած վաւերագիրներու եւ բանակցութեանց մասին շատ մը գաղտնիքներ պիտի յայտնուին։

Ուշագրաւ հարցումներ պիտի ըլլան Ճավիտ պէյի։ Կը կարծուի թէ դատավարութեան միջոցին պիտի կանչուի նաեւ Հիւսէին Ճահիտ պէյ։

Ստոյգ աղբիւրէ առած տեղեկութեանց համաձայն՝ վերջին օրերս կախաղան հանուած Շիւքրիի տան խուզարկութիւնը կրկին օգտակար նկատուած եւ երկար խուզարկութեանց շընորհիւ շատ կարեւոր թուղթեր գտնուած եւ դատարան ղրկուած են։ Այս թուղթերուն մէջ կան Շիւքրիի ձեռագրով գրուած Թէրագգըփէրվէր կուսակցութեան ծրագրին սեւագրութիւնները։ Ասոնց վրայ կարեւոր սրբագրութիւններ աչքի կը զարնեն, որոնցմէ դժուար չէ հասկնալ թէ՝ խորհրդակցութիւնները ինչ զանազան փուլերէ անցած են։

Գողութիւնը կը հաստատուի

Պոլսոյ եւ Էնկիւրիի Թուրք թերթերը կը հաստատեն ռուսեւթուրք դաշնագրի բնագրին գողութիւնը։ Վերջին թղթաբերը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այդ մասին,— Յուլիս 17ին Հայտար փաշա-Էնկիւրի գծին վրայ, «Վակօն Լի»ի մէջ գողցուած են Րէֆիք (Գոնիա) եւ արտաքին գործավարութեան առեւտրական գործերու տնօրէն Րէֆիք Ամիր պէյերու պատկանող պայուսակները։ Ամիր պէյի պայուսակին մէջ կը գտնուէին թուրք եւ ռուս առեւտրական դաշնագրի վերաբերեալ կարգ մը նիւթեր, իսկ Րէֆիք պէյի պայուսակին մէջ՝ պաշտօնական դաշնագիրը եւ երկու նամակներ որոնք այնքան կարեւոր չեն։ Երկու պայուսակներն ալ մահճաբարձ կառքի ծառայողներէն Հաճի Սամի «Ինծի տուէք, պահեմ» ըսելով առած է։ Րէֆիք պէյ Պիլէճիկի մօտերը ուզած է իր պայուսակը եւ իրեն պէտք ունեցած կարգ մը իրերը առնելէ յետոյ, կրկին յանձնած է Սամիին։ Ամիր պէյ յանձնելէ յետոյ բնաւ չէ ուզած։ Էսկիշէհիրի մէջ հասկցուած է պայուսակներու գողցուիլը։

Այդ օրը Սամիի ճամբորդութեան կարգը չէ եղեր թէեւ, բայց որոշ անձեր յանձնարարեր են որ այդ օրը պարտականութիւն առնէ։ Այնպէս կը կարծուի որ ասիկա մէկ գործը ըլլայ օտար կազմակերպութեան մը որ կարեւորութիւն կուտայ Ռուսիոյ հետ այս առթիւ կատարուած բանակցութիւններուն։ Բայց եւ այնպէս այս մասին ոեւէ փաստ ձեռք չէ անցուած։ Հաճի Սամի կ՚ենթադրանի նաեւ Հասան անուն անձ մը որ Էսկիշէհիր իջած է։ Եթէ դէպքը արդիւնք է քաղաքական նպատակի մը, ուրեմն պէտք կ՚ըլլայ հետեւցնել որ ուզած են օգտուիլ Սամիի ալքօլամոլութենէն։ Միջոցներ ձեռք առնուած են պայուսակները գտնելու համար։

Սուրիոյ ըմբոստութեան հաշուեյարդարը

Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ Ճէպէլը Տրիւզի մէջ, շրջուն հեծելագունդ մը մինչեւ Մէլխաս գիւղը յառաջանալով, 50 հրացան եւ 207 ոսկի նափոլէոն ստացաւ բնակիչներէն, իբրեւ տուգանք։ Ուրիշ վայրէ մը 50 պատանդ առնուեցաւ։ Իմթան գիւղը 40 հրացան եւ 400 ոսկի նափոլէոն յանձնեց։ Արեւելեան Մօկրանի մէջ, երկու գիւղեր անձնատուր եղան։ Հարաւային Մօկրանի մէջ, ֆրանսական զօրագունդ մը գրաւեց էլանատ գիւղը, որուն բնակիչները Պաղեստին փախած էին։

∴ Պէյրութէն կը հեռագրեն Յուլիս 21 թուականով.— Լայն գործողութիւն մը կատարուեցաւ Դամասկոսի մօտ, Կութայի մէջ։ Ապստամբները 150 սպանեալ եւ 286 գերի ձգեցին։ Աւելի քան 70 պատանդներ առնուեցան։

Գործադուլ՝ Պալին դէմ

Քանի մը տարի առաջ, Վատիկանի պահակ զինուորները գործադուլ հռչակած էին, անբաւական գտնելով իրենց ռոճիկները։ Այս առաջին գործադուլն էր պապական տարեգրութեանց մէջ։ Այս անգամ երկրորդ գործադուլ մը ծագած է։ Վատիկանի պարտիզպանները դադրեցուցած են իրենց աշխատանքը, տեսնելով որ իրենց ստացած ամսականը չի բաւեր ապրուստին։ Կարտինալները մասնաւոր ժողով մը գումարեցին՝ վէճը կարգադրելու համար։

Բաւարան հոգի տաքէն մեռած

40 հոգի տաքէն մեռան անցի օր Մ. Նահանգներուն մէջ (17 հոգի միայն Շիքակօի մէջ)։ Հարիւրաւորներ կ՚իյնային փողոցները, երբ արեւուն տաքութիւնը սաստկագոյն աստիճանին հասաւ։ Զանազան տեղերու մէջ ջերմաչափը 100 աստիճան կը ցուցնէր եւ տուներու մէջ օդը անշնչելի էր։ Հազարաւոր անձեր արեւահար եղան եւ հիւանդանոց փոխադրուեցան։ Հանրային պարտէզները լեցուն են խուռն բազմութեամբ։ Այս զարհուրելի տաքէն յետոյ, անխուսափելի կը նկատուի բուռն փոթորիկ մը։

Մարախի ահաւոր արշաւանք մը

Պաքուէն կը հեռագրեն թէ մարախի աննախընթաց արշաւանք մը կը սպառնայ Հարաւային Ռուսիոյ։ Արտասովոր լիազօրութիւններ տրուած են տեղական իշխանութեանց եւ օդանաւեր շարժման մէջ դրուած են, հեղձուցիչ կազ արձակելու համար։ Մարախներու ամպ մը, 25 քառակուսի քիլոմեթր տարածութեամբ կը յառաջանայ Հիւսիսային Կովկասէն դէպի Վօլկայի հովիտը։ Մասնագէտներ ղրկուած են վտանգուած շրջանները։

Ոսկեղէնը եւ տոլարը իջան

Ոսկեղէնը, որ 243.50ի բարձրացած էր Չորեքշաբթի առտու (246՝ Նիւ Եորք), 221ի ինկաւ իրիկունը, իսկ երէկ արդէն իջած էր մինչեւ 212ի։ Տոլարն ալ մինչեւ 50ի բարձրանալէ յետոյ, իջաւ 42ի։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ նոր դահլիճը կազմուեցաւ Էվտաքսիասի վարչապետութեամբ, եւ դիկտատորական իշխանութիւն պիտի ունենայ ելմտական գործերու համար։

"ՅԱՌԱՋ,,Ի Ա. ՏԱՐԻՆ

Օգոստոս 1ին կը լրանայ ՅԱՌԱՋի առաջին տարին։

Այս առթիւ կը խնդրենք բոլոր այն բաժանորդներէն որոնք առկախ հաշիւներ ունին, փութացնել իրենց բաժնեգինը, առանց նոր ազդարարութեան սպասելու։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱՒԱՆՔԻ 29-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻՒ

Ն Ա Խ Ա Ձ Ե Ռ Ն Ո Ւ Թ Ե Ա Մ Բ

Մարսէյլի Հ. Յ. Դաշնակցութեան եօթ ենթակոմիտէներու

եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. Պատանի միութեան

Տեղի կ՚ունենայ Յուլիս 25ին Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Chateau du Rouet, 10 Boulevard Rabatanի լայնանի եւ չքնաղազարդ պարտէզին մէջ։ Փակումէն վերջ նուագի մասնակցութեամբ եւրոպական եւ ասիական պարեր, զբօսանք, կեր ու խում եւ այլ հաճոյալի ժամանցք, առատ խմիչք տեղին վրայ։ Փափաքողները կրնան ժամը 10ին գալ ճաշով միասին։

կարգադիր յանձնախումբ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Խանասորի արշաւանքի տարեդարձը կը տօնուի Յուլիս 25ին, Շավիլի անտառին մէջ, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Խաժակ» եւ «Ռոստոմ» խումբերուն։ Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները։ Ընկերական թափօրով ուխտագնացութիւն պիտի կատարուի Իշխանի գերեզմանը որ կը գտնուի նոյն գիւղին մէջ։ Պիտի ըլլայ նաեւ պիքնիք տեղին վրայ։

Թափօրը ժամը 3ին Շավիլի կայարանէն կը մեկնի դէպի ընկ. Իշխանի գերեզմանը։ Հաղորդակցութեանց միջոց.— Թրէն առնել Մոնփառնասէն եւ իջնել Շավիլի կայարանը։ իսկ Թիւ 1 Թրամուէյով իջնել Շավիլ փիւ Սան Վէն կայանը եւ միանալ շոգեկառքի կայարանը։

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Սէն Շամօնի կոմիտէին Յուլիս 25ին, Խանասօրի արշաւանքին տարեդարձին առթիւ։ Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ խումբի ընդհանուր ժողովը՝ 23 Յուլիս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական սրահին մէջ, 43 Rue de la République.

ԼԻՕՆԻ Հ. Յ. Դ. ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը՝ կիրակի 25 Յուլիս, «Քաֆէ Նուվօ Սանթր»ի սրահին մէջ, ժամը ճիշտ 9ին. դասախօս ընկ. Տօք. Կ. Գլըճեան։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. Պատանի Միութեան ընդհ. ժողովը Շաբաթ 24 Յուլիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին 63, Ռիւ տը լա Ռէփիւպլիքի սրահը։

Հ. Յ. Դ. «Ջաւարեան» խումբի ժողովը՝ Յուլիս 23 Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

ՏԷՍԻՆԻ Հ. Յ. Դ. Ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը Կիրակի, 25 Յուլիս, կէս օրէ վերջ ժամը, 2ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Օրակարգ՝ 1. Պատգամաւորներու զեկուցում, 2. Կարեւոր հարցեր։ Ներկայանալ անդամատետրներով։ Լիօնէն ներկայ պիտի ըլլայ նաեւ ընկ Ճ.։

Հ. Յ. Դ. Ուս. Միութեան հերթական դասախօսական ժողովը 27 Յուլիս Գշ. երեկոյ ժամը 9ին, Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ։

ԿԻԼԻԿԵԱՆ Հայրենակցական Միութեան Գ. ընդհ. ժողովը տեղի կ՚ունենայ յառաջիկայ Յուլիս 27ի Երեքշաբթի գիշեր, ժամը 9ին, Ֆլօրիա ճաշարանը, 61, Rue Monsieur le Prince։ Ամբողջ Կիլիկեցիները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ։

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ Միութիւններու ընդհ. պատգամաւորական ժողովը՝ Յուլիս 31ին, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ, 61 Rue Monsieur le Prince։ Կը հրաւիրուին բոլոր Հայրենակց. Միութեանց ներկայացուցիչները։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐԸ ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ

Օգոստոս 1ի Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան Մարզական խաղերը զանազան պատճառներով յետաձգուած են Սեպտեմբերի սկիզբը։ Յետաձգուած է նաեւ 25 Յուլիսին տեղի ունենալիք Հեծելանիւի մրցումը։ Յառաջիկային պիտի հաղորդուի որոշ թուականը։

Վնիք Վարչութեան

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՔԼ. ՖԵՐՌԻ, Ա. Բ.— Ստացանք 38 ֆրանք։

ՓԱՐԻԶ, Տ. Բ.— Ստացանք 38 ֆրանք։

ԿԱՐՏԱՆ, Ա. Բ.— Մ. Ս.ին ղրկեցինք, միւսը չենք կրնար։

ՍԷՆ, Կ. Զ.— Ստացած ենք 40 ֆրանքը, եւ թերթը ղրկեցինք Յուլիս 12էն։

Պ. Գօլօմպ, Ա. Դ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ՄԱՐՍԷՅԼ, Կ. Մ.— Կը ղրկուի Camq Fournierի հասցէով։

ԼԻՈՆ, Ս. Թ.— Հաշուեցոյցերը ղրկուեցան. քանակը աւելցուցինք թիւ 152էն։ Ա. Ե.ի հասցէին մէջ թիւրիմաց մը կար։ Նոր բաժանորդ Ճ.ի ղրկեցինք 20 Յուլիսէն։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Տկն. Իվանօֆ (Ivanof) կը փնտռէ Պ. Խանավէրտեան (Hsanaverdian), 46 տարեկան, լուսանկարիչ, որ 1923ին ընտանիքով Պոլսէն մեկնած է դէպի Ֆրանսա։ Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել «Յառաջ»ի գրասենեակին, Վ. Հ.ի։

— Կը փնտռուի Նազլըլըցի (Այտըն) Գասպար Գասպարեանը, 46 տարեկան, որ Իզմիրի դէպքին գերի ինկած է Իզմիրի մէջ եւ երկու տարի առաջ Մարսէյլ եկած ու իր ընտանիքը փնտռած ըլլալ կը կարծուի։ Տեղեկացնել Gulizar Kasparianի, Chez Gaston Giraud. Vals-les-Bains (Ardèche)։ Արտասահմանի թերթերէն կը խնդրուի արտատպել։

— Պալըքէսէրցի Սարգիս Արապեանը կը փնտռէ Յովակիմ Աւագեանը, Յարութիւն Թօմպազեան (Աֆ. Գարահիսարցի), Հրանտ Չալըգեան (Կեսարացի), Յովհաննէս Այվազեան (Ատափազարցի) եւ Յակոբ Խաչիկեան (Տիգրանակերտցի) որոնք 924ին Պէյրութի որբանոցէն Ֆրանսա փոխադրուած են։ Տեղեկացնել Cantonnement de la Varizel N. 5, Sarkis Arapian, St. Chamond.

— Վարդան Մարգարեան կը փնտռէ Սարգիս Մարգարեանը՝ Զիւղայի, որ 7 ամիս առաջ Պաղտատէն Ֆրանսա եկած է։ Տեղեկացնել «Յառաջ»ի։

— Մշոյ Նմլակ գիւղացի Հայկանուշ Բարսեղեան կը փնտռէ հօրեղբօր զաւակները Եղիազար եւ Ռստամ Սուքիասեանները, որոնք 11 տարի առաջ Մարսիլիա կը բնակէին եւ տղան Յակոբ մէկ ժամ հեռաւորութեամբ կայարանի մը մէջ պաշտօնեայ էր։ Տեղեկացնել Haiganouch Barseghianի, 11 Rue Wilson, 11 St. Chamond (Loire).

— Խարբերդի Մաստան գիւղացի Սարգիս Գույումճեան կը փնտռէ հօրեղբօր տղաքները՝ Պօղոս Գույումճեան եւ Խաչատուր Գույումճեան, որ Նիւ Եորք կը գտնուին։ Տեղեկացնել՝ 17bis, Ale Valentin Tourtour de Maroc. Issy les Moulineaux. (Seine).

— Խոսրով Աղամեան Խարբերդի Եղէգի գիւղէն կը փնտռէ Նշան Աղամեանը որ 1924ին Պէյրութի Ամերիկեան որբանոցէն Ֆրանսա եկած է։ Տեղեկացնել 40 Rue des Dominicains, Marseille։

— Պուքրէշէն Պօլսեցի Կարապետ Չիրիշեան կը փնտռէ մօրեղբայրը Ալիքսան Սարաֆեանը, Գումգափուի բնակիչներէն (մականունանեալն խենդ երուանդի զաւակը), որ 1923ին Պոլսէն Մարսիլիա անկէ ալ Փարիզ մեկնած է, եւ մինչեւ անգամ տարի իրմէն լուր կ՚առնեն եղեր։ Տեղեկացնել «Յառաջ»ի։

— Կը փնտռուի Կաղզուանի շրջանի Քիրս գիւղացի Արամ Ամիրեանը, որմէ լուր չկայ 1918էն ի վեր։ Տեղեկացնել Մկրտիչ Տէր Ստեփանեանի, 28 Rue Nationale Billancourt. (Seine)

— Բուլկան ատենէ ի վեր Ֆրանսա գտնուող Պարտիզակցի ատաղձագործ Իսրայէլ Սահինեանի հասցէն կը խնդրուի իմացնել «Յառաջ»ի կամ «Մասիս» տպարանի վարչութեան։

— Սեբաստիոյ Եէնի Խան գաւառէն Սողոմէն Մուրատեան կը փնտռէ իր եղբայրը Ռուբէն Մուրատեանը, որ վեց ամիս առաջ Գավալա (Յունաստան) կը գտնուէր, տեղեկացնել Sogomen Mouradian, Bazar Oriental, Le Pouzin. Ardèche France։ Կը խնդրուի Յունաստանի թերթերէն արտատպել։

— Մկրտիչ Քիննեան կը փնտռէ հօրեղբօր որդին Հրանդ Քիննեանը Կարնոյ Կեղ գիւղէն, որ 1920ին Հալէպ Արաբ ընտանիքի մը մօտ էր։ Տեղեկացնել Մ. Քիննեանի Bazar Ararat Le Pouzin (Ardèche-France)։

— Կարնեցի Կարապետ Մարանճեան կը փնտռէ հօրեղբօր թոռը Լեւոն Մանասեանը, որ 1922ին Պոլսէն Ռումանիա անցած էր։ Տեղեկացնել G. Marandjian, Bazar Ararat Le Pouzin (Ardèche France)։

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿ

2 սենեակ 1 խոհանոց առանց կարասիի։ Կազ, ջուր, ելեկտրականութիւն։ Կարկանի կայարանէն ութը վայրկեան հեռու։ Դիմել թերթիս վարչութեան։

ԱՅՑԵԼՈՒ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼ-ԹՂԹԱԿԻՑ

Մասնագէտ տոմարակալ մը, որ 25 տարուան եւրոպական փորձառութիւն ունի, կը վարէ ֆրանսերէն եւ անգլիերէն առեւտրական թղթակցութիւններ եւ ամէն ձիւղի վերաբերեալ հաշուակալութիւն գանձիւմանթալ կամ Անգլ. Ամերիկեան սիստեմով։ Դիմել խմբագրատուն նամակով։

ՍԱԿԱՐԱՆ
22 Յուլիս 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Անգլիա,	L. St.	218	—
Տոլար,	Dollar	44	50
Մարք (ոսկի)	Mark	10	53
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	22	50
Թրք. ոսկի	» or	168	—
Մէճիտիէ	Médjidié	12	50
Լէվա 100 հատը	Léva	28	—
Տրախմի »	Drachme	48	—
Լիր »	» Lire	140	—
Պելճ. ֆրանք »	Frc. Belge	100	—
Զուից. »	Frc. Suisse	800	—
Լէյ 100 հատը	Ley	19	65
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	193	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Քր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	___
» II	»	___
» III	»	___
Թուրքի երկաթղ.	Lots turcs	___

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ՖՐԱՆՔՕ-ՀԱՅ ՄԵԾ ԳՐԱՏՈՒՆ
15 ՌԻՒ ՏԷ ՏՕՄԻՆԻՔԷՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ
Ե. ԵՒ Ժ. ՄԵՑՏՈՒՏՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Ունինք՝ դպրոցական, վիպական, թատերական ամէն տեսակ գրքեր, ինչպէս նաեւ բառարաններ եւ երգարաններ, խիստ դիւրամատչելի գիներով։ Կուտանք վարձու գիրքեր։

ՓԱՆՍԻՕՆ ՏԸ ՖԱՄԻՅԼ
"ՎԻԼԼԱ ՐԷՆ,,
ՏԱՔ ՋՈՒՐ, ԼՈԳԱՐԱՆ, ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՋԵՐՄՈՒԹԻՒՆ եւ ԿԱԶ
7 եւ 7bis, Rue Péligot, Enghien-les-Bains (Télph. Enghien 535)
կայարանին կից, խիստ օդաւէտ, կահաւորուած սենեակներ ընտանիք եւ կամ պատահական յաճախորդներու համար։
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԸՆՏԻՐ ԽՈՀԱՆՈՑ
ԳԻՆԵՐԸ ԱՄԷՆՈՒՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : N-rd 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՀԱՄԵՐԳ
ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԴ.Ի ՀԱՄԱՐ

«ՍԻՓԱՆ» երկսեռ երգչախումբ Դեկավարութեամբ ՍԱՔՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

կը պատրաստուի մեծ համերգ մը, նուիրուած միայն Կոմիտաս վարդապետի գործերուն։ Զուտ հասոյթը պիտի դրուի Կոմիտաս վարդապետի բարեկամներու յանձնախումբի տրամադրութեան տակ։

Կոմիտաս վրդ.ի եւ այլ խումբերուն մասնակցող երգիչ-երգչուհիները եւ բոլոր փափաքողները կը հրաւիրուին մասնակցիլ «Սիփան» երգչախումբին յիշեալ նպատակին համար։ կը խնդրուի գրաւոր դիմել՝ M. Sako Hagopianի 28. Rue Nationale, Billancourt (Seine)։ Փորձերու մասին կը տեղեկացուի նամակով։

ԲԺ. Ե. ՍԻՆԱՍԵԱՆՑ
ՆԱԽԿԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ Կ. ԽԱՉԻ ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅԿ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Մասնագէտ՝ ներքին եւ վեներ. հիւանդութեանց
42, Rue des Acacias
Métro: Ternes կամ Etoile
ժամը 4-7 կիրակի օրեր 9-12

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ
ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,
67, Rue Monsieur-le-Prince (6)
Métro Odéon կամ St. Michel
Ընտանեկան մաքուր, համեղ եւ առատ կերակուրներ։
Թապլը տ'օթ 4 ֆրանք
Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.
Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St. Denis և Réaumur)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
ջերմաժողովութեան, ֆրանգ, աչքի, ականջի եւ մորթային հիւանդութեանց։
Բժշկական մասրբալուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—6։
Կիրակի՝ 9—12։
Ժողովրդական գիներ

ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ
Առատ գործ կայ բոլոր եւ է շարփի վրայ, փութացէք դիմել 5, Rue de Tourtille, թիւ 7 սենեակ Մ. ԽԱՉԻԿԵԱՆի։ Métro Couronne կամ Belville։

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԴԱՍԵՐ
Համալսարանական դասեր, առեւտրական, իրաւագիտական եւ գրական, առանց գիրքի ուղղակի թերթերէն, յայտնի հայ մասնագէտի կողմէ։ Դիմել խմբագրատուն նամակով։

ՃԱՇԱՐԱՆ COSTAS
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Խնամեալ սպասարկութիւն
Ընդարձակ սրահներ
Մասնաւոր սենեակներ
54, Rue du Pont-Neuf,
BRUXELLES,
Tel. 118.44

Le Gérant: H. TEURNIER
Impr. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն՝ 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՒԹԻՒՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 ՅՈՒԼԻՍ 1926

28 JUILLET 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ Թիւ 158 — կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԿԱՏԱՂԻ ԿՌԻՒՆԵՐ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՇՈՒՐՋԸ, ՊԱՇԱՐՈՒՄԸ ԽՋԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿՈՒՌՔԻ ՄԸ ԱՆԿՈՒՄԸ

Սովորական իրողութիւն մը չէ Զինովիեվի անկումը:

Տարիներով միահեծան իշխելէ յետոյ, մէկ բանաձեւով ապաքէզէն կը քշուի այս հրէածին ամբոխավարը, որ համաշխարհային յեղափոխութեան կրակը պիտի վառէր մանաւանդ պէս Արեւելքի մէջ, հօճաներու եւ ջարդարարներու «սալավաթ»ով:

Զինովիեվի իրական արժէքը կը կայանայ իր լենինականութեան մէջ: Մարուկի հաւատարմութեամբ հետեւած է անոր, կը խօսի եւ կ'երդնու անոր անունով, եւ բոլորին ապաքէզ կը կարդայ իբրեւ անոր հարազատ ժառանգորդը: Իր ամբիոնին մէջ էր ոչ միայն Կոմինտէրնը (Գ. Միջազգային), այլ եւ Լենինկրատի (նախկին Փեթրոկրատ) խոշոր կազմակերպութիւնը: Իր կարգին միջնաբերդ մը դարձած էր այս կազմակերպութիւնը, և յայտնապէս ապաքէզ կը կարդար Մոսկուայի, որ կառավարութեան կեդրոնն է:

Զինովիեվի դիրքը խախտեցաւ կուսակցութեան վերջին համագումարին մէջ, երբ սուր վէճ մը ծագեցաւ ընդհ. քաղաքականութեան մասին: Կոմինտէրնի նախագահը փոքրամասնութեան մէջ մնաց, բայց չուզեց համակերպիլ, եւ վախ կար որ անջատուի ամբողջ Լենինկրատի կազմին հետ: Իբրեւ ուղղափառ լենինական, Զինովիեվ «մանր-քաղքենի» հովեր կը տեսնէր կեդր. Կոմիտէի քաղաքականութեան մէջ, և մանաւանդ կը ձաղկէր անոր տնտեսական գործունէութիւնը: Ինք դէմ էր եղած զիջումներուն, և խորհրդային իշխանութեան գործադրած ընկերվարութիւնը կը համարէր պետական դրամագիրութիւն: Միւս կողմէ, իբրեւ մոլեռանդ հաւատացող համաշխարհային յեղափոխութեան, կ'ուզէր գործերը վարել հին՝ ռազմական ուղղութեամբ: Իր դէմ կանգնած էին Սթալին, Կեդր. Կոմիտէի ընդհ. քարտուղարը, Պուխարին, Ռիքօֆ եւ միւսները. բայց մանաւանդ Թրոցքի, որ վարագոյրին ետեւէն կը գործէր: Կարմիր բանակին երբեմնի վարիչը երկու տարի առաջ դոհ գնաց Զինովիեվի պայքարին, մինչեւ կովկաս աքսորուելով. բայց հետզհետէ վերահաստատուեցաւ, թէև տարբեր պաշտօնի մէջ: Տեսականօրէն, ամբողջ պայքարը կարելի է ամփոփել երկու բառի մէջ. «Լենինականութիւն եւ Թրոցքիականութիւն»: Բայց, իրականին մէջ, շատ աւելի խոր են այս ազգապային արմատները, եւ կը շօշափեն խորհրդային կարգ ու կարքին հիմքերը:

Վտարման բանաձեւին մէջ կը յիշուի կարմիր բանակի վարիչներէն Լաշեվիչ, որուն դէմ աւելի խիստ վճիռ տրուած է: Ինչպէս կ'երեւայ, առաջին ընդհարումէն յետոյ, Զինովիեվ երեւութապէս համակերպիլ ձեւացուցեր է, բայց իրապէս շարունակեր է իր խլրտային աշխատանքը, կուսակցութեան մէջ ընդդիմադիր խմբակցութիւններ կազմելու եւ կեդր. Կոմիտէն տապալելու համար: Այս գետնին վրայ իրեն աջակից ունեցեր է Լաշեվիչը, ինչ որ աւելի կը ծանրացնէ տագնապը: Եւ դեռ աւելին: Զինովիեվ օգտուելով իր դիրքէն, փորձեր է իր գաղափարները, —«խռովարարական կարծիքներ»— տարածել նաեւ արտասահմանի հաամայնավարական կուսակցութեանց մէջ, ուրիշ խօսքով՝ զանոնք ըմբոստացնել Ռուսիոյ համանուն կուսակցութեան դէմ, որ ուղին ու ծուծն է բոլորին:

Ո՞ւր պիտի յանգի այս վէճը:

Մոսկուա առ այժմ գոհացած է Զինովիեվը հեռացնելով քաղաքական բիւրոյի (բուն կառավարութեան) անդամակցութենէն: Իսկ իր մեղսակիցը՝ զինուորական խորհուրդի դեր-նախագահութենէն եւ կեդր. Կոմիտէէն: Բայց դժուար թէ այս վարչական վճիռը լուծէ տագնապը: Սկզբունքի, ընդհանուր քաղաքականութեան խնդիր մը կայ որ այլեւս քաշքշուք չի վերցներ: Եթէ կեդր. Կոմիտէն իսկապէս որոշած է բարեփոխել իր ուղին, տեղի տալով կեանքի երկաթեայ պահանջներուն առջեւ, չի կրնար այդ գործը կատարել, առանց քանի մը էջ եւս պատռելու Լենինի աւետարանէն: Մինչեւ հիմա հետապնդուած քաղաքականութիւնը մնանկացաւ, համաշխարհային յեղափոխութեան ծրագիրը՝ նոյնպէս: Յոսահարութեան յանգեցան երկիրը տնտեսապէս վերականգնելու փորձերը: Արտաքին աշխարհին իրական ճանաչումը ոսկեզօծ դեղահատ մըն է, որ ոչ քաղցները կը բանայ, ոչ ալ վարկ:

Այլ եւս յոյս չկայ միջին ճամբաներէն. կա՛մ դէպի բնական ուղին, եւ կամ — այն ճամբան զոր կը ջատագովէ Զինովիեվ, հակառակ բոլոր արգելքներուն:

Երկու ճամբաներէն ո՞րը պիտի ընտրուի, վերջապէս:

Այս է օրուան գլխաւոր հարցը:

Զինովիեվի պաշտօնանկութիւնը եթէ պարզ կուսակցական կարգապահութեան խնդիր ըլլար, այնքան արժէք չունէր: Բայց, իրերու ներկայ վիճակին մէջ, քաղաքական - միջազգային խնդիր մըն է, և իբր այդ՝ լեցուն շատ մը անակնկալներով:

Զինովիեվի տապալումը լայն ճեղք մըն է կարմիր ճակատին վրայ:

Շ.

Հ. Յ. Դաշնակցութեան ազդարարութիւնը

«Քօթիտիէն»ի կիրակի օրուան թիւին մէջ կը կարդանք թէ Հ. Յ. Դաշնակցութեան կողմէ ազդարարութիւն մը ուղղուած է խորհրդային իշխանութեան, Հայաստանի վերջին ձերբակալութեանց առթիւ: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ԶԻՆՈՎԻԵՎԻ ՎՏԱՐՈՒՄԸ

Այլի-ձախի խնդիրը վերջապէս լուծուեցաւ աչերու յաղթանակով եւ Զինովիեվ, Գ. Միջազգայինի հոդին, որ քանի մը տարի առաջ յաջողած էր ապաքէզէն հեռացնել իր գլխաւոր հակառակորդը՝ Թրօցքին, այս անգամ թաւալդլոր անկում մը ունեցաւ: Պոլշեւիկեան 14րդ համաժողովին մէջ, ձախերը՝ գլխաւորութեամբ Զինովիեվի եւ Քամէնեֆի փոքրամասնութեան մէջ մնալով, ընդդիմադիրի դերը կը կատարէին արդէն: Վերջին անգամ, սակայն, Անդլիոյ հանքագործներու գործադուլը եւ Զինաստանի խռովութիւնները բաւական մեծ յոյսեր ներշնչած էին Զինովիեվի՝ «Համաշխարհային Յեղափոխութիւն»ը փութացնելու համար: Միւս կողմէ Խորհրդային Միութեան ներքին քաղաքականութեան մէջ առաջ եկած կարգ մը փոփոխութիւններ նոյնպէս յուսատու կը նկատուէին, մանաւանդ հանդուցեալ Ձէրժինսկիի տնտեսական գետնի վրայ խնայասիրական քաղաքականութիւնը, որով հրամայած էր օրավարձերը չաւելցնել, իսկ արտադրութեան քանակը շատցնել, նոյնպէս ուրիշ տեղումներ պարտադրած էր բանւորներուն: Եւ սակայն Զինովիեվի բոլոր հաշիւները իւրերեւ ելան եւ քանի մը օր առաջ համամայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէին եւ վերատուղիչ ժողովին լիագումար նիստին մէջ քուէարկուեցաւ բանաձեւ մը, որ կ'ըսէ.—

«Ընդդիմադիրները փորձեր կատարած են՝ ապօրինի կազմակերպութիւն մը ստեղծելու կուսակցական հատուածի ձեւին տակ՝ ուղղուած ամբողջ կուսակցութեան եւ անոր միութեան դէմ:

«Այս փորձերու կարգէն են՝ խռովարարական եւ ապօրինի ժողովներու դումարումը, կուսակցական գաղտնի վաւերաթուղթերու դիտումնաւոր արտատպումն ու տարածումը, եւ ընդդիմադիր գործակալներու առաքումը միւս կուսակցական կազմակերպութեանց մօտ, հոն ալ հատուածներ եւ գաղտնի խումբեր ստեղծելու համար: Հաստատուած է որ այս ընդդիմադիր գործունէութեան բոլոր թելերը կը յանգէին համայնավար Միջազգայինի գործադիր կոմիտէին, որուն գլուխը կը գտնուի Զինովիեվ: Այս հատուածը ապօրինի ժողով մը ունեցաւ Մոսկուայի մօտ անտառի մը մէջ՝ նախագահութեամբ գործադիր կոմիտէի մէկ աշխատակիցին՝ Պէլէնքիի:

«Այս գաղտնի ժողովին մէջ կուսակցութեան կեդր. կոմիտէի փոխանդամ Պ. Լաշեվիչ տեղեկագիր մը կարդաց, հրաւիրելով մասնակցողները միանալ՝ կռուելու համար կուսակցութեան եւ անոր կողմէ ընտրուած կեդր. Կոմիտէին դէմ:

«Ընդդիմադիր հատուածին գործունէութիւնը չի սահմանափակուիր Ս. Խ. Հ. Մ. համայնավար կուսակցութեան մէջ, այլ կ'աշխատի պատրաստել նաեւ գործադիր կոմիտէին օրկանները եւ անոնց միջոցաւ համայնավար միւս կուսակցութեանց մէջ ալ տարածել իր կործանարար գաղափարները, ինչ որ թոյլ պիտի տար ընդդիմադիրներուն փորձեր կատարել օտար համայնավար կուսակցութիւնները Ս. Խ. Հ. Մ. համայնավար կուսակցութեան դէմ հանելու համար:

«Կուսակցութիւնը կը նկատէ թէ այս քայքայիչ պայքարին բոլոր քաղաքական պատասխանատուութիւն ըկ'իյնայ 14րդ համաժողովի ընդդիմադիրներու պէտ Զինովիեվի վրայ: Հետեւաբար լիագումար ժողովը որոշեց Զինովիեվը արտաքսել քաղաքական Բիւրօէն, հրաւիրել Լաշեվիչը՝ որ հրաժարի պատերազմ. խորհուրդի փոխ-նախագահի պաշտօնէն, վտարել զայն կեդրոնական կոմիտէէն եւ խիստ պարսաւանք ուղղել իրեն՝ ազդարարելով որ կուսակցութենէն պիտի վտարուի, եթէ շարունակէ իր խռովարար գործունէութիւնը»:

Զինովիեվի տեղ քաղաքական բիւրօի անդամ ընտրուեցաւ Ռուցութաք: Այժմ բիւրօի անդամներն են՝ Սթալին, Ռիքօֆ, Պուխարին, Թոմսքի, Քալէնին, Մօլոթօֆ, Ռուցութաք եւ Թրոցքի: Իսկ փոխ անդամ՝ Միկոեան եւայլն:

ՄԱՀ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄՐՄՐԵԱՆԻ

Յլս. 20ին Պոլսոյ Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ մեռած է յայտնի բանասէր Յարութիւն Մրմրեան: Հանգուցեալը կեանքի մէջ մտած է նախ իբրեւ առեւտրական, ետոյ զբաղած է զանազան ուսումնասիրութիւններով եւ հրատարակած է գրական ու պատմական կարգ մը գործեր: Իր ոճն էր բոլորովին ինքնատիպ և խորհրդապաշտ: Մրմրեան մօտ կէս դար գրիչ շարժած է թէ՛ առանձին երկասիրութիւններով եւ թէ մամուլին մէջ հրատարակած ուսումնասիրութիւններով: Ունի բազմաթիւ անտիպ գիրքեր: Իր կեանքն ալ ոճին պէս բոլորովին ինքնատիպ էր: Մրմրեան կը լիշեցնէր հին դարու մաքրակրօն հաւատացեալները: Միս չէր ուտեր, կաշի չէր հագներ եւ կեանքի մասին ունէր իր խմաստասիրական ըմբռնումը:

Վերջին տարիները շատ խեղճ կ'ապրէր, լքուած բոլորէն, (նոյն իսկ իր եղբօրմէն՝ Տօքթ. Խնդիրեանէ), աւուր հացի կարօտ. այն աստիճան որ հարկ եղած էր Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ պատսպարել զինքը: Մրմրեան հիացող մըն էր Պատուելի Տէրոյենցի եւ Պուէտ Խաչատուր Միսաքեանի, որուն աշակերտած էր: Իր գլխաւոր գործերէն լիշենք «19րդ դարու արեւմտահայ վաճառականութիւնը», «Մտուերք հին դէմքերու», «Մանկական պատմ. հայ մեծատանց», «Պատմութիւն հայ գրականութեան», «Հին օրեր եւ այդ օրերու մնծատուններ» եւն.: Անտիպ երկերն են՝ Պատմութիւն Արեւմտահայոց, 1000 էջ. ժ. ժ. Ռուսոյի Contrat Socialի և Մոնթէսքիէօի Հռոմայեցւոց պատմութեան Թարգմանութիւնները, այն վերջինը գրաբար: Թարգմանած է նաեւ Նարեկը, որ լոյս պիտի տեսնէ Երուսաղէմի վանքէն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻԹԹԻՀԱԹԻ ԴԷՄ ԲԱՑՈՒԱԾ ԴԱՏԸ

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐ ՍԸՎԱՋԻ, ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ԵՒ ԷՐԶՐՈՒՄԻ ՄԷՋ

Էնկիւրիէն «Փրէսթիշ Եունայթըտ Փրէս»ի ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Իթթիհատի 93 պարագլուխներուն ձերբակալութիւնը խլրտում առաջ բերած է Սվազի, Տրապիզոնի եւ Էրզրումի մէջ, ուր մեծ թիւով Իթթիհատականներ կան: Մուսթաֆա Քէմալ հրամայած է ամենախիստ միջոցներ ձեռք առնել, զսպելու համար ապստամբութեան ամէն փորձ: Հաւանական է որ Իթթիհատական ամբաստանեալներէն շատեր մահուան դատապարտուին:

Էնկիւրիի դատավարութիւնը կը շարունակուի, մեծ հետաքրքրութիւն շարժելով: Դատարանը մանաւանդ կարեւորութիւն կ'ընծայէ Իթթիհատի գաղտնի գործունէութիւնը երեւան հանելու գործին: Այս մասին յատուկ քննութիւն կը կատարուի: Հրամայուած է դատարանին ներկայացնել Հիւսէին Ճահիտի «Թանին»ին հաւաքածոները: Ուշագրաւ կը նկատուի «Թանին»ի 14 Ապրիլ 1923ին հրատարակած մէկ խմբագրականը, «Իթթիհատ-Թէրաքգին մեռած չէ» խորագրով:

Հարցաքննուած է յայտնի ջարդարար Տօքթ. Նազըմ: Պոլսոյ ոստիկանական տնօրէն էքրէմ պէյ, որ օգնականով էնկիւրի գացած էր, մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդեց անկախութեան դատարանին և մինչեւ դատավարութեան աւարտումը պիտի մնայ: Էնկիւրի հասաւ նաեւ Պոլսոյ կուսակալ Սիւլէյման Սամի պէյ:

Դատուողներուն մէջ են «Գարա չէթէ»ի գլխաւոր անդամները՝ Միտհաթ Շիւքրի, Գարա Վասըֆ, Զօլաք Սէլահէտտին, Հիւսէյին Աւնի, Պէտրի, Քիւչիք Թալէաթ եւլն, որոնք Գարա Քէմալի ամէնէն մեծ աջակիցները եղած են:

Դատական մարմնի որոշումով ազատ արձակուած են Ազիսթանի նախկ. երեսփոխան Սուտի, փաստաբան Հասան Խայրի, Իթթիհատի պատասխանատու քարտուղարներէն Ղանի, Պէօյիւք Միտհաթ, Րէշիտ Հայտար եւ ուրիշ նախկին Իթթիհատականներ, որոնց անմեղութիւնը ապացուցուած է:

Հեռագրի մը համաձայն, Իզմիրի նախկին կուսակալ Բահմի պէյ Մոսկուա կը գտնուի: Էնկիւրիի կառավարութիւնը խորհրդային իշխանութենէն խնդրած է իրեն յանձնել յիշեալը: Րէուֆ եւ Տօքթ. Ջանան պէյերը, որոնք Եւրոպա կը գտնուին, կրկին անգամ Էնկիւրի հրաւիրուած են: Գարա Քէմալ եւ Ապտիւլ Գատէր, որոնք ի բացակայութեան մահուան դատապարտուեցան, օրէնքէ դուրս յայտարարուած են: Էնկիւրիի դատարանը հաստատած է թէ Իթթիհատականներու ղրամը, Եըլտըզի պալատէն գողցուած գոհարեղէններու արժէքէն գոյացած է եւ կը հասնի 360,000 ոսկերլիռի:

Չարիւր ձերբակալուածներէն 72 հոգին Պոլիսէն, մնացածները ուրիշ շրջաններէ տարուած են Էնկիւրի: Տօքթ. Նազըմի առաջին հարցաքննութիւնը տեւած է 4-5 ժամ: Չարցումներ եղած են Պաթումի «ժողովրդական խորհուրդներու» համաժողովին մասին, որուն կը մասնակցէին Էնվէր փաշա և ուրիշ Իթթիհատականներ: Ի վերջոյ Իթթիհատական համաժողովի գոյն առաւ ժողովը և որոշուեցաւ Թուրքիա մտնել կառավարութիւնը տապալելու համար: Ասոր համար ալ որոշուած էր Իթթիհատի կեդրոնը Պաթում փոխադրել և Էնվէր ու Նուրի փաշաներու հրամանատարութեան տակ գտնուող կովկասի իսլամ բանակին մնացորդներով Անատոլու անցնիլ և կռնակէն հարուածել միլլի բանակը: Սակայն Սաքարիոյ յաղթանակին վրայ այս որոշումին գործադրութիւնը յետաձգուեցաւ:

Հարցուքներ եղան նաեւ Մարտ 31ի դէպքերէն վերջ Եըլտըզի կողոպուտին եւ գոհարեղէններու ծախուելուն մասին: Տօքթ. Նազըմ միշտ խուսափողական պատասխաններ կուտար, «չեմ գիտեր, չեմ յիշեր, տեղեկութիւն չունիմ»ի ձեւով: Զկրցաւ բսել թէ ինչ եղաւ փոխարժէքը այն ադամանդին որ 450 հազար ոսկի կ'արժէր և Էնվէր փաշայի կողմէ Եւրոպա տարուած եւ Պերլինի մէջ ծախուած էր: Հարցաքննուած է նաեւ Քիւչիք Թալէաթ:

Անկախութեան Դատարանը յայտարարութիւնով մը «նիւթական եւ բարոյական խիստ ծանր ոճրային դիրք»ի ենթարկելու սպառնալիք կ'ընէ բոլոր անոնց, որոնք մահապարտ Ապտիւլ Գատէրն ու Գարա Քէմալը պահելու կամ փախցնելու փորձ կը կատարեն: Այս երկու փախստականները աւազակ հրոչակուեցան:

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՊԱՇԱՐՈՒՄԸ ՎԵՐՑԱԾ

Դամասկոսէն կը հեռագրեն.— Սուրիական Տրիպոլիսի և Պէքաայի շրջանները բոլորովին խաղաղած են: Մեծն Լիբանա-

(Լուրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԺՂՕՎ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Մեր հանրապետության աշխատավորների համաշխարհային միության կենտրոնական կոմիտեի նախագահության նիստում լսելով ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանի զեկուցումը՝ նախագահությունը որոշում է.

1. Հաստատել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանի զեկուցումը։

2. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

3. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

4. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

5. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

6. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

7. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

8. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

9. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

10. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

11. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

12. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

13. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

14. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

15. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

16. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

17. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

18. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

19. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

20. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

21. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

22. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

23. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

24. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

25. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

26. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

27. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

28. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

29. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

30. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

31. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

32. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

33. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

34. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

35. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

36. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

37. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

38. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

39. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

40. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

41. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

42. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

43. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

44. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

45. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

46. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

47. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

48. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

49. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

50. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

51. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

52. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

53. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

54. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

55. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

56. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

57. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

58. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

59. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

60. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

61. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

62. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

63. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

64. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

65. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

66. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

67. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

68. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

69. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

70. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

71. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

72. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

73. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

74. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

75. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

76. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

77. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

78. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

79. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

80. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

81. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

82. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

83. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

84. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

85. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

86. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

87. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

88. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

89. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

90. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

91. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

92. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

93. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

94. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

95. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

96. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

97. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

98. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

99. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

100. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

101. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

102. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

103. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

104. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային միության գործադիր կոմիտեի նիստին։

105. Հանձնարարել ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի նախագահին՝ ընկ. Ա. Ի. Ջամալյանին, ՀԱՍՀ աշխատավորների պատգամավորների խորհրդի գործունեության մասին զեկուցումը ներկայացնել Համաշխարհային

ԱՅԱՍՈՂՈՑ ՂՈՑՂՈՒ

Ցուրտ ձմեռվա գիշերներից մեկն էր։ Ես ու հայրս նստած էինք տաք վառարանի մոտ ու զրուցում էինք։ Հանկարծ դռան զանգը հնչեց։ Հայրս վեր կացավ, գնաց բացելու։ Ներս մտավ մի ծեր մարդ, որին ես երբեք չէի տեսել։ Հայրս ինձ ներկայացրեց նրան։ Ես ողջունեցի նրան։ Ծերունին ինձ ասաց. «Ես քո հայրիկի ընկերն եմ։ Մենք միասին ենք աշխատել։ Ես եկել եմ նրա մասին քեզ պատմելու։ Ես գիտեմ, որ դու սիրում ես քո հայրիկին, ուստի ուզում եմ պատմել քեզ նրա մասին»։

Ես ուրախացա։ Ես սիրում էի հայրիկիս մասին լսել։ Ես ուզում էի իմանալ, թե ինչպես էր նա աշխատում, ինչպես էր նա ապրում։ Ես ուզում էի իմանալ, թե ինչպես էր նա դարձել այնպիսի լավ մարդ, ինչպիսին նա էր։ Ես ուզում էի իմանալ, թե ինչպես էր նա դարձել այնպիսի լավ հայր, ինչպիսին նա էր ինձ համար։ Ես ուզում էի իմանալ, թե ինչպես էր նա դարձել այնպիսի լավ ընկեր, ինչպիսին նա էր իր ընկերների համար։ Ես ուզում էի իմանալ, թե ինչպես էր նա դարձել այնպիսի լավ մարդ, ինչպիսին նա էր բոլորի համար։

Ծերունին սկսեց պատմել։ Նա պատմեց, թե ինչպես էր հայրիկս աշխատում, ինչպես էր նա ապրում։ Նա պատմեց, թե ինչպես էր հայրիկս դարձել այնպիսի լավ մարդ, ինչպիսին նա էր։ Նա պատմեց, թե ինչպես էր հայրիկս դարձել այնպիսի լավ հայր, ինչպիսին նա էր ինձ համար։ Նա պատմեց, թե ինչպես էր հայրիկս դարձել այնպիսի լավ ընկեր, ինչպիսին նա էր իր ընկերների համար։ Նա պատմեց, թե ինչպես էր հայրիկս դարձել այնպիսի լավ մարդ, ինչպիսին նա էր բոլորի համար։

Ես լսում էի ծերունուն և չէի կարողանում հավատալ իմ ականջներին։ Ես չէի կարողանում հավատալ, որ հայրիկս կարող էր այդքան լավ լինել։ Ես չէի կարողանում հավատալ, որ հայրիկս կարող էր այդքան լավ հայր լինել։ Ես չէի կարողանում հավատալ, որ հայրիկս կարող էր այդքան լավ ընկեր լինել։ Ես չէի կարողանում հավատալ, որ հայրիկս կարող էր այդքան լավ մարդ լինել։

Ծերունին ավարտեց պատմելը և ասաց. «Հիմա դու գիտես, թե ինչպիսի մարդ էր քո հայրիկը։ Հիմա դու գիտես, թե ինչպես պետք է ապրես դու։ Հիմա դու գիտես, թե ինչպես պետք է աշխատես դու։ Հիմա դու գիտես, թե ինչպես պետք է լինես դու»։

Ես լսում էի ծերունուն և չէի կարողանում հավատալ իմ ականջներին։ Ես չէի կարողանում հավատալ, որ հայրիկս կարող էր այդքան լավ լինել։ Ես չէի կարողանում հավատալ, որ հայրիկս կարող էր այդքան լավ հայր լինել։ Ես չէի կարողանում հավատալ, որ հայրիկս կարող էր այդքան լավ ընկեր լինել։ Ես չէի կարողանում հավատալ, որ հայրիկս կարող էր այդքան լավ մարդ լինել։

Ես ուզում էի լինել այնպիսի լավ մարդ, ինչպիսին հայրիկս էր։ Ես ուզում էի լինել այնպիսի լավ հայր, ինչպիսին հայրիկս էր։ Ես ուզում էի լինել այնպիսի լավ ընկեր, ինչպիսին հայրիկս էր։ Ես ուզում էի լինել այնպիսի լավ մարդ, ինչպիսին հայրիկս էր։

Ես ուզում էի լինել այնպիսի լավ մարդ, ինչպիսին հայրիկս էր։ Ես ուզում էի լինել այնպիսի լավ հայր, ինչպիսին հայրիկս էր։ Ես ուզում էի լինել այնպիսի լավ ընկեր, ինչպիսին հայրիկս էր։ Ես ուզում էի լինել այնպիսի լավ մարդ, ինչպիսին հայրիկս էր։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂ

Ալեքսանդր Սերաֆիմովիչ

Ալեքսանդր Սերաֆիմովիչը ծնվել է 1863 թվականին Վորոնեժի նահանգի Նիժնեդևիցկայա գյուղում։ Նրա հայրը եղել է գյուղական դպրոցի ուսուցիչ։ Ալեքսանդրը ավարտել է Վորոնեժի գիմնազիան։ Ապա սովորել է Պետերբուրգի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետում։ Համալսարանում սովորելու տարիներին նա մասնակցել է հեղափոխական շարժմանը, ուսանողական ցույցերի։ Դրա համար նա ձերբակալվել է և աքսորվել Վոլոգդայի նահանգ։ Աքսորից հետո նա ապրել է Պետերբուրգում, Մոսկվայում, Կրասնոյարսկում։ Սերաֆիմովիչը սկսել է գրել դեռ ուսանողական տարիներին։ Նրա առաջին պատմվածքները տպագրվել են 1889 թվականին։ Դրանք ստորագրված են եղել Ա. Սերաֆիմովիչ կեղծանունով։ Այդ անունով էլ նա հետագայում հայտնի է դարձել։

Սերաֆիմովիչի գրական ստեղծագործությունը հարուստ է և բազմազան։ Նա գրել է պատմվածքներ, վեպեր, պատմություններ, հոդվածներ, ակնարկներ։ Նրա գործերի մեծ մասը նվիրված է հեղափոխական պայքարին։ Սերաֆիմովիչի ամենահայտնի գործերից է «Երկաթե հոսանք» վեպը։ Այն պատմում է 1918 թվականին Կուբանում տեղի ունեցած հերոսական ժողովրդական ելույթի մասին։ Վեպի գլխավոր հերոսը կարմիր հրամանատար Կոժուխն է։ Նա ղեկավարում է կազակների ապստամբությունը ճնշելու համար ուղարկված կարմիր զորամասը։ Վեպում ցույց է տրված, թե ինչպես է Կոժուխը աստիճանաբար գալիս հեղափոխության գաղափարներին։

Սերաֆիմովիչի մյուս նշանավոր գործերից են «Ժելեզնյակ» պատմվածքը, «Ռազլիվ» պատմությունը, «Ծովի ալիքների վրա» վեպը։ Նրա գործերը թարգմանվել են շատ լեզուների։ Սերաֆիմովիչը մահացել է 1949 թվականին

նի հողամասին վրայ որ և է շարժում չի տեսնուիր այլեւս։ Միւս կողմէ Ճէպէլը Տրիւզի խաղաղեցումը ևս փութով յառաջ կը տարուի։ Տեղացի ժողովուրդը հետզհետէ իր տեղը կը վերադառնայ։ Ապստամբներու ազդեցութեան տակ կը մնան միայն Հերմոն և Նէպէք-Անդր-Լիբանանի շրջանները։

Դամասկոսը գրեթէ ամէն գիշեր ապստամբներու յարձակումներուն կ'ենթարկուէր։ Քաղաքը և շրջակայ պարտէզները միանգամ ընդ միշտ ապստամբներէն մաքրագործելու համար, Յուլիս 21ին զինուորական մեծ գործողութեան մը ձեռնարկուեցաւ։ Յարձակման ծրագիրը մեթոտիկ կերպով պատրաստեց զօր. Կամլէն, մանաւոր ուշադրութիւն դարձնելով որ այդ շրջանի բնակիչներու անձն ու ինչքը որ եւ է վնասի չենթարկուին։ Այս գործողութեան հետեւանքով Դամասկոս տանող բոլոր ճամբաները ֆրանս. իշխանութեանց ձեռքն անցան և վերահաստատուեցաւ ֆրանս. իշխանութիւնը։ Դամասկոս ֆրանս. պահակազօրքի եւ չէրքէզ քաղաքապահ զինուորներու կողմէ գրաւուած ըլլալով, կռիւները երբեք քաղաք չփոխադրուեցան։ Կը հերքուին չորս օրէ ի վեր շրջած այն զրոյցները թէ Ֆրանսացիները Դամասկոսը մաքրագործելու համար կրկին ռմբակոծած են զայն՝ սպաննելով և վիրաւորելով չորս հարիւր հոգի, զինուորական թէ քաղաքային։

Բուն յարձակումը սկսած էր Յուլիս 18ին. 20ին արդէն դաշտային հրետանիի շնորհիւ Դամասկոս տանող 40 քիլոմէդր երկար ճամբայ մը բոլորովին մաքրագործուած էր։ Դամասկոսի պաշարումը վերջնապէս վերցուած է։ Կարգ մը ապստամբներ որոնք յաջողած էին փախչիլ, պատգամաւոր ղրկելով անձնատուութեան պայմաններ առաջարկած են։ Երեք օր տեւող այս կռիւներու ընթացքին ֆրանսական կորուստն է հարիւր վիրաւոր, երեքը սպայ (վիրաւորներէն 20ը միայն բուն Ֆրանսացի են)։ Սպաննուած են տասը Ֆրանսացիներ, որոնց երեքը սպայ, մէջն ըլլալով դեր-գնդապետ Վիներ, ինչպէս նաեւ որոշ թիւով Չէրքէզներ։

Գործողութենէն վերջ զինուորները Դամասկոս դարձան։

Հեռագիրը կ'աւելցնէ թէ յարձակումէն օր մը առաջ Դամասկոսի ֆրանսական ներկայացուցիչը լուր տուած է օտար հիւպատոսներուն։

Նոր լուրերու համաձայն Դամասկոսի քրտական թաղին մէջ ձերբակալուած են հինգ ապստամբներ և 12 կասկածելի Տիւրզիներ։ Մէրճի մէջ 250 հրացան գրաւուեցաւ։ 25 Յուլիսին Սուէյտայի մէջ յանձնուած էին 1207 հրացան, 60,000 փամփուշտ, եւ 1360 ոսկեդրամ։

Բազմաթիւ ապստամբներ անձնատուր կ'ըլլան։ Անգլիական աղբիւրէ կը հեռագրեն թէ Դամասկոսէն 20 քիլօմէդր անդին կութայի մէջ Ֆրանսացիները ծանր կացութեան մէջ են։ Դամասկոսի մէջ բնականոն կեանքը վերսկսած է։ Ֆրանսացի երկու օդանաւորդներ Տիւրզիներուն ձեռքը ինկած ըլլալով, ապստամբները զանոնք կապեցին օդանաւին եւ քարիւղ թափելով ողջ ողջ այրեցին։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐԸ

Փուանքարէի դահլիճը երէկ Խորհրդարանին ներկայացուց իր ելմտական ծրագիրը, որ երկու մասէ կը բաղկանայ։ Առաջինը կը խօսի անուղղակի տուրքերու վրայ ըլլալիք յաւելումներուն, երկրորդը ուղղակի տուրքի դրութեան բարեփոխման մասին։

Այս ծրագիրը կը համապատասխանէ փորձագէտներու տեղեկագրին. կը նախատեսուի հինգ միլիառ ֆրանք հասոյթ, որուն 1ուկէս միլիառը գաղթաբերքի (սուրճ, թէյ, բրինձ եւն.) վրայ դրուելիք տուրքէն, 660 միլիոնը գործառնութեանց տուրքին 100ին 2 բարձրացումէն, 400 միլիոնը՝ մաքսատուրքի յաւելումէն։

Մնացեալ 2,30 միլիառին համար առեւտրական նախարար Պ. Պոքանովսքի զանազան առաջարկներ ներկայացուց. մանաւորապէս պիտի աւելնան փոխադրութեանց միջոցներու (երկաթուղի եւլն) գինները։ Միւս կողմէ Փուանքարէ մտադիր է շատ մը սեղմումներ առաջարկել ծախքերու բաժնին մէջ։

Ասիան՝ Ասիացիներուն

Լոնտոնի թերթերը կը ծանուցանեն թէ Օգոստոսի սկիզբը համասիական ժողով մը պիտի գումարուի Նակազաքիի մէջ (Ճարոն)։ Գլխաւոր նպատակն է համասիական զինակցութիւն մը հաստատել։ Ներկայացուցիչներ պիտի ունենան Ճարոն, Չինաստան, Հնդկաստան, Պարսկաստան և Թուրքիա։

Եօթը հոգի մեռած՝ օդանաւի արկածէ

Պարտաւէն կը հեռագրեն թէ Յուլիս 26ին զինուորական օդանաւ մը իյնալով, ջախջախուեցաւ։ Եօթը հոգի, որոնց չորսը սպայ, երկուքը մեքենավար եւ մէկը քաղաքացի, մեռան։ Մէկ հոգի վիրաւորուեցաւ։

Պուլկար գաղթականներուն համար

Ազգերու Դաշնակցութիւնը հաւանեցաւ 2ուկէս միլիոն ստեռլին փոխ տալ Պուլկարիոյ, գաղթականներու տեղաւորման համար։ Առաջին առթիւ պիտի յանձնուի 400,000 ստեռլին։ Կասկածները փարատելու համար, հակակշռի յանձնախումբ մը պիտի կազմուին ուր ներկայացուցիչներ պիտի ունենան Եուկօ Սլավիա, Յունաստան և Ռումանիա։

ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱԿՈՒՄԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ

Մարսիլիոյ մեր թղթակիցը կը ծեռագրէ 26 յուլիս թուականով.—

Երէկ՝ կիրակի, հազարէ աւելի հոգիներու ներկայութեամբ փառաւոր կերպով տօնուեցաւ Խանասորի արշաւանքին 29րդ տարեդարձը։

Այս առթիւ բուռն խանդավառութեան մէջ կարդացուեցաւ և քուէարկուեցաւ բանաձեւ մը, որ կը պահանջէ ազատ արձակել Հայաստանի բանտարկեալները։ Մանրամասնութիւնները նամակով։

ՀԱՅ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Ֆրանսական Լիսէներու մէջ, ամէնէն աւելի մրցանակ ստացող եւ յիշատակութեան արժանացող աշակերտներու կարգին կը կարդանք ճետեւեալ ճայ աշակերտներու անունները.— Լիսէ Ժանսոն-տը-Սայյի.— Սերոբեան, Արզումանեան, Մելիքեան եւ Դորղանեան։ Լիսէ Փասթէօր.— Սվաճեան։ Լիսէ Պիւֆոն,— Յովճաննէս Եղիազարեան։ Լիսէ Ռօլէն.— Խաճակեան, Տէր-Սարգիսեան, Հրանտ Գերձակեան։ Լիսէ Զօշ.— Մաթէօ Տէր-Գաւթեան։ Քօլէժ Սէնթ Պարպ.— Գասապեան, Խուպէսէրեան, Խըրլագեան, Գավալճեան։ Էքօլ Ալզասիէն.— Ալեք Պօօշեանց։

"ՅԱՌԱՋ,,Ի Ա. ՏԱՐԻՆ

Օգոստոս 1ին կը լրանայ ՅԱՌԱՋի առաջին տարին։

Այս առթիւ կը խնդրենք բոլոր այն բաժանորդներէն որոնք առկախ ճաշիւներ ունին, փութացնել իրենց բաժնեգինը, առանց նոր ազդարարութեան սպասելու։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. «Գոյամարտ» խումբի ժողովը կիրակի ժամը 10ին, ծանօթ ճաւաքատեղին։ Կարեւոր զեկուցում։ Անդամատետրերը միասին բերել։

Հ. Յ. Դ. «Արմէն-Գարօ» խումբի ժողովը՝ յառաջիկայ շաբաթ 31 յուլիս երեկոյ ժամը 8.30ին, Ռոստոմի սրաճը։

ԻԹԱԼԻ թաղամասի Հ. Յ. Դ. խումբին անդամակցիլ փափաքողները եւ ճամակիրները ժողովի կը ճրաւիրուին շաբաթ երեկոյ, յուլիս 31, ժամը 8.30ին, 192 Av. d'Italieի սրճարանը։

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ Միութիւններու ընդճ. պատգամաւորական ժողովը՝ յուլիս 31ին, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ, 61 Rue Monsieur le Prince։ Կը ճրաւիրուին բոլոր Հայրենակց. միութեանց ներկայացուցիչները։

ՓԱՐԻԶԱԲՆԱԿ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏՑԻ եւ շրջականներու հայրենակիցները կը հրաւիրուին ընդհ. ժողովի՝ Կիրակի Օգոստոս 1, կէս օրէն վերջը ժամը 2ին Տ. Գաճվէճեանի բնակարանը, 26 Rue Blanqui à, K. Bicetre (Seine). *մէթրօ Իթալի։*

ՌՈՍՏՈՄ Լսար. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ 31 Յուլիս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, 131 Fbg. du Temple։ *Օրակարգ խիստ կարեւոր։*

ՏԷՍԻՆԷՆ Յ. Շաճզատեան իր շնորճակալութիւնը կը յայտնէ Պ. Աքգար Տէր Կարապետեանի, որ եռամսեայ «Յառաջ» նուիրած է իրեն։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՄԱՐՍԷՅԼ, Գ. Ա.— Ստացանք 20 ֆրանք, կը սկսի 6 Յուլիսէն։

ՊԱՐԺԷՄՈՆ Բ. Գ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ՄԱՐԹԻԿ, Ե. Գ.— Ստացանք 100 Ֆր., փոխեցինք։

ԼԷԶԱՎԸՆԻԷ, Մ. Տ.— Ստացանք 40 Ֆրանք։

ՊՕԼԷՆ, Գործ.— Ստացանք 88,50 Ֆր. կարգադրեցինք։

ՓԱՐԻԶ, Կ. Տ.— Ստացանք 40 Ֆրանք։

ԱՐԼ, Խ. Հ.— Ստացանք 20 Ֆրանք։

Բ. ՍԱՐԱՋԷՆ, Հ. Մ.— Ստացանք 20 Ֆրանք։

ԹՈՒՐ, Յ. Ե.— Ստացանք 38 Ֆրանք։

ԴԱՄԱՍԿՈՍ, Պ. Կ. Ստացանք 70 Ֆրանք. փոխեցինք։

ՄԱՐՍԷՅԼ, Բ. Մ.— Ստացանք 20 Ֆրանք։

ՏԵՔԱԶՎԻԼ, Մ. Ա.— Ստացանք 20 Ֆրանք. կը ղրկուի Յուլիս 28էն։

ՅԱՌԱՋի կիրակի օրուան թիւը պէտք է ըլլայ 154, եւ ոչ թէ 153, ինչպէս տպուած է։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Վալանսէն կը փնտռուի Սարգիս Գէորգեան։ Հին ճասցէն՝ 14 Avenue de la Gare Valance: Իմացնել «Յառաջ»ի ճասցեով։

— *Խարբերդի Մաստան գիւղացի Սարգիս Գույումճեան կը փնտռէ հօրեղբօր տղաքները՝ Պօղոս Գույումճեան եւ Խաչատուր Գույումճեան, որ Նիւ Եօրք կը գտնուին։ Տեղեկացնել՝* 17bis, Ale Valentin Tourtour de Maroc. Issy les Moulineaux. (Seine).

— *Կը փնտռուի Կաղզւանի շրջանի Բիրս գիւղացի Արամ Ամիրեանը, որմէ լուր չկայ 1918էն ի վեր։ Տեղեկացնել Մկրտիչ Տէր Ստեփանեանի,* 28 Rue Nationale Billancourt. (Seine)

— *Բաւական ատենէ ի վեր Ֆրանսա գտնուող Պարտիզակցի ատաղձագործ Իսրայէլ Ստեփանեանի հասցէն կը խնդրուի իմացնել «Յառաջ»ի կամ «Մասիս» տպարանի վարչութեան։*

— *Սեբաստիոյ Եէնի Խան գաւառէն Սողոմէն Մուրատեան կը փնտռէ իր եղբայրը Ռուբէն Մուրատեանը, որ վեց ամիս առաջ Գավալա (Յունաստան) կը գտնուէր, տեղեկացնել* Sogomen Mouradian, Bazar Oriental, Le Pouzin. Ardèche France։ *Կը խնդրուի Յունաստանի թերթերէն արտատպել։*

— *Մկրտիչ Քէնոսեան կը փնտռէ հօրեղբօր որդին Հրանդ Քէնոսեանը Կարնոյ Կեզ գիւղէն, որ 1920ին Հալէպ Արաբ ընտանիքի մը մօտ էր։ Տեղեկացնել Մ. Քէնոսեանի* Bazar Ararat Le Pouzin (Ardèche-France)։

— *Կարնեցի Կարապետ Մարանճեան կը փնտռէ հօրաքրոջ տղան Լեւոն Մանասեանը, որ 1922ին Պոլսէն Ռումանիա անցած էր։ Տեղեկացնել* G. Marandjian, Bazar Ararat Le Pouzin (Ardèche France)։

— *Սեբաստիոյ Ուլաշ գիւղացի Թորոս Թորոսեան կը փնտռէ Զատիկ Թորոսեանը, որ Յունաստան ըլլալ կը կարծուի։ Տեղեկացնել* Toros Torossian, Rue Citadelle, Le Pouzin (Ardèche)։ *Կը խնդրուի Յունաստանի թերթերէն արտատպել։*

— *Կը փնտռուի Կեսարիոյ Թալաս գիւղէն փրապան Ռաքաի որդին Լեւոն Թոգատլեան, որ 3 ամիս առաջ կը գտնուէր* 3 Rue Compans, Paris 19e. *Տեղեկացնել Սարգիս Դարբինեանի,* 9 Rue des Chapeliers, Marseille.

Եոզկատցի Կարապետ Անտոնեան կը փնտռէ քնիկ Եոզկատցի Կարապետ Թէքղի Մկրեան, քոյրը Շահանիկը, հօրը անուն Բէնիամին, մօրը Շնորհիկ, հայրենին երբեմնի ուսուցիչ Եոզկատի վարժարանին, որոնք Յունաստան ըլլալ կը կարծուին։ Տեղեկացնել Garabed Andonian Route Privas (*Բրիվա*) Maison Rey, Le Pouzin (Ardèche)։ *Կը խնդրուի Յունաստանի թերթերէն արտատպել։*

Խաչատուր Աւագեան կը փնտռէ եղբայրները Հրանտ եւ Սիսակ Աւագեանները (Կարնեցի) որոնք 1920ին Հալէպի շրջականերն էին։ Տեղեկացնել Խ. Աւագեանի Bazar Ararat, Le Pouzin (Ardèche) (France)։

Եալօվացի Սաղաթիէլ Օհանեան կը փնտռէ քոյրը Նազենի Օհանեանը, 19 տարեկան, 1924ին Պոլսէն Իտալիոյ Հռոմ քաղաքը մեկնած է՝ Պապին որբանոցը։ Տեղեկացնել Maison Grizor, Rue du Collége N. 1, Le Puy (Haute Loire (France)։ *Առաջին ստոյգ տեղեկութիւնը տուողին 100 ֆրանք նուէր։*

ՀԱՄԵՐԳ
ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԴ.Ի ՀԱՄԱՐ

«Սիփան» երկսեռ երգչախումբ Ղեկավարութեամբ
ՍԱՔՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

կը պատրաստուի տալ մեծ ճամերգ մը, նուիրուած միայն Կոմիտաս վարդապետի գործերուն։ Զուտ ճասոյթը պիտի դրուի Կոմիտաս վարդապետի բարեկամներու յանձնախումբի տրամադրութեան տակ։

Կոմիտաս վրդ.ի եւ այլ խումբերուն մասնակցող երգիչ-երգչուճիները եւ բոլոր փափաքողները կը ճրաւիրուին մասնակցիլ «Սիփան» երգչախումբին յիշեալ նպատակին ճամար։ Կը խնդրուի գրաւոր դիմել՝ M. Sako Hagopianի 28. Rue Nationale, Billancourt (Seine)։ Փորձերու մասին կը տեղեկացուի նամակով։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St. Denis *և* Réaumur)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
ջերմամիզութեան, ֆրանկ ախտի, արիւնի եւ մորթային ճիւանդութեանց։
Բժշկական տարրալուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, Կիրակի՝ 9—12։
Ժողովրդական գիներ

ՖՐԱՆՔՕ-ՀԱՅ ՄԵԾ ԳՐԱՏՈՒՆ
15 ՌԻՒ ՏԷ ՏՕՄԻՆԻՔԷՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ
Ե. ԵՒ Ժ. ՄԷՇՏՈՒՏՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Ունինք՝ դպրոցական, վիպական, թատերական ամէն տեսակ գրքեր, ինչպէս նաեւ բառարաններ եւ երգարաններ, խիստ դիւրամատչելի գիներով։ Կուտանք վարձու գիրքեր։

ՓԱՆՍԻՕՆ ՏԸ ՖԱՄԻՅԼ
"ՎԻԼԼԱ ՐԷՆ,,
ՏԱՔ ՋՈՒՐ, ԼՈԳԱՐԱՆ, ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՋԵՐՄՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԱՌԱՑ
7 եւ 7bis, Rue Péligot, Enghien-les-Bains (Télph. Enghiee 535)
կայարանին կից, խիստ օդաւէտ, կաճաւորուած սենեակներ Մնայուն եւ կամ պատաճական յաճախորդներու ճամար։
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԸՆՏԻՐ ԽՈՀԱՆՈՑ
ԳԻՆԵՐԸ ԱՄԷՆՈՒՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԲՈԼՈՐ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅԵՐՈՒՆ
դատական գործեր, պայմանագրութիւններ, թարգմանութիւններ ամէն լեզուով։ Ամուսնութեան, ամուսնալուծումի վիզաի, անցագրի, եւ անձնագրի գործողութիւններ։
Դիմել բացի Կիրակիէ ամէն օր ժամը 9էն 12 եւ 2էն 7։
VAHAN YARJANIAN
CONTENTIEUX
62, Rue Myrha, Paris (18) — Métro Barbès կամ Château Rouge
Tél. Nord 13-45 — Reg. Com. 346,618

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ԱՅՑԵԼՈՒ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ
Օրուան մէջ կամ գիշեր ատեն ընտանեկան, ճարսանեկան, ընկերական ճաւաքոյթներու, ճանդէսներու եւ այլ խմբանկարներու ճամար, իրենց բնակարանին, գործատեղիին, գրասենեակին մէջ կամ բացօթեայ լուսանկարուելու եւ այս կարգի ամէն աշխատանքներու ճամար անձամբ կամ երկտողով մը դիմել Լուսանկարիչ *ԳՐԻԳՈՐ ՃՕԼՕԼԵԱՆԻ,* 39, Rue Brancion, Paris 15:
ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՈՒ ՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԴԱՍԵՐ
Համալսարանական դասեր, առեւտրական, իրաւագիտական եւ գրական, առանց գիրքի, ուղղակի թերթերէն, յայտնի ճայ մասնագէտի կողմէ։ *Դիմել խմբագրատուն նամակով։*

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48, rue Montmartre
(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ ճիւանդութիւններ
Téléph. CENTRAL 73-38
Métro : SENTIER կամ HALLES
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ԷՆ 10եւ 1,30 — 8

ԲԺ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ
ՆԱԽԿԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ Կ. ԽԱՉԻ ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅԿ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Մասնագէտ՝ ներքին եւ վեներ. ճիւանդութեանց
42, Rue des Acacias
Métro: Ternes կամ Etoile
ժամը 4-7 կիրակի օրեր 9-12

ՓՈՒԹԱՑԷ՛Ք ԳՆԵԼ
"ՄԱՅԻՍԻ 28,,Ը
Աշխատակցութեամբ Ա. Աճարոնեանի, Ա. Իսաճակեանի, Ա. Խատիսեանի, Ռուբէնի, Մ. Վարանդեանի, Ս. Վրացեանի, եւլն.։ Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Փարիզի Շրջանային Կոմիտէի 14 մեծ և փոքր պատկերներով։ Տպագր. Կ. Յ. Ներսէս, Փարիզ 1926։ Գին 5.50 ֆրանք։ Կարելի է ստանալ «Յառաջ»ի խմբագրատունէն։

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,
67, Rue Monsieur-le-Prince (6)
Métro Odéon կամ St. Michel
Ընտանեկան մաքուր, ճամեղ եւ առատ կերակուրներ։
Թապլը տ'օթ 4 ֆրանք
Տասը տոմսակով 3.75 Ֆր.
Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՏՈՔԹՈՐ Յ. ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
120, Boulevard de Grenelle
Métro La-Motte Picquet.
Tél. Invalides 31-48
կ'ընդունի ամէն օր 4—7
կիրակի օրերը 10.30—12

ՃԱՇԱՐԱՆ COSTAS
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Խնամեալ սպասարկութիւն
Ընդարձակ սրահներ
Մասնաւոր սենեակներ
54, Rue du Pont-Neuf,
BRUXELLES,
Tel. 118.44

ԱՅՑԵԼՈՒ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼ-ԹՂԹԱԿԻՑ
Մասնագէտ տոմարակալ մը, որ 25 տարուան եւրոպական փորձառութիւն ունի, կը վարէ ֆրանսերէն եւ անգլիերէն առեւտրական թղթակցութիւններ եւ ամէն ձեւի վերաբերեալ ճաշուակալութիւն գոնթինանթալ կամ Անգլ. Ամերիկեան սիսթեմով։ *Դիմել խմբագրատուն նամակով։*

ՍԱԿԱՐԱՆ
27 Յուլիս 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	196	50
Տոլար,	Dollar	40	90
Մարք (ոսկի)	Mark	9	05
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	22	—
Թրք. ոսկի	» or	180	—
Մէճիտիէ	Médjidié	14	50
Լէվա 100 ճատը	Léva	27	50
Տրախմի »	Drachme	44	50
Լիր » »	Lire	131	—
Պելժ. ֆրանք »	Frc. Belge	101	25
Զուից. »	Frc. Suisse	765	—
Լէյ 100 ճատը	Ley	17	20
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	201	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Քր. Ֆօնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	3700	—
» II	»	2600	—
» III	»	2450	—
Ռումելի երկթղ.	Lots turcs	170	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

Le Gérant : H. TEURNIER

Impr. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57 - 82

Մեթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան		10 շ.	20 շ.
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ 25 ՅՈՒԼԻՍ 1926

25 JUILLET 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 155 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՀԱՐԻՒՐ ԻԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼԻ ԱԹՈՌԻՆ ՎՐԱՅ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԱՆՔ ԵՒ ԿԸ ՄՆԱՆՔ

Ինչպէս անցեալ տարի Յունաստանի մէջ, այս տարի ալ Պուլկարիոյ մէջ հարցարան մը պատրաստած է Ազգերու Դաշնակցութեան Աշխատանքի գրասենեակը, հայ գաղթականներուն համար:

Պատճառն ալ նոյնն է: Յունաստան կը զանգատէր թէ չի կրնար հոգալ հազարաւոր հայ փախստականները և կը խնդրէր հեռացնել զանոնք: Ամէն անգամ որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ժողով կ'ունենայ, այս խնդիրը կը յուզուի: Վերջերս Պուլկարիան ալ կրկնեց իր տրտունջները, թէեւ, ոչ Յունաստանի, ոչ ալ մանաւանդ Պուլկարիոյ մէջ հայ գաղթականները երբեք բեռ եղած չեն կառավարութեան վրայ: Յունաստանատեն մը նպաստ բաշխեց, գործիքներ և սերմնցու տրամադրեց, բայց շուտով պահանջեց և առաւ անոնց հաշիւը: Երկու տարի առաջ, այնպիսի տեղահանութիւն մը կատարուեցաւ որ քթէ-բերնէ բերաւ ամէն բարիք: Եւ յետոյ, ոչ միայն 4-5000 գաղթականներ Հայաստան փոխադրուեցան, այլև ատոր կրկինը և աւելին անցան ուրիշ երկիրներ, մասնաւորապէս Ֆրանսա: Իսկ Պուլկարիա միայն շէնքեր տրամադրեց տեղ-տեղ, զանազան դիւրութիւններ ընծայեց, բայց երբեք մէկ լէվա չծախսեց պետական սնտուկէն: Առաջին առթիւ աւելի քան մէկ միլիոն լէվա բաժնուեցաւ գաղթականներուն, և այդ գումարին մեծ մասը արտասահմանի հայկական մարմինները ղրկած էին: Գաղթականները շուտով ինքնապահ դարձան, իսկ տիրող տագնապին հետեւանքով, այնտեղէն ալ հազարաւորներ պակսեցան:

Ուրեմն, ինչո՞ւ այս տրտունջները՝ հալածական եւ դառնացած ժողովուրդի մը հանդէպ: Եւ ինչո՞ւ սա փութկոտութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան Գրասենեակին, որ առեւտրական գործակալութեան մը վերածուեր է, եւ կարծես աշխատանքի միս կը հայթայթէ, իբրեւ Bureau de Placement.

Մենք երբեք չենք մեղադրեր ոչ յունական, ոչ ալ պուլկարական կառավարութիւնները, երբ կ'ուզեն թեթեւցնել իրենց ներքին հոգերը: Անոնք նկատի ունին իրենց ժողովուրդներուն տրամադրութիւնները եւ տնտեսական մրցակցութիւնը: Բայց, պէտք է արդար ըլլալ: Հայերը իրենց խեղճը կը տապլկուին եւ մտահոգութեան պատճառ չեն: Վերջապէս խղճի գործ չէ շարունակ երեսին տալ հիւրընկալութիւն մը, որ հայ ժողովուրդին կամքովը չեղաւ, այլ բոլոր մեծ ու պզտիկ պետութիւններու վարած քաղաքականութեան հետեւանքով: Չենք ուզեր մանրամասնութեանց մէջ մտնել, բայց արտասահման ապաստանած իւրաքանչիւր հայկական համախմբում խղճմտանքի բեռ մըն է երէկուան եւ աղջի օրուան բոլոր պատերազմիկներուն համար. եւ անոնք պէտք է իրենց մէջ կարգադրեն այդ խնդիրը:

Ազգերու Դաշնակցութիւնը, որ յիսուն պետութեան անունով կը խօսի, փոխանակ պարզ յանձնակատարի դեր կատարելու, կրնայ ամէն մէկ պետութեան աջակցութիւնը խնդրել, այդ ժողովուրդին ցիրուցան բազմութիւնները իրենց հայրենի հողին վրայ հաստատելու համար: Փոխանակ աւելորդ հարցարաններով դող հանելու անճար գաղթականներ, որոնք իրենց գլուխը քարին կը զարնեն հանդիպած տեղը եւ պատառ մը հաց կը վաստկին իրենց արդար քրտինքով, թող հարցումներ ուղղեն իրենք իրենց: Թող հասկնան. թէ ի՞նչպէս պիտի քաւեն սա պատմական ոճիրը՝ ամբողջ ժողովուրդի մը դէմ, որ ե՛ւ հայրենիք ունի եւ հող, նոյնիսկ ուրիշները կշտացնելու չափ հաց. բայց զրկուած է այդ բոլորէն, շնորհիւ քաղքենի թէ յեղափոխական, մեծ թէ փոքր պետութեանց խարդախութեան կամ ապիկարութեան:

Մինչեւ այդ, գաղթականները կը մնան հոն ուր ինկեր են: Ո՛չ աւելի հեռուն: Տեղէն շարժել՝ կը հասկնանք միայն Հայաստան ղրկելու պայմանով: Բայց այդ ճամբան ալ անյոյս է: Աւելի ճիշդ՝ դէպի հայրենիք վերադարձի խնդիրն ալ վերածուեր է խանութպանութեան: Աւելորդ է կրկին եւ կրկին վերլուծել պատճառները: Կը հասկնանք ինչ որ կ'երգեն հինգ տարիէ ի վեր,— հողի, փողի նեղութիւն եւլն.:

Չենք հասկնար մէկ բան, — Երեւանի վարիչները, կամ Մոսկուա ինքը, տակաւին չհամոզուեցա՞ն թէ անդունդի մը ափը կանգնած են, եւ ամբողջ ժողովուրդ մը մատաղ կ'ընեն ամէնէն անյագ աշխարհակալութեան, թուրանական եւ իսլամական յորձանքին, որ պիտի քշէ տանի նաեւ զիրենք: «Չի կրնար ազատ ըլլալ այն ազգը որ կը հարստահարէ միւս ժողովուրդները», — բսած է կարլ Մարքս: Ինչո՞ւ քիչ մըն ալ այս ուղղութեամբ չեն մտածեր, այնքան դղրդագին սնանկութիւններէ յետոյ, որոնց փախճանը գաղտնիք չէ:

Գաղթականութիւնը կայ և կը մնայ իր հասած տեղը, բոլոր այն երկիրներուն մէջ, որոնք ուղղակի կապ ունին իր ներկայ ողբերգութեան հետ, իբրև կենդանի մղձաւանջ մը:

Թող իրենք գտնեն բնական միջոցը, այդ մղձաւանջը փարատելու:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԱՇՏԱՐԱԿ...

Ձախակողմեան թերթերը հեգնութեամբ կ'ողջունեն նոր դահլիճը.—

«Ի՞նչ միութիւն կարելի է սպասել այս կարծիքներէն որ իրարու կը բախին, այս բոլոր մարդիկներէն որոնք իրար կ'ատեն եւ իրարու չեն կրնար նայիլ առանց ակռայ կճրտելու: Ի՞նչպէս կ'ուզէք որ իրար հասկնան, երբ միեւնոյն լեզուն չեն խօսիր: Նախարարութիւն չէ այս, այլ Բաբելոնի աշտարակ»: («Լա Վօլօնթէ»):

— «Նոր դահլիճը քաղաքական նախարարութիւն մը չէ բառին բուն իմաստով, այլ ֆրանքի նախարարութիւն մը: Իր գոյութեան իմաստն է փրկել ազգային դրամը»: («Լ'Էռ Նուվէլ»):

Անգլիական եւ ամերիկեան թերթերը նպաստաւոր կ'արտայայտուին, դիտել տալով թէ Ֆրանսա վերջապէս հասկցաւ իրեն սպառնացող վտանգը: Գերմանական թերթերը լաւ աչքով չեն դիտեր Փուանքարէի գալուստը: «Ինչ որ տեղի կ'ունենայ Փարիզի մէջ, կրնայ տակնուվրայ ընել Գերմանիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը», կը գրէ թերթ մը: Ուրիշներ ալ ուշադրութիւն կը հրաւիրեն այս դէպքին վրայ:

Նոր ծրագիր ֆրանքը փրկելու համար

Շիքակօ Թրիպիւն կը գրէ թէ անգլիացի ելմտական փորձագէտներ, որոնք Լոնտոնի հինգ ամէնէն մեծ դրամատուններուն հետ կապ ունին, ծրագիրներ կը կազմեն ֆրանքը ամրացնելու համար, այն պարագային, երբ ֆրանսական կառավարութիւնն ու Խորհրդարանը պատրաստակամութիւն յայտնեն ընդունելու փորձագէտներու հակակշիռը զանձին վրայ:

Երբ Պ. Քայեօ Լոնտոն գնաց Անգլիոյ հետ պարտքի համաձայնագիրը կնքելու համար: Անգլիոյ գլխաւոր դրամատէրերը իրեն ի պատիւ տրուած հացկերոյթի մը մէջ բացէ ի բաց յայտարարեցին թէ Ֆրանսայի տնտեսական կացութիւնը պիտի բարելաւի իրենց օժանդակութեամբ, երբ քաղաքական վիճակը ամրապնդուի: Այս էր պատճառը, որ Պ. Քայեօ ֆրանքը ամրապնդելու իր ծրագրին մէջ ամէնէն կարեւոր դերը կուտար օտար վարկերու: Անգլիոյ Պետական Դրամատան տնօրէն Նորմըն անձնապէս խոստացած է ամէն աջակցութիւն ցոյց տալ:

Եւրոպայի տնտեսական կացութիւնը այնպէս է որ ո՛չ Անգլիոյ, ո՛չ ալ Գերմանիոյ գործի մարդերը չեն կրնար հանդուրժել որ ֆրանքը անարժէք դառնայ, քանի որ այդպիսի պարագայի մը Ֆրանսա իր ապրանքները Եւրոպայի մէջ ամէնէն աժանը պիտի ծախէ, եւ իրենց առեւտուրը պիտի վնասուի ատոր երեսէն:

Անգլիոյ հինգ մեծ դրամատուններուն մէջ կատարուած մանրակրկիտ քննութեանց հետեւանքով, հասկցուած է որ անհատ Ֆրանսացիներու կողմէ յիշեալ դրամատուններու պահ դրուած գումարը տասը միլիոն ոսկեըլինէն աւելի է եւ ի հարկին կարելի պիտի ըլլայ օգտագործել զայն, ֆրանքը ամրացնելու համար՝ Անգլիոյ պատասխանատուութեամբ: Ֆրանսացի դրամատէրերը, որոնք չեն վստահիր իրենց կառավարութեան, հաճոյքով ընդունած են միջազգային պաշտպանութեան տակ Ֆրանսա դարձնել իրենց դրամագլուխը:

Ամերիկացի ջոջերը Եւրոպա կուգան

Առջի օր Շէրպուռ հասաւ Պ. Մէլըն, Միացեալ Նահանգներու ելմտական նախարարը, որ հանրապետական կուսակցութեան յայտնի դէմքերէն մէկն է: Իրեն եղած հարցումներուն պատասխանելով, մերժեց որ եւ է յայտարարութիւն ընել եւ պնդեց թէ պտոյտի համար եկած է: Բայց շատ քիչեր կը հաւատան այս յայտարարութեան: Միեւնոյն ատեն Անգլիա ցամաք ելաւ միլիոնատէր Մորկըն, որ նոյնպէս կը հաւաստէ թէ պտոյտի համար եկած է: Տարակոյս չկայ որ երկու ճամբորդութիւններն ալ կապ ունին Եւրոպայի ելմտական տագնապին հետ: Պ. Մէլըն երկար ատեն պիտի մնայ Լոնտոն: Կը յիշուի թէ սուր վէճ մը ծագած է Անգլիոյ և Միացեալ Նահանգներու մամուլին միջեւ, պարտքերու խնդրին առթիւ, եւ Անգլիացիները ագահութեամբ մեղադրելով Ամերիկացիները, կը պահանջեն վերաքննել պարտքերու վճարման պայմանագիրը: Ամէն պարագայի մէջ, մեծ նշանակութիւն ունի երկու ջոջերուն այցելութիւնը:

Անտանելի տաք Ամերիկայի մէջ

Ատլանտեանէն մինչեւ Խաղաղականի եզերքները Ամերիկայի 48 նահանգներուն մէջ շաբաթէ մը ի վեր հասարակածային տաք կ'ընէ. Ջերմաչափը 98 - 112 աստիճան (Ֆարէնհայթ) կը ցուցնէ: Մինչեւ հիմա տաքէն մեռնողներու թիւը հարիւրը անցած է, որոնց ութը՝ Նիւ - Եորքի մէջ: Շատ մը քաղաքներու մէջ առաջին անգամն է որ այսքան տաք կ'ընէ: Հարիւրաւոր գործարաններ ստիպուեցան փակել իրենց դուռները. Իսկ շատ մը քաղաքներու մէջ խանութները կը գոցուին օրուան ամէնէն տաք ժամերուն: Ամբողջ ժողովուրդը ծովեզերք, գետեզերք և հանրային պարտէզները կը թափի: Շատեր բացօթեայ կը պառկին: Ովկիանոսին, լիճերուն և գետերուն մէջ լոգցողներէն մաս մը խեղդուեցան կամ արեւահար մեռան: Տաքին պատճառաւ կարգ մը տեղեր ջուրի պակասը զգալի է: Մեծ քաղաքներու մէջ սառ փոխադրող կառքերը ժողովուրդին կողմէ յարձակումի կ'ենթարկուին: Շատ մը պաղ բաղնիքներ կը կառուցուին արագօրէն եւ կարգ մը քաղաքներու մէջ ժողովուրդը գրեթէ բաղնիքի հագուստ միայն կը հագնի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԵԾ ԴԱՀԼԻՃԸ

Պ. Փուանքարէ յաջողեցաւ կարճ ժամանակի մէջ կազմել նոր դահլիճը, մասնակցութեամբ քաղաքական գլխաւոր հոսանքներուն: Ահա նոր դահլիճին կազմը.—

Ռ. Փուանքարէ՝ վարչապետ, ելմտական և ազատագրուած շրջաններու նախարար, Պարթու՝ դատական նախարար և Ալզաս Լորէնի մարզպան, Պրիան՝ արտաքին նախարար, Ալպէռ Սարօ (Թուրքիոյ դեսպան)՝ ներքին նախարար, Փէնլըվէ՝ պատերազմական, Ժորժ Լէկ՝ ծովային, Էռիօ՝ կրթական, Թարտիէօ (Քլէմանսօյի աջ բազուկը) հանրօգուտ շինութեանց, Պօքանովսքի՝ առեւտրական, Քէօյլ՝ երկրագործական, Փեռիէ՝ գաղթային, Լուի Մառէն՝ կենսաթոշակներու, Անտրէ Ֆալիէռ՝ աշխատանքի նախարար:

Նոր դահլիճին մէջ կան վեց նախկին վարչապետ, Փուանքարէ, Էռիօ, Փէնլըվէ, Պրիան, Պարթու և Ժորժ Լէկ, վեց նախկ. նախարար եւ մէկ փոխ-նախարար. չորսը ծերակուտական են եւ ինը երեսփոխան:

Փուանքարէ և Պարթու կը պատկանին Հանրապետական Միութեան խմբակցութեան, Պրիան և Փէնլըվէ՝ Հանրապետական Ընկերվարական, Էռիօ և Քէօյլ՝ Արմատական Ընկերվարական կուսակցութեան, Պօքանովսքի՝ Ձախ Ռամկավար հանրապետականներուն, եւլն. միայն Թարտիէօ որ և է խմբակցութեան մէջ չէ արձանագրուած:

Նոր վարչապետը հետեւեալը յայտարարեց մամուլի ներկայացուցիչներուն.— Ուզեցինք կազմել խիստ լայն ազգային միութեան դահլիճ մը, ուր ներկայացուցիչ ունենան բոլոր կուսակցութիւնները, առանց նկատի առնելու խորհրդարանային խմբակցութեանց քանակը: Փորձեցինք մեր աշխատանքները կատարել խիստ բարձր նկատումներով: Շատ դժուարութիւն չքաշեցի, որովհետեւ նախարարութիւնը կազմած ատեն ասոր անոր նախասիրութիւնները նկատի չառի: Եթէ բոլոր ըսուածները մտիկ ընէի, յաւիտեանս յաւիտենից չպիտի կարենայինք լուծում մը գտնել:»

Պ. Փուանքարէ Ուրբաթ իրիկուն Էլիզէի պալատը երթալով, հանրապետութեան նախագահին ներկայացուց նոր դահլիճը:

Նախարարական յայտարարութիւնը պիտի պատրաստուի մինչև Երեքշաբթի օր, երբ նոր դահլիճը պիտի ներկայանայ խորհրդարանին, իր ելմտական ծրագրով:

⁂ Տասներեք նախարարներէն եօթը կը պատկանին Ձախերու դաշնակցութեան (Քարթէլ), մնացեալ վեցը Աջերուն (Պլօք Նասիոնալ): Այս ձեւով կ'իրականանայ ազգային միութիւնը:

Ձախերը , որոնք Էռիօի դահլիճին թաւալգլոր անկումով մեծ պարտութիւն կրած էին, երկրորդ պարտութիւն մըն ալ կրեցին՝ չկրնալով յաջողցնել երեսփ. ժողովի նախագահութեան համար իրենց ընտրելին:

Արմատականներու և ընկերվարականներու միացեալ քուէները անզօր եղան ընտրելու ընկերվարական թեկնածու Ֆէրնան Պուիսօնը և ընտրուեցաւ աջերու թեկնածու Պ. Ռաուլ Փէրէ:

«Փարի Սուառ» կը գրէ թէ Փուանքարէ վարչապետ և Ռաուլ Փէրէ խորհրդարանի նախագահ ըլլալէ վերջ, կը մնայ Միլրանն ալ Էլիզէի պալատը տանիլ, իբր հանրապետութեան նախագահ...

⁂ Ֆրանքը զգալի բարձրացում ունեցաւ նոր դահլիճի կազմութեան առթիւ:

Հարիւր իթթիհատականներ կը դատուին

Էնկիւրիէն առնուած հեռագրի մը համաձայն, Իթթիհատականներու դատավարութիւնը սկսած է: Վերջին օրերս նոր ձերբակալութիւններ ալ կատարուած ըլլալով, դատարան ներկայացողներու թիւը հարիւրի բարձրացած է: Իզմիրէն վերադարձող անկախութեան դատարանն է որ կը զբաղի այս դատով, որ շատ աւելի կարեւոր կը նկատուի քան Իզմիրինը: Դատարանը Իզմիրէն իրեն հետ միասին բերած է մահափորձի կազմակերպիչներուն զէնքերը. ասոնք են չորս ոստիկանական ատրճանակ և Էտիպի պատկանող երկու ատրճանակ, որոնք թանգարանը պիտի դրուին: Կը կարծուի թէ Հիւսէյին Ճահիտ պէյ եւս, որ Չորում աքսորուած է, դատի պիտի կանչուի:

Ձերբակալուածները բանտին մէջ հաղորդակցութենէ կտրուած են եւ վէպ կարդալով ժամանակ կ'անցընեն:

Ուրբաթի նամակը

Ուրբաթ օր առաջին անգամ ըլլալով Փարիզի Նորաշէն

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԻ ՔԱՅԼ ԱՌԱՋ ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ ՀՈՐ ԱԶՆՍԱՎՈՐԻՆ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հեռագրով մեզ են հաղորդում Հյուսիսային Կովկասի հայ ազնվականների մասին, որոնք ապրում են Ռոստովում, Նախիջևանում, Թեոդոսիայում, Սիմֆերոպոլում, Եկատերինոդարում, Ստավրոպոլում, Վլադիկավկազում, Գրոզնիում, Պյատիգորսկում, Կիսլովոդսկում, Էսսենտուկիում, Ռոստովի շրջանի Ազով, Նոր Նախիջևան, Ակսայ, Բատայսկ, Գնդասար, Ղարաբուլաղ, Ղարասու, Ղարաքենդ, Ղարաքերտ, Ղարաքիլիսա, Ղարաքոյ, Ղարաքոյունլու, Ղարաղանդ, Ղարաղանլու, Ղարաղաշ, Ղարաղոյունլու, Ղարաղուլ, Ղարաղուշ, Ղարաղուշլու, Ղարաղուշունլու, Ղարաղուշունլուի, Ղարաղուշունլուի, Ղարաղուշունլուի

ԱՐՏԱՍՈՎԱՆ ՀԱՅ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՍԸ

Ամէն տարի, երբ Մարտ 8-ը կը մօտենայ, մեր մտքերը կը դառնան դէպի այն հերոսական կիները, որոնք իրենց կեանքը զոհեցին՝ պայքարելով աշխատաւոր կնոջ իրաւունքներուն համար։ Ամէն տարի, երբ Մարտ 8-ը կը մօտենայ, մեր մտքերը կը դառնան դէպի այն հերոսական կիները, որոնք իրենց կեանքը զոհեցին՝ պայքարելով աշխատաւոր կնոջ իրաւունքներուն համար։

մզկիթին մէջ հանդիսաւոր կերպով տեղի ունեցաւ Ուրբաթի նամազը: Մարօքի Սուլթանը իր շքախումբով ներկայ եղաւ արարողութեանց, որոնց կը նախագահէր Փարիզի Միւֆթի Մը Մուհուտ: Միւէզզինը մինարէէն աղօթքի հրաւիրեց իսլամ հաւատացեալները, որոնցմէ մեծ թիւով ներկայ եղան: Ինչպէս Արեւելքի մէջ, Փարիզի մզկիթը մանողներն ալ հանեցին իրենց կօշիկները:

Հասանելիքի խոշիտ կախուած

Աբեւելեան Անկախութեան դատարանը մահուան դատապարտեց քիւրտ նշանաւոր ապստամբապետ Հասանանցի Խալիտը: Մահապատիժը իսկոյն գործադրուեցաւ:

Նոր համաձայնութիւն մը

Ջօր. Ավերէսքոյի Հոմ այցելութեան առթիւ, «Տէյլի Նիւզ» կը գրէ թէ Իտալիոյ, Ռումանիոյ, և Ռուսիոյ միջև ապահովութեան համաձայնութիւն մը պիտի կնքուի: Իտալիա կը յուսայ առաւելութիւններ ձեռք բերել հար. Ռուսիոյ և Կովկասի մէջ, և պիտի չանայ որ Ռուսիա ճանչնայ Ռումանիոյ գերիշխանութիւնը Պեսարապիոյ վրայ: Թերթը կը գրէ թէ Գերմանիա շատ մօտէն և շահագրգռութեամբ կը հետեւի այս բանակցութիւններուն, որովհետև կը կարծէ թէ Իտալիա կ'ուզէ գրաւել նախկին Աւստրահունգարիոյ տեղը Պալքաններուն մէջ և ռուսական շուկային վրայ կը սպառնայ իրեն:

«Տէյլի Հէրըլտ» կը վախնայ որ Փուանքարէի իշխանութեան գլուխ գալովը այս բոլոր ծրագիրները փոխուին:

Մ.Թրօ, հանրակառք եւլն. կը սղեն

Օգոստոս 1էն սկսեալ, մեթրոյի Բ. կարգը պիտի արժէ 60 սանթիմ, փոխանակ 45ի, երթեւեկը՝70 սանթիմ՝ (ժամը9էն առաջ), փոխանակ 55ի: Ա. կարգը՝ մէկ ֆրանք, փոխանակ 75ի: Հանրակառքի և օթօպիւսի գիներն ալ 25 առ 100 պիտի աւելնան: Դեռ վերջնապէս ճշդուած չէ, բայց հաւանաբար Բ. կարգը 40ի տեղ 50 սանթիմ պիտի բլլայ Ա. հատուածը, յառաջիկայ վեց ամսուան համար, իսկ Ա. կարգը 70՝ փոխանակ 60ի:

∴ Հայելին գիները ևս բարձրացում ունեցաւ: Քիլօն որ երեք օրէ ի վեր 2 ֆր. 70ի կը ծախուի, Յուլիս 29էն սկսեալ 2.80 պիտի բլլայ:

Մէկ ճակատը Պուլվարիոյ մէջ

Պուլվարիոյ ընկերվարական եւ համայնավար ձգտում ունեցող արհեստակցական միութիւնները առջի օր պաշտօնապէս յայտարարեցին իրենց միացումը: Անցեալ Ապրիլին Ամսթերտամի Միջազգայինին նախաձեռնութեամբ Սօֆիայի մէջ արհեստակցական միութեանց համագումար մը տեղի ունեցած էր: Ա.յդ թուականէն ի վեր բանակցութիւններ կը կատարուէին այս ուղղութեամբ:

Դամասկոսի մահրագործումը

Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ բազմաթիւ ուազակներ անձնատուր եղան Դամասկոսի մօտերը: Քաղաքին արուարձանները գրեթէ ամբողջովին մաքրուած են. կը մնան միայն դիմադրութեան քանի մը բոյներ, որոնք պիտի նուաճուին մօտերս: Վեց թուրքիկ խումբեր կը հետապնդեն ուազակները:

Ինչպէս մեռաւ Զեկայիլի ճախագահը

Լեհական թերթերը կը հաւաստեն թէ Ձէրճինսկի, որուն յանկարծական մահը հաղորդեցինք առջի օր, թունաւորուած է եւ ոճիրը երեւան հանուած ըլլալով, բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուած են:

Ուրիշ աղբիւրէ մըն ալ կը հաղորդեն թէ Ձէրճինսկի անձնասպան եղած է, կեղր. կոմիտէի յուզումնալից մէկ նիստէն յետոյ, համոզուելով որ համայնավարութեան իրականացումը անկարելի է Ռուսիոյ մէջ: Եւ վերջապէս պնդողներ ալ կան թէ սպանուած է իր քաղաքական հակառակորդներուն կողմէ: Վերջերս բուռն վիճաբանութիւններ կատարուած էին Բաղաք. Բիւրոյին մէջ, իրեն եւ կարգ մը գործավարներու միջեւ: Զրոյց կը պտտի նաեւ թէ Սոքոլնիքով, նախկին ելմտական գործավար, որ կուսակից էր լայն արտօնութիւններ տալու քաղքենի դասուն, պիտի ձերբակալուէր Ձէրճինսկիի կողմէ:

Վերապահութեամբ հաղորդելով այս լուրերը, աւելորդ չէ յիշել թէ՝ Յուլիս 7ին Ձէրճինսկի շատ յոռետես ճառ մը խօսած էր Ռուսիոյ տնտեսական կացութեան մասին: «Ապրանքի շատ մեծ նեղութիւն կը քաշենք: Որակեալ բանուորներու և մասնագէտներու պահեստը սպառեցաւ: Ինչ կը վերաբերի աշխատանքի արդիւնաւորութեան, չենք հասած նախապատերազմեան մակարդակին: Բացի ճարտարագործական ճիւղերէն, բանուորը կը շահագործուի անլուր ձեւերով. մեր վճարած վարձքերը չեն համապիր նախապատերազմեան աստիճանին և չենք կրնար վճարել:»

Ազգային յուզարկաւորութիւն կատարուեցաւ և մեծ ցոյցեր եղան հանգուցեալին ի պատիւ:

Ամերիկեան դեսպանատուներուն դէմ

Երկու ասերիկացի անիշխանականներ՝ Սաքքօ եւ Վանզէթթի, իրրեւ մարդասպան մահուան դատապարտուած ըլլալով, բոլոր երկիրներու մէջ ազատական եւ համայնավար տարրերը տարիէ մը ի վեր միթինգներ կը սարքէին եւ յիշեալներուն ազատ արձակումը կը պահանջէին իրրեւ անմեղ: Առջի տարին անիշխանականներ ծրարով մը դժոխային մեքենայ մը ղրկեցին փարիզի ամերիկեան դեսպան Մէյրըն Հէրրիքի:

Սաքքօի եւ Վանզէթթիի մահապատիժը գործադրուեցաւ երէկ՝ Շաբաթ օր: Այս առթիւ ամերիկեան բոլոր հաստատութիւնները ոստիկանական հսկողութեան տակ առնուած էին:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Պ. ԼՈՒԿԱՇԻՆ, որ փարիզ կը սպասուէր, փոխած ըլլալով իր մտադրութիւնը, պերլինէն վերադարձած է կովկաս: փարիզ եկած է միայն շաբիվերտեան:

ՊԵՐԼԻՆԻ ԿԱՐՄԻՐ օրկանը, «Ռոթէ Ֆանէ», 15 օր դադարման դատապարտուեցաւ, անուանարկիչ ոտանաւոր մը հրատարակած ըլլալով Հիտենպուրկի դէմ:

ԴԱՆՈՒԲի յորդումին հետեւանքով Պելկրատի մօտ Ռուկովօի մէջ 100 հոգի խեղդուեցան: Բազմաթիւ Թումբեր խորտակուեցան: Ջինուորական ջոկատներ ղրկուեցան վտանգաւոր տեղերու նորոգութեան համար:

"ՅԱՌԱՋ,,Ի Ա. ՏԱՐԻՆ

Օգոստոս 1ին կը լրանայ ՅԱՌԱՋի առաջին տարին:

Այս առթիւ կը խնդրենք բոլոր այն բաժանորդներէն որոնք առկախ հաշիւներ ունին, փութացնել իրենց բաժնեգինը, առանց նոր ազդարարութեան սպասելու:

ՄԹԵՐԱՆՈՑ
"ՍԹԱՆՊՈՒԼ,, ՕՂԻՒ
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ԳԻՆ
ԱՌԻՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ, ՃԱՇԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ, ՊԱՒԻԵՐՈՒՆ
ԵՒ ՍՐՃԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
ԽԻՍՏ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ՆՊԱՐԵԼԷՆՆԵՐ
ԱՄԷՆԷՆ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ
ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ԳԷՈՐԳ ՄԱՐԹԱԵԱՆ — ՅՈՎՍԷՓ ԱԶԻԶԵԱՆ
52 - 54, Rue Piat, PARIS 20e
ՄԷթրօ՝ ՊԷԼՎԻԼ Tél. MÉNILMONTANT: 70-26
Փարիզի ապասպրանքները յամախորդին տունը կը յանձնուին:
Ապասպրանքները կ'ընդունուին թէլէֆօնով եւ նամակով:
Արուարձանները քօլի փօսթալով կը ղրկուի:
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ Գաւառները եւ արտասահման ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

ՓԱՆՍԻՕՆ ՏԸ ՖԱՄԻՅԼ
"ՎԻԼԼԱ ՐԷՆ,,
ՏԱՔ ՋՈՒՐ, ԼՈԴԱՐԱՆ, ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՋԵՐՄՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԱՌԱՆ
7 եւ 7 bis, Rue Péligot, Enghien-les-Bains (Télph. Enghiee 535)
կայարանին կից, խիստ օդաւէտ, կահաւորուած սենեակներ
մնայուն եւ կամ պատահական յաճախորդներու համար:
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԸՆՏԻՐ ԽՈՀԱՆՈՑ
ԳԻՆԵՐԸ ԱՄԷՆՈՒՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ԳԼԽԱՐԿԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ NADINE
ՊԷՕՅԻՒՔԵԱՆ ՓՈՅՐԵՐ
վերջին նորաձեւութեամբ խիստ ճաշակաւոր գլխարկներ
դիւրամատչելի գիներով:
կը ստանձնենք նաեւ ամէն տեսակ նորոգութիւններ եւ ձեւավոխութիւններ: 9, rue de Moscou Paris, 8(e) Tél. Louvre 12-79

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԴԱՍԵՐ
Համալսարանական դասեր, առեւտրական, իրաւագիտական եւ գրական, առանց գիրքի, ուղղակի թերթերէն, յայտնի հայ մասնագէտի կողմէ: Դիմել խմբագրատուն նամակով:

ԱՅՑԵԼՈՒ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼ-ԹՂԹԱԿՑ
Մասնագէտ տոմարակալ մը, որ 25 տարուան եւրոպական փորձառութիւն ունի, կը վարէ ֆրանսերէն եւ անգլիերէն առեւտրական թղթակցութիւնները եւ ամէն ճիւղի վերաբերեալ հաշուակալութիւն գոնթինիւանթալ կամ ընդ. ամերիկեան սիսթեմով: Դիմել խմբագրատուն նամակով:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ
ՑԵՏԱՂՈՒԹԻՒՆ
Օգոստոս 1ի Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան Մարզական խաղերը զանազան պատճառներով յետաձգուած են Սեպտեմբերի սկիզբը: Ցետաձգուած է նաեւ 25 Յուլիսին տեղի ունենալիք Հեծելանիւի մրցումը: Ցառաջիկայ պիտի հաղորդուի որոշ թուականը:
կնիք վարչութեան

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ
ԱՐԱՄ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
3, Rue d'Austerlitz, 3
Métro Gare de Lyon,
Quai de la Rapée եւ Bastille
պատիւ ունինք ծանուցանել մեր յարգելի հայրենակիցներուն որ վերոյիշեալ իսացէին, բացառ ենք սափրիչի (վարսավիրայ) սրահ մը, արհեստին նորագոյն մեթոտներով: Մեր մաքուր սպասարկութիւնը եւ մատչելի գիները մեծապէս պիտի գոհացնեն մեր յաճախորդները:
կանանց եւ փոքրիկներու մազերը կը կտրուին ճաշակաւոր կերպով: կը ծախուի նաեւ անուշահոտ օճառ եւ այս կարգի զանազան առարկաներ: Բաց է ամէն առաւօտ ժամը 7էն երեկոյեան 9, բացի երկուշաբթի:

ԳՈՐԳ ՆՈՐՈԳՈՂ
Գործաւորութիւններու պէտք կայ, վարժ կամ ոչ: Դիմել 36, Rue Polonceau, պ. ցակոբ կէվիկեանին: Թէլէֆօն՝ Nord 33—32: Մէթրօ Barbès:

ԲԺ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ
ՆԱԽԿԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ Կ. ՊՈԼՍԻ ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅԿ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Մասնագէտ՝ ներքին եւ վէներ. հիւանդութեանց
42, Rue des Acacias
Métro: Ternes կամ Etoile
ժամը 4-7 կիրակի օրեր 9-12

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ
ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,
67, Rue Monsieur-le-Prince (6)
Métro Odéon կամ St. Michel
ընտանեկան մաքուր, հաճելի եւ առատ կերակուրներ:
Թաղլը ս'օթ 4 ֆրանք
Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.
Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՀԱՄԵՐԳ
ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԸԴ.Ի ՀԱՄԱՐ
«ՍԻՓԱՆ» երկսեռ երգչախումբ
Դեկավարութեամբ
ՍԱՒՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ
կը պատրաստուի տալ մեծ համերգ մը, նուիրուած միայն կոմիտաս վարդապետի գործերուն: Ջուտ հասոյթը պիտի դրուի կոմիտաս վարդապետի բարեկամներու յանձնախումբի տրամադրութեան տակ:
Կոմիտաս Վրդ.ի եւ այլ խումբերուն մասնակցող երգիչ-երգչուհիները եւ բոլոր փափաքողները կը հրաւիրուին մասնակցիլ «Սիփան» երգչախումբին յիշեալ նպատակին համար: կը խնդրուի գրաւոր դիմել՝ M. Sako Hagopianի 28. Rue Nationale, Billancourt (Seine): փորձերու մասին կը տեղեկացուի նամակով:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ
Տկն. Իվանօֆ (Ivanof) կը փնտռէ պ. Թանավէրտեան (Hanaverdian), 46 տարեկան, լուսանկարիչ, որ 1923ին ընտանիքով պոլսէն մեկնած է դէպի Ֆրանսա: Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել «ցառաջ»ի գրաշարներէն, վ. Շ-ի:
— կը փնտռուի Նազիլլիեցի (Ատրն) Գասպար Գասպարեանը, 46 տարեկան, որ Իզմիրի դէպքին գերի ինկած է Իզմիրի մէջ եւ երկու տարի առաջ Մարսէյլ եկած ու իր ընտանիքը փնտռած ըլլալ կը կարծուի: Տեղեկացնել Gulizar Kasparianի, Chez Gaston Giraud. Vals-les-Bains (Ardèche): Արտասահմանի թերթերէն կը խնդրուի արտատպել:

ԹԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Թանասորի արշաւանքի տարեդարձը կը տօնուի Յուլիս 25ին, Շավիլի անտառին մէջ, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Խաժակ» եւ «Ռոստոմ» խումբերուն: կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները: Ընկերական թափօրով ուխտագնացութիւն պիտի կատարուի Իշխանի գերեզմանը որ կը գտնուի նոյն պիւղին մէջ: Պիտի ըլլայ նաեւ պիւֆէ տեղին վրայ:

Թափօրը ժամը 3ին շավիլի կայարանէն կը մեկնի դէպի ընկ. Իշխանի գերեզմանը: Հաղորդակցութեանց միջոց.— թրէն առնել Մօնփառնասէն եւ իջնել Շավիլի կայարանը: իսկ թիւ 1 թրամուէյով իջնել Շավիլ փիւի սան վէն կայանը եւ միանալ շոգեկառքի կայարանը:

Շոգեկառքը կառ Մօնփարնասէն կը մեկնի ժամը 1.35ին եւ 2,12ին:

Տիկին Տիրուհի Ասատուրեան ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանէ իր որդւոյն ՍԱՐԳԻՍ ՈՍՏԱՆԻԿԵԱՆի դառնաղէտ մահը երկարատեւ հիւանդութենէ մը վերջ: Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Հինդշաբթի երեկոեան ժամը 3ին եւ անտի ամփոփուեցաւ Պանեէօ՝ Սեմբեթիէո Փառիզիէնի գերեզմանատունը:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Ուս. Միութեան հերթական դասախօսական ժողովը 27 Յուլիս Գշ. երեկոյ ժամը 9ին, Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ:

ԿԻԼԻԿԵԱՆ Հայրենակցական Միութեան Գ. ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ Յուլիս 27ի Երեքշաբթի գիշեր, ժամը 9ին, Ֆլօրիա ճաշարանը, 61, Rue Monsieur le Prince: Ամբողջ Կիլիկեցիները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ:

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ Միութիւններու ընդհ. պատգամաւորական ժողովը՝ Յուլիս 31ին, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ, 61 Rue Monsieur le Prince: կը հրաւիրուին բոլոր Հայրենակց. Միութեանց ներկայացուցիչները:

ՓԱՐԻԶԱԲՆԱԿ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏՅԻ եւ շրջականերու հայրենակիցները կը հրաւիրուին ընդհ. ժողովի՝ կիրակի Օգոստոս 1, կէս օրէն վերջը ժամը 2ին Տ. Գահվէճեանի բնակարանը, 26 Rue Blanqui à, K. Bicetre (Seine).

ՌՈՍՏՈՄ Խոսր. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ 31 Յուլիս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, 131 Fbg. du Temple: Օրակարգ խիստ կարեւոր:

ԱՆՇԵՏԱՑԱԾ

Ձօրճ Աւետեան Արնթապցի որ կը բնակէր Արնուվիլ-լէ-Կոնէս, Յուլիս 13ին Փարիզ կ'իջնէ եւ հետքը կը կորսնցնէ: Եղբայրը Հալէպէն եկած էր զինքը տեսնելու, բայց վերադարձաւ առանց տեսնելու:

ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

«Յառաջ»ի գործակալն է Պ. Կարօ Երանեան, 29 Rue Beau Séjour.

ԿՈՉ

Պիլէճիկի (Պրուսա) շրջանէն՝ Զալգարա, Ալընճա, Հիսարլըք, Մուրատչայ, Կէօլտաղ, Թիւրքմէն, Եայլա եւ Նոր-փազար գիւղերու մարսէյլ գտնուող հայրենակիցներս ի մի գալով, հանուր երկրացիներու բազմապիսի պահանջներուն ու կարիքներուն բաւարարութեանը համար կազմած ենք «վերաշէն Հայրենակցական միութիւն»ը մարսէյլի մէջ:

Նկատելով որ առաջադրուած էական նպատակին կարենալ հասնելու համար, անհրաժեշտ է որ բոլոր հայրենակիցները միութեանս շուրջ բոլորուին, սկսուած շատ կենսական գործը լաւագոյն կերպով տանելու եւ հասխումբ վարելու համար, կոչ կ'ընենք վերոյիշեալ գիւղերու մեր վերապրող հայրենակիցներուն, որպէսզի ուր որ ալ գտնուին անոնք, առանց բացառութեան եւ անխտիր փութան կապ հաստատել միութեանս հետ հետեւեալ հասցէով.—

Karnik Ohannessian, 39 Rue Bernard du Bois, (Alimentation Maroutian) Marseille (France).

Միութեանս ծրագիր-կանոնագիրը որ մօտ օրէն լոյս կը տեսնէ, պիտի ղրկուի հետաքրքրուողներուն:

Յունահայ թերթերէն կը խնդրուի արտատպել այս կոչը:

վերաշէն Հայրենակց. Միութեան վարչութիւն

ՀԱՅ ՍՊԱՍՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑ
ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐՈՒՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆԸ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ
ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ
ՊԷԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
Արթինեան Քով
28, rue Lesage, Paris XXe. 18bis Rue, Jouge Rouve
Métro Belleville. Tramway 3, 26 Tél. Menilm. 61 - 85
ԲԱՑԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ՄԻՇԸՇԻ ԺԱՄՐ 9.30

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ
ԱՐԱՄ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
3, Rue d'Austerlitz, 3
Métro Gare de Lyon,
Quai de la Rapée եւ Bastille
պատիւ ունինք ծանուցանել մեր յարգելի հայրենակիցներուն որ վերոյիշեալ իսացէին, բացառ ենք սափրիչի (վարսավիրայ) սրահ մը, արհեստին նորագոյն մեթոտներով: Մեր մաքուր սպասարկութիւնը եւ մատչելի գիները մեծապէս պիտի գոհացնեն մեր յաճախորդները:
կանանց եւ փոքրիկներու մազերը կը կտրուին ճաշակաւոր կերպով: կը ծախուի նաեւ անուշահոտ օճառ եւ այս կարգի զանազան առարկաներ: Բաց է ամէն առաւօտ ժամը 7էն երեկոյեան 9, բացի երկուշաբթի:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St. Denis և Réaumur)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
ջերմամիզութեան, ֆրանկ ատի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց:
բժշկական տարրալուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, կիրակի՝ 9—12:
ժողովրդական գիներ

ՍԱԿԱՐԱՆ
24 Յուլիս 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.
Սթերլին,	L. St.	199 —
Տոլար,	Dollar	40 —
Մարք (ոսկի)	Mark	9 90
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	21 —
Թրք. ոսկի	» or	168 —
Մէճիտիէ	Médjidié	12 50
Լէվա 100 հատ	Léva	28 —
Տրախմի »	Drachme	48 —
Լիր »	» Lire	140 —
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	100 —
Ջուից. »	Frc. Suisse	770 —
Լէյ 100 հատ	Ley	19 65
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	193 —

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ	
Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.
» II	»
» III	»
Ռումելի երկաթ.	Lots turcs

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

Le Gérant : H. TEURNIER
Impr. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մեթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.		20 շ.
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՈՒՐԲԱԹ 30 ՅՈՒԼԻՍ 1926

30 JUILLET 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 156 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

"ՅԱՌԱՋ,,Ը ԱՅՍՕՐ ԿԸ ԼՐԱՑՆԷ ԻՐ ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻՆ, ԿՐԿՆԱՊԱՏԻԿ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՎ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ ԷՆԳԻՒՐԻ

Տարբեր պատճառներով, բայց միեւնոյն կացութեան հետեւանքով տագնապի մատնուած են, այս միջոցին, երկու սիրակցորդ զինակիցները, Մոսկուա եւ Էնկիւրի:

Երկուքն ալ իրենց իշխանութիւնը հաստատած են պիրկ դիկտատորութեան մը կամարին վրայ, որուն ճակատագիրը փոթորկէ մը կախուած է: Երկուքն ալ իրենց լուծին տակ տքացող ժողովուրդը կը նկատեն հում նիւթ, զայն կը տրորեն եւ կը շաղուեն իրենց ուզած եղանակով: Ու վերջապէս, երկուքն ալ կանգ չեն առներ ո՛ր եւ է յանդգնութեան կամ բարբարոսութեան առջեւ, ճզմելու համար բարձրացող գլուխները:

Եւ սակայն, երկուքն ալ անհանգիստ են այսօր, աւելի քան ուրիշ որ եւ է ժամանակ:

Էնկիւրի զարհուրելի համեմատութիւններ տուաւ Իզմիրի դաւադրութեան, որուն բոլոր ծալքերը բացուած չեն տակաւին: Եւ, մահապատիժներէն անմիջապէս յետոյ, ձեռնարկեց նոր զտի մը, Իթթիհատի հաշուեյարդարին, որ շատ աւելի ծանրակշիռ է: Օրուան վարիչները կը քրքրեն բոլոր հին տետրակները, անխտիր կը հետապնդեն բոլոր տիտղոսաւոր Իթթիհատականները, եւ կը դատեն իբրեւ ազգային դաւաճաններ: Մուսթաֆա Քէմալ, թէեւ իր փառքի գագաթնակէտին հասած, օձի գլուխներ կը տեսնէ ամէն կողմ, և անհուսարափի ամբողջ մեքենան շարժման մէջ դրած է, զանոնք ջախջախելու համար: Երբեք այսքան բրտօրէն արտայայտուած չէր «կեցցէ անձն իմ»ի քաղաքականութիւնը: Եւ երբեք այնքան խախտած չէր Թուրքիոյ գոյութիւնը, վերածնութեան ճիգին մէջ: Սկզբունքները մէկդի դրուած են այլեւս, և անձերու, դիրքերու կատաղի ճակատամարտ մը կը պատրաստուի: Որքան յանդուգն նոյնքան ոխակալ, Մուսթաֆա Քէմալ կ'ուզէ մաքրել բոլոր հին հաշիւները, մոռնալով որ երէկուան աւարառուներն ու ջարդարարները պատրաստեցին իր այսօրուան պատուանդանը:

Կարեւոր չէ գիտնալ թէ ո՛վ պիտի յաղթէ այս մենամարտին մէջ: Իթթիհատը մահացու հարուած մը կը կրէ Իզմիրի կախաղաններով եւ Էնկիւրիի դատավարութեամբ: Օրուան յաղթականները գործը այնպէս մը կը վարեն որ ամէն վտանգ անհետանայ վաղուան համար: Այդ մտահոգութիւնն իսկ կը հարկադրէ միշտ սեղմուած պահել բռունցքը եւ խափանել ո՛ր եւ է ընդդիմադիր գործունէութիւն: Այս տեսակէտով, քէմալականները արագօրէն կը մօտենան պոլշեւիկեան մեթոտներուն, եւ զարմանալու չէ, եթէ առտու մը անոնց դրօշին տակ ապաստանին ե՛ւ ներքնապէս, ինչպէս ըրին արտաքին ճակատին վրայ: Տրամաբանօրէն ուրիշ ելք չունի քէմալականութիւնը. մանաւանդ եթէ ընդդիմադիրները կարենան ոտքի կանգնիլ եւ վճռական գրոհ մը փորձել: Այդ պարագային, ինքնին պիտի լուծուի թրքական միութիւնը, երկիրն ալ միասին: Կացութեան ամբողջ բանալին բանակին ձեռքն է, որուն զինուորները միշտ պատրաստ են անցնելու զօրաւորին կողմը, հրապարակելու անոր ո՛ր լաւ կը կշտացնէ: Առ այժմ Քէմալն է այդ ուժը. հետեւաբար եւ տէրը՝ Թուրքիոյ ճակատագրին:

Մօտաւորապէս նոյն կացութեան մէջ կը գտնուի Մոսկուա: Պիրկ թաթ մը կը ճգնի ամէն գնով պահել իշխանութիւնը, բայց ամէն մէկ ցնցում հետք մը, ճեղք մը կը ձգէ, որ ուշ-կանուխ արդիւնքի մը պիտի յանգի: Զինովիեւները կը ճշուին ասպարէզէն, բայց անոնց սրսկած թոյնը անհետեւանք չի մնար: Վաղուց է որ հէքեաթի մը տպաւորութիւնը կ'ընէ պոլշեւիկեան «անքակտելի» միութիւնը, ինչպէս հէքեաթ մը դարձաւ լենինեան հռչակաւոր «ուղղափառութիւնը»: Երկու տարիէ ի վեր յաճախադէպ են ընկրկումները, տատանումները, պառակտումները: Բռունցքն ու դրամն են որ կը ծածկեն շատ մը փտութիւններ, շլացուցիչ հեռանկար մը պարզելով կարմիր գիծէն դուրս:

Ինչ կը վերաբերի ժողովրդային դժգոհութեան, ամէնէն պոռոտ օրինակը տուած ըլլալու համար, յիշենք որ խորհուրդներու վերջին ընտրութիւններուն մէջ յայտնապէս նուազած էր համայնավարներու թիւը: Այսպէս, Յուլիս 9ի վիճակագրութեան համաձայն, քաղաքներու խորհուրդներուն մէջ պոլշեւիկ ընտրեալներու թիւը իջած էր 45,5 առ հարիւրի, մինչ 62,2 առ 100 էր 1924ին եւ 57 առ հարիւր՝ 1925ին: Իսկ գիւղերու մէջ, պոլշեւիկները այս տարի կը կազմեն 7 առ 100, մինչ 12 առ 100 էին 1924ին: Մոսկուայի «Փրավտա»ն ինք չի ծածկեր պոլշեւիկեան ազդեցութեան անկումը եւ «մանր-քաղքենի ազդեցութեանց աճումը»:

Արտաաովոր ցնցումներ չկան տակաւին, բայց ի՛նչքան խօսուն է պատկերը, Մոսկուայէն մինչեւ Էնկիւրի:

Ռուսիոյ մէջ՝ զանգուածներու կրաւորական դիմադրութիւնը եւ վարիչներու հակամարտութիւնը, Թուրքիոյ մէջ՝ ստորերկրեայ խլրտումները և փոխադարձ ատելութիւնը ճակատագրականօրէն պիտի յանգին խոշոր անակնկալներու: Եւ, կազմալուծումը ներսէն ըլլալով, շատ աւելի արդիւնաւոր պիտի ըլլայ, քան ո՛ր եւ է արտաքին միջամտութիւն: Շ.

ՄԱ ՄՈՒԼ

«Ինչե՛ր, ինչե՛ր տեսայ...»

Թուրք թերթերը բանտային չարաչարանքներ ալ սկսեր են պատմել, քանի որ հաշուեյարդարի ժամանակ է: Փաստաբան Սալիհ պէյ առիթէն օգտուելով, դատ բացած է կարգ մը Իթթիհատականներու, մասնաւորապէս ոստիկանական տնօրէն Ազմի պէյի դէմ, հատուցում պահանջելով իր կրած չարչարանքներուն համար: Ահա թէ ինչպէս կը պատմէ բանտային տանջանք մը, «Տօմուզ թօփը».

— Սալիմ էֆ. անուն միւլազիմ մը հաստ խարազանով մը՝ հրամայեց պատուհանները իջեցնել: Յետոյ գիս գետին պառկեցուցին: Նախ գաստակներս իրարու վրայ չուանին ծայրը ոտքերուս մէջէն անցընելով կռնակիս վրայէն դէպի կուրծքս իջեցուցին ու ծծրակս սեղմեցին:

«Պէքիր աղա պէօլիւկի բանտին մէջ «տօմուզ թօփը» կը կոչեն այս տանջանքը: Յետոյ ծեծը սկսաւ: Թերեւս հինգ հարիւր խարազան իջեցուցին: Ես ուզեցի պոռալ: Ֆէսս թխմեցին բերանս, ու ու զինուոր մըն ալ բերնիս վրայ նստեցուցին: Մնացեալը չեմ գիտեր: Նուաղած էի: Սթափած պահուս, խիթեր կը զգայի մարմնիս ամէն մասերուն վրայ: Վիրակապերու մէջ կը գտնուէի: Ջուրին մէջ թաթխուած ըլլալուս, կը դողայի: Յետոյ իմացայ որ խարազանը թրջելէ յետոյ կը զարկածէին: Միեւնոյն սենեակին մէջ քանի չափ անձեր կային: Առոնցմէ ոմանց եղունգները հանուած, իսկ ուրիշներու ալ սրունքները նշդրակուած էին: Մեծ մասամբ կիսամեռ վիճակի մէջ կը գտնուէին: Երկու օր յետոյ, ամէնքն ալ մահապատժի ենթարկուեցան: Ես Պազալ Գարու կոչուած գնտանին մէջ մնացի օրերով, մինչեւ Պատերազմական Ատեանին առջեւ ելլելս: Ինչե՛ր, ինչե՛ր տեսայ:»

Եւ դեռ «ինչե՛ր, ինչե՛ր» կան պատմելիք, պայմանաւ որ զոհերը Թուրքեր չըլլան...:

ՔՐՏԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ

Պաղտատէն կը գրեն մեզի.— Վերջերս ուժեղ թափ առած են քրտական շարժումները Վանի եւ Էրզրումի նահանգներուն մէջ:

Վանի Նորդուզ գաւառի հռչակաւոր քիւրտ աւազակապետ Շաքիր աղայի տղան, Լազկի աղան յարձակած է Վանի Տաճիկներուն վրայ եւ ծանր ջարդ մը տուած է, փախուստի մատնելով թէ զօրքը եւ թէ ժողովուրդը, Քիւրտերը կը մտնեն Վան եւ թալանելէ, հրդեհելէ յետոյ կը հեռանան:

Մասիսի ստորոտներու Քիւրտերն ալ վերջերս անհաղին խառնիճաղանճ բազմութեան մը կը յարձակին Սուրմալուի վրայ, կը մտնեն Իգտիր, կ'ընդհարին տաճիկ զօրքին հետ: Թուրքերը չկրնալով դիմանալ քրտական գրոհներուն, կը փախչին դէպի Արաքսի ափը եւ իրենց շունչը կ'առնեն Մարգարա գիւղը (Խորհրդային Հայաստան): Քիւրտերը Սուրմալուի մէջ ազատ կը մնան, կը թալանեն, կ'աւերեն եւ կը կոտորեն:

Ռուսեհայ կարմիր զօրքերու օգնութեամբ, Թուրքերը վերջապէս կը յաջողին վերագրաւել Սուրմալուն եւ փախուստի կը մատնեն Քիւրտերը:

Տաճիկներու եւ Պարսիկներու միջեւ կնքուած դաշնագրի մը համաձայն, երկուստեք պարտաւոր են սանձել վաչկատուն Քիւրտերը, երբ ասոնք փորձեն սահմաններու վրայ խլրտումներ յառաջ բերել:

Վերջերս հռչակաւոր Սմկօն թալանի մատներ է իր ազգական Ամար աղայի չորս գիւղերը: Տաճիկները կը շարունակեն բնաջնջել քիւրտ տարրը:

Այս ալ ուրիշ պատմութիւն

Եէնալի պողոտային մօտ, էթա գ'Ինի հրապարակին վրայ կը գտնուի արձան մը՝ նուիրուած ամերիկացի կամաւորներու յիշատակին: Արձանը կը ներկայացնէ Ֆրանսացի զինուոր մը որ ամերիկացի զինուորի մը ձեռքը կը սեղմէ: Առջի օր մարդ մը երկաթագործի հաստ մուրճ մը ձեռքը՝ երեք անգամ ուժգնօրէն զարկաւ արձանին եւ ջարդուփշուր ըրաւ ամերիկեան զինուորին նախաբազուկը եւ ձախ սրունքը: Ոստիկանները վրայ հասնելով, ձերբակալեցին այս ինքնատիպ արարքին հեղինակը, ռուս ճարտարագէտ (այժմ բանուոր) Եարօվէնքօ, որ նախ մերժեց խօսիլ, բայց յետոյ յայտարարեց թէ կ'ուզէր վրէժ լուծել Ամերիկայէն, որ իր կարծիքով բուն պատճառն է Ֆրանսայի մէջ տիրող տագնապին, հետեւաբար եւ բանուորներու թշուառութեան: Տունը խուզարկուելով, գտնուեցան խառն ի խուռն պատկերներ, — Ֆօշ, Ժօռէս, Լէնին, Թրոցքի, Անաթօլ Ֆրանս, Փաոթէօր եւլն.:

«Յեղափոխութեան դահիճ»ին չուքը

Դեռ չէ լուսաբանուած Ճէրճինսկիի մահուան գաղտնիքը: Կարգ մը թերթեր կը պնդեն թէ թունաւորուած է, քանի որ սրտի հիւանդութիւն չունէր, եւ բուռն վիճաբանութենէ երեք ժամ յետոյ մեռաւ:

Միւս կողմէ, իր բնակարանին մէջ գտնուած են շատ մը մտերմական գրութիւններ որոնք այս «առաքինի» մարդը կասկածելի կը դարձնեն ոչ միայն սիրային տեսակէտով, այլ իբրեւ ճարպիկ առեւտրական, իբրեւ մենաշնորհի միջնորդ: Իր սիրուհիներէն թաթիանա Պախ շարունակ Փարիզ կուգար եւ Մոսկուա կը դառնար գոհարեղէններու եւ արդուզարդերու թանկագին բեռով մը:

Վերջին լուրի մը համաձայն, Ճէրճինսկիի գոյքերը գրաւի տակ առնուած են:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Գարա Քէմալ անձնասպան

Պոլսէն կը հեռագրեն Յուլիս 27 թուականով.—

Գարա Քէմալ, որ հոգին կը նկատուէր Իզմիրի դաւադրութեան և կախաղանի դատապարտուած էր անկախութեան ատեանին կողմէ, անձնասպան եղաւ, երբ պիտի ձերբակալուէր իր թաքստոցին մէջ: Ոստիկանները պաշարած էին տունը եւ դուռը խորտակելու վրայ էին, երբ ատրճանակի պայթիւն մը լսուեցաւ եւ փախստականը անշունչ գետին ինկաւ: Ոստիկանութիւնը կը յուսայ այսօր վաղը ձերբակալել երկրորդ փախստական մահապարտը, Էնկիւրիի նախորդ կուսակալ Ապտիւլ Գատէրը:

Ինչպէս գրած էինք, այս երկու փախստականները օրէնքէ դուրս հռչակուած էին, եւ խստիւ կը հետապնդուէին: Վերջին օրերս կառավարութիւնը մէկ կողմէ սպառնալիքներ ուղղեց փախստականները պահողներուն, եւ միւս կողմէ տասը հազարական ոսկի պարգեւ խոստացաւ անոնց տեղը մատնողներուն, «կասկած չկայ թէ Պոլսոյ ժողովուրդը չի կրնար իր մաքուր ծոցին մէջ պահել այս դաւաճանները, եւ հետեւաբար ձեռք պիտի տայ զանոնք», կ'ըսէր Էնկիւրիէն հեռագիր մը: Ստեղծուած այս մթնոլորտին մէջ, կասկած չկայ թէ մատնուած է երկու փախստականներուն թաքստոցը:

ԻԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԴԱՏԸ

Մեծ հետաքրքրութեամբ կը սպասուի Իթթիհատի վարիչներուն դէմ բացուած դատին: Պոլսէն կը հեռագրեն թէ ոչ միայն Թուրք, այլ եւ օտար թղթակիցներ Էնկիւրի գացած են, դատավարութեան հետեւելու համար: Արտասովոր միջոցներ ձեռք առնուած են, որպէսզի ամբաստանեալները չկարենան փախչիլ: Անոնք զրկուած են ամէն հաղորդակցութենէ, առանձին խցիկներու մէջ կը պահուին, եւ ոչ մարդ տեսնելու, ոչ ալ թերթ կարդալու արտօնութիւն ունին: Կ'ըսուի նոյնիսկ թէ չեն գիտեր Իզմիրի կախաղանները: Այսպէս, Տոքթ. Նազըմ, որ քանի մը օրէ ի վեր չորս-հինգ ժամ կը հարցաքննուի, հարցումի պատասխանած ատեն ըսած է. «Ես չեմ գիտեր. Ճանպոլատին կամ Շիւքրիին հարցուցէք»:

Իթթիհատի կեդր. կոմիտէի անդամներուն եւ ուրիշ պատասխանատու անձերու հետ, պիտի դատուի նաեւ Հիւսէյին Ճահիտ պէյ, որ Զորում աքսորուած է: Դատարանը թարգմանել կուտայ «Թանին»ի հին խմբագրականները: Կասկածի տակ է նաեւ «Վաթան»ի խմբագրապետ Ահմէտ Էմին պէյ: Ամէն օր խուզարկութիւններ կը կատարուին Պոլսոյ մէջ: Մասնաւորապէս խուզարկուեցան «Թանին»ի տպարանը եւ Էնվէրի հօրեղբօր՝ Խալիլ փաշայի բնակարանը: Դատավարութեան առթիւ Էնկիւրի հրաւիրուած է նաեւ Երեսփ. Ժողովի Նախագահ եւ Նախկին Նախարար Խալիլ պէյ, որ հակառակ է եղեր միւս ամբաստանեալներու ծրագրին:

Կը կարծուի թէ երկար պիտի տեւէ դատը:

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ Մոսկուայի մէջ հսկողութեան տակ առնուած է Իզմիրի Նախկին կուսակալ Րահմի պէյ, որուն յանձնումը կը պահանջէ Թրքական կառավարութիւնը:

Նոր դահլիճին ծրագիրը

Երեքշաբթի օր դահլիճը իր ելմտական ծրագիրը ներկայացուցած ատեն, առաջարկեց յետաձգել հարցապնդումները եւ անմիջապէս քուէարկութեան անցնիլ: Ընկերվարական երեսփոխան մը բացատրութիւն պահանջեց ցորենի եւ հացի սղութեան մասին, յայտնելով թէ երկիրը յուզման մատնուած է: Ուրիշներ ալ զանազան հարցումներ եւ յարձակումներ ուղղեցին: Պոլշեւիկ երեսփոխան Ռընօ Ժան պահանջեց անմիջապէս վիճաբանութեան սկսիլ եւ բուռն խօսքեր արտասանեց Փուանքարէի դէմ, զոր կը կոչէր «1914ի մարդը» եւ շեշտեց թէ ձախակողեան խմբակցութիւնը ոչ միայն հրաժարած է պայքարէն, այլ եւ թշնամիին կողմը անցած: Ու խօսքը արմատականներուն ուղղելով, պոռաց, ձեր տեղը հոս չէ: Կորսուեցէք: Պէտք է լուծել խորհրդարանը»: Հինգ վայրկեանը լրացած ըլլալով, Նախագահը ընդհատեց խօսքը, բայց կարմիր երեսփոխանը մտիկ չըրաւ, մինչեւ որ ընդհանուր աղմուկին մէջ խղդուեցաւ իր ձայնը: Ուրիշներ ալ ուզեցին որ վիճաբանութիւնները սկսին, բայց կառավարութիւնը վստահութեան խնդիր յարուցած ըլլալով, քուէակութեան ձեռնարկուեցաւ եւ 131ի դէմ 358 ձայնով յետաձգում որոշուեցաւ:

Դահլիճին ծրագիրը անմիջապէս յանձնուեցաւ ելմտական յանձնաժողովին, որ գիշերը ցորեկին խառնած է եւ Երեսփ. Ժողովին այսօրուան նիստին պիտի հասցնէ զայն: Յանձնաժողովին մէջ ալ, Պ. Փուանքարէ շեշտեց թէ վայրկեան պէտք չէ կորսնցնել: Ստիպողաբար պիտի ճարուի 2 միլիառ 518 միլիոն

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԽՍՔԵՑ ՓՈՓԱԳԱՑ ՈՂՋՈՒԹԻՒՆ

(«Ազդ»ի աշխատակցին կողմէ. ամէն տեսակ հարցումներու եւ նկատողութեանց համար, յօդուածով մը որ ուզենք կրնանք դիմել Ընկերութեան վարչութեան գրասենեակը: Լուսօրեայ ներկայութիւն մը նիստերուն անհրաժեշտ է:)

Ընդհանուր ժողովի նախագահ՝ Տիար Գեղամ Ղազարեան:

Ընդհանուր քարտուղար՝ Տիար Գրիգոր Ղազարեան:

Ընդհանուր ժողովը կը բացուի ժամը 9 ն.ե.:

Ընդհանուր քարտուղարը կը կարդայ անցեալ ընդհանուր ժողովի արձանագրութիւնը, որ կը հաստատուի:

Ընդհանուր քարտուղարը կը կարդայ Վարչութեան տարեկան տեղեկագիրը, որ կը հաստատուի:

Ընդհանուր քարտուղարը կը կարդայ Վարչութեան ներկայացուցած նոր կանոնադրութիւնը, որ կը հաստատուի:

Ընդհանուր քարտուղարը կը կարդայ Վարչութեան ներկայացուցած նոր կանոնադրութեան անցողական յօդուածները, որ կը հաստատուին:

Ընդհանուր քարտուղարը կը կարդայ Վարչութեան ներկայացուցած նոր կանոնադրութեան ընդհանուր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ

Ա. Ա. Դուբուա և Ա. Ֆիլս. Ֆրանսերեն ուսուցման դասագիրք։ Մաս Ա. Ֆրանսերեն քերականություն։ Մաս Բ. Ֆրանսերեն ընթերցանություններ։ Մաս Գ. Ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս Դ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ե. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս Զ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Է. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս Ը. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Թ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս Ժ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ի. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԺԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԺԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԺԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԺԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԺԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԺԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԺԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԺԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԺԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ի. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԻԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԻԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԻԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԻԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԻԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԻԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԻԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԻԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԻԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Լ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԼԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԼԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԼԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԼԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԼԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԼԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԼԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԼԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԼԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Խ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԽԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԽԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԽԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԽԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԽԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԽԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԽԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԽԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԽԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ծ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԾԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԾԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԾԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԾԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԾԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԾԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԾԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԾԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԾԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Կ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԿԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԿԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԿԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԿԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԿԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԿԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԿԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ԿԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ԿԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Հ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՀԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՀԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՀԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՀԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՀԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՀԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՀԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՀԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՀԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ղ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՂԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՂԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՂԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՂԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՂԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՂԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՂԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՂԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՂԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Մ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՄԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՄԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՄԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՄԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՄԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՄԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՄԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՄԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՄԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Յ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՅԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՅԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՅԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՅԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՅԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՅԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՅԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՅԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՅԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ն. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՆԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՆԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՆԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՆԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՆԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՆԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՆԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՆԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՆԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Շ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՇԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՇԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՇԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՇԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՇԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՇԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՇԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՇԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՇԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Չ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՉԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՉԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՉԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՉԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՉԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՉԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՉԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՉԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՉԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Պ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՊԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՊԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՊԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՊԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՊԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՊԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՊԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՊԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՊԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ջ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՋԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՋԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՋԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՋԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՋԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՋԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՋԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՋԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՋԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ռ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՌԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՌԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՌԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՌԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՌԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՌԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՌԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՌԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՌԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ս. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՍԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՍԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՍԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՍԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՍԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՍԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՍԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՍԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՍԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Վ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՎԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՎԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՎԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՎԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՎԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՎԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՎԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՎԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՎԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Տ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՏԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՏԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՏԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՏԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՏԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՏԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՏԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՏԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՏԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ր. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՐԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՐԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՐԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՐԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՐԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՐԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՐԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՐԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՐԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ց. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՑԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՑԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՑԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՑԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՑԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՑԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՑԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՑԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՑԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ւ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՒԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՒԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՒԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՒԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՒԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՒԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՒԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՒԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՒԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Փ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՓԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՓԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՓԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՓԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՓԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՓԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՓԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՓԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՓԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ք. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՔԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՔԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՔԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՔԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՔԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՔԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՔԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՔԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՔԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Օ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՕԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՕԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՕԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՕԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՕԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՕԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՕԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՕԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՕԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ֆ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՖԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՖԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՖԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՖԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՖԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՖԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՖԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՖԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՖԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ջ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՋԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՋԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՋԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՋԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՋԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՋԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՋԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՋԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՋԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ռ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՌԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՌԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՌԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՌԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՌԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՌԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՌԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՌԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՌԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ս. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՍԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՍԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՍԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՍԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՍԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՍԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՍԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՍԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՍԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Վ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՎԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՎԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՎԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՎԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՎԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՎԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՎԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՎԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՎԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Տ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՏԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՏԲ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՏԳ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՏԴ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՏԵ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՏԶ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՏԷ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս ՏԸ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՏԹ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն բառարան։ Մաս Ր. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆրանսերեն զրույցներ։ Մաս ՐԱ. Ֆրանսերեն-հայերեն և հայերեն-ֆ

ֆրանքի յաւելուածական գումարը, որուն 660 միլիոնը պետական պաշտօնեաներու թոշակներու յաւելման համար, 300 միլիոնը Մարոքի և Սուրիոյ ծախքերուն համար, 400 միլիոնը արտաքին պարտքերու համար եւլն.։

Վարչապետին կարծիքով, դանձին վիճակը բարւոքած է քանի մը օրէ ի վեր։ Իր ծրագրով, վեց միլիառ 892 միլիոն ֆր, հասոյթ պիտի գոյանայ 1927ին։ Յանձնաժողովին մէջ շատ մը առաջարկներ եղան դրամ ճարելու համար — ազգային վիճակախաղ, դրամագլուխի վրայ տուրք եւլն.։ Վարչապետը պատասխանեց թէ սիրով կ'ընդունի ամէն թելադրութիւն, պայմանաւ որ իրապէս աւելցնեն հասոյթները։ Ան յա առթիւ շեշտեց թէ վստահութեան խնդիր պիտի յարուցանէ իր ծրագրին ամէն մէկ կէտին համար։

Վիճաբանութեանց ատեն, յանձնաժողովը ընդունեց շոգեկառքի ճամբորդական գիները աւելցնելու առաջարկը։ Օտարականներու պատկանող և Ֆրանսայի մէջ ըրջագայող ինքնաշարժներէ օրական տասը ֆրանք պիտի առնուի. փոփոխութիւններ պիտի ըլլան ինքնաշարժներու տուրքին, մաքսատուրքին, արտածման տուրքի, փոխադրութեան ծախքերու մասին։

Պ. Փուանքարէ հարցումի մը պատասխանելով, ըսաւ թէ անգլիական եւ ամերիկեան պարտքերու պայմանագրութեանց վաւերացումը չպիտի պահանջէ աշունէն առաջ. «նախ ներքին ելմտացոյցին պահանջները մտածենք, յետոյ միւսները»։ Յանձնաժողովին մէջ, իր ծրագրին դանազան մասերուն դէմ քուէարկեցին ոչ միայն ընկերվարականներն ու համայնավարները, այլ եւ չափաւոր տարրեր. այնպէս որ Փուանքարէ ծանր տագնապի մը մատնուեցաւ։

Զորեքշաբթի օրը ֆրանքը նորէն իյնալ սկսաւ։ Սղերլինը որ մինչեւ 187 իջած էր, բարձրացաւ 209ի, իսկ տոլարը՝ 43ի։ Մէկ պատճառը այն է որ Ֆրանսայի առեւտրական տուները ոսկի կը գնեն եւ հետեւաբար մեծաքանակ ֆրանք կը ծախեն։ Հաւանաբար այսպէս ալ շարունակուի մինչեւ շաբաթ մը։

Հապէշիստան կը բողոքէ

Ինչպէս յայտնի է, Անգլիա համաձայնած էր որ Իտալիա իր հողային պահանջները գոհացնէ Հապէշիստանի մէջ։ Այս կարգադրութիւնը մեծ յուզում պատճառած է Հապէշիստանի մէջ, որուն վեհապետը բողոքագիր մը ղրկեց Ազգերու Դաշնակցութեան։ Բողոքագիրը դիտել կուտայ թէ անգլեւիտալական համաձայնութիւնը կատարուած է առանց Հապէշիստանի գիտութեան եւ Ազգերու Դաշնակցութեան միջամտութիւնը կը խնդրէ։

Ամերիկան մտանոգ ?

Ամերիկեան թերթերը կը գրեն թէ ելմտական նախարար Մէլըն, որ Անգլիա կը գտնուի, հրահանգ ստացեր է կարճ կապել իր արձակուրդը եւ տեսակցիլ օտար պետական մարդոց հետ, քանի որ կացութիւնը փափուկ է։ Կ'ըսուի թէ Լոնտոնի եւ Փարիզի ամերիկեան դեսպանները ալ շուտով Ուաշինկթըն պիտի երթան, իրենց կարծիքը յայտնելու նախագահին։ Ամերիկա հակկշռեցեր է թէ իր առատաձեռնութեան սահմանը անցած է եւ այլեւս նոր զիջում չի կրնար ընել պարտքերու մասին։

Մուսոլինի կը գործէ

Ռումանիոյ վարչապետը Հոմ պիտի այցելէ մօտերս, ուր իրեն պիտի հետեւի Ֆէրոխինանտ թագաւորը։ Ամիներէ իվեր իտալական կառավարութիւնը կ'աշխատի դաշինք մը կնքել ռումանական կառավարութեան հետ։ Վերջերս 200 միլիոն լիրէդ փոխ տուաւ, բայց կ'ուզէ քաղաքական շահեր ապահովել։ Միեւնոյն ատեն, կ'աշխատի ապահովութեան դաշինք մը կնքել Պուքրէշի եւ Մոսկուայի միջեւ, որոնց յարաբերութիւնները լաւ չեն, Պեսարապիոյ պատճառաւ։

Տարակոյս չկայ որ Իտալիոյ դիկտատորը կ'ուզէ գործօն դեր կատարել Պալքաններուն մէջ։ Եւ արդէն, անցեալ Յունուարին կը յայտարարէր թէ այս տարին արտաքին քաղաքականութեան պիտի նուիրուի։ Եւ առանձնապէս Արեւելք ուղղուած են աչքերը։ Ակէ առաջ Եուկօ-Սլավիոյ արտաքին նախարարն էր որ Հոմ հրաւիրուեցաւ, բայց մերժեց զինակցութեան առաջարկը։ Յետոյ Յունաստանի արտաքին նախարարը գնաց, բայց կը թուի թէ արդիւնքը շատ մեծ չէ։ Այժմ Ռումանիան կը փորձեն։

Պաշտօնեաներու գործադուլը

Երեքշաբթի օր պատկառելի ցոյց մը կատարեցին պետական պաշտօնեաները, երեսփ. ժողովին առջեւ, թոշակի յաւելում պահանջելով։ Փարիզի ամբողջ ոստիկանութիւնը շարժման մէջ դրուած էր։ Հեծեալ թէ հետիոտն ոստիկաններ կը հսկէին խորհրդարանին շուրջը, որ պաշարուած էր։ Պաշտպանութեան տակ էին նաեւ Էլիզէի պալատը և ելմտական պտշտօնատունը։ Ժամը 6ին տեղի ունեցաւ առաջին համախմբումը, բայց ոստիկանութիւնը կրցաւ ցրուել։ Սակայն կէս ժամ յետոյ ցուցարարները աւելի շատցան և հսկայական թափօր մը կազմեցին։ Յանկարծ կէս ճամբէն նոր ոստիկաններ հասան և նորէն ցրուեցուին։ Հինգ հարիւր հոգինոց բազմութիւն մը համախմբուեցաւ արտաքին նախարարութեան առջեւ, և յայողեցաւ մինչեւ էֆուալ հասնիլ։ Ժամը 8ին ցոյցը վերջացաւ։ Պզտիկ ցոյցեր եղան նաեւ ուրիշ թաղերու մէջ։ Ընդամէնը 300 հոգի ձերբակալուեցան, որոնց մեծ մասը ազատ արձակուեցաւ քիչ յետոյ։

Ոստիկանական կարգադրութեանց անձամբ կը հսկէին ներքին նախարար Պ. Սարօ եւ ոստիկանական տեսուչը։

Հոչակաւոր խաբեբայ մը ձերբակալուած

Ֆրանսական ոստիկանութիւնը վերջապէս յաջողեցաւ ձերբակալել ռուս հոչակաւոր խաբեբայ Ստաւիցքին, որ կը փնտռուէր ամիներէ ի վեր։ Կալանաւորը վարպետ էր դրամատուներ կողոպտելու արհեստին մէջ եւ մինչեւ հիմա Յուկէս միլիոն ֆրանք շորթած էր, թէեւ ձերբակալութեան ատեն հազիւ 15 հազար ֆրանք գտնուեցաւ քովը։ Իր մատնանշումին վրայ ձերբակալուեցաւ նաեւ քարտուղարը, որ փարթամ կեանք կը վարէր իր կողոպուտներուն շնորհիւ։ Խաբեբան ինկոյքի մէջ էր եւ յաջորդ օրը սահմանը պիտի անցնէր Զուիցերիա ապաստանելու համար, բայց ոստիկանութիւնը վրայ հասաւ։

Ամերիկա կը զգուշանայ Եւրոպայի հարցերէն

Ամերիկեան կառավարութիւնը կը հետեւի Եւրոպայի քաղաքական կացութեան, բայց կը զգուշանայ ամէն տեսակ միջամտութենէ։ Ամերիկա կը կարծէ թէ Եւրոպան ինքն է պատասխանատու իր կացութեան համար, եւ ինքն է որ պիտի գտնէ ելքը։ Ամերիկա կը կարծէ թէ Եւրոպան ինքն է որ պատերազմեցաւ, ինքն է որ պիտի հաշտուի։ Ամերիկա կը կարծէ թէ Եւրոպան ինքն է որ պիտի գտնէ ելքը։ Ամերիկա կը կարծէ թէ Եւրոպան ինքն է որ պիտի գտնէ ելքը։

Ամերիկա կը զգուշանայ Եւրոպայի հարցերէն

Ամերիկեան կառավարութիւնը կը հետեւի Եւրոպայի քաղաքական կացութեան, բայց կը զգուշանայ ամէն տեսակ միջամտութենէ։ Ամերիկա կը կարծէ թէ Եւրոպան ինքն է պատասխանատու իր կացութեան համար, եւ ինքն է որ պիտի գտնէ ելքը։ Ամերիկա կը կարծէ թէ Եւրոպան ինքն է որ պատերազմեցաւ, ինքն է որ պիտի հաշտուի